

لش

تشی

صورتگر

صورتگر نقاشم هر لحظه بتی سازم
واکنه همه بهمارا در پیش تو بگذارم
صد نقش بر انگیزم باروح در آمیزم
چون نقش ترا بسیم در آتش اندازم
توسا قی خاری یادشمن هشیاری
یا آنکس کنی ویران هر خانه که می سازم
جان ریخته شد بر تو آیمخته شد با تو
چون بوی تو دارد جان جان راهله بونام
هر خون که زمین روید با خاک تومی گوید
بامهر تو همزنگم با عشق تو همنام

در خانه آب و گل بی تست خراب این دل

یا خانه در آجانا یا خانه سپه دارم

از کلیات شمس تبریزی
سروده مولانا جلال الدین محمد بلخی
(وفات ۶۷۲ هـ)

تلاش

شماره سی و هفتم

مهر - آبان ۱۳۵۱

نویسندگان و گویندگان مسئول نوشته و گفته های خود هستند.
محل اداره: خیابان نه - کوچه حجم - شماره ۲۷ ب ۲۵ ریاض

چند اندیشه تلاش

درباره مطالب

این شماره :

● خوشه‌چین در این شماره مطالب گوناگونی برایتان دارد از جمله مدرسه عالی مدیریت که برای تربیت مدیران مورد نیاز و لایق تأسیس شد.

● در تخت‌جمشید شیراز طرح ریزی برنامه عمرانی پنجم در پیشگاه شاهنشاه آریامهر و وزیران کشورمان در حل مسائل مملکت در پنج سال آینده و طرح ریزی برنامه آتیه بحث و مذاکره شد.

● جزیره خارک تا چند سال پیش بد آب و هوایترین و بدترین نقاط ایران بود. اکنون در آنجا تأسیسات مجهز و کاملی بوجود آمده و کشتی‌های نیم میلیون تنی و سیصد هزار تنی در آن واحد می‌توانند کناره گرفته و بارگیری کنند کلیه کارهای مربوط به نفت در این جزیره توسط ایرانیان انجام می‌گردد.

● در فاصله چهل و پنج کیلومتری شهر شیراز سد داریوش کبیر ساخته شده است و این سد می‌تواند حدود هفتاد هزار هکتار زمین را مشروب و احیاء کند. صفحه ۷

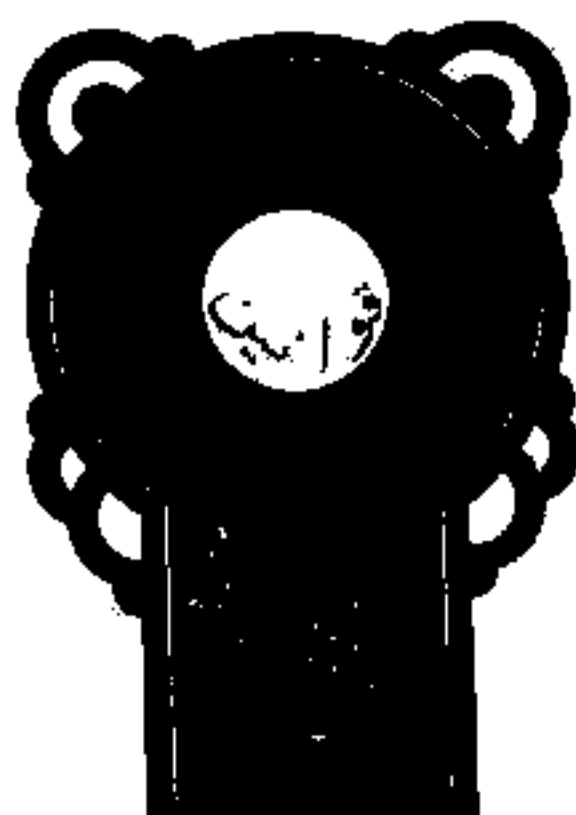
● پژوهشگاه نسل اندیشمند عنوان مقاله‌ایست که آقای نیک‌رفتار آنرا برشته تحریر درآوردند و شما با خواندن آن با دانشگاه تبریز و فعالیت‌هایی که تاکنون در آن انجام گرفته و می‌گیرد آشنا خواهید شد. صفحه ۸

● خیلی‌ها تصور می‌کنند که عیار کلمه عربی است در صورتیکه این لغت فارسی است و بایستی ایار نوشته شود و بمرور زمان رنگ عربی یافته و بصورت عیار درآمد است. خانم فروغ سلطانی درباره کلمه عیار و خود عیار مقاله‌ای نوشته است که در صفحه ۱۲ می‌خوانید.

● کشور ما ایران از دیرباز به کشور گل و بلبل معروف بود این امر به علت علاقه مردم ایران به گل و گیاه است و با توجه باین اصل انجمنی بنام انجمن باغبانی ایران تأسیس شد تا مرکزی برای جمع‌آوری اطلاعات و تجربیات و افراد متخصص در این فن باشد. تلاش مصاحبه‌ای داشته است در این باره با مهندس خدیوی مدیر عامل انجمن و خانم گوهر فروزان یکی از اعضای هیئت مدیره انجمن که در صفحه ۱۶ منعکس شده است.

● «دیداری از باشگاه هواپیمائی شاهنشاهی» عنوان مطلب و مصاحبه‌ای است که با آقای نوذر افسری رئیس روابط عمومی باشگاه داشتیم و هدف آن که تشویق جوانان بفرآگیری فنون هواپیمائی است. ص ۱۹

● شرحی می‌خوانید در صفحه ۲۵ درباره

حسین بن منصور حلاج صوفی و عارف بی‌پروای ایرانی که نوشته‌هایش همه به زبان تازی بوده است.

● ایران و ایرانیان از زبان دیگران مطالبی است که سیاح معروف شاردن نوشته است و توسط محمد عباسی بفارسی ترجمه شده که شما آنرا در صفحه ۳۳ می‌خوانید. اثرات سرما و گرما بر موجودات عنوان مقاله‌ایست که آقای دکتر علی حائری‌روhani استاد دانشگاه تهران نوشته است یکی از تخیلات و آرزوهای دیرینه انسان متوقف ساختن زندگی و شروع مجدد آن بطور دلخواه بوده است و در اغلب تجربیاتی که برای تحقق این آرزو صورت گرفته است از سرما استفاده شده است که در صفحه ۳۶ می‌خوانید.

● مورچه خورت قلعه‌ایست و کاروانسرای شاه عباسی دهی که بعداً در اطراف قلعه ساخته شده بایکی دوقهوه‌خانه در کنار جاده برسر راه تهران اصفهان در ۶۰ کیلومتری اصفهان. شرح مفصل و بررسی نوع زندگی در مورچه خورت در صفحه ۴۰ منعکس شده است.

● در صفحه ۴۹ اشعاری از چند شاعر را می‌خوانید.

● یادی از مطبوعات بانمونه‌هایی از مطبوعات قدیم در صفحه ۵۰ آمده است.

● نقوش کاشیکاری اصفهان در زمان صفویه مقاله‌ایست از آقای رضا شجاع‌پور درباره پیدا شدن نقوش کاشیکاری‌های اصفهان که در صفحه ۵۴ خواهید خواند.

● ماجرای کوتاه از آرایش مصاحبه‌ایست با چند آرایشگر تهرانی و نمودی از وضع آرایش و آرایشگران و برخورد هایشان با مشتری‌ها که در صفحه ۶۰ آمده است.

● در جشن هنر شیراز سال گذشته هنگامی که پیتر بروک کارگردان معروف انگلیسی برای نخستین بار اثر تجربی خود «اورگاست» را در تخت جمشید بروی صحنه می‌آورد ما با کشفی تازه بنام موسیقی صوت اوستا آشنا شدیم که در واقع نوعی اوستا خوانی است. آنگونه که در گذشته‌های دور برمنبای تحقیقات جالبش در زمینه اوستا که در صفحه ۶۵ آمده است.

● آقای ابوالقاسم حالت‌شاعر طنزنویس ایرانی که تاکنون چندین مقاله درباره روزنامه‌نگاری قدیم از او خوانده‌اید این بار با روزنامه قدیمی ناهید و گردانندگان آن آشنایتان می‌سازد. در صفحه ۷۳.

روی جلد :

چتر باز

اسلاید از : بیژن بنی احمد

داخل جلد :

پائیز طلایی ایران

اسلاید از : غلامحسین ملک عراقی

پشت جلد :

نگاه دختر قشقای به آینده

اسلاید از : حمید حبیبی

داخل پشت جلد :

مهناز هنرپیشه و خواننده

اسلاید از : غلامحسین ملک عراقی

اسلایدهای رنگی داخل :

گلها و میوه‌هایی که در نمایشگاه

انجمن باغبانی بمعرض نمایش

گذاشته شد .

اسلایدها از : بابک زیرک

عکس‌های سیاه و سفید :

بنی احمد - ملک عراقی - زیرک

جدول : کاظم کمالی

خطاطی : حسن فروغی

تنظیم صفحات :

باهمکاری مریم شجاع‌پور و ابراهیم حقیقی

چاپ : سکه

صفحه

عنوان مطلب

۴	بیانات شاهنشاه آریامهر	دیلم یسودی بکسی ندهید
۷	خوشه‌چین	از هر خرمن دانه‌ای
۸	علی نیک رفتار	پژوهشگاه نسل اندیشمند
۱۲	فروغ سلطانیه	عیاران
۱۷	بابک زیرک	نمایشگاه گل و میوه
۱۹	بیژن بنی احمد	باشگاه هواپیمایی
۲۵	علی اصغر حبیبی	حسین بن منصور حلاج
۳۳	از سیاحتنامه شاردن	ایران و ایرانیان
۳۶	دکتر علی حائری روحانی	اثر سرما و گرما بر موجودات زنده
۴۰	دانشجویان معماری دانشگاه تهران	مورچه‌خورت
۴۹	اسدی - حنانه	اشعار
۵۰		مطبوعات قدیم
۵۴	رضا شجاع‌پور	نقوش کاشیکاری اصفهان
۵۸	مهناز عطارها	ماجرای کوتاه از آرایش
۶۵	مهین تجدد	خانه صوتی اوستا
۷۳	ابوالقاسم حالت	شیرین‌زبانی
۸۱		رویدادها

این شماره شش ضمیمه : علوم ، کدبانو ،
قوانین ، هنری ، ورزشی و بریده چاپ شده ها
را همراه دارد .

بهای تلاش با ضمائم : ۲۵ ریال

شاهنشاه آریامهر روز ۱۵ آبان در نخستین جلسه
بررسی پنجمین برنامه عمرانی کشور ضمن ارشاد و
راهنمایی مسئولان و طراحان برنامه اوامر موکدی در
این زمینه صادر فرمودند.

● دیپلم بیسوادی بکسی ندهید

● هر اقدامی را که بوسیله آن بشود بصلح و آرامش
و حتی خلع سلاح کمک کرد انجام خواهیم داد

● ما به جامعه خودمان همیشه امکان خواهیم داد
که خود را با بهترین وضع روحی، اخلاقی، اجتماعی
و مادی و پیشرفت تکنولوژیک تطبیق دهد

در آغاز این جلسه آقای هویدا نخست‌وزیر در
مورد هدفها و رئوس برنامه پنجم آبادانی کشور
گزارشی مشروح بعرض رسانید و پس از آن به‌ترتیب
مدیر عامل سازمان برنامه و معاون این سازمان
گزارشهایی دادند و آنگاه شاهنشاه آریامهر بیاناتی
باین شرح ایراد فرمودند:

آنها داده بودم نکات دیگری را هم در نظر بگیرید.
فکر میکنم در سال ۴۹ ماقبل از قضایای نفت جلسه‌ای
در سازمان برنامه داشتیم و بعد از آن يك جلسه معروف و
تاریخی در تهران داشتیم که یکمرتبه برداشت حقوق ممالک
تولید کننده نفت از این ثروت ملی خودشان (که حتی مطابق
چند ماه سازمان ملل متحد متعلق بآنهاست) تغییر کرد. الان
هم مشغول مذاکراتی هستیم که نتیجه آن باز بنفع مملکت

چون از روی یادداشت صحبت نمیکنم و علاوه بر آن
باخیلی از مسئولین امور تك تك و بعضی اوقات بطور جمعی
(در شوراهای اقتصاد) این مطلب را ذکر کرده‌ام که از سال
۴۹ باینطرف در هدفها و طرز برداشت کارهای مملکت ما
تغییراتی حاصل شده است.
بنابراین قبل از اینکه وارد جزئیات بشوید بدنیست
اضافه برنکاتی که ذکر کردید و قبلاً گفته شده بود دستور

ما تمام خواهد شد. همانطور که ذکر کردید در برنامه ششم بیشتر باید روی منابع دیگر حساب کنیم. با وضعیتی که در پیش است، تفاوتی هم نمیکند برای اینکه تازه بهره‌برداری کامل ایران از منابع نفت و هیدروکربور از دهسال دیگر شروع میشود، یعنی در این برنامه و برنامه ششم تولید ما تا حداکثر میرسد، حتی تولید ماده خام نفت که من خیلی از این موضوع خوشوقت نیستم ولی فعلا باید در این بین کارخانجات پتروشیمی ایران و همچنین فروش گاز چه بطور خشک و چه گاز مایع، شاید حداکثر خودش برسد.

پیش‌بینی ارقام درآمد این مشتقات نفت آسان نیست اگر برای دهسال دیگر (شاید هم زودتر) چند رقم برای شما ذکر کنم شاید متوجه عظمت کار بشوید. تا سال ۱۹۸۰ کشور ژاپن به‌تنهایی ۴۰۰ میلیون تن نفت مصرف داخلی خواهد بود مطابق ارقامی که در دست داریم کشور ایالات متحده آمریکا در سال ۱۹۸۰ شصت و پنج درصد مصارف گاز و نفت خود را از خارج باید وارد کند.

اگر بدانیم که تولید ایالات متحده امروز ۴۵۰ میلیون تن است (البته شاید نه‌باین تناسب یا کمتر - مصرف اروپا و کشورهای دیگر جهان هم اضافه شود) خوشبختانه دهسال دیگر تازه شاید حداکثر بهره‌برداری ایران از نفت شروع شود و این امکان تقریباً تا اواخر قرن سیسی می‌تواند پذیرا باشد.

از سال ۹۵ - ۹۰ اجباراً استخراج نفت ایران رو به نزول خواهد رفت تا موقعی که یک حدودی را نگاهداریم برای یا مصرف داخلی یا خوراک منابع پتروشیمی خودمان. این دو منابع شناخته شده مهمی است ولی ممکن است که در این بین منابع جدید نفت هم پیدا شود و دومرتبه شکل کار عوض شود. یکی اینکه از حالا صحبت از مرزهای تمدن بزرگ میکنید که شاید خود من اول آنرا استعمال کرده باشم.

فراموش نکنید تازه آخر برنامه پنجساله ششم ما مرزهای تمدن بزرگ خواهیم رسید، تازه آنموقع باید برای انجام اینکار اقدامات لازم را بکنیم. اینستکه فکر نمیکنم که با اختتام برنامه پنجساله پنجم ما به مرزهای تمدن بزرگ برسیم. دیگر اینکه با وجود آنکه هدفها بسیار روشن است و از نظر فنی و تکنولوژی نیز مسلم و معین است ولی مشکلات انسانی ما ما را وادار کرده است که تقریباً بالاجبار یک سیاست دانسته ضد و نقیضی را پیش بگیریم مخصوصاً در قسمت کشاورزی، ما میدانیم که تکنولوژی کشاورزی هر مملکتی را مجبور میکند که کشاورزی آن به‌جلو برود و مکانیزاسیون حداکثر برسد و تقلیل جمعیت کارکنان کشاورزی را به‌حداقل برساند. یک اقتصاد سالم آنستکه باحداقل افراد، حداکثر بهره کشاورزی را از زمین موجود بدست بیاورد. ما از یکطرف هدفمان همین است، ایجاد مزارع بزرگ دولتی و تشکیل مزارع خصوصی بزرگ، به شرطی که زارع رویش نباشد و از طرف دیگر ناچار برای اینکه این عده جمعیت ایران هستند و اهل این مملکت میباشند همان اندازه که ما حق داریم آنها هم در این سرزمین حق داشته باشند تا فراهم شدن این امکانات، حفظ و تقویت و بهبود زندگانی کسانی که فعلاً در روستاها زندگی میکنند یک هدف عمده است که آنها را از طریق شرکتهای تعاونی یا بوسیله تعاونیهای دیگر تحقق میپذیرد.

این ضد و نقیض است ولی چاره‌ای غیر از این نداریم تا اینکه خود بخود تعادل لازم پیدا شود یا کشاورزی که روی اراضی بزرگ صورت میپذیرد با مقدار زمینی که برای درآمد کافی یک خانواده زارع لازم است.

یک ضد و نقیض دیگر این است که ما الان در دهات

و روستاها همه جا سعی در آگاه کردن مردم آنها میکنیم ولی این هم نقض غرضی است زیرا که ما باید هر قطره آب این مملکت را در بهترین اراضی زراعتی آن برای حداکثر بهره‌برداری مصرف کنیم. معنی آن اینستکه شاید در آینده بسیاری از نقاط مملکت از موقعیت فعلی خودش محو شود، چون زمینش بد است، یا آبرساندن با آنجا مشکل است، یا اینکه آبهای تحت‌الارضی روبه‌نقصان میرود و برای حفظ منابع طبیعی آب، باید مصرف آب را در آن نقاط کم کرد.

کندن و بردن این ده به نقطه دیگری که امکانات لازم در آن فراهم باشد هم یک عمل ضد و نقیض میشود برای اینکه تا آنموقع ما باید باین ده خدمات اجتماعی عرضه کنیم، سرویس بدهیم، بهداشت و آموزش بدهیم و سایر وسائل تمدن و زندگی را بدهیم.

صحبت از انضباط بود که البته کاملاً مورد تاکید است و همانطوریکه به‌نظامی‌ها گفته‌ام اگر انضباط، انضباط فهمیده و قبول شده هم نباشد انضباط اداری اجباری بی‌امان باید برقرار باشد هم در انجام کار، هم در انجام وظیفه و هم البته در درستی و پاکدامنی.

اشاره کردید باینکه روح انقلابی صرفه‌جوئی پیدا شود البته، ولی مسلماً در بخش دولتی بدون چون و چرا و در بخش خصوصی، فراموش نکنید که این صرفه‌جوئی شما فقط بوسیله مالیات‌ها میشود، والا اگر بخواهید در زندگی خصوصی مردم دخالت بکنید که برنج نخورید یا نان و پنیر واسم این را صرفه جوئی بگذارید این صحیح نیست. یا بگوئید عمارت شما باید مثلاً از صد هزار تومان بیشتر ارزش نداشته باشد این غلط است، برای آنکه آنوقت مجبور میشوید، اگر میخواهید بهتر زندگی کند بخارج برود و پولش را هم از این مملکت خارج کند ولی در صورتیکه مالیاتش را وصول کنید مازادش را هرچه هم که باشد اگر آدم فعالی باشد در بخشهای تولیدی مملکت سرمایه‌گذاری میکند و اگر نباشد خوب یک حقی است که هر فرد آزادی در دنیا دارد.

رژیم ما نه رژیم باصطلاح دیکتاتوری است و نه رژیم تعیین کننده زندگی خصوصی افراد. این است که این دو موضوع را نباید باهم قاطی کنیم. ولی باز هم تکرار میکنم بشرط وصول مالیاتها و بشروط دیگری که داریم. یعنی الان صاحبان صنایع را گفتیم و شنیدم آنها نیز قبول کرده‌اند و حتی استقبال کرده‌اند و شاید اغلبشان تا ۴۹ درصد سهام کارخانجات خودشان را که یا شخصی یا فامیلی یا در محفل دوستانه بوده عرضه کرده‌اند و یا خواهند کرد. موقعی که دستگاههای دولتی تشخیص بدهند این کارخانجات سود بخش است ما که نمیخواهیم کارخانجات ناسالمی که سود نمیدهد سهامش را بطور دروغ و فریبدهای عرضه کنیم که بعداً در آخر سال به‌بینیم که این سهام سودی ندارد و احیاناً ضرر هم دارد.

بعکس اگر انگیزه زندگی بهتر نباشد دیگر کسی را نمی‌بینیم که برای داشتن درآمد بیشتر از یک حد معینی زیاده‌تر کار کند الان این مساله است که فعالیت بخش خصوصی ایران زیاد است، بخش خصوصی حقوقهای سنگین میبرد از یا بهترین عناصر دولت را دانه دانه باین بخش منتقل میکند و این عده یا اینکه حقیقتاً با فداکاری و با گذشت از زندگی مادی و یا اینکه برای ارضای خاطر روحی بکارشان ادامه میدهند حالا اگر آن حقوقهای سنگین را که در خارج میدهند وزیر دارائی بتواند مالیاتش را وصول کند یک قدری به‌ماندن در بخش دولتی کمک میکند.

در اینجا صحبت آموزش را کردید، با کمال تأسف خواهیم گفت که هرچه ما می‌گوئیم که دیپلم بیسوادی به کسی ندهید و همان اندازه‌ای که متخصص اتم، فیزیک و شیمی و از

این قبیل اشخاص تحصیل کرده در مملکت لازم هست چندین برابر اینها تکنیسین ماهر و کارگر متخصص لازم است. ماهر آموزشگاهی را بالاخره با هزار دلیل و یابدون دلیل يك اسم دانشکده رویش میچسبانیم و به همه آنها يك همچون دیپلمی میدهیم که این دیگر پشت ماشین نمی‌ایستد و آن دیسیپلینی را که اینقدر میگوئیم در کار باشد درست بعکسش را رفتار کرده‌اند در قسمت آموزش چه در ابتدائی‌ترین و چه در بالاترین سطح دوجیز باید رعایت شود.

اول اینکه (باز تکرار میکنم حرفی را که حالا شاید دیگر مبتذل شده) دیپلم بیسوادی به کسی ندهید.

دوم اینکه مراکز آموزشی ایران باید مراکز میهنی باشد و بهمان اندازه اهمیت که بدرس دادن میدهند بهمان اندازه در تربیت کردن يك فردایرانی و وطنخواه باریاورند. در قسمتهای دفاعی می‌بینیم اشاره میکنید به لزوم فعالیت قوای دفاعی ولی برای اطلاع مردم ایران و خود شما يك توضیحات مختصری هم لازم است روی وضع ثبات و استحکام و پیشرفت اجتماعی ایران. وضعیت ما در دنیا با چیزی که پارسال بوده بطریق اولی دوسال پیش هم بود، تغییری زیادی هم کرده است.

ایرانی که در پنجسال دیگر ما از حالا میتوانیم پیش‌بینی کنیم بمراتب با ایران امروز فرق خواهد داشت. اگر این گزارشاتی که ذکر شد (که میشود شاید از این يك قدری هم خوشبین‌تر بود) بمرحله اجرا در بیاید و تولیدات ملی ما یا احیاناً درآمد سرانه ما به دو برابر برسد و جمعیت ایران در حدود ۳۶ یا ۳۷ میلیون بشود و با مقررات مترقی که ما داریم و عدالت و رسیدگی که در این مدت به دادن خدمات به اکثریت مملکت خواهیم داشت مقام و منزلت و اهمیت ما بهمان ترتیب هست و مسئولیت ما در دنیا زیاده‌تر خواهد شد. ما در این بین هر اقدامی را که بوسیله آن بشود به صلح و آرامش و حتی خلع سلاح کمک کرد انجام خواهیم داد. ولی وقایع و پیش‌آمدهای دنیا همانطوریکه چند روز پیش گفتم چه در غرب و چه در شرق ایران طوری است که ناچار اخطار خیلی قوی بگوش ما رسیده که ممالکی که خودشان قادر به دفاع از خود نباشند در این دنیا مثل اینکه پناهگاه خیلی قوی و محکمی نمیتوانند پیدا کنند.

پیش‌ب به افسران نیروی دریائی میگفتم که در سه سال پیش ما از حدود دفاع خلیج فارس تخیلیمان تجاوز نمیکرد ولی امروز نه تنها به بحر عمان و به سواحل ایران تا گواتر اجباراً توجه داریم بلکه چون آبهای دریای عمان به سایر آبها و اقیانوسها متصل است و از آنجا که روی آب مرز نکشیده‌اند اینست که مسئولیت ما بکلی دگرگون شده است و به قسمتهائی از مملکت باید توجه کنیم که سابق اصلاً فکر آنرا نمیکردیم و جبهه‌هائی برای ما باز شده که در سابق نبود.

پس قضیه دفاع مملکت نه فقط مدرنیزاسیون قوای موجود مملکت است بلکه ایجاد واحدهای لازم و جدیدی است که باوقایع اتفاق افتاده جدید بتواند مقابله کند. ولی در برداشتی که میکنید اگر مطالبی را که الان به شما گفتم در نظر نگرفته‌اید خودتان را با این وضعیت جدید تطبیق دهید. البته مطلب دیگری را هم باید گفت و آن اینست که جامعه ما براساس ۱۲ اصل انقلاب ما بنا میشود و خواهد شد دوجیز را باید همیشه بآن اضافه کنیم یکی اینکه، این انقلاب باوجود تمام شدت عملش در بعضی موارد مثل اصلاحات ارضی و موارد دیگر خوشبختانه اصل و اساسش بر اصول آزادی فردی و احترام به انسان و احترام به حقوق يك فرد آزاد ایرانی است، حقوق فرد ایرانی هم براساس قانون اساسی و براساس ۱۲ ماده انقلاب بسیار زیاد است.

صفحه ششم

اگر حساب بکنیم از طریق شورای ده، شهرستان و استان و انجمنها مجالس مقننه و خانه‌های انصاف و شوراهای داوری و هزار وسیله دیگر افراد ایرانی اگر بخواهند، از امکان اظهارنظر و شرکت در اداره کردن زندگانی معاشی و سیاسی خود برخوردار هستند. در حین احترام حداکثر به آزادی فردی میدانیم که اساس آزادی فرد یعنی رژیم دموکراتیک تا حدی است که اعمال او به آزادی فرد دیگر تجاوز نکند. این هم از يك اصطلاحی است که من چند دفعه استعمال کرده‌ام که آزادی دموکراتیک بدون اقتصاد دموکراتیک امکان پذیر نیست. کمالینکه اقتصاد دموکراتیک بدون دموکراسی امکان ندارد. منتها باید اضافه کرد که هیچکدام از این دو نه اقتصاد دموکراتیک و نه دموکراسی (اقتصادی یا سیاسی) بدون انضباط و دیسیپلین امکان ندارد. در قسمت اداری گفتم که دیسیپلین فهمیده شده و قبول شده برای مردم قانون مملکت است. ما بهر وسیله‌ای که هست تشویق میکنیم شرکت مردم در تمام این امکانات، اظهار عقیده و اظهار وجود. از لحاظ سیاسی مملکت يك حزبی نیست یعنی مملکت دیکتاتوری يك حزبی نیست و نخواهد بود و حتی من تاجائی میروم که بگویم من که پیشنهاد کننده این دوازده ماده انقلاب هستم خودم میگویم که با پیشرفت تکنولوژی ممکن است که بعضی از این مواد (غیر از مواد اساسی که فلسفه ما بر آن بنا نهاده شده تا آنکه ثروتهای طبیعی خداداد که انسان در بوجود آوردن آنها سهمی نداشته باید متعلق به ملت و ملی باشد و بوسیله دولت یا شهرداریها یا موسسات دیگر برفع اجتماع بهره‌برداری شود) نظرهای مربوط به سایر مواد انقلاب را یا از جانب خود من مطرح شود و یا حتی بوسیله هر کسی (نه فقط کسانی که در دولت هستند بلکه افراد دیگری که نه در دولت هستند و نه در حزب اکثریت یا در احزاب اقلیت) یا حتی بعنوان يك فرد عادی گوش خواهیم داد و مطالعه خواهیم کرد و اگر مطابق مصلحت و تکنولوژی جدید باشد با کمال میل قبول خواهیم کرد.

ما به جامعه خودمان همیشه امکان خواهیم داد که خود را با بهترین وضع روحی، اخلاقی، اجتماعی و مادی و پیشرفت تکنولوژیک تطبیق بدهد برای اینکه مملکت خیلی پیشرفته مدرنی داشته باشیم. دستگاههای ما اضافه بر انضباط باید با وسائل جدید هم آشنا باشند مدارس ما باید تکنیک جدید تدریس را یاد بگیرند و باین جهت در حال حاضر میگویند در دنیا باید يك تا سه سال یکبار تمام کتابها (بخصوص لغت خارجی‌اش را استعمال میکنم: تکس بوک) مورد تجدید نظر قرار گیرد و بآن عمل شود.

سیستمهای اداری ما هم تحت عنوان انقلاب اداری و غیره آنها باید با پیشرفت طرز اداری و مدیریت عوض شود، همانطوریکه برای بخش خصوصی مایک مدرسه عالی مقام چند روز پیش افتتاح کردیم که بهترین مدیرهای بخش اقتصادی را تربیت بکند اگر میتوانستیم که چیزی مشابه آن برای قسمتهای دولتی پیدا کنیم بدنبود. اضافه بر آن تا جائیکه میشود باید بامشین حساب کار کرد که اینها بعضی از دستگاههای ما همانطور شده‌اند وضع سازمان برنامه خوب است قوای مسلح ما بعضی نیروهای خیلی جلو رفته‌اند و همه نیروها به آن حد خواهند رسید. شرکت نفت يك موقعی خیلی جلو بود ولی حالا دو مرتبه آنقدر که وسعت پیدا کرده باید خودش را بسطح این دستگاهها برساند برای اینکه ما آن بازرسی را که تابحال خیلی بجا خدمت کرده و خیلی مطالب را برای ما روشن کرده و خیلی نواقص را بمانشان داده بطور خیلی دقیقی همیشه انجام خواهیم داد و از آن البته نتیجه‌گیری خواهیم کرد حالا دیگر با خودتان است که گزارشتان را تطبیق بدهید با صحبتتهائی که حالا کردم.

مرکز مطالعات مدیریت در ایران

در کنار شاهراه ونك نرسیده به هتل اوین چندین ساختمان که با آجر سفید اخیراً ساخته شده جلب توجه می کنند.

اینجا مرکز مطالعات مدیریت ایران است که به همت گروهی از مردم علاقمند بدانش و با کمک شرکت های خصوصی و دولت برای تربیت مدیران آینده بنا شده است.

این مرکز که برای ورود به آن نه فقط باید دارای درجه لیسانس بود بلکه باید در کنکور آن شرکت جست به سبک قدیم مدارس و حیاط های ایران ساخته شده است. ساختمان این مرکز توسط مهندس اردلان که تحصیلات خود را در ممالک متحده امریکا پایان رسانده است طرح ریزی شده و یادآور حجره ها و مساجد قدیم ایران می باشد. دروس این مرکز با دروس رشته مدیریت دانشگاه هاروارد ممالک متحده امریکا عیناً یکی تدوین شده است و دروسی را که در برنامه فوق لیسانس مدرسه مدیریت دانشگاه هاروارد در مدت ۱۵ ماه تدریس میشود در این مدرسه بنحو فشرده تر در مدت ۱۱ ماه تعلیم داده می شود و بدین ترتیب فارغ التحصیلان خواهند توانست با تمام مزایائی که تحصیل در دانشگاه هاروارد برای يك دانشجو دارد بعد از تحصیل در هر کجا که بخواهند مشغول بکار شوند.

در این زمان که در ایران هر لحظه نیاز به افراد تحصیل کرده و مدیر و متخصص در حرفه ها و صنایع بیش و بیشتر می گردد، امید می رود این مرکز که مواد درسی آن در ردیف دانشگاه های بزرگ دنیا است بتواند کمکی باشد برای تامین افراد مورد نیاز ایران فردای ما.

ایرانیان و کنت دو گوینو

پروفسور بواسل استاد دانشگاه مون پلیه که اکنون مشغول آماده کردن آثار کامل

«کنت دو گوینو» برای چاپ در سری کتاب های گالیمار، می باشد ماه پیش مهمان مملکت ما بود، وی دو سخنرانی یکی در دانشگاه تهران و دیگری در انستیتوی ایران و فرانسه ایراد کرد.

آقای بواسل که با خانم دانشمند خود با هواپیما از پاریس آمده بود در ضمن سخنرانی خود درباره گوینو شرق شناس قرن گذشته گفت: «گوینو عقیده داشت که برای ایرانی آنچه که مهم است «داشتن نیست» بلکه «بودن است» اضافه کرد که ایرانیان از دید گوینو مردمی هستند که برایشان گرد آوردن کالاهای مصرفی اهمیت ندارد در صورتی که برای اروپا که امروز يك جامعه مصرف است «دارا بودن چیزها» اهمیت دارد در صورتیکه برای ایرانیان مهم «آدمی» است و «هستی آدمی».

او در نطق خود گفت حدود یکصد سال پیش برای اولین بار اصطلاح «جامعه مصرف» را گوینو مورد استفاده قرار داد. بنظر گوینو می بایست روزی اهورامزدائی هم در اروپا و غرب پیدا شود تا اهریمن ها را در این خطه عالم متفرق سازد. او در شرق و در ایران با درویش معاشرت می جست و چنین اظهار کرده بود «همچیز در این کشور لبریز از ذات الهی است».

و در کتاب «ادیان و فلسفه آسیای مرکزی» گفته است: «همچیز در آسیا بوقوع می پیوندد و هر آنچه را که مابدان عمل می کنیم و هر آنچه را که ما می اندیشیم همه از آسیا بما رسیده است، آسیا مادر ماست. نکته دیگری که بواسل گفت و بعد از نطق وی مدتی مورد بحث قرار گرفت این بود که گوینو درجائی از کتاب خودش می گوید اگر ایرانیان در سالامین و ماراتن متوقف نشده بودند بدون تردید اروپای کنونی خوشبخت تر می بود.

دریاچه جدیدی در چهل کیلومتری تخت جمشید

فاصله تخت جمشید تا سد داریوش بزرگ حدود چهل و پنج کیلومتر است. سد داریوش بزرگ که اخیراً افتتاح شد برای کسانی که اروپا را دیده اند تا اندازه ای دریاچه ژنو را بخاطر می آورد این دریاچه که در پشت سد داریوش بزرگ بنا شده تقریباً بشکل نعل از آسمان دیده می شود.

در میان این دریاچه دو جزیره خاکی بالنسبه مرتفع قرار دارد و اطراف دریاچه را جنگل های بسیار زیبا که کوه های اطراف آنرا حتی در آغاز زمستان امسال سبز و خرم می نمایند فرا گرفته است.

رنگ آبی سیر این دریاچه کوئی انعکاسی است از آسمان کبود شب پرستاره این منطقه.

احتمال می رود که بزودی بر روی این دو جزیره زیبای دریاچه داریوش بزرگ ساختمان های راحتی برای استفاده در ساعات فراغت مردم شیراز و اطراف آن تدارك گردد. از زیبایی های این دریاچه که بگذریم جا دارد بگوئیم که سد داریوش بزرگ درست در همان محلی ساخته شد که داریوش بزرگ حدود دوهزار و چهارصد سال پیش سدی بنا کرده بود که بتواند خوراك منطقه تخت جمشید را تأمین کند و سنگ های عظیمی که در ساختمان این سد بکار رفته بود در پایین سد هنوز به چشم می خورد.

این سد می تواند حدود هفتاد هزار هکتار زمین را مشروب و احیا نماید. و اگر بهره هر هکتار زمین حدود سه هزار تومان احتساب گردد بهره ناخالص آن به حدود بیش از دویست میلیون تومان سر می زند.

برنامه عمرانی پنجم

تخت جمشید بار دیگر شاهد گرد آمدن ایرانیانی بود که مسئولیت ساختن سال های بعد کشور را برعهده گرفته بودند.

در همان مکان و فضائی که از ستونها و تالارهای تخت جمشید کاملاً زیر نظر قرار دارد و اکنون جنگل های کاج اطراف آن را پیوسته سبز و خرم نگاه می دارد و در زیر چادر سلطنتی که در سال گذشته شاهد بزرگداشت ۲۵ قرن تمدن ایران بود رهبر مملکت ما با طرح ریزان برنامه عمرانی پنجم و وزرای مملکت به مدت سه روز برای بحث درباره مسائل مملکت در پنج سال آینده و طرح ریزی برنامه های عمرانی پنجم جلسه داشتند و مذاکره کردند.

عجب اینکه در همان فضائی که اسکندر مقدونی بتحریر تائیس تخت جمشید را به آتش کشید، پی ریزی بنای آینده ایران در مرحله اول برای پنج سال آینده و در مراحل بعدی تا بیست سال آینده مورد کنکاش و مطالعه قرار گرفت. سپس اعلام شد که بزودی نتایجی که از این طرحها بدست خواهد گرفت تا مردم نیز نظریات خودشان را در قبال این طرحها ارائه کنند.

از جمله مطالبی که شاهنشاه ایران در آنجا گفتند این بود: «جای خوشبختی است که امروز ما در این مملکت می توانیم تصمیم بگیریم و می توانیم تصمیم خود را به مرحله اجرا درآوریم».

در این دنیای بزرگ کشورهایی که می توانند خود تصمیم بگیرند و تصمیم های خود را به مرحله اجرا درآورند کم هستند و ایران امیدوار است که روزی برسد تا همه کشورهای جهان بتوانند خود تصمیم بگیرند و خود این تصمیم ها را به مرحله اجرا در آورند.

پژوهشگاه نسل اندیشمند

نخستین دانشگاه شهر ستانی چگونه پدید آمد ؟

ساختمان کتابخانه مرکزی دانشگاه تبریز

« به شهادت تاریخ ، آذربایجان نخستین پرورنده دانش در سراسر گیتی است و به تصدیق و شهادت صفحات کتب و نشریات معتبر الفبای دین، فلسفه و علوم اخلاقی و هنری ، از آذربایجان ره به دیارهای دیگر یافته است. »

«اوستا» این گرامی نامه باستانی و کهن آئین ایران باشکوه ترین مدرکی می باشد که اثبات می نماید: آذربایجان مهد و گهواره علم و دانش بوده و هنر از کناره های دریاچه مقدس چیچست یا ارومیه (رضائیه) پروبال گشوده است. این مدرک ارمغان پر جلالی است از خطه زرخیز آذربایجان... هرگاه از هنگامی که خط و زبان متولد شده تا این زمان که ما در آن زندگی می کنیم فعالیت معنوی و ابتکار اندیشه و ذوق ایرانی را در عهد مشخص و معینی (قبل از اسلام و پس از آن) در نظر بگیریم، بدون آنکه تردیدی شاخص ترین اثر معنوی قبل از اسلام فلسفه مزدیسنا و افکار زردشت بانی آیین و دین زردشتی است. این فرزندان آذربایجان در دامنه های سیلان قدیمی ترین بخش اوستا یعنی «گاتها» را به عنوان سروده خود تقدیم دانش پژوهان کرد.

دانشگاههای کهن آذربایجان

ابهامی نیست که دانش و فرهنگ ایران باستان دنباله همین تعالیم زردشت است و کلیه مظاهر علمی و فرهنگی ایران قبل از روزگار اسلام از مشعل پرتو افشان زردشت روشنی گرفته است ، اگرچه از روزگار

صفحه ششم

زردشت تا چند قرن بعد از اسلام سند روشن و مسلمی درباره دانش و دانشگاه در آذربایجان موجود نیست لیکن بعد از استیلای تازیان بر ایران و رواج دین اسلام تازمان استقرار هلاکو خان در این خطه که آغاز تأسیس حوزه های علمی و تعلیماتی در آذربایجان بشمار می رود اطلاع کاملی وجود ندارد و نمی توان آنها را مدارک مستند محسوب داشت. موقعیت علمی آذربایجان همچنانکه قبل از اسلام بوجود زردشت و تعالیم او شناخته شده است بعد از اسلام نیز از حیث حوزه های بزرگ و مرتب علمی یا در حقیقت «دانشگاههای کهن» در تاریخ اسلامی امتیاز خاصی دارد و پیشرفت سریع علم و توسعه و تأسیس پی در پی حوزه های بزرگ علمی در کمتر دوره ای از ادوار تاریخ به پایه هشتاد سال (۶۵۶ - ۷۳۶) حکومت ایلخانیان در آذربایجان رسیده است.

معرفی مراکز علمی

در عرض این هشتاد سال به همت بزرگ مردانی چون خواجه نصیرالدین طوسی - خواجه رشیدالدین فضل الله همدانی و خواجه غیاث الدین محمد، دانش، علوم و فنون مستظرفه با تأسیس ۵ حوزه علمی و تاریخی همراه با انتشار کتب با ارزش ، تدریس و تعلیم نیز توسعه یافت. این پنج حوزه علمی یا دانشگاههای کهن از این قرار می باشند: مسجد بی سقف علیشاه (ارک علیشاه) که محل تدریس ادبیات و تاریخ بود. حوزه علمی شب غازان که ارزشی والا داشت . اما

بزرگترین حوزه علمی عهد ایلخانیان «ربع رشیدی» شهر کوچکی بود که خواجه رشید الدین حکیم و پزشک - مورخ و ادیب مشهور در نزدیکی تبریز برای سکونت طلاب علوم ساخته و موقوفاتی برای اداره آن تعیین کرده بود - رصدخانه مراغه که به همت خواجه نصیرالدین طوسی به وجود آمد و بدون تردید یکی از بزرگترین دانشگاههای نجوم - ریاضیات در دنیای قدیم به شما می رفت و حوزه دیگر علمی دوره ایلخانیان (حوزه علمی سلطانیه) است که اساس آن را غازان خان بنانهاد و سلطان محمد خدا بنده آن را به پایان رساند در این حوزه هفت مسجد بزرگ و مجلل با بناهای همجوارش از مدرسه گرفته تا دارالشفاء وجود داشته است ، دنباله این سوابق درخشان علمی پس از سیر تشیب و فراز به ۲۳ آبانماه سال ۱۳۲۶ که سال تأسیس اولین دانشکده دانشگاه تبریز است منتهی می شود.

تاریخچه تأسیس

بناباراده شاهنشاه آریامهر در دیماه ۱۳۲۵ هیأتی مرکب از آقایان دکتر اقبال و شادروان دکتر حبیبی، شادروان دکتر شفق، استادان دانشگاه تهران مأموریت یافتند پیرامون تأسیس دانشگاه در آذربایجان بررسی های لازم را بعمل آورند. در سال ۱۳۲۶ مطالعات مقدماتی پایان رسید و شش میلیون ریال برای تأسیس دانشکده های ادبیات و پزشکی تأمین شد و آقایان دکتر بیانی و دکتر حبیبی از طرف

وزارت فرهنگ وقت به ترتیب بریاست دانشکده ادبیات و دانشکده پزشکی تعیین شدند.

آقای دکتر بیانی در تاریخ بیستم آبانماه سال ۱۳۲۶ و شادروان دکتر حبیبی در ۲۶ آبانماه همانسال دانشکدههای ادبیات و پزشکی را طی مراسم باشکوهی بنام نامی شاهنشاه افتتاح کردند.

در تعقیب این موفقیت، قانون تأسیس دانشگاه تبریز در سوم خرداد ماه سال ۱۳۲۸ در يك ماده و هفت تبصره از مجلس شورایملی گذشت و پس از آن بتدریج بسط و توسعه دانشگاه تحقق یافت و واحدهای آموزشی بشرح زیر بوجود آمدند.

دانشکده ادبیات سال ۱۳۲۶ - دانشکده پزشکی سال ۱۳۲۶ - آموزشگاه مامایی و پزشکیاری سال ۱۳۲۷ (بعداً در آموزشگاه عالی پرستاری ادغام شد) - دانشسرایعالی (بعداً با گسترش بدانشکده علوم تربیتی تغییر نام داده است) در سال ۱۳۲۹.

دانشکده داروسازی (بعداً با گسترش لازم بدانشکده علوم دارویی و آزمایشگاهی تغییر نام داده است).

در سال ۱۳۲۹ - دانشکده کشاورزی در سال ۱۳۳۴ - دانشکده فنی در سال ۱۳۳۷ آموزشگاه عالی پرستاری در سال ۱۳۳۹ - دانشکده علوم در سال ۱۳۴۲ - مؤسسه تحقیقات اجتماعی و علوم انسانی در سال ۱۳۴۳ - مؤسسه تاریخ و فرهنگ ایران در سال ۱۳۴۳ - آموزشگاه عالی ماشینسازی در سال ۱۳۴۸ - آموزشگاه عالی کشاورزی در سال ۱۳۴۸.

لازم بیادآور است که دانشجویان دانشگاه تبریز از همه نوع کمکهای مادی و معنوی برخوردارند و دانشگاه تبریز از لحاظ درصد امتیازات و کمکهای دانشجویی در سراسر ایران رتبه نخست را دارد، ۵۱ درصد دانشجویان این دانشگاه از يك یا دو امتیاز مانند وام شرافتی، اشتغال در غیر ساعات درسی در مؤسسات تابع دانشگاه یا بیرون از دانشگاه، سکونت در کوی دانشجویان و غیره استفاده می کنند.

این دانشجویان در ساختمانهای مدرن در فضای وسیعی با صرف میلیونها ریال احداث شده اند و همه تشکیلات دانشگاهی را متمرکز ساخته اند، بدانش پژوهی اشتغال دارند و با توجه باینکه ۹۸ درصد هیأت آموزشی دانشگاه تمام وقت هستند، این امکان را یافته اند که از همه نیروی کار و جوانی خود برای دانش-اندوزی بهره گیرند و باین ترتیب نظم و انضباط آموزشی چه از لحاظ استاد و چه از لحاظ دانشجو ایجاد شده است و شور و شوق تعلیم و تعلم را هرتازه واردی در این محیط احساس می کند و بالطبع تحت تأثیر قرار می گیرد.

افزایش کادر آموزشی از آغاز انقلاب آموزشی تا پایان سال تحصیلی ۵۱ - ۵۰ یعنی در مدت پنج سال تعداد کادر آموزشی دانشگاه تبریز تقریباً دو برابر شده است. وجدول زیر نمایشگر این افزایش می باشد.

شرح	۴۶-۴۷	۴۷-۴۸	۴۸-۴۹	۴۹-۵۰	۵۰-۵۱
تعداد	۲۶۵	۲۶۱	۳۲۳	۳۷۸	۴۱۴
شاخص	۱۰۰	۹۸	۱۲۱	۱۴۳	۱۵۶

بادرنظر گرفتن تعداد دانشجویان دانشگاه در مقابل هر ۱۳ دانشجو، يك استاد وجود داشته است با توجه باینکه ۹۸ درصد استادان بطور تمام وقت کار می کنند میتوان گفت که از لحاظ نسبت استاد بدانشجو، دانشگاه تبریز وضع بالنسبه متعادلی دارد، گواينکه این وضع با توجه به برنامه های بزرگ تحقیقاتی و لزوم گسترش و پیگرانه دانشگاه اقناع کننده نیست، روی این اصل کوشش دانشگاه همواره معطوف به جلب دانشمندان ایرانی و خارجی است و دراینراه تاحدی توفیق یافته است، بطوریکه در حال حاضر ۱۵ درصد هیأت آموزشی دانشگاه را اساتید خارجی تشکیل میدهند که در معتبرترین مراکز علمی ودانشگاههای جهان بکار تحقیق و تتبع پرداخته اند و برخی در محافل علمی جهان نام آورند.

بهبود وضع زندگی هیأت آموزشی

برای بهبود وضع زندگی هیأت آموزشی

دانشگاه که همواره مورد تأکید شاهنشاه آریامهر بوده اقدامات زیر صورت گرفته است:

۱- افزایش بیش از ۸۵ درصد کمک هزینه زندگی.

۲- احداث و تحویل ۳۹ دستگاه آپارتمان در محوطه دانشگاه برای استادان واجد شرایط با هزینه ۲۹ میلیون ریال.

۳- واگذاری رایگان ۵۰۰۰۰ متر مربع زمین اهدایی در کوی ولیعهد به استادان و کارکنان دانشگاه.

۴- ایجاد شرکت فعال تعاونی، معاملات این شرکت در سال جاری به ۱۶۱۶۱۲۷۲ ریال رسیده است.

۵- انعقاد قرارداد با بانک بازرگانی ایرانی برای پرداخت وام مسکن بمدت ۲۵ سال و بمقدار ۴۰ برابر حقوق با بهره ۷ درصد.

گذشته از آن دانشگاه با مقامات بانک ملی ایران مذاکرات مفیدی را برای تحصیل ۴۵۰ میلیون ریال وام مسکن آغاز کرده است.

برای افزایش بازده خدمت کارکنان دانشگاه برنامه هایی در مورد تشکیل کلاسهای کارآموزی، ایجاد سیستم حسابرسی و کنترل محاسبات، استقرار سیستم جدید علمی نظارت بر خرید و دارائی دانشگاه و همچنین ایجاد واحد برنامه ریزی برای تنظیم بودجه دانشگاه دارد.

دانشگاه فعالیت کلیه واحدهای تابع و همه کادرهای خود را اعم از اداری و آموزشی

جدول زیر نشان دهنده تعداد دانشجویان دانشگاه تبریز به تفکیک دانشکده ها و مؤسسات آموزشی وابسته و تغییرات حاصل در هریک از واحدهای مذکور در دوره انقلاب آموزشی می باشد.

ردیف	نام دانشکده	تعداد دانشجویان در سالهای تحصیلی					درصد تغییر نسبت به سال ۴۶-۴۷	درصد تغییر افزایش سالانه
		۴۶-۴۷	۴۷-۴۸	۴۸-۴۹	۴۹-۵۰	۵۰-۵۱		
۱	دانشکده پزشکی	۷۴۹	۷۶۷	۷۵۰	۷۷۱	۸۲۶	+۱۰۲۸	+۲۰۰۵
۲	دوره تخصصی پزشکی	-	-	-	-	۶۴	+۱۰۰	+۱۰۰
۳	دانشکده ادبیات و علوم انسانی	۱۰۰۴	۱۱۳۷	۱۰۴۷	۹۵۱	۸۰۰	-۲۰۳۱	-۴
۴	دانشکده علوم دارویی و آزمایشگاهی	۲۳۲	۲۶۴	۳۵۹	۳۸۱	۴۱۳	+۲۷۸	+۱۵۰۶
۵	دانشکده فنی	۱۸۳	۲۶۵	۳۴۳	۴۱۹	۵۲۹	+۱۸۹	+۳۷۲۸
۶	دانشکده کشاورزی	۲۶۵	۳۳۳	۳۸۴	۴۰۵	۴۲۶	+۶۰۷	+۱۲۰۱
۷	دانشکده علوم	۲۲۳	۳۳۶	۵۳۱	۶۱۱	۶۹۵	+۲۱۱۶	+۴۲۰۳
۸	دانشکده علوم تربیتی	۱۵۶	۲۴۹	۴۷۹	۶۵۶	۸۲۰	+۴۲۵	+۸۵
۹	آموزشگاههای عالی وابسته	۹۲	۲۰۰	۲۵۴	۲۱۱	۱۷۵	+۹۰۲	+۱۸
۱۰	دوره های شبانه	-	-	۳۵۴	۸۰۵	۱۶۹۲	-	+۱۲۵۰۹
۱۱	دوره های فوق لیسانی	-	-	۱۶	۴۷	۳۹	-	+۱۷۲۰۲
	جمع کل	۲۹۰۴	۳۵۵۱	۴۵۰۷	۵۲۵۷	۶۴۷۹	+۱۲۳۰۱	+۲۴۰۶

نمای ساختمانهای شهر دانشگاهی تبریز

پژوهشی و خدمات فنی دانشگاه که نتایج آنها منتشر شده است می‌توان از موارد زیر را نام برد.

- ۱- مطالعه و بررسی آبهای معدنی آذربایجان - ۲- بررسی گیاهان آذربایجان.
- ۳- بررسی خاک زراعی آذربایجان - ۴- تهیه شناسنامه روستاهای آذربایجان با همکاری وزارت تعاون و امور روستاها.

برقراری اقتصاد در دانشگاه

یکی از هدفهای عمده دانشگاه تبریز در دوران انقلاب آموزشی برقراری اقتصاد دانشگاهی و اتخاذ روشهای مناسب‌تر برای بهره‌وری بیشتر از امکانات موجود است، باین ترتیب که با ایجاد تسهیلات بیشتر و امکانات وسیع‌تر برای آموزش بهتر، هزینه سرانه دانشجویی چندان افزایش نیافته است بودجه غیر سرمایه‌ای دانشگاه در سال ۱۳۵۱ بالغ بر ۶۶۶۵۳۰۰۰ ریال است که از این رقم ۳۹۵۳۰۰۰۰ ریال از درآمدهای اختصاصی دانشگاه تأمین شده است این رقم برابر با ۶۲ درصد بودجه دانشگاه است. این نسبت که در سال ۱۳۴۷ در حدود ۲۴ درصد بود نشان دهنده این واقعیت است که دانشگاه تبریز می‌کوشد سهم بیشتری از هزینه‌های خود را تأمین کند.

افزایش دانشجویان

یکی دیگر از هدفهای عمده دانشگاه تبریز، بعد از انقلاب آموزشی افزایش قابل توجه دانشجویان در رشته‌های مختلف تحصیلی با توجه به ایجاد تناسب و تعادل بهتر بین سطوح و اجزاء رشته‌های آموزشی و بهبود کیفیت آن و همچنین برقرار کردن تطابق و توافق بیشتر میان نظام آموزشی کشور و احیاناً تنوع و رو به افزایش نیروی انسانی ماهر در بخشهای مختلف تولیدی و فرهنگی بوده است. در اجرای این برنامه دانشگاه تبریز موفق

درمانی و بهداشتی نکاسته است برای تکمیل کادر پزشکی و وسایل لازم بیمارستانها کوشش‌هایی بعمل آمده که نتایج درخشانی داشته است. از جمله بخش جراحی قلب باز از سه سال پیش و برای اولین بار در ایران در دانشگاه تبریز تأسیس یافت.

تیم جراحی قلب بیمارستان پهلوی دانشگاه تبریز موفقیت‌های ارزنده‌ای در قیاس با معیارهای جهانی بدست آورده است. تاکنون ۵۱۷ عمل جراحی قفسه صدری در این بخش صورت گرفته که بیش از ۹۷ درصد موفقیت آمیز بوده است، از ۵۱۷ مورد عمل جراحی که در این بخش انجام یافته، ۶۵ عمل مربوط به قلب بوده (از قبیل تعویض دریچه میترال و آئورت - دریچه میترال و تریسکوپید، حوزه مابین دویطن و بستن حفره بین دو دهلیز و انواع دیگر جراحی‌های روی قلب) که در این مورد نیز ۷۵ درصد اعمال جراحی موفقیت آمیز بوده است.

از فعالیت‌های جنبی این بخش باید از انتشار ۳۷ گفتار علمی نام برد که بعضی از این گفتارها در کنفرانسهای پزشکی در سطح بین‌المللی از لحاظ مطالب بکر، کاملاً تازگی داشته است، بخش جراحی قلب باز در مدت مذکور بیش از چهارصد کنفرانس برای دانشجویان و مربیان دانشکده پزشکی برگزار شده است. بخش جراحی که سه سال پیش با پنج میلیون ریال هزینه تأسیس یافته در مدت مذکور بیست میلیون ریال صرف تهیه وسایل و افزایش تخت‌خوابهای بیمارستانی نموده و بزودی در ساختمان مستقل مستقر خواهد شد.

این ساختمان يك بیمارستان ۵۰ تخت‌خوابی خواهد بود.

فعالیت‌های پژوهشی

باتجهیز تدریجی آزمایشگاهها و توسعه برنامه‌ها و تمام وقت شدن هیأت آموزشی دانشگاه تبریز، زمینه مساعدی برای فعالیت‌های پژوهشی فراهم کرده است، از طرحهای

ارزیابی می‌کند. دانشگاه تبریز بعد از انقلاب آموزشی با برنامه‌های یاد شده توانسته است از تورم کادر اداری جلوگیری کند و کارها را سرعت و انتظام بیشتری بخشد. اکنون سیستم کارتکس در کلیه ادارات مرکزی دانشگاه پیاده شده و مدیران دانشگاه همواره کلیه اطلاعات مربوط به هیئت علمی و یا اداری را در دسترس دارند و مدام در جریان کیفیت و کمیت فعالیتها قرار می‌گیرند.

دانشگاه تبریز نخستین دانشگاه کشور است که توفیق یافته همه واحدهای خود را اعم از اداری و آموزشی در محوطه‌ای بوسعت ۱۴۲۴۴۵۰۰ متر مربع و ساختمانهای مدرنی که ۱۲۷۲۰۰ متر مربع اشغال کرده‌اند متمرکز سازد.

برای احداث این ساختمانها باتجهیزات لازم و محوطه سازی جمعا ۴۳۵۰۹۵۰۰۰۰ ریال صرف هزینه شده است (البته در این محاسبه هزینه ساختمان کوی استادان منظور نشده است).

گذشته از این، دانشگاه برای تکمیل آزمایشگاههای خود و نیز تکمیل وسایل بیمارستانی ۲۱۸۲۸۴۰۰۰ ریال پرداخت کرده است.

خدمات درمانی و بهداشتی

بعد از انقلاب آموزشی، خدمات درمانی و بهداشتی دانشگاه افزایش بسیاری یافته است، بنابه تصویب هیأت وزیران، دانشگاه تبریز مانند دیگر دانشگاههای کشور، بیمارستانهای وابسته به وزارت بهداشت را در اختیار گرفته و باتوجه به تمام وقت بودن استادان دانشکده پزشکی تبریز به خدمات درمانی و بهداشتی ارزنده‌ای توفیق یافته است، در مدت پنج سال پس از انقلاب آموزشی تعداد بیمارستانهای تابع از ۲ به ۸ و تعداد تخت‌خوابها از ۴۱۰ به ۱۰۰۰ تخت‌خواب افزایش یافته است. در عین حال اهتمام در توسعه کمی از توجه به توسعه کیفی خدمات

شده است در طی پنج سال تحصیلی گذشته تعداد دانشجویان خود را از ۲۹۰۴ تن در سال تحصیلی ۴۷ - ۴۶ به ۶۴۷۹ نفر در سال تحصیلی ۵۱ - ۵۰ برساند. بنا به محاسبه دیگر تعداد دانشجویان در سال تحصیلی ۵۱ - ۱۳۵۰ نسبت به سال تحصیلی ۴۷ - ۴۶ بمیزان ۳۵۷۵ نفر یا ۱۲۳ درصد افزایش یافته است ضمناً با توجه به جدول مربوطه این افزایش مربوط به دانشجویان رشته‌های فنی و علمی بوده و در يك حالت کلی نزدیک به بیش از ۲۰۰ نفر از دانشجویان دانشکده ادبیات و علوم انسانی در طی سالهای مورد مطالعه کاسته شده است.

توسعه کتابخانه دانشگاه

کتابخانه مرکزی دانشگاه تبریز ۵ سال پیش تأسیس یافت در این کتابخانه هفتاد هزار جلد کتاب در دسترس مراجعان است، از دو سال پیش تغییراتی در سیستم مدیریت

کتابخانه ایجاد شد و برای انتظام کار و توسعه این کتابخانه بزرگ اقداماتی بشرح زیر انجام گردید:

۱- نظم بخشیدن به بخش ادواری (روزنامه‌ها - مجلات - نشریه‌ها - بولتن‌ها و فهرست‌های ناشران).

۲- تأسیس بخش کتابهای درسی با سیستم قفسه باز، بمنظور تمرکز آنچه مورد احتیاج روزانه دانشجویان است و بخش کتابهای پژوهشی با سیستم قفسه بسته.

۳- برقراری ارتباط با پانصد دانشگاه معتبر جهان و گردآوری راهنماهای آموزشی بمنظور راهنمایی فوری و آسان کسانی که قصد ادامه تحصیل یا تحقیق در خارج از کشور را دارند.

به کتابخانه مرکزی بطور متوسط روزانه ۲۵۰ نفر مراجعه می‌کنند (البته آن‌ده از دانشجویانی که صرفاً برای مطالعه آزاد به کتابخانه مراجعه می‌کنند در این برآورد منظور نشده‌اند).

ساختمان یکی از دانشکده‌های دانشگاه تبریز

عیاران

فروغ سلطانیه

معنی کلمه عیار

از عیار در فرهنگ های فارسی، به عنوان بسیار آمد و شد کننده - دوره گرد، ولگرد، تردست، زرنک و مرد چالاک و تندرو یاد شده است. در فرهنگ معین به معانی: ۱- بسیار رفت و آمد کننده ۲- ولگرد ۳- تندرو ۴- سریع السیر ۵- حيله باز ۶- محیل ۷- تردست ۸- زیرک ۹- چالاک ۱۰- طرار ۱۱- جوانمرد و فتی آمده است. و در گنج سخن جلد اول و دوم تردست - چالاک - زیرک - فریبنده و حيله باز معنی شده است.

ریشه کلمه عیار:

در نتیجه تحقیقاتی که مرحوم ملک الشعرای بهار کرد، معلوم شد که کلمه عیار در زبان عربی ریشه‌ی ندارد، بلکه این لغت فارسی است. یعنی کلمه عیار همان ایار پهلوی است که «اذیوار» نوشته شده و ایار خوانده می‌شده است و بعدها مانند بسیاری از لغات دیگر رنگ عربی یافته و به صورت عیار درآمده است.

کدام آهن دلش آموخت این آئین عیاری
کز اول چون برون آمد ره شب زنده داران زد

تعریف و روش عیاری:

در گنج سخن از عیاران تنها به عنوان طبقه‌ی از طبقات اجتماع که آداب و رسوم خاص داشتند، یاد شده است. در فرهنگ معین عیاری بدین صورت تعریف شده است: «عیاری یکی از طرق تربیت قدیم بوده و از اواخر قرن دوم هجری وجود داشته، و عیاران اصول و روش های مخصوصی در زندگی داشته‌اند که به تدریج با تصوف آمیخته و به صورت فتوت درآمده است.» در قابوس نامه یک باب به این گروه اختصاص دارد و از آنان بدین صورت یاد شده است:

«بدان ای پسر! که حکماء از مردمی
و خرد صورتی ساخته‌اند به الفاظ نه به جسد،
که آن صورت تن و جان و حواس و معانی
باشد چون مردم، و گفته‌اند که تن آن
صورت جوانمردیست و جانش راستی و
حواسش دانش و معایش صفات وی. پس این
صورت را بر خلق بخش کردند، گروهی را
تن رسید و دیگر چیزی نه و گروهی را

از صومعه باز آمد سرمست به عیاری
از پسته‌ی خندان کرد آغاز شکر باری

همام

ترسا بچه‌ی ناگه بر کف می گلناری
بنشست چو عیاران آن مونس غم خواران

تن و جان . و گروهی را تن و جان و حواس .
و گروهی تن و جان و حواس و معانی . اما
آن گروه که نصیب ایشان تن رسیده است ،
آن قوم عیاران و سپاهیانند ، که ایشان را
به قدر حال خود مروتی باشد ، و مردمی
ایشان را نام جوانمردی نهادند . و ...
و اما در مورد خصوصیات جوانمردی
می گوید :

«اصل جوانمردی سه چیز است . یکی
آن که آن چه بگویی بکنی ، دوم آن که
راستی در قول و فعل نگاهداری ، سیم آن که
شکیب را کاربندی . زیرا که هرصفتی که
تعلق دارد به جوانمردی در زیر این سه
چیزست بدان ای پسر که جوانمردترین
از همه مردمان آن بود که با او چندگونه
هنر بود ، یکی آن که دلیر و مردانه بود
و شکیبا به هرکاری و صادق الوعد باشد و
پاک عورت و پاک دل بود و زیان کسی به سود
خود نخواهد اما زیان خود از بهر سود
دوستان روا دارد و زبون گیر نباشد و بر
اسیران دست دراز نکند و بیچارگان ریاری
کند و بد را از مظلومان دفع کند و همچنان
که راست گوید راست شنود و انصاف از خود
بدهد و بر آن سفره که نان و نمک خورده
باشد ، بدی نکند و نیکی را بدی مکافات
نکند و از ریانتنگ دارد و بلا را به رنج ندارد
و چون نیک بنگری این همه هنرها که یاد
کردیم ، بدان سه چیز تعلق دارد که از پیش
گفته آمد .»

سپس داستانی می آورد :

«در حدیث است که روزی به کوهستان
عیاران به هم نشسته بودند ، مردی آمد و سلام
کرد و گفت : من رسولم از عیاران شهر
به نزدیک شما ، بر شما سلام می کنند و می
گویند : که سه مسأله است که از من بشنوید
اگر جواب دهید ، ما راضی شویم به مهری
شما و اگر جواب ندهید اقرار کنید به مهری
ما . گفتند : بگوی ، گفت : جوانمردی
چیست و میان جوانمردی و ناجوانمردی فرق
چیست و اگر جوانمردی برره گذری نشسته
بود و مردی بروی بگذرد ، و چون ساعتی
برآید ، مردی با شمشیر از پس وی می رود
به قصد کشتن آن مرد چون پیش این جوان
برسد و از وی پرسد : که فلان کس را دیدی
که از این جا گذشت ؟ این جوان چه جواب
گوید ؟ که اگر گوید گذشت غمز باشد و

اگر گوید نگذشت دروغ گفته باشد و این
هر دو نشاید در جوانمردی هر دو ناجوانمردی
بود ، عیاران کوهستان چون این مسأله ها
شنودند به یکدیگر نگریستند ، مردی بود
در میان ایشان او را «ابوالفضل همدانی»
گفتندی . گفت : جواب این سؤال ها من
دهم ! گفتندی : بگوی تا چه گویی ، گفت :
اصل جوانمردی آنست که هرچه بگویی
بکنی . و فرق میان جوانمردی و ناجوانمردی
صبرست ، و جواب آن عیار که برره گذر

نشسته بود ، آنست که در حال یک قدم از آن
سو فراتر نشیند و گوید : تا من این جا
نشسته ام کسی نگذشت ، تا راست گفته باشد .»
از این داستان می توان این نتیجه را
گرفت که در نقاط مختلف ایران
دسته های عیاران می زیستند و این گروه های
مختلف با یکدیگر دوستی و مراوده داشتند .
و گاه رسولانی نزدیک دیگر می فرستادند .

در رساله قشیریه در تعریف فتوت آمده
است که :

«بدانك اصل فتوت آن بود که بنده دائم
در کار غیر خویش مشغول بود . پیغامبر
گفت صلی الله علیه و سلم که همیشه خداوند
عز و جل در روایی حاجت بنده بود تا بنده
در حاجت برادر مسلمان بود .»

... از جنید حکایت کنند که گفت :
فتوت به شام است و زبان به عراق و صدق
به خراسان .

فضیل گوید فتوت اندر گذاشتن عثرات
بود از برادران ، و گفته اند فتوت آن بود که
خویش را بر کسی فضیلت نبینی . ابوبکر
وراق گوید جوانمرد آن بود که او را
خصمی نباشد بر کسی

استاد ابوعلی دقاق گوید : رحمه الله ،
کمال این خلق رسول راست صلی الله علیه و
سلم ، که روز قیامت همگنان گویند : نفسی
نفسی ! رسول صلی الله علیه و سلم گوید :
امتی امتی

جنید را پرسیدند از جوانمردی ، گفت
آنست که بادریشان تفاخر نکنی و باتوانگران
معارضه نکنی .

و بدانك فتوت فرا پوشیدن عیب برادران
باشد و اظهار ناکردن برایشان ، آن چه
دشمنان برایشان شادگامی کنند .»
این حکایت کوتاه نیز در آئین جوانمردی
در این رساله آمده است .

«مردی زنی خواست ، پیش از آن که
زن به خانه شوهر آمد ویرا آبله برآمد ،
و يك چشم وی به خلل شد ، مرد نیز چون
آن بشنید گفت مرا چشم درد آمد ! پس از
آن گفت که نابینا شدم ! آن زن به خانه ی
وی آوردند و بیست سال با آن زن بود ،
آنگاه زن بمرد ، مردم چشم باز کرد . گفتند
این چه حالت ؟ گفت خویشتن نابینا ساخته
بودم تا آن زن از من اندوهگین نشود .
گفتند تو بر همه جوانمردان سبقت کردی !»

قطعات انتخابی از کتاب سمك عیار
در مورد صفت مرد عیار

«مردم عیارپیشه باید که عیاری دانند و
جوانمرد باشند ، و به شب روی دست دارند ،
و عیار باید در حیلست استاد بود و بسیار چاره
باشد و نکته گوی باشد و حاضر جواب ، سخن
نرم گوید ، پاسخ هر کس تواند داد و در
نماید ، و دیده نادیده کند ، و عیب کسان
نگوید و زبان نگاه دارد و کم گوید . با این
همه در میدان داری عاجز نبود ، و اگر وقتی

کاری افتد در نماید . از همه که گفتم اگر
(در) چیزی نماید او را مسلم است نام
عیاری بر خود نهادن و در میان جوانمردان
دم زدن .»

«..... و نام او در جهان به جوانمردی
منتشر است ، و مشهور در جوانمردی و
زینهارداری . چنانست که اگر کسی فرزندی
از آن وی بکشد و از در او باز رود او را
نیازارد و خون فرزند باز نخواهد و کس
را زهره نباشد از خدم و حشم که معنی کند ،
که ایشان نیز همه جوانمردان اند . و اگر
کسی به زینهار پیش رود جان فدا کند و از
آن همه فرزندان و برادران نگوید و زینهار
از دست ندهد .»

«... جان خود فدا کنم و زینهار از
دست ندهم»

عیاران کسی را به گروه خویش
پذیرفتند که از صمیم قلب مایل باشد . در صفحه
۲۴۴ جلد دوم سمك عیار آمده است که :
«کار شب روی و عیاری چنان نیست که کسی
با خود برند ، مگر به مراد خود برود .
کسی را نباید گفتن که تو بیای و جان خود
بر باد ده ...»

و اگر کسی را می خواستند به گروه
خود وارد کنند او می بایست سوگند خورد
به روش مخصوص .

«شاهان سوگند خورد به عادت که ایشان
را بود ...»

«... که به یزدان دادار و به نور و نار
و به قدح مردان و به اصل پاکان و نیکان
که باهم یار باشیم و دوستی کنیم و به جان
از هم باز نگردیم و مکر و وعذر و خیانت
نکنیم و رضا ندهیم و با دوستان هم دوست
باشیم و با دشمنان هم دشمن باشیم و کار به
مراد یکدیگر کنیم ...»

لازم به تذکر است که روش عیاران به
همین ترتیب باقی نماید و در طول زمان
دگرگون شد و تحت تأثیر اوضاع و احوال
جامعه ای که در آن زندگی می کردند قرار
گرفت . برای بررسی این دگرگونی باید به
داستان های عوامانه رجوع نمود مثلاً به «داستان
رموز حمزه» که راوی داستان قهرمانان این
کتاب را دزد مادرزاد معرفی می کند . و
شرط هایی که او به یاران خویش می بندد
واقعا که بهترین دلیل بر دگرگونی این آئین
است و این شرط ها عبارتند از :

۱- باید شرط کنی که در هر کجا
کدخدا شوی بنده را هم کدخدا کنی .

۲- عقدی که در میان شما و فرزندان و نامداران اتفاق میفتد آن عقد را من بکنم .
۳- هر حرف که بنده بگویم از حرف من به در نروی .

۴- بر بنده غضب نکنی اگر احیانا بکنی زود بر سر شفقت آیی .

۵- اسباب کسانی که در میدان کشته می شوند طمع نکنی که بر بنده نسبت دارد .»
داستان هایی که در کتاب رموز حمزه آمده تنها نشان مردم آزاری و دزدی است و هیچ نشانی از جوانمردی و فتوت در آنها دیده نمی شود .

لباس عیاران :

آن طور که از تصاویر برمی آید لباس عیاران عبارت بوده است از: يك كلاه نوک تیز که گاه منگولیدی بر سر آن آویخته بوده است . گاهی به جای کلاه از نوعی عرقچین به نام طاقیه استفاده می کردند . به جای قبا قنطوره می پوشیدند . بالاتندی این قنطوره ها تنگ و چسبان بوده و آستین های بلند داشته دامن این لباس گشاد و کوتاه بوده است . کفش های عیاران از کفش های معمولی راحت تر و بادوام تر بوده است .
نتوان دل ستد از نرگس او باز به زرق نرگش گرچه که بیمار بود عیار است
رضی الدین نیشابوری

کاردانی عیاران

در اوصاف عیاران دیدیم که «عیار باید در حیلست استاد بود و بسیار چاره باشد و نکته گوی باشد ... و اگر وقتی کاری افتد درنماید» . بنابراین اصل عیاران به رموز همه کارها آگاهی داشتند ، که در صورت لزوم به لباس اهل آن کار درآیند . مانند دبیری - آشپزی و مثال هایی از داستان سمک عیار . جلد دوم صفحه ۳۱ می آور: «نوبت سماع روز افزون بود . طنپوره در کنار گرفت و آواز به سماع برآورد ، سرودهای گوناگون می گفت و به آوازی خوش به شب تاریک در میان کوهستان ...»

«... این بگفت و دست در میان کرد و دویت و قلم بیرون آورد و آتش زنه از میان بگشاد و قدری خاشاک گرد کرد و آتش برافروخت و نامه ای نوشت از قول دبور دیوگیر .»

«... سمک خود را به شکل بازرگانی برآراست و روز افزون همچنین ...»
جلد اول صفحه ۷۵
«در حال سمک خود را به شکل فراشان برآورد .»

«... روز افزون در تیر انداختن نظیر نداشت . از پانصد گام تیر بردشمن بزدی...»
و باز برای آن که در کاری در نمائند می بایست به چند زبان بتوانند سخن گویند . مثالهایی از داستان سمک عیار

«... و این به زبان هندوی می گفت و هیچ کس او را نمی دانست . شاه فور گفت ای پیر ، تو از کجایی ؟ مگر از ولایت مایی که به زبان ما سخن می گویی ، عالم افروز به

ترکی سخن گفت . ترجمان ایستاده بود . با شاه فور گفت می گوید ...»

«... روزافزون گفت به زبان پهلوی که شما ز پس می آئید و دماغ ها محکم درآگنید...»
لوازم عیاران :

دل بسته آن زلف ستمکار تو شد
جان خسته آن نرگس عیار تو شد
دیدیم که عیار نمی باید که در کاری

عیاران

درماند ، بنابراین عیاران همیشه به نیروی اندیشه خویش متکی بوده ، و برای انجام کارهای مورد نظر همیشه تعدادی لوازم و وسایل همراه داشته است . این وسایل عبارت بوده اند از :

۱- جل بندی : کیسه یا ظرفی بوده ، که عیار تمام وسایل لازم خویش را در آن می گذاشته است .

۲- کمند: کمند را برای گرفتن دشمنان و یا بالا رفتن از جاهای بلند مورد استفاده قرار می دادند .

۳- زر : این مشکل گشای همیشگی بشر را نیز همراه عیاران در جل بندی خویش داشتند .

«دیگر زر به خرج کردن بسیار ، تا زر به خرج نکنی مراد تو حاصل نشود ، که تو کار سازی و هرچه ، بر همه ، مردان عالم برتوانند آورد به زر برآید . چنان که پسندیده باشد ، که زر پیشرو همه کارهاست . زر زبان بند همه غمازان و مفسدان است . اگر نه زر بودی کی در میان چندین دشمن توانستی آمدن ؟ اگر من ساختمی به هزار چون من بر نیامدی . این زر به خرج کردن تمامت کارها ساخته است .»

۴- کارد و خنجر : عیاران انواع خنجرها و کاردها را به همراه داشتند . هر يك از این کاردها و خنجرها به کاری می آمده است مانند خنجر چاه کندن - نقبه زدن - چاک زدن سراپرده ها

۵- کارد برآورد و سوراخ آن شیب فراخ کرد چنان که ...

۵- سوهان و گاز ، که برای بریدن زنجیر و چیزهایی از این قبیل بکار می رفت

۶- داروی بی هوشی یا بیهوشانه دارو: همیشه مقداری داروی بیهوشی به همراه مرد عیار بوده است . آنان گاه نقل و آب نبات های آمیخته به داروی بیهوشی نیز همراه داشته اند .

البته ترکیب دقیق این دارو را نمی دانیم و تنها يك بار در کتاب داراب نامه بیغمی از اجزای داروی بی هوشی یاد شده است . و آن عبارت است از افیون مصری - خربنگ - تفت یزدی - بیخ کبر مصری .

به هر حال عیار این ماده بیهوش کننده را با غذا یا شراب به خورد شخص مورد نظر می داده است ، تا او را بی هوش کند .

زنانه نیکو با چادر و موزه بیاورد ، و آن چه به کار بایست بیاورد و پیش سمک بنهاد . دلارام را گفت مرا به زنی نیکو برآرای . دلارام سمک را برآراست . چنان که صفت نتوان کرد و بسیار عطر و بوی خوش و بخور دروی به کار برد . موزه در پای کرد و چادر بر سر کشید و نقاب بر بست و با کرشمه و رعنائی از خانه بیرون آمد و ...»

«... مادر سرخ درد را بخواند از وی دارویی خواست . بیاورد . سمک دست در میان کرد و چیزی بدرآورد و با آن دارو بمالید تا حل شد . پس در آب کرد و روی خود را با آن آب بشست رنگ روی سمک بگردید .»

«... سمک دارویی چند ساخته بود ، سخت استادانه می آورد در عارض روزافزون بمالید و عارض و خط او سبز گشت بر مثال نوعارضان و دارویی دیگر بیاورد و در ریش خود بمالید و دویارهای بکرد تا سفید گشت ...»

«... دست در میان کرد و کیسه حیلت بگشود . چیزی بیرون آورد در دست حل کرد ، در روی مالید ، تا سرخ و سفید گشت بر گونه فرنگ ...»

۸- شال و دستمال نیز همیشه به همراه عیاران بوده است . عیاران گاه آن ها را در جل بندی می گذاشتند و گاه به دور گردن و یا بالاتنه ی عیار می بستند . این دستمال ها برای پیچیدن بارهای ربوده شده و یا اشخاص اسیر و بستن آنان بکار می رفته است .

دیگر وسایلی که عیاران همیشه به همراه داشتند عبارت بودند از: مقراض - شمع چه عیاری - سنگ - قلوه سنگ - تفک و انبر . عیاران با تمام زرنگی که داشتند ، گاه می شد که در دام می افتادند ، البته فکر این موضوع را نیز کرده وسایل فرار را از پیش آماده می نمودند . یکی از این وسایل حقه بوده است . این حقه بسیار گران بها و آراسته به گهرهای قیمتی بوده ، و به سرعت جلب نظر می کرده است . به طوریکه شخص غالب با دیدن آن مفتون شده ، آنرا برمی داشته و سعی می کرده در آن را باز کند ، و چون در آن گشوده می شده ، بخاری یا بویی از آن حقه بیرون می آمده و شخص غالب را بی هوش می کرده است . با بی هوش شدن شخص غالب عیار برای آزاد کردن خویش به تکاپو می

«... روزافزون بیهوشانه در شراب افکنده بود اول قزل ملک باز خورد و بیفتاد ...»

گاه تنها به وسیله دادن شراب خالص شخص را بی هوش می کردند .

«... دبور ساعتی شراب خورد تا مست گشت و بیفتاد ...»

گاه برای بی هوش کردن از نی چه عیاری استفاده می کردند . بدین ترتیب که عیاران داروی بی هوشی را از طریق دستگاه تنفس مخصوصاً از راه بینی در حلق شخص مورد نظر می کردند .

«... این بگفت و دارویی که در دست داشت بر دماغ دایه بگرفت که دایه نیز بیفتاد ...»

راه دیگر بی هوش کردن آن بوده است که ماده بی هوش کننده را در مقابل شمع می گرفتند تا بسوزد و بوی آن پراکنده شود و شخص را مدهوش کند . مثال از سمک عیار

«... عالم افروز چون شمع در برابر آنان می نهاد پاره ای بیهوشانه بر سر شمع ریخت و خود دست بر دماغ گرفت چون بوی دارو بر دماغ شاه و وزیر رسید هر دو از حال برفتند ...»

به هوش آوردن گاه نیز لازم می شده است ، که عیاران اشخاص بی هوش را به هوش آورند . در این گونه موارد از روغن بنفشه بادام ، عرق و آب بید و یا آب خالص استفاده می کردند .

«... در حال آب در بینی سرخ کافر افکند و او را بمالید و بجنبانید تا قی کرد و به هوش باز آمد .»

۷- وسایل تغییر قیافه : یاد آور شدیم که عیاران گاه می بایست تغییر قیافه دهند تا به صورت افراد خاصی در آیند و یا شناخته نشوند . بنابراین اینان همیشه مقداری لوازم تغییر شکل دهنده همراه داشتند .

«... گفت ای خمار ، مرا از سرای زنان دستی جامه بخواه - خمار دستی جامه

افتاده و بندهای خویش را بامقراض، سوهان و ... می بریده است .

می شدند. و حربه مؤثر آنان زیر کی و چالاکی آنان بود . نه زور بازوی آنان .

«... در سمك نگاه می کردند و عجب داشتند که سخت حقیر بود . می گفتند مردی بدین ضعیفی این همه کارها می کند ؟...»

*

اکنون بدنیست داستانی از عیاری که به پادشاهی رسید بخوانیم . این عیاری یعقوب رویگرزاده سیستانی بود . یعقوب همان آزاد مردی که پایه های استقلال و آزادی ایران را بنا نمود . این حکایت را از جوامع - الحکایات عوفی انتخاب نمودم :

و گاهی نیز برای خلاصی خویش خود را به مردن می زده است به طوری که همگنان تصور می کردند که عیار جان سپرده است ، و او را از محوطه بیرون برده و او از فرصت استفاده نموده و فرار می کرده است .

«... اما بسیار زخم خورده بود و خون بسیار از وی رفته بود . چون دید که کار از حد گذشت و از عیاران کسی نماند تن در داد . با خود گفت خود را در میان کشتگان افکنم اگر مرا اجل مانده باشد رستگاری یابم پس اگر نه خود رفتم . این بگفت و خود را از پای در افکند در میان کشتگان به روی بخفت ...»

البته بعضی از داروها را عیاران همیشه داشتند مانند موم روغن . این موم روغن برای درمان و گرفتن کوفتگی استخوان و شکستگی ها و فرسودگی ها به کار می رفته است .

«... پس گفت ای مادر آب گرم کن و موم روغن بساز ، پس مادرش آب گرم کرده موم روغن بساخت ... سیاه گیل و سام هردو شستند و موم روغن در هفت اندام ایشان بمالیدند . سرخورد داروی زخم می آورد و در زخم های ایشان یاد کرد و ایشان بخوابانید .

دیگر روغن بنفشه بادم بوده است که برای به هوش آوردن افراد بی هوش مورد استفاده قرار می گرفت .

عیاران انواع آلات موسیقی مثل طنبور و نی هفت و ... نیز به همراه داشتند . و همچنین زنگی نیز همراه ایشان بود که با آن زنگ آمدن خویش را به اردوی دوست اعلام می نمودند . همینطور دارای يك سفیده مهره بودند ، که از آن برای خبر کردن عیاران خویش و علامت دادن استفاده می کردند . عیاران زهر و یا بی هوشانه دارو را در موم پنهان می کردند و یادر زیرنگین انگشتر . و اگر به صورت پیک می رفتند و نامه یی داشتند آنرا در موم پیچیده در بازو قرار می دادند «... نامه در موم پیچیده در بازو بست و پیش ششام آمد ...»

و یا نامه خود را درون چوب دستی خویش می گذاشتند . و به مقصد می بردند .

صورت ظاهر عیاران

عیاران معمولاً مردمانی ریز نقش بودند . البته این ریزنقشی برای کار آنان مناسب بود . چون آنان اهل میدان رفتن و جنگ نبودند . بلکه کار خویش را با حيله انجام می دادند ، و باینرنگ بردشمنان خویش پیروز

منابع

سمك عیار تألیف فرامرزن خداداد بن عبدالله الکاتب المارجانی با مقدمه و تصحیح دکتر پرویز ناتل خانلری .

قابوس نامه - تألیف امیر عنصر المعالی کیکاوس بن اسکندر بن قابوس بن وشمگیر بن زیاد با مقدمه و تصحیح دکتر امین عبدالمجید بدوی .

رساله قشیریة تألیف امام عبدالکریم هوازن قشیری به ترجمه ابوعلی عثمانی و مقدمه و تصحیح استاد بدیع الزمان فروزانفر .

سلسله مقالات آقای محمد جعفر محجوب در «سخن» شماره های ۹-۱۰-۱۱ و ۱۲ سال ۴۸ و ۱۳۰۱ و ۳۰۲ سال ۴۹

جوامع الحکایات عوفی به سعی و اهتمام آقای محمد رضائی چاپ سال ۱۳۳۵

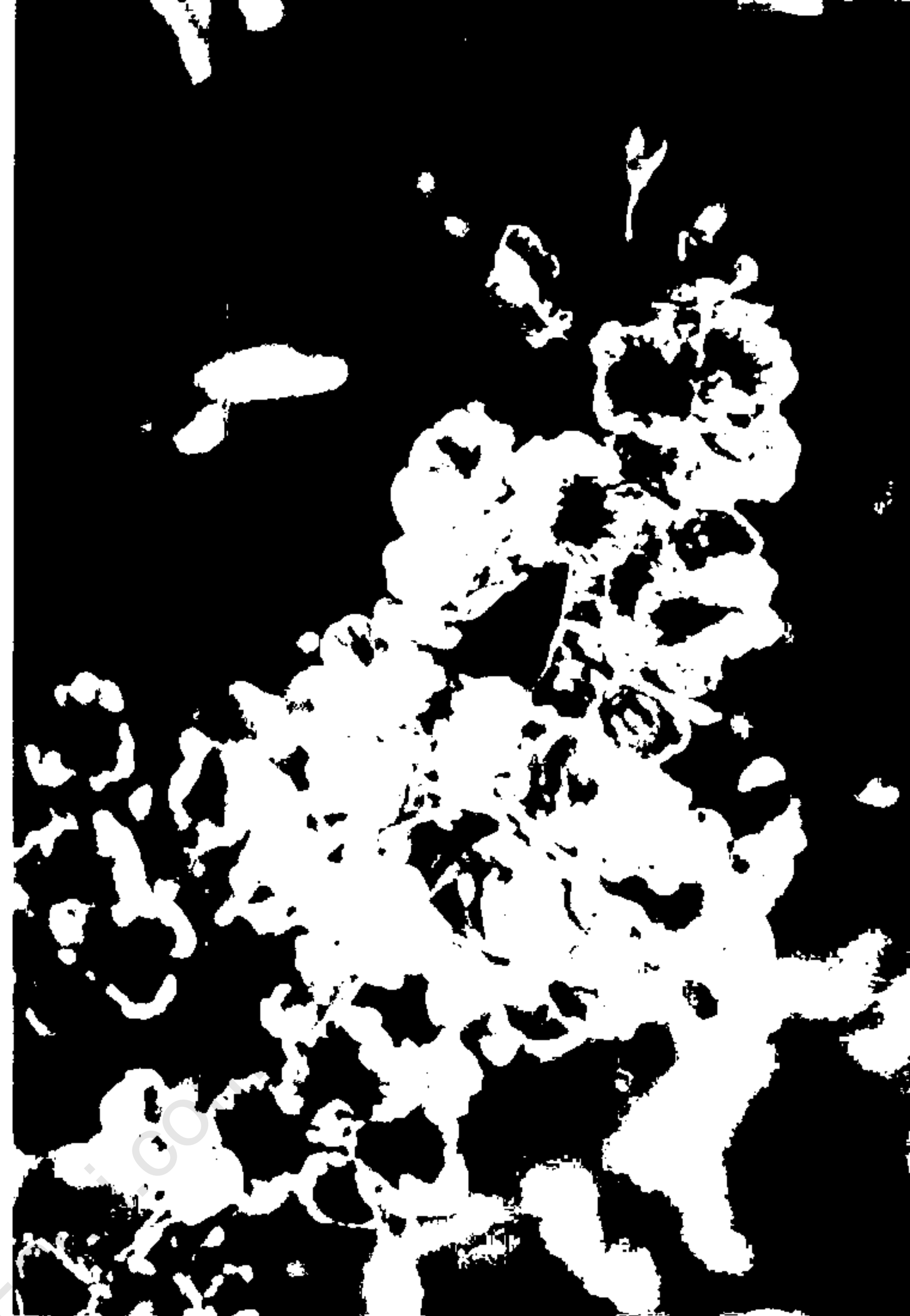
فرهنگ عمید

فرهنگ معین

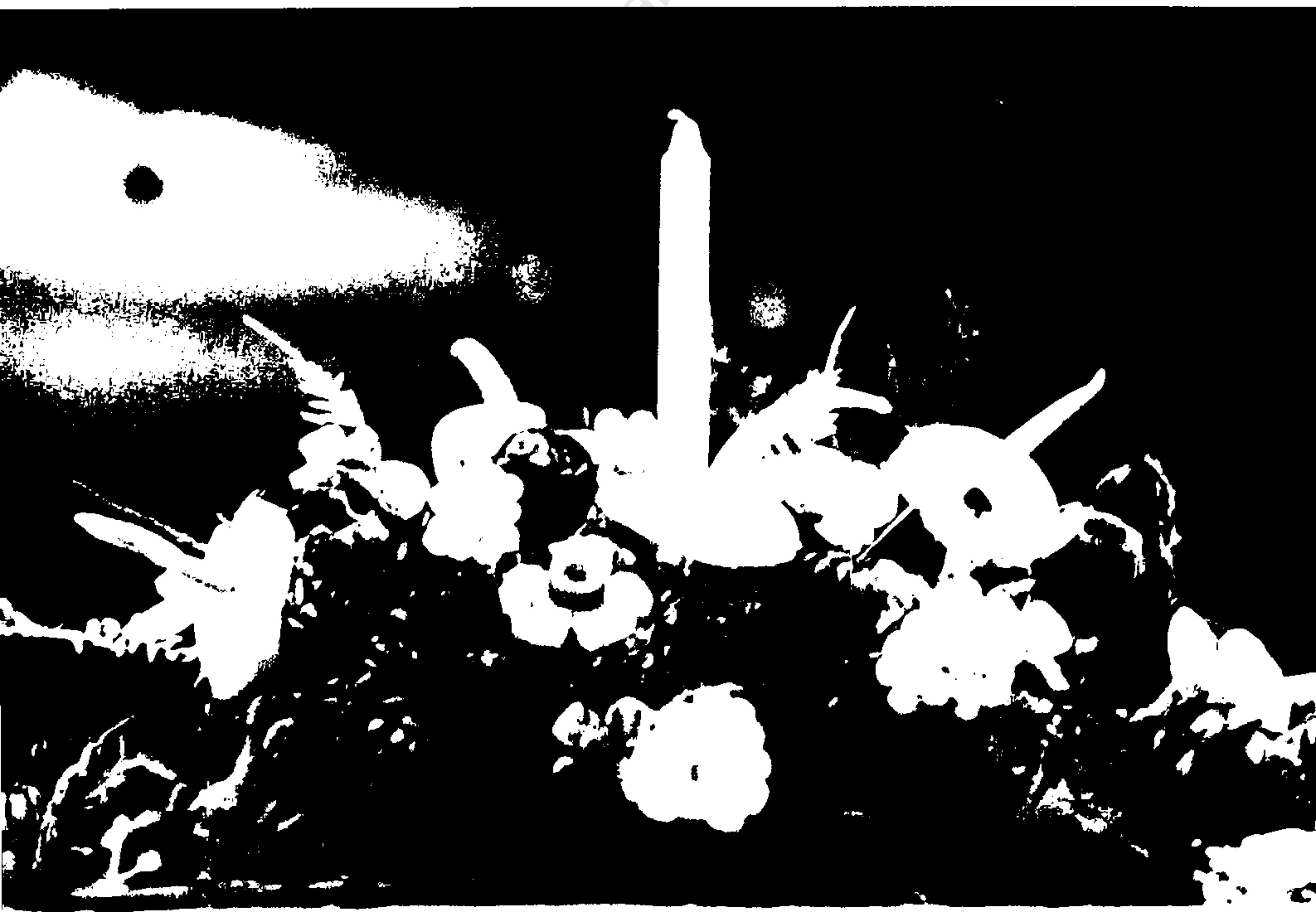
گنج سخن جلد اول و دوم

حکایت

و می گویند که یعقوب لیث و یاران او را اول حال اسب نبودی و می خواست که اسبی چند بدست آرد ، که با آن کاری توانند کرد . درین اندیشه می بود تا خبر یافت که کاروانی عظیم از جانب بصره و اهواز می آیند و قصد اسپهان دارند و از خوارج می ترسند ، کس فرستاده اند به سیستان واز پادشاه بدرقه خواسته و پنجاه سوار از معارف نامزد شده اند تا کاروان را به ما رسانند . یعقوب یاران خود را ساخته کرد ، و دوکان دوکان مرد را می فرستاد با سلاح تمام تا به رباطی که بر سر بیابانست مقام کنند . چون همه یاران او برفتند رباط بان مرایشان را گفت شما کیانید . ایشان گفتند ما مردمانیم که از سیستان به کرمان خواهیم رفت منتظر بدرقه می باشیم یعقوب یاران خود را بفرمود تا هر پیاده خدمت سواری پیش گرفتند و به جهت اسبان ایشان گاه و علف و آب می آوردند ، تا قاصدی برسید که کاروان به فلان موضع رسید . بدرقه قصد کردند که بامداد به استقبال کاروان روند یعقوب با یاری دوسه پیش رباط باز آمد و با رباط بان سخن گفتن گرفت تا رباط بان در خواب شد ، در حال او را فرو گرفتند و دست و پای او را بستند و یعقوب تکبیر کرد و هر پیاده مرسوار خود را فرو گرفت و دست و پای ایشان را محکم بستند . پس یعقوب مرایشان را در خانه کرد و تغاری پر آب کرد و پیش ایشان نهاد و گفت ازین آب می خورید تا آنگاه که می میرید . آنگاه با یاران خود سلاح های ایشان را پوشانید و بر اسبان سوار شدند و در حصار بستند و روی به کاروان آوردند ، و چون نزدیک کاروان رسیدند بانگ بریشان زدند و فریاد کردند الحکم و لله للاحکم الاله و این نشان خارجیانست ، کاروانیان چون این کلمه بشنیدند به دست و پای فرو مردند . پس یعقوب بفرمود که همه

دو نمونه از آرکیدهای پرورش یافته خانم لیلا امامی

کاشتگاه انجمن باغبانی ایران

نمایشگاه گل و میوه و سبزی در تهران

کشور ما ایران از دیرباز به کشور گل و بلبل معروف بود و این شاید به علت علاقه مردم ایران از قدیم به گل و گیاه است. نقوش برجسته تاریخی و نقاشی‌ها و سنگ نبشته‌های قدیمی که از پیشینیان به ما رسیده همه و همه حاکی از توجه ایرانیان به گل و سبزی بوده تا بدانجا که در دوران هخامنشی مواظبت و نگهداری از درخت و گیاه جزو وظایف هر ایرانی بوده.

معروف است که پادشاهان هخامنشی والی ایالتی را که در سرسبزی واحداث باغ و قنات کوشش و جدیتی کرده بود می‌نواختند و حکمران منطقه‌ای را که مزارع آن خشک و زمینهایش بایر و بدون استفاده مانده بود از کار برکنار می‌کردند.

گذشته از اینها اشعار شعرای ایرانی در هر دوره و زمانی خود دلیلی است محکم بر این مدعا. بجزئی می‌توان گفت که گل و گیاه مظهر زیباترین تشبیهات و تمثیلات اکثر شاعران و سخن‌سرایان ما بوده و هنوز هم هست.

در حدود قرن شانزدهم میلادی یکی از علمای کشاورزی که در راه اصلاح و تجدید کشاورزی فرانسه بر پایه اصول نوین خدمات مهم و زحمات بسزائی را متحمل گردیده بود. خاطر نشان ساخته بود که: «مزارع و مراتع بمنزله دوپستان برای تغذیه فرانسه هستند».

مدهاست که براین حرف بکر و اندیشه صحیح که درباره مردم جهان بطور کلی صدق می‌کند پستان سومی هم افزوده شده که کمتر از آن دو نیست و آن باغبانی است. بشر از دیر باز از راه کشاورزی یعنی زراعت غلات و حبوبات تغذیه می‌کرده و هر روز بسته به پیشرفتی که در زندگانی پیش می‌گردید در راه بهبود مزارع و بسط آوردن مراتع غنی و پرحاصل نیز کوشش

میکرده است، تا آنکه کم کم استفاد از میوه های جنگلی را بر آن داشت که بترتیب میوه جات و درخت آوردن انواع سبزیجات و صیفی علاوه بر غلات و حبوبات پیردازد. این بود که در حقیقت شاخه‌ای از کشاورزی بنام باغبانی جدا شده و شروع به پیشرفت و ترقی کرد تا آنجا که در آغاز این روز تغذیه ما از محصولات باغبانی اگر بیش از محصولات کشاورزی نباشد حتماً کمتر از آن نیست و باغبانی نه تنها به استفاده های مادی آن بلکه به سبب لذت روحی که باغبانی و خاصه رشته مهمی از آن یعنی گلکاری، حالت روحانی خاص با آن میبخشد. برای انسان که علاوه بر سرگرددن شکم و تن به جسم احتیاج کاملی به غذای معنوی و حفظ نظر و نشاط روحی و جسمانی دارد که تا اندازه زیادی باغبانی و گلکاری مانند سایر هنرهای زیبا و صنایع ظریفه آنرا تأمین می‌خاید.

باتوجه باین نکات انجمنی در ایران بنام انجمن باغبانی ایران تأسیس شد که هدف آن تأسس آن ایجاد مرکزی برای جمع آوری اطلاعات و تجزیهات افراد متخصص در این فن بود، تا بتوانند باغبانی را در ایران پیش از پیش ترویج نمایند. زیرا آنکلی که فوق باغبانی دارد و مایل است در باغ و یا در هر چه خوب پرورش و تکثیر گل و گیاه مورد علاقه اش پر دازد تنها در صورتی می‌تواند به آرزوی خود کاملاً حاکم عمل پیوندد که از اصول تربیت و پرورش گیاهان و سفرش دادن آنها با هوا و وضعیت منطقه و روشهای علمی زیاری و هوا دادن و آفتاب دادن و گر آنرا نگاه داشتن و حمایت آنها از تغییرات جوی و درجه حرارت فصول مختلف سال و بسیاری از نکات دیگر آگاهی کامل داشته باشد. غرض از بیان اینکری در هر یک از موارد مذکور به سهیل از اینرو در فرصت مناسبی پس از پایان

بهمین سبب و بمنظور توسعه باغبانی و تشویق مردم و آشنا ساختن علاقه‌مندان به این فن انجمن باغبانی ایران هر ساله نمایشگاه هایی از محصولات مزارع و گلخانه‌ها و باغات نمونه ایران را به نمایش می‌گذارد. و نمایشگاه پائیزه امسال آن بدون شک جالبترین نمایشگاه محصولات باغبانی در چند سالی که از تأسیس انجمن می‌گذرد بود. این نمایشگاه که در کاخ مرکزی جوانان برپا شده و بوسیله آقای نخست وزیر افتتاح گردید در طی چهار روز نه هزار نفر بازدید کننده داشت و این خود نشانه علاقه و توجه رزافزون دوستداران گل و گیاه و باغداران است. در این نمایشگاه علاوه بر انجمن باغبانی ایران انجمن دوستداران گل نیز شرکت داشت. روش گل‌آرایی آنها نیز بسیار تماشائی بود که در موقع مناسب گفتگوئی با آنها خواهیم داشت.

تنوع گلها و میوه‌های رنگارنگ ریز و درشتی که از گوشه و کنار مملکت و حتی از کشورهای چون چین و هندوستان جمع آمده و بوسیله باغداران ایرانی در نواحی مناسب پرورش یافته بودند و جدیت و ایامانی که در کار هر یک از اعضای انجمن باغبانی به چشم می‌خورد نه تنها برای من بلکه برای هزاران نفر بازدید کننده مشتاق آنچنان جالب و شگفت‌انگیز بود که برای مدتی از گذشت ساعتها غافل میشدیم.

برای ختم که اطلاعاتی در مورد انجمن باغبانی ایران و کوششهای آن از بدو تأسیس کسب نمائیم و چون انبوه بازدید کنندگان مشتاقانه جویای آگاهی از کم و کیف و چگونگی پرورش گلها و سبزیجات بودند وقتی برای سؤالان انجمن حتی مدیر عامل آن باقی نمانده بود تا به سؤالات من که اندکی دقیقتر و وسیعتر بود پاسخ دهند. از اینرو در فرصت مناسبی پس از پایان

نمایشگاه در گفتگویی که با آقایان مهندس محمود ظهیر رئیس هیئت مدیره و مهندس خدیوی مدیر عامل انجمن و خانم گوهر فروزان دبیره انجمن داشتیم سؤالاتی بدین شرح مطرح کردم .

تلاش: انجمن باغبانی در چه سالی و با چند عضو شروع به فعالیت کرد ؟

— در آذرماه سال ۱۳۴۶ در حدود یازده نفر از افراد علاقمند به پرورش گل و سایر رشته های باغبانی به فکر ایجاد جمعیتی برآمدند که بتوانند دانش خود را متمرکز کرده و در دسترس علاقمندان امور باغبانی قرار دهند و این جمعیت بنام انجمن باغبانی ایران نامگذاری شد .

تلاش: تعداد اعضاء انجمن در حال حاضر چند نفر است و آیا انجمن علاوه بر کمکی که به اعضاء می کند اطلاعات خود را در اختیار دیگر دوستداران گل و باغداران می گذارد ؟

— انجمن باغبانی ایران که تعداد اعضاء آن به حدود ۳۰۰ نفر رسیده انجمنی است آموزشی و هدفش ترویج باغبانی بین عموم مردم و متقاضیان است و تاکنون بوسیله کنفرانسها و نمایشگاهها و گردشهای آموزنده توانسته است موجودیت خود را به مردم شناساند و بر تعداد علاقمندان امور باغبانی بیفزاید .

همچنین انجمن باغبانی باتشکیل جلسات ماهانه باغبانی توانسته است بطور کلی فنون باغبانی را از خاکشناسی ، بذرکاری ، قلمه زدن ، هرس کردن ، سمپاشی و آبیاری و نگهداری نباتات به اعضاء بیاموزد .

علاوه بر این گردشهای آموزنده ای وسیله انجمن برای علاقمندان تشکیل شده که بازدید از باغ بوتانیک دانشکده کشاورزی کرج ، کلکسیون زنبق در رامسر ، کلکسیون

ارکیده در تهران ، باغ انگور مرکز اصلاح نباتات ورامین و باغ گل محمدی در قمصر کاشان و طرز گلاب کشی که هر کدام بنوبه خود از نظر آموزشی جالب بوده است .

تلاش: از بدو تأسیس انجمن تا بحال چند نمایشگاه تشکیل شده و آیا نمایشگاه هایی که اختصاص به انواع مختلف یک گل باشد ترتیب داده اید ؟

— انجمن تا بحال ۹ بار نمایشگاه گل و میوه ترتیب داده از جمله نمایشگاه انواع گل زنبق ، گل ارکیده ، گل رز ، گلهای زینتی آپارتمانی و نمایش سبزیجات و میوه های گوناگون در فصول مختلف سال ، که همه با استقبال عموم همراه بوده و در این نمایشگاهها سعی شده نام انواع گلهای و فرآورده های باغبانی نوشته شود و طرز کشت و نگهداری آنها آموزش داده شود .

در نمایشگاه زمستانی بهمن ماه سال ۱۳۵۰ انجمن باغبانی با ارائه گلهای زمستانی که در گلخانه نگهداری میشود توانست توجه مردم را جلب کند و نمونه های تازه ای از گلهای زمستانی ب مردم عرضه دارد . چه در تهران گل زیاد پرورش می یابد اما آنچه ب مردم ارائه میشود خیلی متنوع نیست و مردم به گل های گوناگون زیاد آشنا نیستند .

تلاش: آیا میوه هایی که در نمایشگاه عرضه میشود نیز مانند گلهای تا حدودی ناشناخته اند ؟

— مرکباتی که سال پیش در نمایشگاه ارائه شدند در نوع خود شایان توجه بودند و تماشاگران نمی توانستند تصور کنند که در ایران چنین مرکباتی پرورش می یابد . در سال پیش انواع فراآورده هایی که در نقاط جنوبی ایران پرورش می یابد عرضه شدند از جمله نیشکر و خربزه درختی که برای مردم تهران بسیار تازگی داشت .

دید گل از سبزیجات

امسال نیز در نمایشگاه پاییزه بهترین نمونه های میوه ارائه شد مثل انواع انگور ، توت فرنگی — انواع سیب — انواع گلابی — خرمالو و انار که هر کدام در نوع خود فوق العاده بودند و قابل تحسین ، همچنین میوه هایی از سرزمینهای گرمسیر جنوب که مردم کمتر بدانها آشنائی دارند مانند خربزه درختی (پاپایا) و یا گارم زنگی که در محل بادم زنگی نامیده میشود .

تلاش: نحوه توزیع و تکثیر سبزیها و گیاهان کمیاب بوسیله انجمن به چه طریق صورت میگیرد ؟

— انجمن باغبانی انواع گلهای را بوسیله ریشه و بذر و یا قلمه تکثیر و بین علاقمندان توزیع می نماید و علاوه بر آن پرورش و تکثیر سبزیجاتی که اندکی نا آشنا هستند چون مارچوبه ، اندیو ، ارتیشو ... مورد توجه انجمن است و کشت آنها توسط استادان به اعضاء آموزش داده میشود .

همچنین امسال قسمتی از نمایشگاه اختصاص به انواع مختلف سبزیهای معطر داشت .

تلاش: جمع آوری انواع و اقسام میوه ها و سبزیجات از اطراف ایران مسلماً مشکلات فراوانی در بر دارد آیا در اینمورد از سازمانهای دولتی کمکی گرفته شده است ؟

— انجمن باغبانی برای کامل نمودن برنامه آموزشی و همچنین کامل نمودن مجموعه های گوناگونی از سبزیجات و میوه هایی که در اقصی نقاط مملکت پرورش می یابد از سازمانهای دولتی نیز کمک و یاری می طلبد . از جمله سازمان آب و برق خوزستان ، سازمان عمران جیرفت ، سازمان عمران قزوین و دانشکده کشاورزی کرج .

تلاش: در مورد هدفهای آینده انجمن آیا برنامه هایی از هم اکنون در نظر گرفته شده است ؟

— انجمن باغبانی ایران همواره کوشیده و خواهد کوشید تا باغبانی را بنحو شایسته ای در ایران رواج دهد و در اینمورد از هیچ کوششی فروگذار نمی کند . در مورد هدفهای آینده انجمن باید گفت : برنامه های انجمن در دو مرحله مطرح و اجرا خواهد شد .

مرحله اول: گردآوری انواع گلهای وحشی ایران است .

و مرحله دوم شامل جمع آوری انواع گل سرخ هایی است که از قدیم زینت باغهای ایران بوده . تا بتوان به معرض دید علاقمندان گذاشت .

دیداری از:

باشگاه هواپیمائی شاهنشاهی و

آموزشگاههای:

هواپیمائی مدل و گلایدر،

خلیانی، فنی،

چتربازی

● از سال آینده آموزش هواپیمائی مدل
در سطح مدارس ابتدائی گسترش پیدا میکند.

● تربیت يك خلبان در حدود ۸۰ هزار
تومان هزینه دربر دارد

در ابتدای جادهائی که فرودگاه مهرآباد
را به مرکز شهر مرتبط میکند تابلوئی قرار
دارد که با يك فلش توجه گذرانندگان را
بطرف ساختمان باشگاه هواپیمائی شاهنشاهی
جلب میکند، باشگاهی که وظیفه تربیت
هوانورد در این مملکت و تشویق مردم بامور
هواپیمائی را به عهده دارد.

برای آشنائی با چگونگی کار باشگاه و
آموزشگاههایش بدیدار آقای نوذر افسری
رئیس روابط عمومی باشگاه میرویم. و با او
بگفتگو میپردازیم. میگوید:

آموزشگاههای باشگاه برپایه دو اصل
تشکیل شده است این دو اصل عبارتند از ۱-
هدف ۲- منظور.

هدف ما توسعه فرهنگ هواپیما در بین
خردسالان و جوانان و تشویق و ترغیب آنان
بعلوم هواپیمائی و از طرف دیگر بیدار کردن
استعدادهای نهفته است. و منظور ما ارائه
برنامه آموزش علمی و عملی به هنرآموزان
آموزشگاهها است. اولین آموزشگاهی که
تشکیل شد آموزشگاه هواپیمائی بی موتور در
سال ۱۳۴۳ بود که بدنبال آن آموزشگاههای
دیگر ما که عبارت باشند از آموزشگاههای
مدل، چتربازی - و فنی تشکیل گردید.

تلاش - از آقای افسری هدف باشگاه را از تشکیل آموزشگاه هواپیمای مدل میسریم ... میگوید :

هدف ما تشویق جوانان به فراگیری فنون هواپیمائی است و در این آموزشگاه بچه‌ها از سن ۸ تا ۱۶ سالگی یعنی قبل از اینکه بسن تعیین شغل برسند ، میتوانند با کار و قسمتهای فنی هواپیما آشنائی پیدا کنند .

و فعلا در تهران و شهرستانها در حدود ۴ هزار عضو داریم که برای گسترش بیشتر در خرداد ماه امسال ۸ مربی تربیت شدند که در ۸ شهرستان درجه یک بکار تعلیم هواپیمای مدل بپردازند. این مربیان بیشتر بعد از ظهرها وقت خود را در اختیار باشگاه قرار میدهند زیرا اینان اکثر ادبیر و یا آموزگار هستند و صبحها بکار اصلی خود میپردازند .

برای افزایش هرچه بیشتر علاقمندان هواپیمای مدل با اقداماتی که از طرف باشگاه از طریق وزارت آموزش و پرورش انجام گرفته از سال آینده آموزش هواپیمائی مدل جزو دروس مدارس قرار خواهد گرفت که البته باشگاه وسائل اولیه برای ساختن هواپیمای مدل را بقیمت خیلی ارزان در اختیار علاقمندان قرار میدهد ، آقای افسری در مورد دلیل این ارزانی توضیح میدهد که :

منظور ما فقط آموزش است و بس و بهمین جهت باجناسی که ما از خارج وارد میکنیم عوارض گمرکی تعلق نمی گیرد و این اجناس را که معمولا از کشور های آلمان ، امریکا و انگلیس وارد میشود بقیمت تجارتی در اختیار شاگردان قرار میدهیم و مخارج دیگر مانند پول کارگاه و جا و مکان و حقوق کارمندان و مربیان را خود باشگاه میپردازد .

تلاش - از چه سنی بچه‌ها میتوانند از این آموزشگاه استفاده کنند ؟

معمولا بهترین سن برای کودکان ده یا ۱۱ سالگی است و اگر کودکی از سن کمتر نیز آمادگی فراگیری داشته باشد میتواند از درست کردن بادبادك - فرفره - پرواز بالن « بادكنك » شروع کنند، که این مقدمه ایست برای آشنائی او با علم آیرودینامیک، که بدین ترتیب کودک با مسئله پرواز آشنائی پیدا کرده و در آینده میتواند از تجربه‌ی ابتدائی ساده خود برای کارهای مشکل تری استفاده کند مثلا ، فرم و حالات بدن يك کبوتر هنگام پرواز و زمانی که از حرکات دم و بال خود برای نشستن استفاده میکند برای بچه‌ها مسئله جالبی است و کنجکاوی در این مورد به بچه‌ها کمک میکند تا بهتر مسائل مربوط به پرواز را درک کنند .

بچه‌هاییکه در این آموزشگاه مشغول فعالیت هستند بدو دسته تقسیم میشوند . اول گروهی که در ابتدای کار هستند و احتیاج

به تعلیمات اولیه دارند و دوم کسانی که در سطح خیلی بالا کار میکنند و احتیاج زیادی به مربیان کارآموده دارند . شرایط عضویت در این باشگاه خیلی سهل و ساده است . البته باشگاه پرسشنامه‌ای هم در اختیار اعضاء قرار میدهد که این پرسشنامه کمک بزرگی است برای باشگاه در مورد رده بندی کردن اطلاعات عمومی بچه‌ها و بهتر تربیت کردن آنها .

تلاش - چه تماسهایی با باشگاه‌ها و آموزشگاه‌های خارج از کشور دارید ؟

ما از سه طریق با مراکز بین‌المللی پرواز در تماس هستیم .

۱- از طریق دفتر بین‌المللی که در خود باشگاه متمرکز است .

۲- از طریق دعوت از قهرمانان و مربیان این رشته که تاکنون از کشورهای مختلفی از جمله انگلستان دعوت شده‌اند .

۳- از طریق مسافرتی که خود اعضاء بخارج انجام میدهد.

این گروه اعضاء آدرس باشگاهها و مراکز هواپیمائی خارج کشور را از باشگاه گرفته و در جریان سفر خود بخارج از کار و تجربیات این باشگاهها استفاده میکنند- در این جا میتوان از خارجییانی که در ایران مقیم هستند و گاه و بیگاه از محیط تعلیمی این باشگاه برای پرواز هواپیماهای مدل خود استفاده میکنند ، اطلاعات و تجربیاتی کسب کرد . مثلا سه سال پیش يك کشیش پروتستانی اهل امریکا بطور آزاد باین کلاسها میآمد و به بچه‌ها درس میداد .

تلاش - در عرض یکسال اعضاء باشگاه مرکزی شما در تهران تقریبا چند هواپیمای مدل میسازند ؟

در سطح مبتدی در حدود ۶ هزار عدد در سال و در سطح باتجربه در حدود ۲ هزار هواپیما که این هواپیماها دارای موتور هستند .

... بدیدار کارگاه هواپیمای مدل میرویم . در اینجا به يك خواهر و برادر بنامهای مهناز و مجید مطهری بر میخوریم که خیلی جدی با هم مشغول تکمیل هواپیمائی بنام شارک میباشند که طرح این هواپیما از مدلهای انگلیسی گرفته شده مجید فرم بدنه هواپیما را کشیده تر کرده و موتور آنرا در پهلوی آن کار گذاشته که در نتیجه سرعت هواپیما بیشتر شده و موتور آن نیز در جای محفوظ تری قرار گرفته است .

مجید ۱۸ سال دارد و سال ششم ریاضی را میخواند و میل دارد در آینده در رشته جنرال مکانیک به تحصیلات خود ادامه دهد و میگویند اگر مادرش مخالفت نمیکرد حتما خلبان میشد ولی مهناز رشته مهندسی را دوست دارد و ۱۳ ساله می باشد .

هواپیمائی که مجید ساخته است بدون موتور و فقط ۱۵ تومان خرج برداشته که تمام وسائل آن بوسیله باشگاه تهیه شده ، در این کلاس با شاگرد دیگری بنام رضا دستوری مقدم آشنائی پیدا میکنم . او ۱۲ سال دارد و مدت دو هفته است که باین آموزشگاه آمده و تا بحال دو هواپیمای کشی « این هواپیمای مدل بوسیله کش حرکت میکند » ساخته است و در حال حاضر مشغول ساختن اولین هواپیمای موتور دار خود است . رضا هر روز با دوست خود از ساعت ۴ تا ۷ وقت خود را برای یادگیری ساختن مدلهای مختلف هواپیمای مدل صرف میکند .

● **گلایدر هواپیمای بدون موتور**
● **مرکز آموزش هواپیمای گلایدر**

در شرق تهران در دوشان تپه قرار دارد . روزی که ما بدیدن محل پرواز هواپیما های مدل رفتیم صبح جمعه‌ای بود که ساعت ۶ از میدان شهیاد بطرف جاده کن راه افتادیم ، در انتهای این جاده دست چپ باند طولانی و بزرگی برای پرواز هواپیما های مدل اعضاء این باشگاه ترتیب داده شده است .

صدای یکنواخت هواپیماها از فاصله نسبتا دوری بگوش میرسد و دود سوخت هواپیما های مدل که بوسیله خود بچه‌ها ترکیب میشود حالت يك فرودگاه واقعی را به محوطه مزبور داده است . هواپیماها اغلب قیافه های متفاوت و گوناگونی دارند مثلا هواپیمائی می بینیم دو باله که از روی مدل هواپیما های زمان جنگ بین‌المللی دوم و کاملا مطابق با اصل منتهی در مقیاسی خیلی کوچکتتر ساخته شده و هواپیما هائی که در ساختنش مدل هواپیما های عصر حاضر الگو قرار گرفته شده ، و بر بدنه تمامیشان اسامی ایرانی نقش بسته است . در این فرودگاه هر کس بنوعی مشغول پرواز دادن هواپیما های مدل خود است بعضی ها هواپیماهایشان را مجهز به موتور کرده‌اند و عده‌ای هم بوسیله امواج رادویی مشغول هدایت هواپیماهایشان هستند و گاه گاه کسانی را می بینیم که موتور

خانم مهین قهرمانی

هوایمایشان دچار اشکالی شده و در گوشه‌ای مشغول با آن هستند.

روی زمین نشاندن هوایمائی که با امواج رادیویی کار میکند کار آسانی نیست، هدایت کننده باید صبر کند تا سوخت هوایما کاملاً تمام شود و آنوقت هوایما را بزمین بیاورد.

البته تنها بچه‌ها و جوانها علاقمندان هوایمائی مدل را تشکیل نمیدهند، در بین این سحرخیزان علاقمند به پرواز هوایمائی مدل چهارم های مسن و در سنین بالائی را می‌بینیم که باشور و ذوق بسیار به پرواز دادن هوایمائی مدل مشغولند.

معمولاً پرواز هوایمائی مدل از ساعت ۶ صبح شروع میشود و تا ۱۰ ادامه دارد و بعد از این ساعت بعثت آفتاب تند و شدید کار پرواز را تعطیل میکنند. در این آموزشگاه همه میتوانند ثبت نام نمایند برای نمونه در مدت تعطیلات تابستان يك دانشجوی رشته حسابرسي بنام محسن شریفی که در امریکا تحصیل میکرد، در کلاسهای این آموزشگاه شرکت کرد و بعد از ۷۵ پرواز مستقل و گذراندن آزمایشات مربوط، موفق به اخذ گواهینامه شد که وی در حال حاضر در امریکا است، در این کلاسها دخترها هم میتوانند شرکت کنند.

خانم مهین قهرمانی نخستین دختری است که در این مرکز با آموزش هوایمائی گلايدر پرداخت و اولین دختری است که پرواز مستقل گلايدر داشته است و در حال حاضر بعنوان مربی در این مرکز مشغول کار است. خانم مهین قهرمانی از سال ۱۳۴۴ شروع به پرواز کرد و در همان سال در پیشگاه والاحضرت شاهپور غلامرضا پرواز مستقل انجام داد و گواهینامه مخصوص را از دست ایشان گرفت و چون در آن سالها محصل بود و بودجه

کافی نداشت باشگاه تصمیم گرفت برای تشویق وی از او جهت پروازها پولی گرفته نشود.

خانم مهین قهرمانی میگفت که در ابتدا میخواست به آموختن چتر بازی بپردازد ولی هنگامی که هوایمائی بی موتور را دید تصمیم گرفت در آموزشگاه هوایمائی بی موتور اسم نویسی نماید. خانم مهین قهرمانی در این مدت ۶ سال در حدود ۲ هزار ساعت پرواز دارد و بزرگترین علاقه او پرواز با هوایما های موتوردار است.

در این مرکز تاکنون رکورد هائی شکسته شده است از جمله شاگردی بنام ایرج عزتی توانسته است با هوایمائی گلايدر دو دقیقه و ۱۸ ثانیه پرواز کند و همچنین شاگرد دیگری رکورد ارتفاع را شکسته است که اکنون مربی همین آموزشگاه میباشد وی آقای افشین نام دارد و تا بحال شاگردان زیادی تعلیم داده که آنها توانسته اند گواهینامه آموزشگاه گلايدر را کسب نمایند. تمام هوایماهای گلايدر ساخت کشور چکسلواکی است و بدنه تمام فلزی دارند، سرعت بلند شدن این هوایما ۸۰ تا ۸۵ کیلومتر میباشد که البته این هوایما در موقع وزیدن باد شدید میتواند تا ۲۴۰ کیلومتر سرعت پیدا کند.

شاگردان این آموزشگاه بصورت فصلی می آیند. پرواز هوایماهای گلايدر، چه برای تعلیم و چه برای پروازهای تفریحی از ساعت ۱۰ صبح شروع میشود و تا آغاز تاریکی هوا ادامه مییابد. روزهای جمعه بیشتر پروازها تفریحی است و مردم عادی میتوانند با پرداخت مبلغ جزئی با مربیان مربوطه پرواز کنند. شاگردانی که برای تعلیم باین آموزشگاه

مراجعه میکنند باید حداقل ۱۸ سال داشته باشند که البته از ۱۶ سالگی هم میتوانند در کلاسها شرکت کنند بشرطی که اجازه کتبی از ولی خود همراه بیاورند. برای پروازهای تفریحی حداقل سن ۱۲ سال تعیین شده است. البته قسمتی از شاگردان برای نیروی هوائی شاهنشاهی در نظر گرفته میشوند: از سال گذشته اداره عملیات باشگاه

برنامه هائی را بمورد اجرا گذاشته که در شهرستانها نیز برنامه پرواز تفریحی انجام بگیرد. با توجه باستقبالی که مردم شهرستانها از این برنامه بعمل آورده اند از طرف باشگاه تصمیم گرفته شد که در سطح شهرستانها هم مراکز ثابتی تشکیل شود تا بیشتر بتوان به جنبه های آموزشی این پروازها پرداخت... در اینجا گفتگویی داریم با آقای عزتی سرمربی آموزشگاه آقای عزتی قبلاً خلبان شرکت هوایمائی ملی ایران بوده و جمعا یازده هزار و هفتصد ساعت پرواز داشته اند و همچنین مدتی نیز در شرکت هور با هوایماهای يك موتور و دوموتوره پروازهای در داخل کشور انجام داده اند و در حال حاضر مدت ۷ ماه است که در این مرکز آموزشی مشغول تدریس میباشد.

آقای عزتی میگفت: اصل مهم کار ما تعلیم جوانان و آماده کردن آنها برای خدمت در نیروی هوائی کشور است در حال حاضر در این مرکز ۷۰ نفر تحت تعلیم میباشد که ۳۸ نفر آنها مستقل شده و به تنهایی پرواز انجام میدهند.

کلاسهای تئوری آموزشگاه در روزهای جمعه و دوشنبه جمعا از ساعت ۹ تا ۱۱ و بعد از ظهرها از ساعت ۳ تا ۵ تشکیل میشود برنامه کلاس تئوری عبارت است از:

- ۱- تئوری پرواز
- ۲- هواشناسی که عبارت است از شناسائی

که در این قسمت از شهر از فضای سبز و مناظر دیدنی خبری نیست و بطوریکه شنیده‌ام بزودی این آموزشگاه به کرج منتقل خواهد شد و ما خواهیم توانست مناطق سرسبز و خرمی را در زیر پایمان ببینیم.

● مرکز آموزش خلبانی

● این آموزشگاه در جنوب تهران و در جوار فرودگاه قلعہ مرغی قرار دارد، در این مرکز ناظم آموزشگاه راهنمایی مارا بعهده میگیرد و در ابتدا ما را بسراغ کلاسهای عملی میبرد. این کلاسها معمولا در فضای باز تشکیل میشود اولین دوره را کلاس مربیان تشکیل میدهند که مدت آن یکسال است و ۲۲۰ ساعت پرواز در این مدت لازم است، دروس تئوری از ساعت ۴ تا ۶ بعد از ظهر تدریس می‌باشد، و بنظر دانش آموزان چندان مشکل نیستند مخصوصا دانش آموزانی که علاقه زیادی به فن خلبانی دارند از این گذشته دروس از موادی تشکیل شده‌اند که حس کنجکاوی دانشجویان را برای فراگیری تحریک میکند مثلا آیرودینامیک و یا هواشناسی.

این دانشجویان بعد از ۱۲ تا ۱۸ ساعت پرواز با مربی باید بتوانند بطور مستقل پرواز نماید و اگر شاگردی نتوانست در این مدت پرواز مستقل داشته باشد آمادگی لازم را ندارد و از کلاس بیرون میرود.

درسها عبارتند از ناوبری، پرواز شب، هندلینگ، پرواز کور و غیره.

ناوبری از دو درس نقشه‌شناسی و جهت‌یابی تشکیل شده و دوره کلاس آموزشی مربیان دو سال است.

... گفتگویی داریم با آقای کاوس کاوسی سرپرست دانشجویان آموزش خلبانی- او میگفت:

— تاکنون ۱۰۵ نفر در کلاس مربی‌گری شرکت کرده‌اند. دانشجویانی که از نیروی زمینی معرفی میشوند، بنام هوانیرو و اگر از نیروی دریائی باشند بنام هوادریا نامیده میشوند در این کلاسها غیر نظامیان و از ژاندارمری هم شرکت دارند.

استادان غیرنظامی ۱۱ نفر و استادان نیمه‌وقت نظامی «نیروی هوائی» ۲۰ نفر هستند. از طرف آموزشگاه به دانشجویان ماهانه ۵ هزار ریال کمک هزینه تحصیلی پرداخت میشود.

بعضی از مربیان بنابه تعداد ساعات تعلیمی حقوق دریافت میدارند و هستند کسانی که باین طریق ماهیانه تا ۱۲ هزار تومان حقوق در ماه داشته‌اند. این مربیان میتوانند در ماه ۷۰ ساعت پرواز داشته باشند.

● آموزشگاه فنی

● این آموزشگاه نیز در محل قلعہ مرغی قرار دارد. در سال ۱۳۴۶ تاسیس یافته‌که در ابتدا تعداد ۱۵ نفر لیسانسیه ریاضی و فیزیک برای تعلیم پذیرفته شدند، اینان مدت

انواع ابرها و باد، رطوبت، باران و برف

۳- هندلینگ هواپیما

۴- شناسائی هواپیمای گلایدر بخصوص قسمتهای فنی آن

۵- مقررات پرواز

۶- آلات دقیق هواپیما «اوج نما -

سرعت نما - قطب نما»

۸- امنیت پرواز «بازدید قسمت های داخلی و خارجی هواپیما»

کلاسهای تئوری و عملی بموازات یکدیگر پیش میروند، کلاسها کاملاً مجانی هستند و هرکس میتواند از آنها استفاده کند تمام پروازها زیر نظر مربی انجام میگیرد حتی در پروازهای مستقل بلند و طولانی سرمربی بادوربین تمام خلبانها را تحت نظر دارد.

چنانچه خلاقی از طرف شاگردی دیده شود. در وهله اول باو تذکر داده میشود و اگر بعد از تذکر اولیه دوباره از او بی- انضباطی دیده شود، پرواز او بکلی قطع میشود.

در اینجا از آقای عزتی میپرسم.

— چرا در بعضی مواقع هواپیماها

سقوط میکنند؟

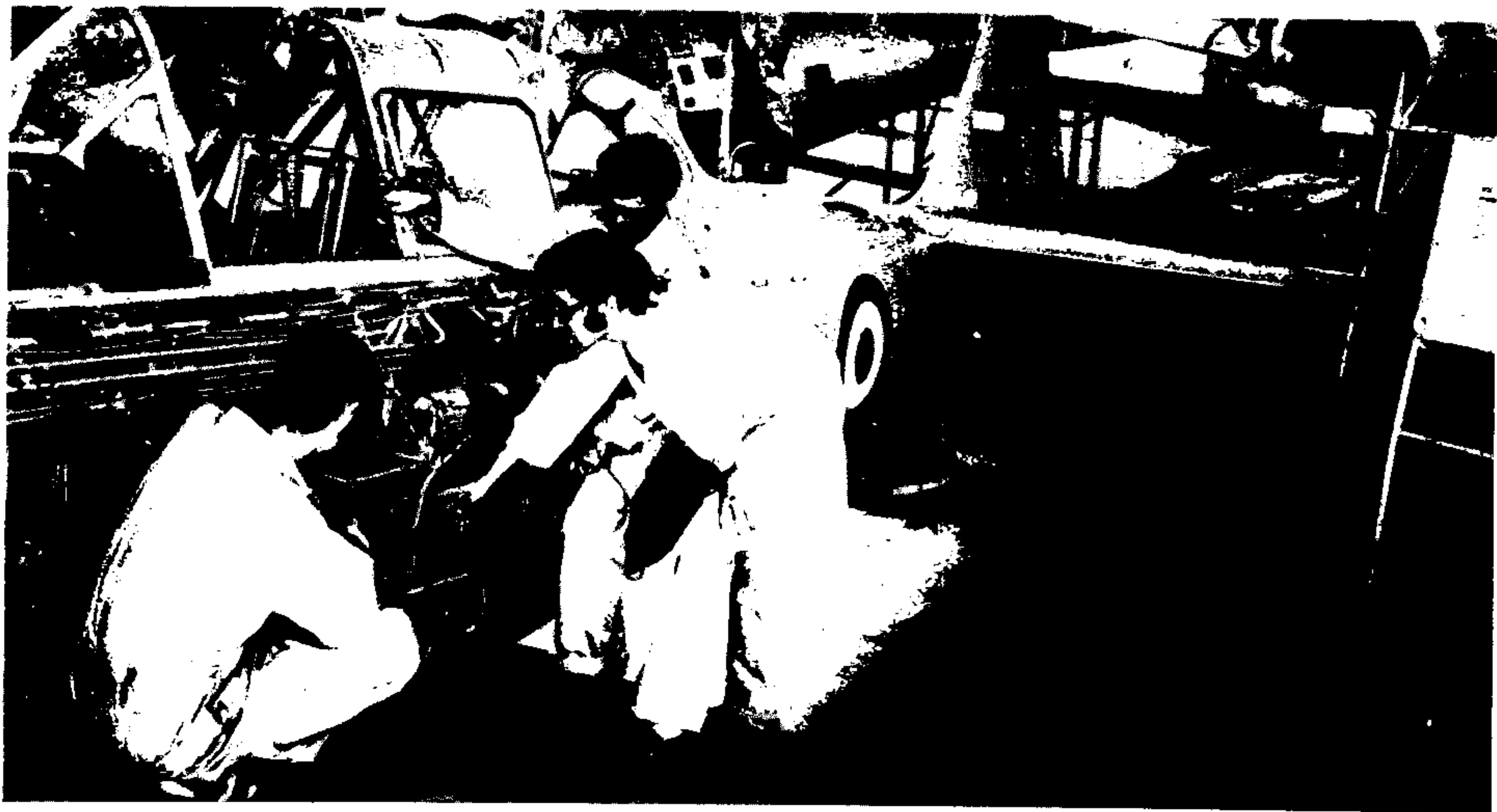
— ۸۰ درصد اشتباه خود خلبان است، سه درصد اشکال فنی و ۱۲ درصد تصادفات و اتفاقات میباشد و چون ایران کشوری است که تازه در فن هواپیمائی قدم برداشته در تمام موارد دقت خاص در بازدید و کنترل تمام قسمتهای هواپیما میشود از اینرو است که تابحال خوشبختانه اتفاقی رخ نداده است.

در آنروز که ما به بازدید این مرکز رفته بودیم یکی از شاگردان موفق شده بود اولین پرواز مستقل خود را خیلی خوب و با نظر موافق استاد انجام دهد، هواپیمای گلایدر بر زمین می‌نشیند و او باچهره گشاده بطرف آشیانه که جلوی آن محل کنترل پرواز شاگردان نیز قرار دارد، پیش میرفت. چهار شاگرد پسر و یک شاگرد دختر که مدتها قبل گواهینامه خود را گرفته بودند بطرف او جلو آمدند و باو تبریک گفته و در ضمن کاسه آبی را برویش خالی کردند او سرتا پا خیس و خندان بدین ترتیب خبر موفقیت خود را دریافت کرد و آنروز در رستوران باشگاه همه میهمان او بودند.

مخارجی که این شاگرد تابحال برای اخذ گواهینامه لازم داشته است بالغ بر ۷۵۰ تومان بوده که تمامی این مبلغ برای پرواز با هواپیما بوده است.

از او در مورد مشکلاتی که روبرو بوده و نواقصی که در کار هست میپرسم میگوید:

من برای تعلیم پرواز با گلایدر بامشکل خاصی روبرو نبودم و در ضمن من تنها نقصی که میتوانم آنرا ذکر کنم محل آموزشگاه است که در این قسمت شهر قرار گرفته است

قلعه مرغی قرار دارد. پرش بدو صورت انجام میگیرد، سقوط آزاد و پرش با چتر، کسانی که تجربه کافی در پرش با چتر پیدا کرده اند میتوانند در کلاسهای ویژه سقوط آزاد شرکت کنند. برای آشنائی بیشتر با کار تعلیم چتر بازان ما را سوار هواپیمائی مخصوص میکنند. در این هواپیما ۶ نفر دانشجوی بامربی مخصوص خود نشسته اند. هواپیما تا ۱۱ هزار پا ارتفاع میگیرد و بعد از رسیدن به ارتفاع لازم مربی محل پرش را تعیین میکند. در ابتدا یک نفر برای راهنمائی و تعیین میزان سرعت باد پائین میرود، روی زمین دستگاه سنجش سرعت باد مرتب گزارش میدهد و این دستگاه بوسیله بیسیم با هواپیما در تماس است. و بعد دانشجویان زیر نظر مربی به پرش می پردازند.

در این هنگام که هواپیما ۱۱ هزار پا اوج گرفته است سرمای هوا به چندین درجه زیر صفر میرسد.

سرعت دور شدن چتر بازان هنگام پرش داخل هواپیما بخارج بقدری زیاد است که به هیچوجه نمیتوان وضع و حالت بدن آنها را تشخیص داد. هنگام پریدن، بدن چتر بازان باید حالت مخصوصی را بخود بگیرد که تماسی با بدنه هواپیما پیدا نکند و برای باز کردن چتر در چند ثانیه اول آمادگی کامل داشته باشد.

... قبل از پرش با هواپیما کلاسهای دشواری برای آمادگی دانشجویان تشکیل میشود شاگردها برنامه تعلیماتی این کلاسها را خیلی مشکل تر از پرش که هدف نهائی تشکیل این کلاسها است میدانند قبل از شرکت در کلاسها به شاگردها مدت نیم ساعت نرمش داده میشود زیرا که آمادگی بدنی

در این آموزشگاه پروندهای مخصوص دارند که تمام خصوصیات درسی آنان خیلی دقیق ذکر شده است. کتابخانه این آموزشگاه دارای میکروفیلم است.

در این آموزشگاه بیشتر دروس بزبان انگلیسی تدریس میشود و لایرا توار زبان آن از لحاظ داشتن وسائل تدریس فوق العاده غنی است.

دربین مربیان این آموزشگاه بیک مربی فوق العاده ماهر بر میخوریم که بیش از سایر مربیان آموزشگاه سابقه کار و آموزش دارد. وی آقای غلامعلی مریخ میباشد که در شهر شاهپور آذربایجان بدنیا آمده و مدت ۳۷ سال در نیروی هوائی خدمت کرده است تحصیلات وی در هنرستان صنعتی کشور ترکیه انجام گرفته و وی در زمره نخستین محصولینی بوده که برای تحصیلات بخارج فرستاده شده است.

دقت نظر و شیوه تدریس او شاگردان آموزشگاه را بسیار مجذوب خود کرده است وی علاوه بر معلم بودن، یک تکنسین نمونه نیز میباشد که معمولاً در صورت پیدا شدن نقصی در یکی از دستگاه های پیچیده این آموزشگاه آقای مریخ تنها کسی است که میتواند برفیع این نقص پردازد، او در مواقع لزوم با دانشگاه تهران نیز همکاری دارد.

● آموزشگاه چتر بازی

این آموزشگاه از لحاظ داشتن دانشجوی دختر بیش از هر آموزشگاه دیگر جلب نظر میکند که وجود اینهمه دختران علاقمند به فن مشکل و ترس آوری چون چتر بازی در اولین وهله باعث شگفتی آدمی میشود این آموزشگاه نیز در جوار فرودگاه

۴ هزار ساعت زیر نظر متخصصین ایرانی و خارجی تعلیم دیدند که بعد از پایان دوره در مراکز هواپیمائی مشغول کار شدند، این آموزشگاه با همکاری بین المللی هواپیمائی ای - کا - او تشکیل شده است و مقصود از تاسیس آن رفع احتیاج از متخصص خارجی است که بودجه نسبتاً زیادی را شامل میشود. در این کلاس تکنیسین موتور هواپیما، تکنیسین الکترونیک و الکترونیک تربیت میشود آموزش در این آموزشگاه در سطحی بین المللی انجام میگیرد و بهمین جهت گواهینامه آن ارزش بین المللی دارد. این آموزشگاه یکی از کاملترین و مدرنترین مراکز تعلیمی کشور بشمار میرود و مقداری از وسائل تعلیمی و تربیتی آن توسط خود استادان و دانشجویان تهیه میشود که اگر قرار میشد این دستگاهها از خارج وارد شود آموزشگاه میبایست مخارج بسیار زیادی را متحمل میشد، کتبی که در این آموزشگاه تدریس میشود تعدادی بفارسی و تعدادی بانگلیسی است که اکثر آنها توسط مربیان آموزشگاه تهیه شده است. کلاسهای آموزشگاه عبارتست از لایرا توار، آیرودینامیک، فیزیک هواپیمائی، ساختمان و بدنه هواپیما. تاکنون ۱۶۷ نفر از این آموزشگاه فارغ التحصیل شده اند که ۱۲۰ نفر آنان در شرکت هواپیمائی ملی ایران کار میکنند و بقیه جذب مراکز هواپیمائی کشور شده اند و در حال حاضر ۱۸۰ نفر مشغول تحصیل در این آموزشگاه میباشند که تعداد ۱۰۳ نفر آنان دیپلم و ۴۷ نفر کمک مکانیک و ۱۷ نفر تکنیسین الکترونیک میشوند، این شاگردان از بدو ورود تا آخرین ساعت تحصیل

مهم‌ترین اصل موفق شدن در فن چتر بازی است. پرش تعلیمی در کلاسها اول از سکوهاى کم ارتفاع مثلاً ۲۰ سانت شروع میشود تا بعداً به برج پرش خاتمه میپذیرد. این برج تقریباً در حدود ۱۵ متر ارتفاع دارد و این تنها آموزشگاهی است که در آن کلاس تئوری بطور متداول وجود ندارد و تمام دروس عملی است.

... در پایان دیدارمان از مراکز مختلف باشگاه هواپیمایی کشور بدیدار تیمسار سرلشکر رفعت مدیر عامل باشگاه میرویم. تیمسار رفعت میگوید:

— این باشگاه از ۱۳۱۸ تاسیس شد و وظیفه آن جلب نظر مردم بخصوص جوانان بفنون هوانوردی و تربیت خلبان برای تمام واحدهای هوانوردی کشور را برعهده داشت و در ابتدا باشگاه ۵ آموزشگاه در سراسر کشور تاسیس کرد که در این آموزشگاهها دختران و پسران برای تعلیم پذیرفته شدند که امروز اکثر خلبانان ما در این باشگاه تربیت شده‌اند.

... در حال حاضر هدف ما جلب توجه بیش از پیش جوانان به فنون هواپیمایی است و برای همین از سال آینده آموزش هواپیمای مدل را در سطح مملکت گسترش خواهیم داد و برای اجرای این طرح در حدود يك ميليون تومان بودجه اختصاص یافته است، البته نظر به کمبود مربی هواپیمای مدل که وجود دارد از امسال مراکز تربیت معلم باکمک وزارت آموزش و پرورش ما به تربیت مربی پرداخته‌ایم که از سال آینده این مربیان در مدارس به آموزش هواپیمای مدل خواهند پرداخت. که در

آنا خلبانی که در این مرکز تعلیمی شما گواهینامه میگیرد قادر به هدایت هواپیما های بزرگ مسافربری نیز هست ؟

— بله این خلبانان در مورد هواپیماهای بزرگ چون بوئینگ مدتی بعنوان کمک خلبان مشغول بکار میشوند و بعد از کسب تجربیات لازم هدایت هواپیما را بهعهده میگیرند.

گفتگوی ما با تیمسار رفعت بخاطر وقت بسیار کم او بسیار کوتاه بود، زیرا که او مرد یر مشغله‌ای است.

آموزشگاه هائی که زیر نظر او تاسیس و هدایت شده‌اند و با نقشه‌هائی که او دارد بسیار امیدوار کننده است، مراکز تعلیمی و تربیتی و کلاسهای که ما دیدیم اغلب خیلی مدرن و با بهترین دستگاههای تعلیماتی مجهز بودند و در سر کلاسها با استادانی روبرو شدیم که علاوه بر تدریس در همان قسمت کار هم میکردند و تجربیات اندوخته شده خود را در اختیار دانشجویان تازه وارد قرار میدادند.

پیشرفت منظم دانشجویان را باید در انضباط داخلی آموزشگاه دانست زیرا که بیشتر اساتید و معلمان آموزشگاه با تربیت نظامی سروکار دارند و این نظم و ترتیب بگرفتن نتیجه مطلوب کمک شایانی میکند و کاش این نظم و ترتیب در تمام مراکز آموزشی ما تعلیم داده میشد.

نتیجه تعداد بیشتری به فنون خلبانی روی خواهند آورد و ما خواهیم توانست استعداد های فوق‌العاده را از بین بچه‌ها کشف کنیم و تحت تعلیم قرار دهیم. زیرا که امروز يك خلبان ماهر ارزش فوق‌العاده‌ای دارد و در حال حاضر تربیت يك خلبان برای ما در حدود ۸۰ هزار تومان هزینه در بردارد. چه بهتر که این بودجه صرف خلبانی شود که از استعداد کافی برخوردار است.

تلاش — از آقای رفعت در مورد گسترش این آموزشگاهها در سطح شهرستانها میپرسیم میگوید:

— بله، ما خود بسیار در اندیشه گسترش باشگاههای هواپیمایی در شهرستانها هستیم و در این مورد اقداماتی هم صورت گرفته از جمله اینکه يك مرکز آموزش در شیراز تاسیس گشته که در حال حاضر دوسوم از کارهای ساختمانی آن پایان رسیده و هواپیماهای مورد لزوم نیز خریداری گشته که در آینده‌ای خیلی نزدیک این مرکز کار خود را شروع خواهد کرد. البته مطالعاتی هم برای گسترش فعالیتهای باشگاه شهرهای بزرگ و درجه يك آغاز کرده‌ایم.

حسین بن

منصور

حلاج

(۳۰۹-۲۴۴ هـ)

ای دل نفسی بدوست همدم نشدی
در خلوت کوی یار محروم نشدی
مفتی و فقیه و صوفی و دانشمند
این جمله شدی و لیک آدم نشدی

هر کس که با انصاف باشد می پذیرد عرفان، یکی از تجلیات بلند و عالی ذوق ایرانیان است؛ زیبایی روح، پاکی اندیشه، شکوفایی ضمیر، پرواز جان، سیر در عوالم ملکوت، و فراغ از گیر و دارهای مادی این عالم و صدها مظاهر دیگر از برکت همین عرفان و ظرافت و ذوق درونی است که بیشتر ایرانیان حتی مردمان عامی آنرا دارند. اگر ایرانی طبعاً طالب عرفان و ذوقیات نبود، این همه کتاب و رساله و دیوان عارفانه و صوفیانه چاپ نمی شد. بکمتر ایرانی می توان رسید، که در ضمن صحبت شخصی عارفانه و صوفیانه و یا لااقل از سر ذوق بگوید. بیشتر مردم اگر چه معانی بعضی از اشعار حافظ و مولانا را نمی دانند - تعدادی از آنها را در یاد دارند و از بر کرده اند و بمناسبت می خوانند. اشعار رودکی و منوچهری و قاضی اگر چه لفظاً بسیار زیبا و دلپذیر است، کمتر می خوانند. سخنان عطار و مولانا اگر چه زیبایی ظاهری ندارد و یا مثلاً فهم کلام خواجه اگر چه دشوار است، بیشتر می خوانند. سبب اینست که این سخنان بیان مطالب و مفاهیمی است که بصورت جسته و گریخته وای بسا ابتدایی اصول آن، در دلها و مغزهای این مردم جایگزین است، و دیری است تا گفته اند که: «سنخیت، علت انضمام است.»

من با آن عده که می گویند: تصوف و عرفان، امری بیهوده است، کاری ندارم. و نفیاً و اثباتاً چیزی نمی نویسم. اعتقاد من اینست که باید: از هر چیز بهتر و مفیدتر و عاقلانه تر آنرا برگزینیم، و برای بهبود وضع زندگی از آن استفاده کنیم، نه اینکه در هر چیز، بخش نامناسب و مضر آنرا به رخ همگان بکشیم، و بکلی آنرا بی بهره بدانیم.

بطور خلاصه نکاتی را که پس از سالها مطالعه در عرفان و تصوف ایرانی به آنها برخورده ام و امروز نیز برای ما ایرانیان دانستن و عمل کردن به آنها را مفید می دانم در زیر می نویسم:

۱- آسایش زندگی همه می دانیم برای زندگی راحت و بی دردسر، باید مردم نسبت به هم سهل گیر و با گذشت باشند. وشک نیست یکی از علل مهم سختگیری مردم در زندگی، بویژه در ایران، تعصبات مذهبی است که سالیان دراز مایه گرفتاری و جنگ و ستیز اقوام مختلف ایرانی باهم بوده است. تصوف چنانکه در همه ادوار دیده شده، بنحو بسیار موثری از تعصبات مزبور جلوگیری و یا شدت و سختی آنرا تعدیل کرده است، و برخی از ارباب دین را متوجه کرده است که اساس دین ها همه یکی است؛ خدا تنها در مسجد و دیر و کنشت نیست، در همه جا حاضر و ناظر است؛ در عشق خانقاه و خرابات فرق نیست؛ هر جا که هست پرتو روی حبیب هست. (۱) و اگر برای او مکانی فرض کنند، دلهای شکسته و قلب های نیازمندان و تیره بختان و یاکان است:

گفت پیغمبر که حق فرموده است
من ننگم هیچ در بالا و پست
در زمین و آسمان و عرش نیز
من ننگم این یقین دان ای عزیز
در دل مؤمن ننگم ای عجب
گر مرا خواهی در آن دلها طلب (۲)
نماز و روزه و طهارت ظاهر اگر چه واجب است، واجب تر از آن صفای درونی، و طهارت دل است؛ اگر دل پاک باشد، ناپاکی ظاهر زیان ندارد. ذکر و وردی که از جان پاک و سودا زده بر نیاید، هیچ خاصیت ندارد و در بارگاه قبول نرود: آتشی از عشق در جان بر فروز
سر بسر ذکر و عبادت را بسوز
باور کنید اگر همین يك امر، یعنی سهل گیری و گذشت نسبت به همدیگر در همه امور بویژه در معتقدات و امور مذهبی در ایران بصورت مطلوب عملی می شد، وضع ما اکنون بمراتب بهتر بود و بیش از پیش به جوهر انسانیت پی برده بودیم.

عارفان راستین، پاکی و صفا را بدان غایت رسانیده بودند که دوست و دشمن را بيك نظر می نگریستند، و هر دو گروه را بندگان خدا و انسان می شمردند. در «اسرار التوحید» آمده است که: «شیخ ما را پرسیدند که مردان خدا در مسجد باشند؟ گفت: «در خرابات هم باشند!» (۳) آری:

چونکه بیرنگی اسیر رنگ شد
موسی باموسی در جنگ شد!
در باره منصور حلاج (وفات ۳۰۹) آمده است، که پس از قتل وی، شبلی گفت: «او را بخواب دیدم. گفتم: خدای تعالی با این قوم چه کرد؟ گفت: هر دو جمع را بیامرزید. آن که بر من شفقت کرد، مرا بدانست و از بهر حق شفقت کرد؛ و آن که عداوت کرد، مرا ندانست و از بهر حق عداوت کرد. پس خدا بر هر دو قوم رحمت آورد که هر دو قوم معذور بودند!» (۴) در اثر سلوک عرفان، و وارستگی است که خواجه بزرگ شیراز می گوید:

من از چه عاشقم و رند و مست و نامه سیاه
هزار شکر که یاران شهر بی گهند

۲- احترام به انسانیت - ساختن و پروردن انسانهایی که صفا و صداقت را برترین هنر و شرف و عزت خود بدانند. اگر چه همه ادیان آسمانی و تعالیم فلاسفه و حکمای بزرگ در تاکید این مطلب است، لیکن بیان عارفان و صوفیان عالمی دگر دارد: «همه گویند ولی گفته سعدی دگر است.»

امروزه با دیدن این همه ترقی و پیشرفت علمی و صنعتی، همه متفکران عالم در شگفتاند که چگونه می شود: بشر با همه این امتیازاتی که نسبت بگذشته کسب کرده، و بردریا و مرغ و ماهی و زمین و آسمان حکومت می کند، و حکم برفلک و نواز بر ستاره می کند، هنوز هم جنگ می کند، غارت می کند، شبیخون می زند، دزدی می کند، حق را ناحق، ظالم را مظلوم، و مظلوم را ظالم جلوه می دهد؛ و از هر زمان در دهرش زیاده تر شده است، و لحظه ای آرام و قرار ندارد. چرا اگر به مرامی دل می دهد، و همه مال خود را بدان باز می بندد، پس از گذشت زمان و در عمل مشاهده می کند که همه آن سخنان که می خوانده و می شنیده، دروغ بوده، و تنها برای جلب منافع شخصی و یا قومی تکرار می شده است. اگر به زنی عاشق می شود، و در اثر تلقینات اطرافیان و محیط، وی را مجسمه فضیلت و پاکی می پندارد، سرانجام دیو مجسمه اش می یابد؛ مردی که خود را پاک ترین مردان معرفی می کند، عاشق پیشه از آب درمی آید؛ بازرگانی که به کعبه رفته و باز آمده، و خود را

صوفی

صادق‌ترین بازرگانان نشان می‌دهد، در
چهره گندم‌نمای جو فروش نمایان می‌شود...
اگر دقت کنید همه‌بلت آن است که بموازات
مادیات، کمالیات و فضایل مردم ترقی و
تعالی نیافته است:

ای دل نفسی بدوست همدم نشدی
در خلوت کوی یار محرم نشدی
مفتی و فقیه و صوفی و دانشمند
این جمله شدی ولیک آدم نشدی!

عرفان و تصوف راستین بهتر و عملی‌تر
از همه، این جنس دو پا را آدم می‌کند.
۳- شکستن نفس: شاید عالی‌ترین ثمره
عرفان اینست که نفس انسان را پاک می‌کند؛
مراد نه اینست که او نمازگزار و روزه‌دار
می‌کند، و یا در انجام این قبیل امور وی را
راهنمایی می‌کند، مراد اینست که به انسان
تعلیم می‌دهد این دنیا چندان اعتبار ندارد
که انسان هرکاری خواست بکند و همواره
آرزوها پیزد و دنبال آنها بدود تا مگر
آرزوها تمام شود. عرفان می‌گوید اولاً:
آرزوها تمام نمی‌شود، و هرآرزو، آرزویی
دیگر در دنبال می‌آورد، و اگر انسان به
انجام همه آنها بپردازد، عمر بسر می‌رسد،
و او ناگهان آگاه می‌شود که کاری انجام
نداده است. اگر عاشق می‌خواهد دلبر خود
را در حریر و اطلس ببیند، و اندامش را
با پارچه‌های لطیف مشرق زمین بپوشاند، و
بیشتر اوقات در بستر درویشانه‌یی از او کام
می‌گیرد؛ تاجری که در ته‌یک حجره مرطوب
و ناسالم روزگار می‌گذراند و خانه وسیعی
بنا می‌کند، و با مرگ زودرس او، پسرش،
خانه را به حراج می‌گذارد، و از آنجا بیرون
رانده می‌شود؛ همه و همه کشته نفس و زبون
گشته آن‌اند.

ثانیاً بر فرض که همه آرزوهای انسان
بکام او حاصل آمد، مگر نه اینست که
سرانجام، سود و زیان یکی می‌شود، و از
آن همه زمین‌ها و بناها بدو مشتی خاک
خشنود می‌شویم؟ خواه‌جہ گوید:

سودائیان عالم پندار را بگوی
سرمایه کم کنید که سود و زیان یکی است
یا:

هر که را خوابگاه آخر مشتی خاک است
گو چه حاجت که برافلاک کشی ایوان را!
بیچارگی بشر همه از نفس پرستی است.
این داستان را بخوانید:

«... شنودم که روزی شیخ شبلی در
مسجدهی شد، تا دو رکعت نماز بگزارد. و
برآساید. در مسجد کودکان دبیرستان بودند؛
اتفاق را وقت نان خوردن کودکان بود،
و دو کودک بنزدیک شبلی نشسته بودند، یکی
پسر منعمی بود و یکی پسر درویشی، و دو
زنبل نهاده بودند؛ در زنبل پسر منعم نان
و حلوا بود، و در زنبل پسر درویش نان
تهی. پسر منعم نان و حلوا می‌خورد، و پسر
درویش از وی حلوا همی خواست. پسر منعم
گفت: «اگر ترا پاره‌یی حلوا دهم سگ من
باشی؟» گفت: «باشم!» گفت: بانگ کن
تا بدهم. آن بیچاره بانگ سگ همی کرد،
و پسر منعم حلوا بوی همی داد. چند
بار همچنین بکرد، و شیخ شبلی در ایشان
می‌نگریست و می‌گریست. مریدان گفتند:
ای شیخ ترا چه رسید که گریان شدی؟
گفت: نگاه کنید که طامعی و بی‌قناعتی بمردم
چه می‌کند؛ چه بودی اگر آن کودک بنان
خشک تهی خود قانع بودی، و طمع حلوا
آن کودک نکردی؟ و سگ همچون خودی
نشدی.» (۵)

تأمل در این نکات، انسان را وامی‌دارد
که بخود آید، و از جاه‌طلبی و ژورگویی
پرهیزد؛ آدمیان را حقیر و بیچاره‌شمارد،
فروتنی بی‌آموزد و از دنیا بقدر کفاف خشنود و
راضی باشد، و همه فکر و ذکرش دنبال
«خلق» و «جلق» و «دلق» نرود، ناپایداری
زیبایی‌ها را پیش از ناپدید شدن دریابد،
برای دیگران نیز حق زندگی کردن بداند،
و به انسانیت احترام بگذارد و همه چیز را
مانند روحانیان «قرون وسطی» ملک‌موروث
خود نداند، و به هرچیز که در چنبره وجود
هست نگوید که: «مال وقف است و تعلق
بدعاگو دارد!»

این سخنان پریشان را که شکسته بسته
از خامه بنامه آوردم، در یکی از محافل که
جمعی از دوستان گردآمده بودند، و درباره
مضرات تصوف و دیوانگی‌های «منصور
حلاج» سخن می‌گفتند، بیان کردم. دوستان
از راه لطف پسندیدند و خواستند، این سخنان
را بچاپ برسانم. اینک آنچه را که درباره
حلاج گفته بودم، بابرخی اضافات و ذکر
ماخذ و منابع در زیر می‌نویسم. امیدوارم
پسندند، و اگر از خوانندگان گرامی کسی

باین سخنان موافق نبود و نپسندید، باوی سر
جدال ندارم و به عجز خویش اعتراف می‌کنم:
ما خود افتادگان مسکینیم
حاجت تیغ برکشیدن نیست

۱- نام و نسب

ابوالمغیث (۶) عبدالله بن احمد بن ابی-
طاهر حسین بن منصور الحلاج صوفی و متکلم
بی‌پروای ایرانی، که آثارش همه بتازی
است.

او حدود سال (۲۴۴ هـ - ۸۵۸ م) در
تور (۷) نزدیک بیضای فارس از مادر زاد.
وی نوه یکی از آتش‌پرستان، یا از دودمانی
آتش‌پرست بوده که گفته‌اند بزرگ آن دودمان
ابویوب شهابی است (۸). وی از سال ۲۶۰
تا ۲۸۴ با دوستان صوفی خود، مانند: سهل-
بن عبدالله تستری، و ابو عبدالله عمرو بن
عثمان مکی، و جنید بغدادی در خلوت
زیسته است.

گفته‌اند: پدر وی پنه‌زن یا پنه‌فروش
بوده، و بیشتر گمان می‌رود که حسین را هم
به‌مین علت حلاج نامیده باشند (۹)؛ اگرچه
دیگران، جزاین گفته‌اند (۱۰). نیز گفته‌اند:
پدر وی در مسافرتی که بمناطق نساجی ایالت
خوزستان که در آن وقت از تستر (شوشتر
کنونی) تا واسط (شهری در کنار دجله،
بین بصره و کوفه) امتداد داشته، مسافرتی
کرده، پسر را نیز با خود برده است.

حلاج در دارالحفاظ شهر واسط بفرآ-
گرفتن علوم مقدماتی پرداخته، و تادوازه
سالگی قرآن را از بر کرده است، و سپس
در پی فهم قرآن بترك خانواده و خانمان
گفته، و چنانکه گفتیم: مرید سهل تستری
شده، و از او رسم چله‌نشستن بر طریق موسی
کلیم‌الله را یاد گرفته است. (۱۱)

۲- زود باشد که سر چوب پاره سرخ
کنی!

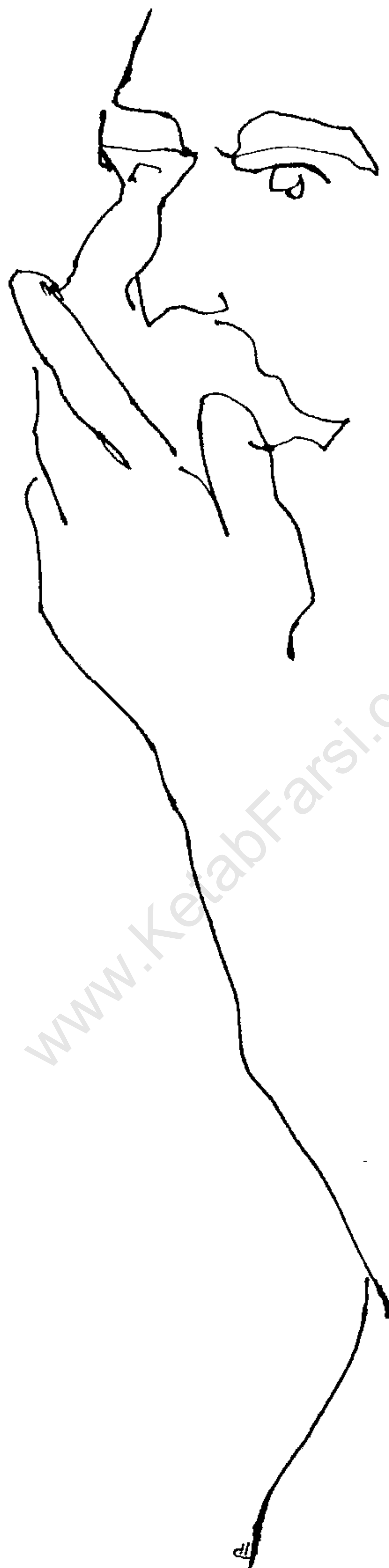
حلاج دوسال در خدمت سهل تستری بود،
پس عزم بغداد کرد- و اول سفر او در هیجده
سالگی بود، پس به بصره رفت، و با عمرو بن
عثمان مکی ملاقات کرد، و هیجده ماه با او
صحبت داشت. و ابویعقوب اقطع بصری
دخترش را بدو داد، چون عمرو بن عثمان
مکی باین ازدواج سازگاری نداشت، گاه
بگاه میان عمرو مکی و اقطع بصری سخن به
تندی می‌رفت؛ و چون حلاج بی‌پروایی می-
کرد، و سخنانی برخلاف ظاهر، و خارج از
فهم عامه می‌گفت؛ عمرو بن عثمان از او
برنجید، حلاج نیز به بغداد آمد و پیش جنید
رفت. «جنید» او را بسکوت و خلوت‌گزینی
فرمان داد، چندگاه در صحبت او صبر کرد،
آخر طاقت نیاورد و به حجاز رفت و یک‌سال
مجاور ماند. لیکن باز به بغداد آمد. و با
گروهی از صوفیان پیش «جنید بغدادی»

صبر
کنند
حلاج

رفت ، واز وی چند مسأله پرسید . جنید جواب نداد و گفت : «زود باشد که سرچوب پاره سرخ کنی !» حسین نیز گفت : «آن روز که من سرچوب پاره سرخ کنم ، تو جامعه اهل صورت پوشی !» و عجب اینست که در آن روز که ائمه فتوی دادند که حسین را بیاید کشت ، جنید در جامعه تصوف بود و فتوی نمی نوشت . خلیفه فرموده بود که : «خط جنید باید .» ناچار جنید دستار و دراعه درپوشید ، و به مدرسه رفت و جواب فتوی نوشت که : «نحن نحکم بالظاهر .» یعنی : بر ظاهر حال کشتنی است و فتوی بر ظاهر است ، اما باطن خدای داند. (۱۲)

حلاج در سال ۲۷۰ ، وقتی ۲۶ سال داشت ، برای گزاردن حج عزم کعبه کرد ، و این نخستین بار بود که به مکه می رفت . در راه سخنان وجدآمیز و شورانگیز می گفت ، و در این سفر بسیار خرقة پوش با او بودند . چون به مکه رسید یعقوب نهرجوری اورا به سحر منسوب کرد . حلاج از سخن او و دیگر دشمنان خود پروا نکرد ، و لیکن بدبصره ، و از آنجا به اهواز آمد . در مراجعت از مکه به اهواز ، به تعلیم مردم ، بویژه صاحب دلالان پرداخت ، و با صوفیان قشری و عالمان ظاهری بمخالفت پرداخت ، و تردید خاص و عام قبول یافت و از اسرار با خلق سخن گفت ، و خرقة از سر کشید و بخاک انداخت و گفت : «این رسوم ، همه نشان تعاق و عادت است ، و این هردو مانع راه است .» بقول خواجه شیراز

زیر بارند درختان که تعلق دارند : ای خوشا سرو که از بار غم آزاد آمد . چنانکه پیش از این هم گفتیم ، حلاج چون علقه دوستی خود را بادوستان صوفی خود شکست ، مانند یکی از داعیان مذهبی در خراسان (طالقان) ، اهواز ، فارس ، هند (گجرات) (۱۳) ، و ترکستان بگردش پرداخت و تصوف و زهد را در جهان پراکند . گفته اند : مسافرت وی به هندوستان و ترکستان (ماوراءالنهر) بیشتر برای آن بود که پیروان مانی و بودا را ملاقات کند . در هندوستان ، از کناره رود سند و مولتان به کشمیر رفت ، و در آنجا بکاروان اهواز که کالاهای شهر طراز و شوشتر را بچین می-

بردند ، و کاغذ چین را بیغداد می آوردند ، همراه شد ، و تا «تورفان» چین ، یکی از مراکز مانویت پیش رفت . پس از آن باز برای بار سوم بمکه رفت . در موقع بازگشت از مکه بیغداد در سال ۲۹۶ هجری ، (حلاجیه) پیروان او بسرعت دور او جمع شدند . و پس از آن بود که حلاج ، بوسیله معتزله به شارلاتانی متهم شد .

گویند : در جامع بغداد فریاد می کشید : «مرا بکشید ، تا من آرام یابم و شما پاداش یابید !»

پس از این اتهام ، حلاج باز از بغداد به اهواز رفت ، و در اهواز سه سال پنهان بود ، سرانجام بدستور المقتدر خلیفه عباسی او را یافتند ، و بیغداد آوردند ، و در سال ۳۰۱ هجری در زندان کردند . وی هشت سال در زندان بغداد گذرانید . آخر الامر در جلسه محاکمهی که با حضور «ابوعمر حمادی» قاضی بغداد آماده گشته بود ، ابوعمر خون حلاج را حلال دانست ، و «ابومحمد حامد بن عباس» وزیر المقتدر ، باتکیه بفتوای «حمادی» قاضی مالکی و حمایت مادر خلیفه ، «سیده شعب» حکم کشتن حلاج را از خلیفه گرفت ، و بدین ترتیب در سه شنبه ۲۴ ذوالعقده ۳۰۹ او را به وحشیانه ترین حالتی تازیانه زدند و سنگسار کردند (۱۴) . و مثله کردند و سرش بریدند و سوختند ، و خاکسترش را بدجله ریختند .

حلاج چند کتاب در عقاید و افکار خویش نوشت ، و - چنانکه در آغاز گفتار آوردیم - همه بتازی است . من آن کتابها را ندیده ام ، ولیکن اسامی آنها اینست :

- ۱ - «طاسین الازل والجوهر الاکبر» ؛
- ۲ - «کتاب الهیاکل» ؛ ۳ - «الکبریت - الاحمر» ؛ ۴ - «الجسم الاکبر» ؛ ۵ - «الجسم - الاصغر» ؛ ۶ - «دبستان المعرقة» .

۳ - سنگ انداختن دوست

«آورده اند : در آن هنگام که اورا سنگسار می کردند ؛ هر کسی سنگی می انداختند . شبلی (۱۵) موافقت را گلی انداخت . حسین بن منصور آهی کرد . گفتند : «از این همه سنگ ننالیدی ، از گلی نالیدن چراست ؟» . گفت : «از آنکه ، آنها نمی دانند و معذورند . از او سختم می آید که می داند نباید انداخت و باز می اندازد .»

باده با محتسب شهر ننوشی زینهار

بخورد بادهات و سنگ بجام اندازد

پس دستش جدا کردند ، خنده بی برد . گفتند : «خنده چیست ؟» . گفت : «دست از آدمی بسته ، جدا کردن آسان است . مرد آن است که دست صفات - که کلاه همت از تارک عرش درمی کشد - قطع کند .» پس پاهایش بریدند .

صبر
مستحضر

تسمی کرد، و گفت: «بدین پای سفر خاك می‌کردم. قدمی دیگر دارم که هم اکنون و در يك دم سفر هردو عالم کند؛ اگر توانید آن قدم ببرید.»

پس دو دست بریده خون‌آلود، پرروی در مالید، و روی و ساعد را خون‌آلود کرد. گفتند: «چرا کردی؟» گفت: «خون از من بسیار رفت، دانه که رویم زرد شده است، شما پندارید که زردی روی من از ترس است. خون در روی مالیدم تا در چشم شما سرخ روی باشم که گلگونه مردان خون ایشان است.» (۱۶)

۴- محکم زیند این حلاج را! گفتند: اگر روی بخون سرخ کردی، ساعد را باری چرا آلودی؟ گفت: «وضوء می‌ساختم.» گفتند: «چه وضوء؟» گفت: «در عشق، دو رکعت است که وضوء آن جز به خون درست نیاید.» پس چشم هایش برکنند و زبانش بریدند و سنگ روانه کردند و نماز شام بود که سرش بریدند، و باز سنگ انداختند، درحالی که از يك يك اندام او آواز می‌آمد که: «انا الحق!» گویند: در این حال، عجزه‌یی پاره‌یی رگو در دست، می‌آمد. چون حسین حلاج را بر آن حال دید، گفت: «زیند این حلاج را رعنا! تا او را با سخن اسرارچه کار؟» (۱۷): هزار مرتبه سعدی ترا نصیحت کرد که حرف محفل ما را به مجلسی نبری.

۵- روزگار حلاج و مخالفان و موافقان او. - منصور حلاج معاصر «المقتدر» (۲۸۲) هژدهمین خلیفه عباسی است، و این دوره، یکی از ادوار نکبت‌آمیز ایام حکم‌داری بنی‌عباس است، چه در عهد این خلیفه که مردی ضعیف‌النفس، و شهوت‌ران و بی‌تصمیم و متردد بود، اختیار عموم کارها در دست زنان حرمسرا و عمال درباری و منشیان و غلامان و رؤسای لشکری قرار داشت. «... وی در سیزده سالگی برسریر خلافت نشست، و بیست و چهار سال و یکماه خلافت کرد. کرم و سماح بغایت داشت، و رسوم خلافت از تجمل و حشمت و سعت‌ارزاق متعلقان و کثرت عطایا و مواهب، تازه گردانید.»

گویند: درسرای مقتدر یازده هزار خادم خصبی بودند؛ از رومی و سودان (۱۸) و بسبب آنکه مقتدر در خردی بخلافت نشست، زنان و مادر و خادمان بر او مستولی بودند، و کارهای دولت او برتدبیر این جماعت می‌رفت، و او بلذات مشغول. و ممالك خراب می‌شد، و خزاین تهی می‌گشت، و اصحاب اطراف را طمع افزون می‌گشت، بسبب این احوال مقتدر را خلع کردند، اما باز خلیفه شد...» (۱۹).

عمال دیوانی و منشیان و غلامان و رؤسای لشکری که جماعتی مغرض و طماع و جام‌طلب بودند پیوسته در شکست کار یکدیگر می‌کوشیدند، و از جمله مسائلی که رقابت بین آنان را شدت می‌داد، موضوع اختلاف بین شیعه و سنی بود، چه مقتدر مانند مأمون به بنی‌هاشم و دودمان علی تمایل داشت، و آل‌فرات که چندبار در عهد او به وزارت رسیدند و مشاغل مهم گرفتند، بشدت از فرقه شیعه طرفداری می‌کردند؛ بنی‌عباس و دودمان ابوطالب را وظایف مرتب می‌دادند، و به‌همین مناسبت عدّه مخالفان فرقه شیعه امامیه، خصوصاً در سایه حمایت آل‌فرات روبا افزایش نهاد، و همین کیفیت رقبای سنی‌مذهب آل‌فرات را در مواقعی که از ضعف نفس خلیفه استفاده کرده روی کار می‌آمدند، بشدت عمل و سختگیری نسبت به فرقه امامیه و وابستگان آنها وامی‌داشت.

مقتدر، در سال ۲۹۶، وزارت خود را به ابوالحسن علی بن محمد بن الفرّات داد. ولی پس از سه سال و هشت ماه و سیزده روز، یعنی: در تاریخ ۴ ذی‌الحجه سال ۲۹۹ «ابن الفرّات» را محبوس کرد، و اموال او و یارانش را بغارت برد، و به هتك احترام حرم او پرداخت، و «ابوعلی محمد بن یحیی بن خاقان» را بوزارت برگزید. چون این مرد بصیرتی نداشت و کارها بیش از پیش پریشان گشت، خلیفه در سال ۳۰۱ تصمیم کرد که بار دیگر «ابوالحسن بن الفرّات» را بشغل سابق برگرداند. ولی برخی از درباریان او را از این کار بازداشتند و مقتدر نیز «ابوالحسن» علی بن عیسی بن داود بن جراح را شغل وزارت داد، و خاقانی را دستگیر و بکشیدن حساب و مصادره اموال او پرداخت.

وزارت علی بن عیسی، تا سال ۳۰۴ طول کشید، و چون فساد کارها باوجود نفوذ امیران و عمال دیوانی و طمع ورزی سران لشکری و بی‌کفایتی خلیفه به آسانی درست

نمی‌شد، خلیفه باوجود اینکه «ابوالحسن بن-فرّات» را محبوس کرده بود، همه وقت با او شور می‌کرد، و علی بن عیسی چون دید طرفداران ابن الفرّات غلبه دارند از وزارت کناره گرفت، و مقتدر در ۸ ذی‌الحجه ۳۰۴ بار دیگر ابوالحسن بن الفرّات را وزیر خود قرار داد، و ابن الفرّات بدعوت خلیفه، عین همان رفتاری را که اسلاف او نسبت بیکدیگر در حبس و بند و مصادره اموال هم معمول می‌داشتند، نسبت به ابوالحسن علی-بن عیسی بن جراح تکرار کرد.

وزارت دوم ابوالحسن بن الفرّات نیز طولی نکشید، و خلیفه پس از یکسال و پنج ماه و نوزده روز مقام او را به «ابومحمد حامد بن العباس» که مردی لئیم و سفیه و مرتکب انواع رذالت‌ها شد، و کسان او «ابن الفرّات» را دشنام دادند و آزار کردند و او را بپرداخت مالی عظیم مجبور ساختند. (۲۰) و همین حامد بن العباس است که که در سال ۳۰۹ حسین بن منصور حلاج عارف مشهور را که - ما از او سخن داریم - بفتوای قاضی مالکی و حمایت یاران خود و خلیفه در بغداد بدار کشید. چنانکه پیش از این گفتیم.

از وقایع مهم این دوره، مجادلات و مباحثات کلامی و مذهبی است که میان حلاج و ابوسهل اسمعیل بن علی نوبختی (۲۳۷ - ۳۱۱ هـ) بزرگ‌ترین افراد خاندان شیعی مذهب نوبختی، که بیشترشان از رجال کلام و مدعیان نیابت و وکالت امام قائم در دوران غیبت بوده‌اند، روی داده است.

چنانکه گفته‌اند ابوسهل در سال ۲۳۷، یعنی: در ایام امامت امام دهم حضرت ابوالحسن علی بن محمد الهادی (از ۲۲۰ تا ۲۵۴) از مادر زاده، و در وقت وفات امام یازدهم حسن بن علی العسکری یعنی در سال ۲۶۰ قریب ۲۳ سال داشته است. و چون وفات او بسال ۳۱۱، و در سن ۷۴ اتفاق افتاده، بنابراین ۵۱ سال از عمر او در ایام غیبت صغری صرف شده است.

۶- غیبت صغری چیست؟

«غیبت صغری» یعنی: دوره‌یی که طایفه امامیه منتظر پایان زمان غیبت و ظهور امام غایب بودند، و زمام اداره امور دنیوی ایشان در دست نائبان و وکیلان بود.

صبر
مستحضر

در دورهٔ بروز این هنگامه که از عهد معتمد تا زمان خلافت مقتدر طول کشید، و در آن مدت فرقهٔ امامیه از هر طرف معرض آزار و تعرض قرار گرفتند، خاندان امامی نوبختی همه وقت بواسطهٔ داشتن املاک و ثروت و اعتبار شخصی و مقامات اداری و علمی در بغداد نفوذ کلی داشتند. و چشم امید فرقهٔ مزبور در رد مخالفان و دفاع از خود به ایشان بود. ریاست آل نوبخت و هدایت طایفهٔ امامیه را در قسمت بیشتر این عصر متکلم و شاعر و ادیب معروف ابوسهل اسماعیل بن علی نوبختی (۲۳۷ - ۳۱۱ هـ) داشت، که بشهادت مورخان و صاحب نظران بزرگ ترین فرد این خاندان بشمار می رود.

ابوسهل که جزء عمده زندگانی خود را در تحصیل علم و احتجاج و مناظره با مخالفان فرقهٔ امامیه گذرانده، و مردی زیرک و فهیم بود، البته نمی توانست در چنان موقع پرخطری ساکت بنشیند، و در حالی که هر کس در خصوص «غیبت امام» رأیی از خود اظهار می داشت، و باعث تشنگی گروه شیعه دوازده امامی می شد عقیده بی را که حق می دانست، ابراز نکند. در همین احوال «حسین بن منصور حلاج بیضایی» صوفی ما در مراکز عمدهٔ شیعه بویژه در قم و بغداد به تبلیغ و انتشار آراء و عقاید خود می پرداخت، و در نتیجهٔ چند سال مسافرت و وعظ، عده بی از شیعیان امامیه و رجال درباری خلیفه را به عقیدهٔ خویش درآورد.

بشرحی که نویسندگان امامیه نقل کرده اند، حلاج در ابتداء خود را رسول امام غایب و وکیل و باب آن حضرت معرفی می کرده، و به همین جهت نیز ایشان ذکر او را در شمار «مدعیان باییت» (۲۲)

آورده اند. و در موقعی که بقم پیش رؤسای امامیه آن شهر رفته بود، و ایشان را بقبول عنوان فوق می خوانده است، رأی خود را در باب ائمه بشرحی که گفتیم اظهار داشت، و همین گونه مقالات باعث دوری شیعیان امامی قم از او و طرد حلاج از آن شهر شده است.

دعوی حلاج بمنزلهٔ اعلان خصومت با ابوسهل نوبختی بود، زیرا هر دو مدعی عنوان «باییت» بودند، و لیکن حلاج مصمم شد که ابوسهل نوبختی را در زمرهٔ یاران خود در آورد و به پیروی او هزاران هزار شیعی که در قول و فعل تابع اوامر او و خاندان او بودند بعقاید خود معتقد سازد، بخصوص که جماعتی از درباریان خلیفه نسبت به حلاج حسن نظر نشان داده بودند و جانب او را گرفته بودند، و اگر دودمان نوبختی هم از این جماعت پیروی می کردند، دیگر برای حلاج مشکلی در پیشبرد مقاصد و دعاوی خود باقی نمی ماند.

لیکن «ابوسهل» که پیری تجربت افتاده و سرد و گرم چشیدهٔ روزگار، و عالمی زیرک و فعال بود نمی توانست ببیند که یک نفر داعی صوفی با مقالاتی تازه از یک طرف مذهب شیعه را که خاندان وی با خون دل تأیید و تأکید کرده اند، پایمال کند، و از طرفی ریاست فرقهٔ مزبور را از دست این خاندان بگیرد.

بهر حال، ابوسهل شروع بفاش کردن کار حلاج در بغداد کرد، و کوشید تا عامه را از او برگرداند، و دروغ بودن دعاوی او را نقل مجلس صغیر و کبیر کند. (۲۳)

از این ها گذشته، وقتی حلاج سال ۲۹۶ بیغداد بازگشت، و بدعوت عموم آغاز کرد، رؤسای امامیه به «ابوبکر محمد بن داوود» امام ظاهریه متوسل شدند، و او را بصورت فتوایی که در سال ۲۹۷ - یعنی اندکی پیش از

صنوی

فوت خویش - داد، واداشتند که در آن قتل منصور حلاج بصراحت آمده بود. و در این امر نیز دوستی ابوسهل نوبختی با ابوالحسن علی بن الفرات، که در این تاریخ وزیر مقتدر خلیفه بود، و نیز طرفداری این وزیر از امامیه کار قتل حلاج را به دسیسه و تدبیر ابوسهل آسان کرده است.

ابوسهل نوبختی، همچنین دوبار بامصور حلاج مناظره کرده است. و در این دوبار حلاج، ابوسهل را به پیروی از خود خوانده، و مطابق روایات باقیه، ادعای معجزه کرده است. ابوسهل با جوابهای قاطع و دندان شکن و تقاضاهایی که حلاج از انجام آنها عاجز آمده، او را از دعوت خویش منع و خوار و رسوا ساخته است، و گویا به همین علت کار او رونق نگرفته است. در کتابهای تاریخ و رجال عین این دو مناظره آمده، برای نمونه، ما یکی از آندورا در زیر ترجمه می کنیم:

«.... جماعتی از پیروان جاهل حلاج چنین عقیده داشتند، که او از نظر ایشان غایب می شود، و اندکی بعد از هوا آشکار می گردد. روزی حلاج در میان گروهی که ابوسهل نیز در میان ایشان بود. دست خود را حرکت داد، و از آن مقداری درهم در جمع مردم پراگند. ابوسهل، حلاج را مخاطب ساخت و گفت: از این کار در گذر و مرا يك درهم بده که بر آن نام تو و پدرت نقش باشد، تا من و گروه زیادی که با منند بتو ایمان آوریم. حلاج گفت: من چگونه چیزی که ساخته نشده بتو بنمایانم. ابوسهل گفت: «کسی که چیز غیر حاضر را حاضر می سازد، باید بساختن چیز ساخته نشده نیز قادر باشد». (۲۴)

از قراین چنین معلوم می شود که این مناظره اخیر حلاج و ابوسهل در حدود سالهای ۲۹۸ و ۳۰۱ در اهواز و حوالی آن اتفاق افتاده، چه در همین ایام، حلاج در اهواز و دیه های اطراف آن جهت مردم طعام و شراب حاضر می ساخته، و میان آنان درهمی که آنها را «دراهم القدره» نامیده بود، می پراکنده است، و در این تاریخ يك شخص دیگر که غیر از نوبختی در کشف حیل های حلاج

پرداخته، و او را بترك اهواز مجبور ساخته، متکلم معتزلی معروف ابوعلی جبایی (۲۳۵-۳۰۳ هـ) است، که در اهواز با ابوسهل نیز ملاقاتهایی داشته است (۲۵).

۷- آنکه گفته، خود عذر خواهد. بهر حال، برخی از عرفا و صوفیه او را قبول نداشتند. بعضی او را به سحر نسبت دادند، و برخی از اصحاب ظاهر چنانکه گفتیم - او را به کفر منسوب کردند، و برخی گفتند: «او از اصحاب حلول بود». جماعتی گفتند: «تولی به اتحاد داشت»، و «او را در تصوف قدمی نیست».

بعضی گویند: «حسین منصور حلاج» دیگر است، و «حسین منصور ملحد» دیگر: و او استاد محمد زکریا بود، و رفیق ابوسعید قرمطی، و این حسین ساحر بوده است (۲۶)، اما جماعتی از عارفان و صوفیان بزرگ او را قبول داشتند. «ابو عبدالله خفیف شیرازی» و «شیخ ابوسعید بن ابی الخیر»، و «شیخ ابوالقاسم کرکانی»، و «شیخ ابوعلی فارمدی»، و «امام یوسف همدانی»، و «شیخ فریدالدین عطار» (۶۲۹ هـ) و «مولوی» (وفات ۶۷۲ هـ) وی را ستوده اند. ابوعبدالله بن خفیف گفته است: «حسین بن منصور عالمی ربانی است». و شیخ شبلی گفته است: «من و حلاج هم مشربیم، اما مرا اظهار دیوانگی خلاص ساخت، و او را عقل (۲۷) در بلا انداخت و هلاک کرد». (۲۸)

جماعتی هم در کار او متوقف ماندند. از این جماعت یکی استاد ابوالقاسم قشیری (۴۶۵ - ۳۷۶ هـ) بود که در حق او گفت: «اگر مقبول بود، به رد خلق مردود نگردد، و اگر مردود بود به قبول خلق، مقبول نگردد». (۲۹)

نگارنده به این نظرات کاری ندارد، همین اندازه می داند که اگر هم حلاج در تصوف راستین، قدمی راسخ داشته، مرد ظاهر نبوده

، و این مطلب در مورد بیشتر عارفان و صوفیان، و حتی کسانی که خود حلاج را مردود دانسته و ملامتش کرده اند نیز، صادق است. خواجه عبدالله انصاری، ابوسعید ابی الخیر، و عطار و مولانا و فخرالدین عراقی و دیگران مره طعن و لعن و تکفیر ظاهر پرستان را چشیده اند. اگر حلاج نسبت

به اظهارات مردم در حق خویش بی اعتنا بوده، و از نسبت های کفر و جنون و غیره پروا نداشته، در مسائل دینی و عقیدتی هم ترسی بدل نمی داده، و آنچه دریافته بوده، و راست می پنداشته می گفته است:

«... نقل است که در پنجاه سالگی گفت: هنوز هیچ مذهب نگرفته ام، اما از هر مذهبی آنچه دشوارتر است بر نفس اختیار کردم. تا امروز که پنجاه ساله ام، نماز کرده ام و به هر نمازی غسی کرده.» (۳۰)

چون در کار او حیران ماندند، وای بسا سخن او را دریافتند، منکران بسیار پدید آمدند، و زبان دراز کردند و سخن او به خلیفه رسانیدند که می گفت: «انا الحق» من خدایم! از «جنید» پرسیدند: «این سخن که حسین منصور می گوید تأویلی دارد؟» گفت: «بگذارید بکشندش، که امروز روز تأویل نیست!» و چون او را بردند تا بکشند، صد هزار آدمی گرد آمدند، و او چشم گرد همه می گردانید و می گفت: «حق، حق، حق، و انا الحق!»

عطار این ادعا را گراف نمی داند و می گوید: «... مرا عجب آید از کسی که روا دارد از درختی آواز انی انا الله برآید، و درخت در میان نه، چرا روا ندارد که از حسین، انا الحق برآید؟ و حسین در میان نباشد؟ چنانکه در آنجا حلول و اتحاد نیست اینجا هم نیست». (۳۱)

روا باشد انا الحق از درختی روا نبود چرا از نیک بختی؟ (۳۲)

آورده اند که چون حسین منصور را بسبب همین سخن حبس کردند، شیخ کبیر ابوعبدالله محمد بن خفیف شیرازی پیش او رفت و گفت: «از این سخن که گفته ای باز آی، تا خلاص یابی». گفت: «آنکه گفته خود عذر خواهد!» (۳۳) و فریاد کشید: «ای دوستان مرا بکشید زیرا که زندگی من در مردن است! آری: مرگ من در زندگی، و زندگی من در مردن است». (۳۴)

و گویند: این ابیات را پیش از قتل می خواند:

طلبت المستقر بكل ارض
فلم ار لي بارض مستقرا
اطعت مطامعي فاستعبدتني
ولو اني قنعت لكنت حرا! (۳۵)

همین معنی را شورا نگیز تراز سخن حلاج از زبان مولانا در دیوان شمس بشنوید:

آن نفسی که با خودی یار چو خارا آیدت
و آن نفسی که بیخودی یار بکار آیدت
آن نفسی که با خودی، یار کناره می کند
و آن نفسی که بیخودی مه بکنار آیدت
جمله بیقراریت از طلب قرارست
طالب بیقرار شو تا که قرار آیدت!

حسین منصور حلاج

جمله بیمر ادیت از طلب مراد تست ورنه همه مرادها همچو نثار آیدت! (۳۶) بهر حال، گفته اند: «حلاج» شهودی مذهب بود، یعنی به توحید شهودی و دریافت باطنی اعتقاد داشت، برخلاف «ابن العربی» که وجودی مذهب بود، و به توحید وجودی اعتقاد داشت. و محمد اقبال فیلسوف مسلمان هند او را نظیر نیچه آلمانی (۱۹۰۰-۱۸۴۴)، و پرومته یونانی (Prometheus) که در ادب مغرب زمین مظهر عصیان علیه مرسومات شمرده می شود دانسته است.

۸ - عشق چیست ؟

نقل است درویشی در آن میان از او پرسید که «عشق چیست؟» گفت: «امروز بینی و فردا و پس فردا» آن روزش بکشتند، و دیگر روز بسوختند، و سیوم روزش برباد دادند - یعنی عشق اینست. (۳۷) بقول خواجه شیراز:

حریم عشق را در که بسی بالاتر از عقل است کسی آن آستان بوسد که جان در آستین دارد.

۹ - راه بخدا چند است ؟

پرسیدند که: «طریق بخدا چگونه است؟» گفت: «دو قدم است و رسیدی یک قدم از دنیا برگیر، و یک قدم از عقبی، و اینک رسیدی بمولی.» (۳۸)

۱۰ - عیش این بود که اسرار هویدا می کرد.

بزرگی گوید: چون حلاج را بدار زدند، آن شب تا روز زیر آن دار نماز می کردم. چون روز شد، هاتفی آواز داد که: «او را بیکی از رازهای خود آگاه کردیم. و او فاش کرد، و پاداش کسیکه راز مردم فاش کند، اینست!»: گفت آن یار کز او گشت سردار بلند عیش این بود که اسرار هویدا می کرد.

ولی اخلاف او به این نکته عمل کردند که مولوی گفت:

هر که را اسرار حق آموختند مهر کردند و زبانش دوختند! این بود اندکی از سرگذشت مردی بی پروا، و عارفی دیوانه و ش که خلق عالم در حق او سخنان گونه گون گفتند. من در این میان، تنها با هم شهری و هم مسلک بزرگ او دمسازم:

چو منصور از مراد آنان که بردارند، بردارند بدین درگاه حافظ را چومی خوانند می رانند.

- ۱- دیوان حافظ، ص ۶۲، چاپ قزوین.
- ۲- مثنوی، دفتر نخستین، ص ۷۰، چاپ علاءالدوله.
- ۳- «منتخب اسرار التوحید»، ص ۹۴، چاپ مرحوم احمد بهمنیار.
- ۴- تذکرة الاولیاء، ص ۵۹۴، چاپ دکتر محمد استعلامی.
- ۵- «قابوس نامه»، ص ۱۹۱، چاپ مرحوم سعید نفیسی.
- ۶- «... اهل هند، او را ابوالمغیث نوشتندی، و اهل چین، ابوالمعین، و اهل خراسان، ابوالمهر، و اهل فارس، ابوعبدالله الزاهد، و اهل خوزستان، حلاج الاسرار، و در بغداد، مصطلم می خواندند، و در بصره، مخیر...» (تذکرة الاولیاء، ص ۵۹۵، چاپ دکتر استعلامی).

Tur - ۷

Shorter Encyclopaedia of Islam - ۸

دائرة المعارف مختصر اسلام، ص ۱۲۷.

۹- در دائرة المعارف اسلام هم حلاج را به «Carder» ترجمه کرده اند که همان پنبه زن یا پنبه فروش باشد.

۱۰- عطار گوید: «... و او را حلاج از آن گفتند که: یک بار به انباری پنبه برگذشت. اشارتی کرد، در حال دانه از پنبه بیرون آمد، و خلق متحیر شدند.» و نیز گوید: «... چون به اهواز آمد، و از اسرار با خلق سخن می گفت، او را حلاج الاسرار گفتند...» (تذکرة الاولیاء، ص ۵۸۶)

۱۱- «دائرة المعارف مختصر اسلام»، ص ۱۲۸؛ و «کارنامه بزرگان ایران»، ص ۷۹.

۱۲- «تذکرة الاولیاء» ص ۵۸۵.

Gudjarat - ۱۳

۱۴- «دائرة المعارف مختصر اسلام»، انگلیسی، نوبختی. ص ۱۲۸؛ و «تجارب السلف»، ص ۱۹۹، چاپ مرحوم اقبال آشتیانی.

۱۵- ابوبکر دلف بن جعفر شیلی خراسانی بغدادی (۲۴۷ - ۳۳۴ هـ) وی اصلاً از (شبله) یکی از قراء اسروشنه ماوراءالنهر بود. و در بغداد نشو و نما یافت. سلسله وی ناشی از ابوالقاسم جنید بغدادی است، که از عارفان نامبردار است. در سال ۳۰۹، چون منصور حلاج را بدار کشیدند، بسبب دوستی شدید، و بنظر اینجانب بعلت بی ثباتی در دوستی با حسین حلاج پریشانی در افکار وی روی داد، و او را بدارالمجانین بردند. در احوال او آمده است که: «وقتی او را دیدند پاره یی آتش بر کف نهاده می دوید، گفتند: تا کجا؟ گفت: می دوم تا آتش در کعبه زند، تا خلق باخدای کعبه پردازند.» (و فیات الاعیان، ج ۱، ص ۱۹۹، چاپ تهران، کتاب فماتی فی حیوتی، و حیوتی فی مماتی! (تجارب السلف، ص ۴۰۶ - ۳۹۵).

۱۶- این مطلب را عطار بنظم نیز آورده است،

چون شد آن حلاج بردار آن زمان جز «انا الحق» می رفتش بر زبان! چون زبان او همی شناختند چار دست و پای او انداختند زرد شد چون ریخت خون از وی بسی سرخ کی ماند در این حالت کسی؟ زود در مالید آن خورشید راه دست بریده به روی همچو ماه گفت: چون گلگونه مرد است خون روی از گلگونه کردم تر کنون (منطق الطیر، ص ۷۳، با مقدمه مرحوم محمدحسین فروغی).

۱۷- تذکرة الاولیاء، ص ۱۰۷

۱۸- این را می گویند نفس پرستی، و بدبخت و اسیر شدن در دست نفس، که انسان، ۱۱ هزار نفر را بخاطر هوای نفس خویش از مردی بیندازد، و بالاتر از همه اینکه امیر مومنان و پیشوای مسلمانان باشد، در میان رجال امروزی نیز از اینگونه مردم زیادند، جز اینکه جبروت و حشمت خلیفه را ندارند، و گرنه: نفس از درهاست او کی مرده است:

از غم بی آلتی افسرده است!

۱۹- «تجارب السلف»، ص ۲۰۰ - ۱۹۸، چاپ مرحوم اقبال آشتیانی.

۲۰- Louiz Mssignon, Passion d'AL - Halladj P. 151-3.

۲۱- L. Massignon, La Passion d'al - Halladj, Martyr Mystique de e, Islam. P- 148. Paris P922.

۲۲- «غیبت طوسی»، ص ۲۶۲، چاپ نجف.

۲۳- نقل از «خاندان نوبختی»، ص ۴-۱۱۳، چاپ اول، بقلم مرحوم اقبال آشتیانی.

۲۴- «صلوة عریب»، ص ۹۲-۵، منقول از خاندان نوبختی.

۲۵- «تاریخ بغداد»، ج ۸، ص ۱۲۵؛ و دائرة المعارف مختصر اسلام به انگلیسی، ص ۱۲۸ تحت عنوان

۲۶- «تذکرة الاولیاء»، ص ۵۸۴.

۲۷- اگر این دیوانگی، عقل باشد که حلاج داشت، پس عقل کدام است؟

۲۸- «ریاض العارفین»، رضاقلیخان هدایت، ص ۱۰۸

۲۹- «تذکرة الاولیاء»، ص ۵۸۳.

۳۰- «تذکرة الاولیاء»، ص ۵۸۶.

۳۱- «تذکرة الاولیاء»، ص ۵۸۴.

۳۲- گلشن راز، ص ۱۹، چاپ جیبی.

۳۳- ریاض العارفین، ص ۱۰۸

۳۴- اقتلونی یا ثقاتی ان فی قتل حیاتی (تجارب السلف، ص ۲۰۰).

۳۵- ایضاً از همان مأخذ، ص ۲۰۰.

۳۶- کلیات دیوان شمس، چاپ هندوستان، ۱۷۴.

۳۷- «تذکرة الاولیاء»، ص ۵۹۱.

۳۸- در متن «تذکرة الاولیاء»، چاپ آقای دکتر محمد استعلامی: رسیدنی است، و آن اشتباه است، زیرا مطلب اشاره به حدیث «طریق الحق خطوتین، فقد وصلت» است.

صبر کن

کتابخانه

پرفیلم ویرانه‌نشین

از نظر دیگران

چوب زدن در مکتب‌خانه قدیم (ایران صدسال پیش)

در بین ممالك وسیع مشرق زمین، که مردمان دورترین نقاط عالم تا این ایام، خواه باساقه کسب معارف و اطلاعات نوین، و خواه بانگیزه تحصیل ثروت مجذوب آنها شده اند، بنظر من ایران واجد کلیه امتیازات می باشد. هم از حیث اعتدال هوا، و هم از لحاظ نبوغ (روش اندیشه انسانی) که بغایت مطابق منطق و عقل، و بعلاوه نزدیکتر به (طرز تفکر) ما است و هم از جهت داشتن همه چیزهای بغایت عالی و نادر و نایاب، که در آنجا بسیار فراوانست.

اما اعتدال هوای ایران، سخت شایان ستایش می باشد، زیرا کمتر کشوری در جهان دارای چنان آب و هوای صاف و سالمست، بتقریب همه (نقاط مملکت) بغایت خشک می باشد، و این خشکی ناشی از کمبود میاه در سراسر کشورست، چون فاقد رودخانه و انهار و دریاچه و برکه به مقدار کافی برای ایجاد ابخره بوسیله خورشید می باشد لذا آب و هوای آنجا سخت خشک است.

ایران یا سرد، و یا گرم است و این نه فقط بر حسب عروض جغرافیایی گوناگونست، که در علم جغرافیا تنها مطابق آن، آب هوای گوناگون بخشهای جهان تعیین می گردد، بلکه استعداد ترتیب زمین، مرتفع و سطح و مقعر بودن آن نیز همچنین در هر دو کیفیت (برودت و حرارت هوا) دخیل می باشد.

مع هذا کله، بطور کل آب و هوای این کشور سرد می باشد، و خشکی سرد هوا چنان شگفت انگیزست که باستانیای نقاط سرحدی، در جانب جنوب و سمت شمال، کلیه افراد بغایت سالم، و دارای رنگ زیبا می باشند و ابدان هر دو جنس (مرد و زن) نیرومند و تناور خوش هیکل و متناسب است.

چون بین استعداد اندیشه و افکار و اوضاع و احوال محیط و محل، رابطه استواری موجود است، لذا ایران که دارای چنان خصوصیات (جغرافیایی) می باشد، سهولت می توان تصور کرد که طبایع باشندگان آن معنوی و معتدل، ماهر و مطیع باید باشد.

براستی همانا همچنین است ایرانیان دارای فکر و اندیشه، سرعت فهم و ادراک، ظرافت و نیروی تمیز و حسن قضاوت و حزم و احتیاط می باشند.

اخلاق ایرانیان نرم و لطیف و شهرت، و اندیشه شان عظیم و روشن می باشد.

اما ایرانیان هیچگاه جهان مسیحیت را

هدف خویش قرار نداده اند و قرنهای بسیارست که هیچگونه جنگ قابل ملاحظه ای علیه مسیحیان پدید نیاورده اند، در ممالك ایشان تعداد عیسویان بهیچوجه زیاد نمی باشد، و در ولایاتی که مسیحیان زندگی می کنند، فرمانبردارتر از همه اتباع دیگر می باشند. بدین طریق، ایرانیان بهیچوجه اینگونه کینه شدید علیه ما ندارند، احساساتشان انسانی تر و عقلایی تر می باشد.

فی الجمله استعداد و قریحه ایرانیان ایشانرا به علوم و ادبیات می کشاند، بهمین جهت می توان سهولت دانست که دارای روحیه نرم و لطیف و شایسته آمیزش هستند.

من تصور نمی کنم که در اروپای ما کشوری پیدا شود که در آنجا علوم بیشتر از ایران مورد تجلیل و تکریم و پژوهش و کاوش قرار بگیرد. چنانکه دیده می شود در هر گونه اوضاع و احوالی، اغلب مردم به علم و دانش می پردازند، بسیاری از اهل حرف و حتی اکثر دهقانان بخواندن کتابهای خوب اشتغال دارند و کودکان خود را تا آنجا که وسایل زندگیشان اجازه می دهد، به آموختن علوم وامی دارند، در ایران کودکان را از پنج سالگی برای تحصیل دانش به مکاتب می فرستند و کوشش می کنند که آنها را داخل مدارس عمومی سازند. در این مدارس نه تنها به معلمین حق التدریس داده می شود، بلکه به محصلین نیز حق تعلم پرداخت می گردد، تا مبادا ناداری مانع تحصیل ایشان بشود.

کسانی که به علم و ادب می پردازند تمام عمر خود را بعشق آموختن، نه برای اندوختن، وقف دانش می کنند، نه ازدواج و تأهل و نه هیچیک از گرفتاریهایی که سرنوشت و اوضاع و احوال زندگی برایشان پدید می آورد نمی تواند مادام الحیات مانع تعلم و تعلیم ایشان گردد.

صاحبان استعداد عالی، بخصوص آنانکه بعزت عدم اعتناء به مقامات و مشاغل و یا قلت مهارت از امور رسمی و دولتی بدورند، بیش از همه دیگران، به علم و دانش می پردازند زیرا چنان عظیم به علوم مباحات دارند و بقدری از تدریس همه گونه علوم لذت می برند که هنگامی که تعداد طالب علمان در حوزه تدریشان کافی نباشد با پرداخت مواجب و حقوق بجلب ایشان می پردازند و در این مورد استدلال می کنند، که بهترین استفاده از اموال انسان همانا صرف آن در مساعدت افراد مستعدیست که علیرغم

مواهب طبیعت، بدون (اعانت مادی) نمی تواند در علم و ادب پیشرفت کنند.

ایرانیان بطور کلی با کمال اشتیاق بتمام انواع علوم می پردازند (آثار) بسیاری از نویسندگان باستانی یونانی که در (رشته های) فلسفه، نجوم، طب و ریاضیات در میان ما (اروپائیان) متداولست، در دسترس ایشان می باشد، علاوه بر (آثار) مذکور به (تألیفات) مؤلفین عرب و (تصانیف) بعضی ایرانیان که در نظر ایشان از حیث علم و دانش پای کمی از یونانیان ندارند، مورد استفاده ایشان می باشد.

ایران را در رشته نجوم چیزهای ویژه بسیارست، و چون در فن نجوم بخصوص اهتمام می ورزند بمانند استادان بزرگ درین فن بحث و استدلال می کنند.

اما در الهیاتست که ایرانیان مقام شامخی دارند و درین رشته ایشانرا چیزهای عالی و شگفت انگیز که قطعاً شایان توجه و دقت ما (اروپائیان) می باشد، بسیارست، درباره صفات و نعوت خداوند در نوشته های مذهبی ایشان مسطوراتی مسجودست که درست همطراز با بهترین بخشهای کتب سنت و گوستن و سن تماس می باشد.

در (رشته) الهیات عملی (فقه و شرایع) که بزرعم ایشان، بمانند مردم باستانی اسرائیل، علم حقوق جزایی از آنست، چیزهای بغایت عالی بشمار و بسیار شایان دقتی موجودست، موشکافی و باریک بینی که در مسائل مطروحه و مربوطه دارند، برون از گمان و قیاس من می باشد.

حمام ایرانی

استفاده از حمام نه تنها در ایران همگانی و رایج است بلکه بیشتر از هر کشور دیگر شرقی معمول است اما مردمانی که در نقاط شمالی و غربی مسکن دارند بر اثر سکونت در یک منطقه سردتر، چندان نیازی بحمام رفتن ندارند و آنهایی که در منطقه مقابل اقامت دارند (ساکنان جنوب و شرق) دارای رودخانه و برکه هایی هستند که در آنها استحمام می کنند. ایرانیان بسه دلیل به گرمابه میروند: بعزت مذهبی، بخاطر تندرستی، برای پاکیزگی مذهب مقرر داشته است که هر شخص کثیف سراسر بدنش را بشوید و اینکار در خزانه حمام انجام می پذیرد و چون مجامعت از نظر شرعی نوعی آلودگی بشمار می رود خرافاتیانی هستند که در یکروز بیش از یکبار بحمام میروند.

از نظر تندرستی باید در نظر داشت که گرمابه برای ازاله همه کثافات ناشی از مواد سیال بدن (خون، بلغم، خلط) که از مسامات پوست می تراود، ضرورت دارد، زیرا گرمای هوا و حمام رفتن مسامات را باز نگاه میدارد. برای آنکه تبخیر مدام بدن ادامه داشته باشد، باید غالباً بگرمابه رفت زیرا هنگامی که مسامات مسدود و گرفته شود و تبخیر امکان نداشته باشد، خارشهای تحمل ناپذیری در بدن تولید می گردد که بهترین نمودار آن بیحسی پا یا دست است، داروی فوری و مطمئن اینکار گرمابه است، و اگر يك ایرانی مدت هشت روز به گرمابه نرفته باشد، بر اثر خارشهای ناشی از این بخار است که راه خروج دیگری ندارد، فرسوده و جویده خواهد شد. اما از نظر پاکیزگی بدن، خوب دیده می شود که چون مواد سیال معمولاً از مسامات خارج می شود چنانکه هم اکنون گفتم بدن زودتر چرك میشود تا در کشورهای که بدن افراد آنقدر تبخیر و تعرق ندارد.

گرمابه های ایران عبارتست از سه محوطه که از هر سو مسدود است. نور از راه، صفحات مدور کوچک شیشه ای که در زیر گنبد گرمابه تعبیه شده بدرون می تابد.

محوطه اول بزرگ است و صفه های چوبین در اطراف دارد و جای جامه کندن و پوشیدن است. محوطه ثانی که معمولاً مربع شکل است شش تا هشت پا قطر دارد و محاذی کف محوطه، از چدن است، اینجاست که آب را گرم کنند و از همین، گرمابه را با آتشی که بوسیله خار و خس و یا برگ خشک درختان و تکه های پهن و تپاله روشن میشود، گرم می کنند. روشن کردن گرمابه بوسیله هیزم قدغن است، زیرا درخت کافی در کشور وجود ندارد، اما اگر منعی هم در میان نبود باز هیزم بکار نمی رفت، زیرا بسیار گرانت و برای گرمابه، گرمای مداومی لازم است و پهن و تپاله بهتر نگهدارنده گرماست. محوطه سوم گرمابه خاص شستشو (خزانه) است، سپیده صبح، پیش از طلوع آفتاب شاگرد حمامی پشت بام می رود و با دمیدن در بوق، آمادگی گرمابه را خبر می دهد. استحمام کنندگان در محوطه اول جامه از تن بیرون می آورند و پس از آن لنگی بخود می پیچند که از کمر تا زانو ها را می پوشاند و بعد وارد گرمخانه میشوند و در آنجا چند لحظه دیگر دلاکی آب فراوان بروی شانه های مشتری می ریزد و سپس کیسه ای بدست می گیرد

و سرتا پای او را چنان بخشونت با کیسه مالش می دهد که آنها که عادت ندارند گمان می برند که پوست تنشان کنده خواهد شد سپس سر و صورت مشتری را اگر بخواهد اصلاح می کنند و ناخنهای دست و پایش را می گیرند بدن را مالش می دهند و اندامها را دراز می کنند و مدت یک ربع ساعت بیش آنرا بشدت و خشونت مشت و مال می دهند، وقتی باینطرق مشتری را خوب مالش و مشت و مال دادند، مشتری در خزانه غوطه ور می شود و هنگام بیرون آمدن از آن قطیفه سپیدی بخود می پیچد و بمحوطه اول باز می گردد و جامه های خود را می پوشد.

ساعت حمام رفتن از این قرار است، که مردان از صبح تا چهار بعد از ظهر، و زنان باقی روز را تا نیمه شب به گرمابه می روند و هنگامی که گرمابه برای زنان آماده شد دلاکهای مرد میروند و دلاکهای زن جای آنها را می گیرند. هر کس جامه و زیر جامه و لوازم شستشوی خود را بگرمابه می برد. اشخاص متعین و مشخص با دوسه تن خدمتکار می روند. کار خدمتکار یا خدمت بارباب است یا محافظت جامه های وی گرچه سرقت در حمام بندرت اتفاق می افتد. بکسانی که حوله یا قطیفه با خود نمی برند، البته بندرت چنین میشود، قطیفه داده میشود، تا تن خود را در گرمابه ببوشاند یا خود را خشک کند. زنان بخصوص در گرمابه، با شکوه جلوه می کنند و آنجاست که لوازم آرایش و عطر و «اسانسها» و نیز مهم ترین اشیاء تجملی خود را پیش چشم دیگران می گسترانند و نمایش میدهند.

خزانه گرمابه آنقدر بزرگ است که بیش از ده تن باهم می توانند با سودگی در آن شستشو کنند، چون همه گونه مردم، بی تفاوت در این گرمابه تن می شویند بیماران مانند اشخاص تندرست، بیماران مقاربتی و مبتلایان به بیماریهای مسری دیگر نیز یکجا شستشو می کنند لذا غالباً اتفاق می افتد که در این خزانه (افراد تندرست) دچار انواع بیماریها شوند.

ثروتمندان بزرگ گرمابه خصوصی در خانه دارند، افراد يك طبقه پائین تر، گرمابه بخانه شان متصل است و هر وقت دلشان بخواهد بطور خصوصی از آن استفاده می کنند. هزینه گرمابه شخصی در خانه بسیار زیاد است زیرا اگر اجاق آنرا مدام روشن نگاهدارند از نظر بهداشتی زیان بخش خواهد بود. بنابراین

کسانی که گرمابه در مجاورت خانه خود دارند معمولاً آنرا اجاره می کنند بشرط آنکه اجاقش را همواره روشن نگاهدارند و اینکار نیز با استفاده از علفهای هرزه که در باغشان میروید و تپاله ای که از اصطبلشان بدست می آید بسهولت امکان پذیر است.

درباره شیمی

ایرانیان شیمی را سیمیا و کیمیا می نامند و گرچه این دو اصطلاح معانی متفاوتی میدهد، همواره نزد ایرانیان یکجا در مورد شیمی بکار می رود و عملی را که با آتش بر روی گیاهان و جانوران، فلزات و معدنیات صورت می گیرد باین اصطلاح تعریف می کنند. من متوجه شده ام که سیمیا پیش ایرانیها معنی دیگری دارد که مربوط به پیشگویی می شود. کیمیا نیز معنی دیگری دارد که عبارت است از علم توهمی که بر طبق اصول آن اجسام خاك را برای منظوره های جادو گرانه، استخراج می کنند. می دانیم که شیمی قدیم معمولاً بدو بخش تقسیم شده است. یکی آنکه وسیله مداوای بدن را فراهم میکند و دیگری در جستجوی کیمیا (سنگ فلسفی) است، در قسمت اول شیمی ایرانیان بهیچوجه داروهای شیمیائی را نمی شناسند و حتی داروهای خود را نیز بشکل حب یا گرد مصرف نمی کنند و وقتی با آنها از مقدار (کمیت) شیر و شربتهای دارویی که باندازه يك تغار تجویز می کنند گفتگو پیش می کشیم و روش خودمان را به ایشان پیشنهاد می کنیم می گویند آب و هوای کشور ما با کشور شما متفاوت است و هر کشوری راه و رسم خاصی دارد.

اما در قسمت دیگر شیمی ایرانیان مانند ما آگاهی دارند و بسیار بیشتر آن علاقمندند، ولی در ایران نیز مانند اروپا مردم در اینکار هستی خود را بیاد می دهند و می توان گفت که در این راه بیشتر از ما (اروپائیان) موفق نمی شوند.

از سیاحت نامه شاردن
ترجمه محمد عباسی

دکتر علی حائری روحانی

اثر سرما و گرما بر

موجودات زنده

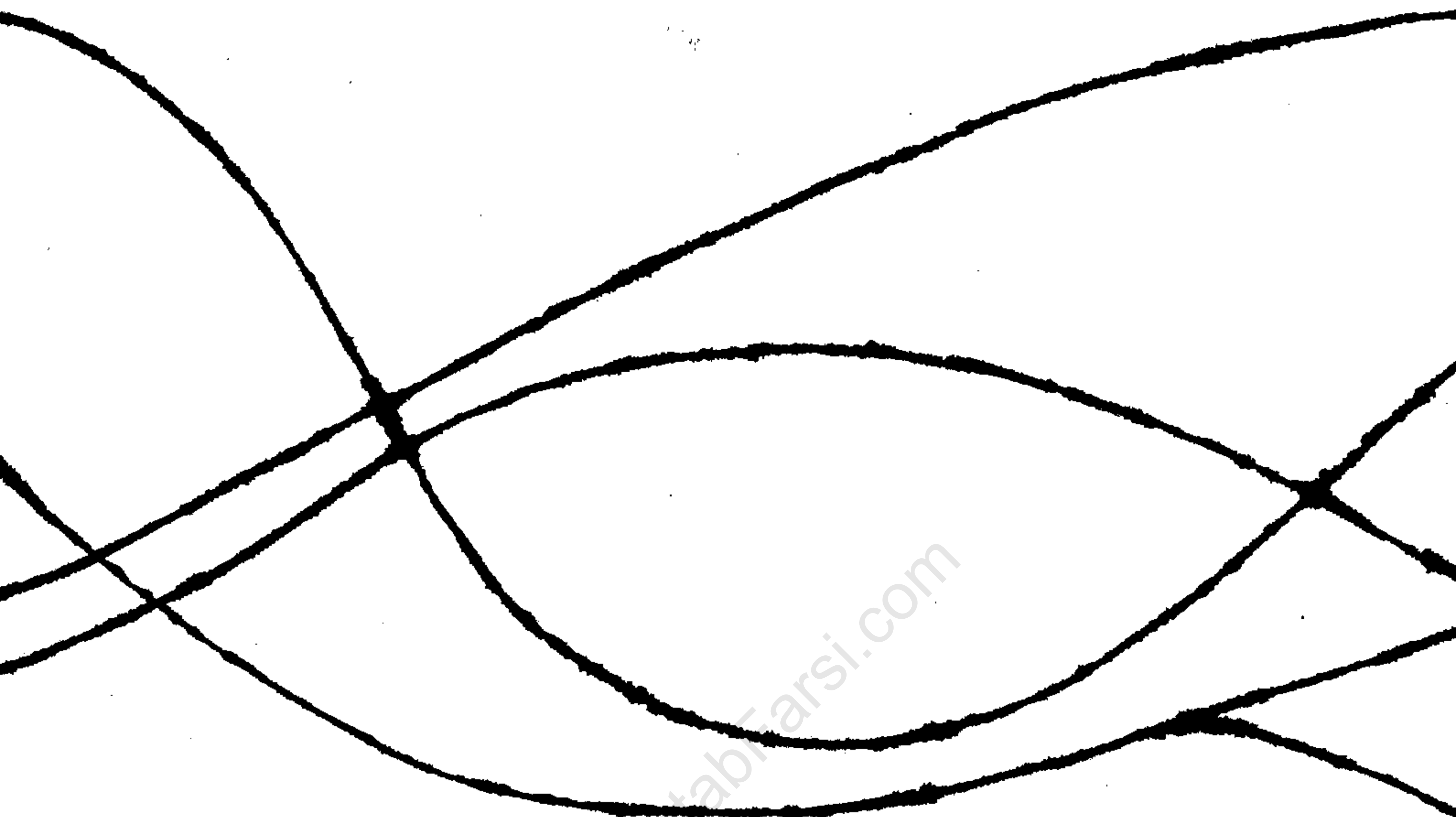
چگونه می توان به کمک سرما
زندگی را به حالت تعلیق در آورد؟

برهم خوردن ساختمان سلول و مرگ آن می شود معهذا بعضی موجودات ابتدائی مانند دانه ها و هاگ ها (Spores) سرمای زیاد را به خوبی تحمل کرده و زندگی خفیفی را ادامه می دهند. در بعضی شرائط خاص و به خصوص با افزودن گلیسرل به محیط خارجی و داخلی سلولها می توان از یخ زدن سلولها جلوگیری کرد و زندگی آنها را در سرمای شدید مثلا در سرمای ازت مایع (۱۸۰ - درجه) بسیار کند و خفیف نمود.

کشاورزان به تجربه می دانند که دانه ها در زیر قشر برف زمستانی بهتر از درون انبارهای گرم و مرطوب نگهداری می شوند و زندگی آنها که بر اثر سرمای زمستان خفیف و آرام شده در بهار با شدت بیشتری تجلی خواهد کرد.

در سلولهای مجزای یعنی سلولها یا بافتنهائی که از بدن موجودات جدا می کنیم حالت انجماد که بر اثر سرما پدید می آید موجب

یکی از تخیلات و آرزوهای دیرینه انسان متوقف ساختن زندگی و شروع مجدد آن بطور دلخواه بوده است. در اغلب تجربیاتی که برای تحقق این آرزو صورت گرفته است از سرما استفاده شده است زیرا انسان از زمانهای قدیم اثر فصول سرد را در کند شدن فعالیت های حیاتی مشاهده کرده است.

بارعایت این شرائط خطر انجماد سلولها از بین می‌رود و می‌توان سلولها یا بافتنهائی را که از بدن موجودات پر سلولی جدا کرده‌ایم تا مدت زیادی بطور زنده نگهداری نمود. برای انجام چنین کاری لازم است درجه سرما، نوع مواد حفاظت کننده و مقدار آبی که از اندامها گرفته می‌شود دقیقاً بررسی و اندازه‌گیری شود.

اثر سرما بر موجودات عالی - ابتدا باید دید موجودات زنده تکامل یافته در طبیعت و در محیط جغرافیائی خود چه عکس‌العملی در مقابل سرما از خود نشان می‌دهند. مهره داران خونگرم که بدن آنها دارای یک مکانیسم تنظیم حرارت است در سرما اتلاف حرارت بدن خود را به حداقل تنزل می‌دهند و با افزایش اکسیداسیون‌های سلولی بر مقدار حرارت تولیدی خود می‌افزایند. این پدیده‌ها با عوامل عصبی، خونی و هورمونی تنظیم می‌شوند و هدف آنها حفظ گرمای محیط داخلی بدن است که بدون آن فعالیت‌های جسمی و روانی امکان پذیر نیست. در صورتی که سرما شدید باشد بدن تا آنجا که می‌تواند برای حفظ گرمای خود در برابر آن مبارزه می‌کند و سرانجام درجه حرارت آن پائین

می‌آید. بنابراین برای آنکه بتوانیم درجه حرارت بدن اینگونه حیوانات را پائین بیاوریم باید مکانیسم تنظیم حرارتی آن را از کار بیندازیم. بعضی از مهره‌داران بطور طبیعی و منظم دارای «خواب زمستانی» می‌باشند به این ترتیب که در فصول سرد خود بخود و بدون اینکه در برابر سرما مبارزه کنند درجه حرارت بدن خود را پائین می‌آورند و در تمام دوره سرما زندگی خفیفی را می‌گذرانند. خواب زمستانی این حیوانات فقط بواسطه درجه حرارت محیط زندگی آنها تنظیم نمی‌شود بلکه به یک کیفیت فیزیولوژیکی داخلی آنها نیز مربوط است مثلاً نشان داده شده است که خواب زمستانی سنجابه‌ها (Echidna) به عوامل درونی بستگی دارد. در سنجابهائی که چندین سال در قفس و در شرائط زیستی (گرمای، نور، غذا، آب و غیره) ثابت نگهداری شده‌اند ملاحظه شده است که در حرارت ثابت قفس نیز درجه حرارت بدن این حیوانات در همان فصلی که سنجابه‌های آزاد به خواب می‌روند کاهش می‌یابد و حیوانات خواب زمستانی خود را شروع می‌کنند. از آنچه گفته شد نباید نتیجه گرفت که سرمای محیط زندگی در خواب

زمستانی حیوانات کاملاً بدون اثر است. در شرائط طبیعی پس از اینکه خواب زمستانی شروع شد درجه حرارت بدن حیوان پائین آمده و تا حدی از حرارت محیط تبعیت می‌کند. می‌توان گفت که در این حال مکانیسم تنظیم حرارت بدن بطور نسبی از کار می‌افتد و در نتیجه کاهش درجه حرارت سوخت و ساز بدن موجود پائین می‌آید.

اثر سرما بر گیاهان گلدار - اثر سرمای نسبتاً خفیف بر نمو جوانه‌ها و گل دادن گیاهان از قدیم شناخته شده است. در این گیاهان بطور طبیعی دوره‌ای وجود دارد که در آن گیاه دارای زندگی کند و خفیف می‌باشد. شروع و ختم این دوره‌ها بیشتر به عوامل داخلی گیاه بستگی دارد چنانکه سرما یا خشک کردن در انواع مختلف گیاهی و به حسب زمان تأثیر آنها ممکن است موجب خواب زمستانی و یا برعکس بیدار شدن گیاهان شود. پدیده‌های مختلفی که به خواب گیاهان مربوط می‌شوند فقط تحت تأثیر عوامل خارجی یا جغرافیائی نیستند. خواب دانه‌ها و جوانه‌ها حالتی است که در آن بافت‌های گیاهی بطور موقت قادر به زندگی فعال نیستند و سوخت و ساز و تبادلات آنها

بسیار کم است. قبل از اینکه چنین حالتی در دانه‌ها و جوانه‌ها حاصل شود آب بافت‌های آنها کم و ذخائر غذایی آنها زیاد می‌شود و بر مقاومت بافتها در شرائط نامساعد محیط افزوده می‌شود. در گیاهان گلدار برگها ریخته و روزنه‌ها بسته می‌شود و جوانه‌ها در زیر فلس‌هایی مستور و محفوظ می‌مانند. در واقع خواب زمستانی گیاهان نتیجه نامساعد شدن شرائط خارجی برای زندگی فعال و دخالت عوامل متابولیک درونی گیاهان است. اثر سرمای زیر صفر درجه در سلولهای مجزای گیاهان عالی شبیه اثر سرما در سلولهای جانوری است و مرگ سلولها بر اثر انجماد آب سلولها و برهم خوردن ساختمان بافتی آنها می‌باشد. در این سلولها نیز به کمک يك مایع حفاظت کننده مانند گلیسرل ممکن است از مرگ سلولها بر اثر سرما جلوگیری کرد. ضمناً کشت گیاهان در محیط بسیار سرد موجب ساخته شدن خارق‌العاده اسیدهای چرب اشباع نشده در آنها می‌گردد. در گیاهان نمونه‌های زیادی از تطابق گیاه با سرمای محیط زندگی دیده می‌شود چنانکه شکل گیاهان در نواحی سرد کوهستانی تغییر می‌کند. خصوصیات حیاتی همه جانوران بی‌مهره و مهره‌داران خونسرد مستقیماً به گرمای محیط آنها بستگی دارد. بسیاری از بی‌مهرگان می‌توانند سرمای بسیار شدید را تحمل کنند و زندگی بعضی از آنها را می‌توان به کمک سرما و خشکی سالها خفیف و آهسته نمود. خشک کردن بدن این جانوران برای حفظ حیات آنها در سرما اهمیت خاص دارد زیرا انجماد آب سلولهای بدن یکی از علل اصلی مرگ موجودات زنده بر اثر سرما می‌باشد. به این ترتیب می‌توان بدن این موجودات را تا حدود صفر مطلق سرد کرد و سپس مجدداً آنها را به زندگی فعال باز گرداند. بعضی از موجودات زنده مانند باکتریها، مخمرها و عده‌ای از قارچهای پست بدون از دست دادن آب نیز می‌توانند سرمای شدید را تحمل نمایند. حشرات نیز نسبت به سرما بسیار مقاومند لارو خشک شده بعضی از مگسها تغییرات حرارتی بین ۲۷۰- درجه و ۱۲۰+ درجه را تحمل می‌کند و پس از اینکه در آب قرار گرفت فعالیت خود را از سر می‌گیرد. بعضی دیگر از حشرات را می‌توان در سرمای ده تاسی درجه زیر صفر منجمد کرد بطوریکه بخش زیادی از آب بدن آنها یخ زند بدون اینکه زندگی آنها دستخوش خطر گردد. احتمالاً در این قبیل موارد موادی مانند چربی‌ها و یا گلیسرل سلولها را در برابر سرما محافظت می‌کند. مقاومت جانوران تکامل یافته در اکسیدی سلولها موجب محدود شدن امکانات سلول برای نگهداری وضع طبیعی یونها در طرفین جدار و کم شدن پتانسیل جدار (جریان آسایش) آنها می‌گردد. کم شدن جریان

آسایش یا اختلاف سطحی که در حالت استراحت بین طرفین جدار سلولها دیده می‌شود در تارهای عضلانی قلب موجب اختلال در هدایت موج منفی در درون تارها و بنا بر این توقف حرکات قلب می‌گردد. به همین جهت است که قلب حیوانات خونگرم که در حرارت معمولی بدن تاحدی تغییرات یونی را تحمل می‌کند در سرما نسبت به تغییرات یونی محیط خود بسیار حساس می‌شود.

اختلال متابولیسم اکسیدی و افزایش گلیکولیز بی‌هوازی در بدن که ممکن است بر اثر سرما عارض شود موجب اسیدوز (Acidose) یعنی افزایش مقدار اسیدلاکتیک، اسید پیروویک و اسید فسفوریك در بافتها می‌شود. چنین حالتی اکثراً در هنگام مبارزه بدن با سرما مشاهده می‌شود.

گیرنده‌هایی که نسبت به گرما حساس هستند در پوست می‌باشند. تعداد این گیرنده‌ها در چهره که بوسیله عصب سه‌شاخه (Triumeau) عصبی می‌شود زیادتر است. به همین جهت سرد کردن صورت موجب مبارزه بدن با سرما می‌شود. تنظیم حرارت بدن در صورت آسیب دیدن هیپوتالاموس مختل می‌گردد و اگر در حیوان پستاندار در سطح برجستگی‌های چهارگانه قطعی در سلسله عصبی ایجاد کنیم پستاندار به صورت يك حیوان خونسرد درخواهد آمد. تحریك نواحی پشتی و کناری هیپوتالاموس موجب بروز پاسخ‌های نوع سمپاتیک و تحریك بخش جلویی آن موجب بروز علائم تحریك پاراسمپاتیک می‌شود. مبارزه با گرما مربوط به بخش جلویی هیپوتالاموس و مبارزه با سرما به عده بخش خلفی آن است. به همین جهت آسیب بخش خلفی هیپوتالاموس موجب اختلال در مبارزه بدن با سرما و کم شدن حرارت بدن می‌گردد. تحریك مراکز تنظیم کننده حرارتی در هیپوتالاموس که معمولاً با واسطه گیرنده‌های حسی پوست صورت می‌گیرد ممکن است مستقیماً به علت تغییر حرارت خون نیز حاصل شود.

مراحل مبارزه با سرما در جانوران خونگرم همانطور که قبلاً ذکر شد بدن حیوان خونگرم در هوشیاری در شرائط عادی و طبیعی سرد نمی‌شود مگر همه امکانات مبارزه با سرما و ذخائر انرژی‌زای آن از بین رفته و مصرف شده باشد و فقط در این حالت است که درجه حرارت بدن حیوان اجباراً پائین می‌آید. در این صورت تغییراتی که در بدن عارض می‌شود شامل دو مرحله می‌باشد. مرحله اول مبارزه با سرما است که در آن متابولیسم عمومی بدن شدید می‌شود و بر اثر تحریکات عصبی قطر رگها تغییر می‌کند.

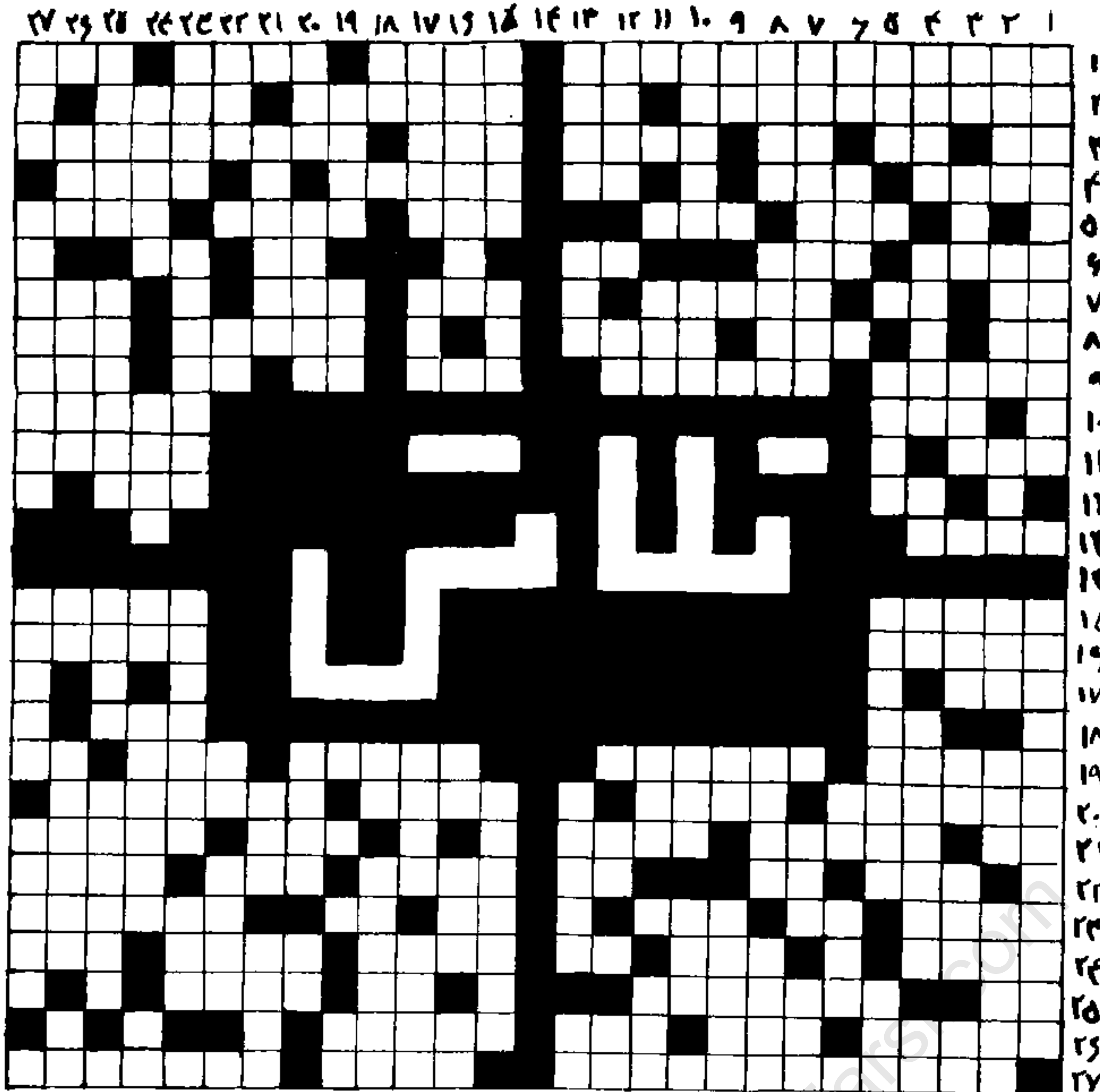
هنگامی که درجه حرارت بدن به ۳۰ درجه سانتیگراد می‌رسد مصرف اکسیژن به

حد اکثر مقدار خود می‌رسد و حرکات تنفسی نسبتاً شدید می‌شود. زیاد شدن تعداد ضربانات قلب با افزایش فشار خون همراه است. در مرحله بعد یعنی از ۳۰ درجه به پائین بدن فرسوده و ناتوان می‌شود. مصرف اکسیژن و تعداد ضربانات قلب و حرکات تنفسی کاهش می‌یابد و بین ۲۵ تا ۲۰ درجه قلب و ششها متوقف می‌شود. در بعضی موارد خاص و استثنائی ملاحظه می‌شود که بدن در مقابل سرما بهتر از آنچه ذکر شد مقاومت می‌کند مثلاً در صورتی که بدن از نظر عصبی خسته و ناتوان گردد بطوریکه عکس‌العمل عصبی سمپاتیک صورت نگیرد و در عین حال ذخائر غذایی کافی در بدن موجود باشد ممکن است مدت زیادتری با متابولیسم آهسته و خفیف بسر برد و مقاومت کند. چنین وضعی در سربازان ارتش ناپلئون هنگام عقب‌نشینی از روسیه مشاهده شده است. صرف‌نظر از این حالات استثنائی معمولاً تنظیم حرارت بدن هنگام مبارزه شدید بدن با سرما موجب فرسودگی و مرگ می‌گردد بنابراین بهتر است در مواردی که بدن قدرت مبارزه با سرما را ندارد مکانیسم تنظیم حرارت آن را از کار بیندازیم تا بدن موقتاً به صورت حیوان خونسرد درآید و در مصرف مواد صرفه‌جویی نماید.

- ۱ - از مدارس عالی - میوه درخت
- ۲ - قضیه‌اش معروف است - جوهر بدن.
- ۳ - از داستانهای شیرین کتاب آسمانی
- ۴ - از موسسات سازمان بین‌الملل - موش خرما .
- ۵ - حیوان درنده - علامت مفعول
- ۶ - دوسوم ملک - از القاب شیطان - تخم بعضی گیاهان - از پادشاهان هخامنشی
- ۷ - که در ۴۰۴ - ۳۵۹ ق . م سلطنت میکرد .
- ۸ - اشاره - از مجاری تنفسی - اول شخص جمع - رهائی - ترسو .
- ۹ - فستیوالش معروف است - پستی - لوس - سنگی آن باخانه‌های قدیم خرید و فروش میشد - رازی کاشف آن بوده .
- ۱۰ - از عشاق - ظرف آب قدیم کشاورزان جنوب ایران - باشاه به قلعه میرود - علامت جمع - اینهم یار افاده است .
- ۱۱ - بوسه‌ستان - تکرارش نوعی بازی است - نوعی سبزی است که با گل می‌آید - ماه محبت - از امپراطوران روم - غذای شب .
- ۱۲ - سرسلسله اعداد - هم خوردنی و هم کردنی و هم باقول می‌آید - در شعر بمعنی باد صباست - اتومبیل پرند - ساخت ایران - هنوز معمار نشده .
- ۱۳ - شوش مرکز آن بود و در آنجا نخستین چرخ کوزه‌گری ساخته شد - از مؤسسات فرهنگی بین‌المللی - میوه گرمسیر - پایتختی در اروپا - منقار کوتام - از مصالح ساختمانی .
- ۱۴ - سیلی آن به از حلوی نسبه است - کار راوی است .
- ۱۵ - بعد از دعاوند بلندترین قله در ایران است - اسارت .
- ۱۶ - خشک نیست - آلت موسیقی است که بزرگ هم نشین است .
- ۱۷ - گودال .
- ۱۸ - شتر گاو پلنگ - فلاخن .
- ۱۹ - نام خالق دانوب آبی - بیماری زردی .
- ۲۰ - حیوان پرفایده .
- ۲۱ - سوم شخص مفرد غائب - مادر باران .
- ۲۲ - نوعی بیماری که در پا ایجاد میشود - یک نمایش - سرشیر - بطرف - کتابی است از ماتیس .
- ۲۳ - نوخاسته - خوب - اصطلاحی است در بازی پوکر - از فیلم‌های تلویزیونی .
- ۲۴ - تصدیق روسی - نقطه مقابل روشن - قاری بود واژگون شد - دستی - از قهرمانان ناکام شاهنامه فردوسی .
- ۲۵ - در ارتش دیدنی است - صدمتر مربع - عددی است - اگر حرفی کم نداشت فرستادن بود - تقویت رادیویی - به معنی سلامت و بی‌خطری است .
- ۲۶ - وارد شد - جنس بظاهر خشن - خالق ایلیاد - عدد دوند - آش - نگاهدارنده روز .
- ۲۷ - دهی است در شمال غرب کرج - ادامه دهنده - خاک کوزه‌گری - نام ایستگاهی است در خط آهن سراسری و شهری به این نام - از پیاده بی‌خبر است - یکدفعه خودمانی .
- ۲۸ - کلمه ندا - از نوشته‌های جک لندن - عنصر شیمیائی - هر آنگی دارد .
- ۲۹ - از نوشته‌های فروغ فرخزاد - ورزش فصل تابستان - وسیله انواع مختلف ورزش جمعی - اینهم ماهی است .

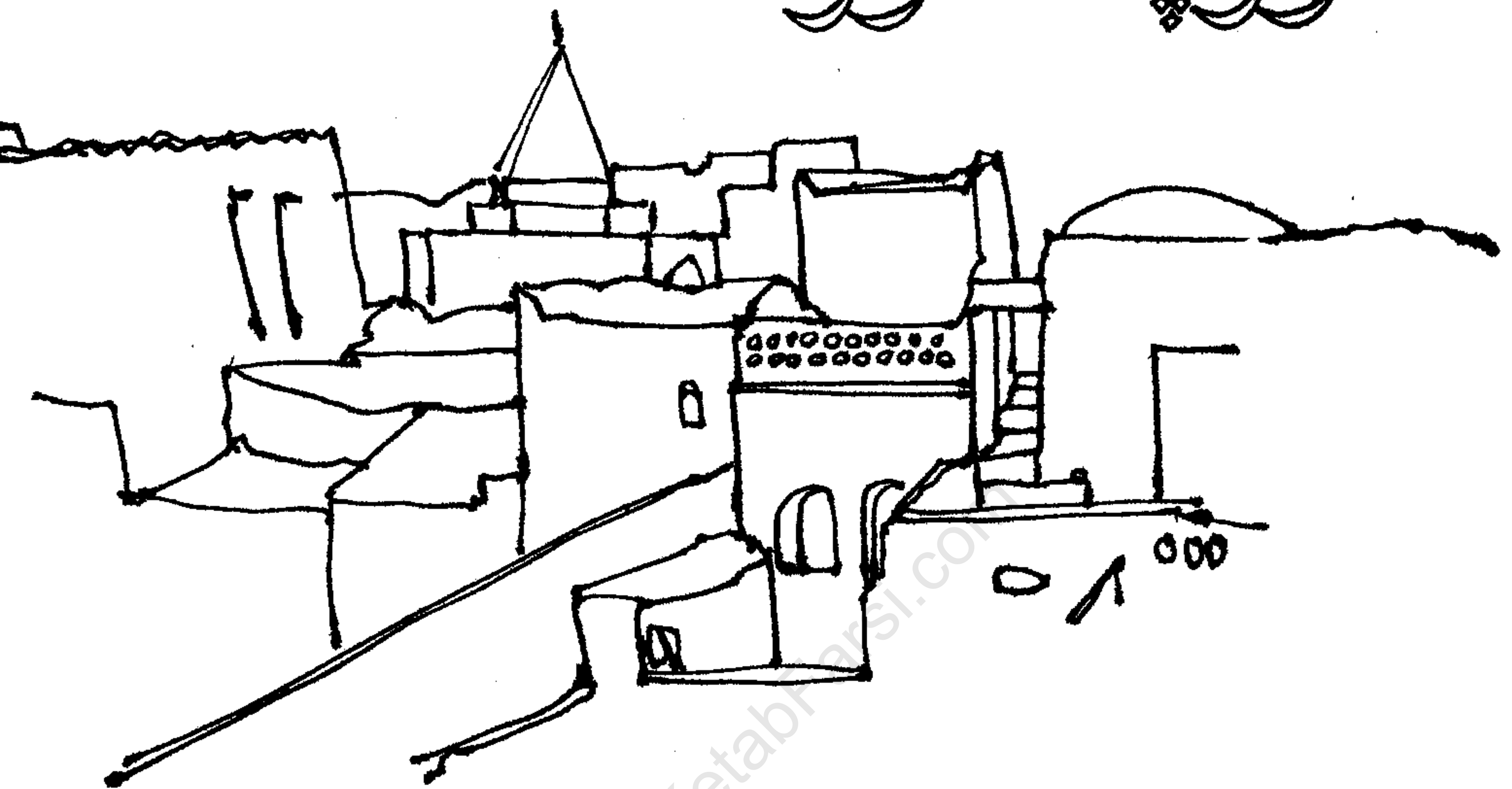
طرح و تهیه و تنظیم و رسم از محمد کاظم کمالی

- ۲۸ - از پادشاهان گورکانی - دریائی
- ۲۹ - است در شمال اروپا - چه خوب است همه چنین باشیم .
- عمودی :
- ۱ - از میادین تهران - از روانشناسان بنام .
- ۲ - نوعی ماهی است - مایع - نیم - بجا - صدا - میکروب از مریض چنینس میکند .
- ۳ - بهترین خاک برای خشت زنی - ساخته زنبور است - رودی در شمال آسیا - رمیدن از او خوش است - تکرار حرفی است - آقا - جانشین او .
- ۴ - سفیران - در ستون ۱۹ افقی آمده است همان را بنویسید - هم‌چاه دارد و هم دیگر - اینهم یکی از الفبای موسیقی است سراپا - مادر تازی .
- ۵ - مایع آن در حدود ۱۸۰ - درجه زیر صفر است اگر نیافتید مخلوطی است از اکسیژن و ازت باضافه بخار آب و مقداری گازهای دیگر باز هم اگر نیافتید مقالات بسیاری درباره آلودگی آن در روزنامه‌های یومیه نوشته شده - مسیر - کشور عجایب - یقه‌اش معروف بود .
- ۶ - بزرگی - اسم - همه را شامل است - کشتی جنگی .
- ۷ - از کشورهای بلوک شرق اروپا - دوست - آب دیده .
- ۸ - از عشاق - معادل ۱۰۰۰ است - حرام و خلاف شرع - بهشت .
- ۹ - میوه زمستان - کلمه ندا - صاف .
- ۱۰ - عروس اروپا - عادت - یکی بیش نیست - ستایش .
- ۱۱ - سنگ درهم - شیرین نیست -

- زمستان .
- ۱۲ - مهربان - دوم شخص مفرد انگلیسی - ورق برنده - شراب فرنگی .
- ۱۳ - صورت - نپخته - اندازه - ریشه .
- ۱۴ - جهان - مادر - اهل یکی از شهرهای جنوب ایران است و ترانه دخترش را آغاسی خوانده است .
- ۱۵ - رامشگر - بهترین پر از اوست - حیوان درنده - بفریال است .
- ۱۶ - منکر شدن - قاتل شب - ماه گنجان - شاعر نوپرداز ایران .
- ۱۷ - نزدیک تهران است و رازی اهل آنجاست - تلخ - شهری در جنوب خوزستان .
- ۱۸ - هریشی در مقابل نور دارد - پنخس - مخفف هوش .
- ۱۹ - کندن - یکی از عجایب هفتگانه گیتی - توانا - راز .
- ۲۰ - عقل رمیده - سابقاً در یخچالها هوا میکردند البته چنین چیزی عملی نبود حال در باغ وحش است - داشتن آن مخصوص خانم باردار است .
- ۲۱ - کمان - واحد پول ژاپن - چاشنی غذاست - نام شهر است .
- ۲۲ - جاری - لوزالمعدة - از قهرمانان شاهنامه - آماس .
- ۲۳ - در ارتش خدمت میکند - سهل - مساوی - غنی - ساکن گرمابه .
- ۲۴ - حفره - پرند - شب (جغد) متانت - نامی است برای آقایان .
- ۲۵ - ناحیه‌ای در تهران - میوه‌ای است که خداوند بدان سوگند یاد کرده است - یازده - حشره‌ایست در اتومبیل .
- ۲۶ - نبرد - شاعر و ادیب و سیاستمدار فرانسه - ملول و آزرده - غوطه‌ور .

مورچه خورت

موقعیت

مورچه خورت در ابتدا قلعه‌ای بیش نبود، سپس يك کاروانسرای شاه عباسی بآن اضافه شد و اکنون دهی نیز در نزدیکی قلعه و کاروانسرا بوجود آمده که برویهم مورچه خورت کنونی را تشکیل میدهند. این محل در ۲۰ کیلومتری اصفهان بر سر راه تهران، اصفهان قرار دارد و تازگی نیز در کنار این جاده دو قهوه‌خانه باین مجموعه اضافه شده

کاروانسرای شاه‌عباسی

در مورچه‌خورت دو کاروانسرای شاه‌عباسی وجود دارد که یکی در چند کیلومتری و دیگری در چند صد متری قلعه واقع شده و معماری آنها مثل تمام نمونه‌های کاروانسراهای شاه‌عباسی است.

کاروانسرائی که در نزدیکی قلعه است تشکیل شده از يك حیاط مربع که دورادور آن اطاق‌هایی ساخته شده و در جلوی اطاق‌ها ایوان نسبتاً پهنی تعبیه گردیده است. در پشت اطاق‌ها راهروی وسیع باسکوها و آخورهای متعدد وجود دارد که محل بستن اسب و مرکبهای مسافرین بوده است.

در اطراف این مجموعه که شرح آن داده شد چهار دیواری بلندی از آجر با چهار برج در چهار گوشه آن ساخته شده. قلعه مورچه‌خورت

قلعه از چهار دیوار بصورت مربع تشکیل شده که چهار برج در چهار کنج آن و دو برج در وسط دیوارهای آن تعبیه شده و رویهمرفته دارای شش برجست‌وسه در ورودی از شرق و غرب و شمال و درمداخل هریک از درها هشتی نسبتاً بزرگی وجود دارد.

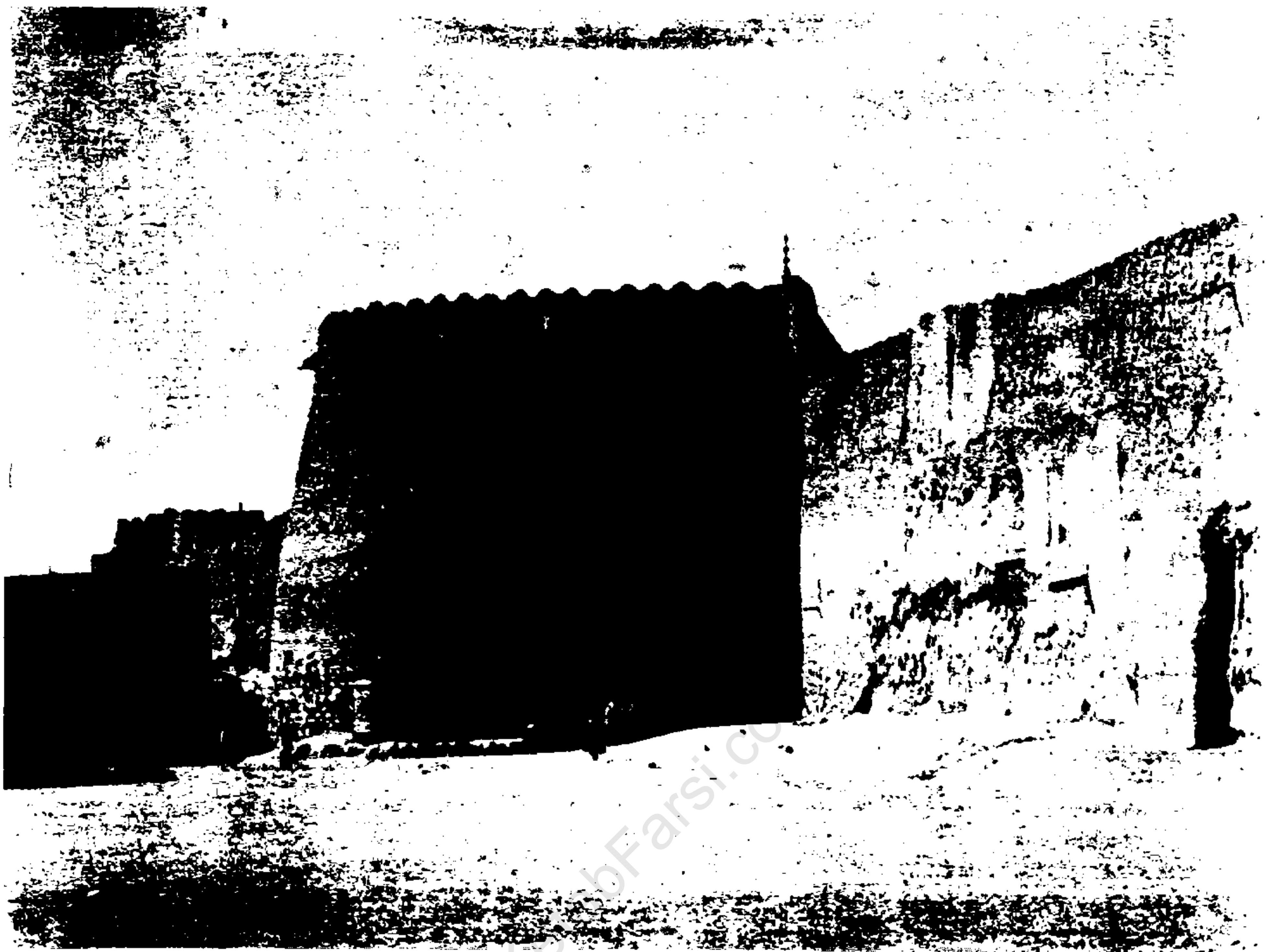
در قلعه از چوبست که با میخ‌ها و نواری‌های آهنی مستحکم شده و نسبتاً کوچکست و ارتفاع آن کم و سواره نمی‌توان از آن عبور کرد (شاید به خاطر جلوگیری از حمله سواران دشمن به ضرورت دفاع کردن).

در بدو ورود به قلعه با فشردگی بیش از حد ساختمانها مواجه شدیم و از آنجا که قلعه مورچه‌خورت در دشت وسیعی قرار گرفته و مسأله کمی وسعت و استفاده از شیب زمین در آنجا مطرح نیست دلیل این فشردگی می‌بایست شرایط اقلیمی و ناامنی بوده باشد.

شرایط اقلیمی از قبیل گرما و بادهای حامل شن نیز درین فشردگی بی‌تأثیر نیست و از آنجائی که از ایجاد قلعه مورچه‌خورت مدت زمان بسیاری می‌گذرد شاید علت این فشردگی افزایش جمعیت قلعه بوده که به خاطر تأمین مسکن، ساختمان‌های بسیاری بر بافت اصلی قلعه اضافه شده است. نمونه این قلعه در ایزدخواست هم دیده می‌شود که در سر راه قشلاق ایل بختیاری قرار داشته.

از در شرق که در صد متری جاده تهران به اصفهان قرار دارد وارد قلعه شدیم و پس از عبور از هشتی قلعه که دارای مقطعی افقی به صورت چند ضلعی است وارد کوچه اصلی قلعه شدیم. در طرف چپ کوچه و به فاصله پانزده متری در خروجی هشتی امامزاده قلعه قرار دارد که شاهزاده علی معروفست و یکی از معدود ساختمانهای قلعه است که نمای آن اندود گچ شده است.

این امامزاده تشکیل شده از حیاطی به شکل مربع با حوضی و باغچه‌یی، و حیاطش سنگ‌فرش است و در آن درخت توتی

یکی از ورودی‌های قلعه

نقش‌هایی که شخص برعهده می‌گیرد نه تنها با وضع سنی و جنسیت او تناسب دارد بلکه با وضع اجتماعی او نیز متناسب است و می‌دانیم که وضع اجتماعی شخصی به مراتب بیش از وضع سنی و جنسی او در نقش‌های اجتماعی او مؤثر می‌افتد.

جامعه فلاحی مورچه‌خورت را می‌توان به هفت دسته تقسیم کرد، نوزادان، پسران، دختران، مردان، زنان، پیرمردان و پیر-زنان.

حرکت جمعیت

تغییرهای کمی که در جمعیت روی می‌دهند حرکت جمعیت خوانده می‌شود. حرکت جمعیت یعنی کاهش و افزایش جمعیت و ازدوراه صورت می‌گیرد. اول از افزایش یا کاهش طبیعی یعنی دراز و کوتاه شدن عمر و نیز پیشی گرفتن شماره نوزادان و شماره مردگان یک اجتماع نسبت به یک دیگر، دوم از راه افزایش یا کاهش اجتماعی، یعنی از پیشی گرفتن شماره کسانی که به یک اجتماع مهاجرت می‌کنند (درون کوچان) و کسانی که از آن اجتماع می‌کوچند (برون کوچان).

صفحه ۱۸۱

در زمین‌های زراعی مورچه‌خورت گندم جو و پنبه کشت می‌شود. از هر چهار سهم یک شازدهم آن متعلق به پاکار قلعه است که پیر-مردیست هفتاد ساله. قنات قلعه نسبت به سابق کم‌آب‌تر شده است. داخل قلعه از طرف سپاهی‌ها لوله کشی شده و چندین شیر آب در نقاط مختلف قلعه قرار دارد.

همچنین تعدادی چاه‌های کم‌عمق هم در قلعه وجود دارد که آب آنها را بوسیله چرخ و دلو خارج کرده‌مورد استفاده قرار می‌دهند. قلعه با وجود داشتن معماری راحت فاقد زندگی با تحرک است و شاید علت آن مهاجرت افراد جوان و فعال به بیرون قلعه و یا نقاط دیگر باشد در صورتی که در بیرون قلعه زندگی شاداب و پرتحرکی وجود دارد.

بررسی نوع زندگی در مورچه خورت

نقش اجتماعی

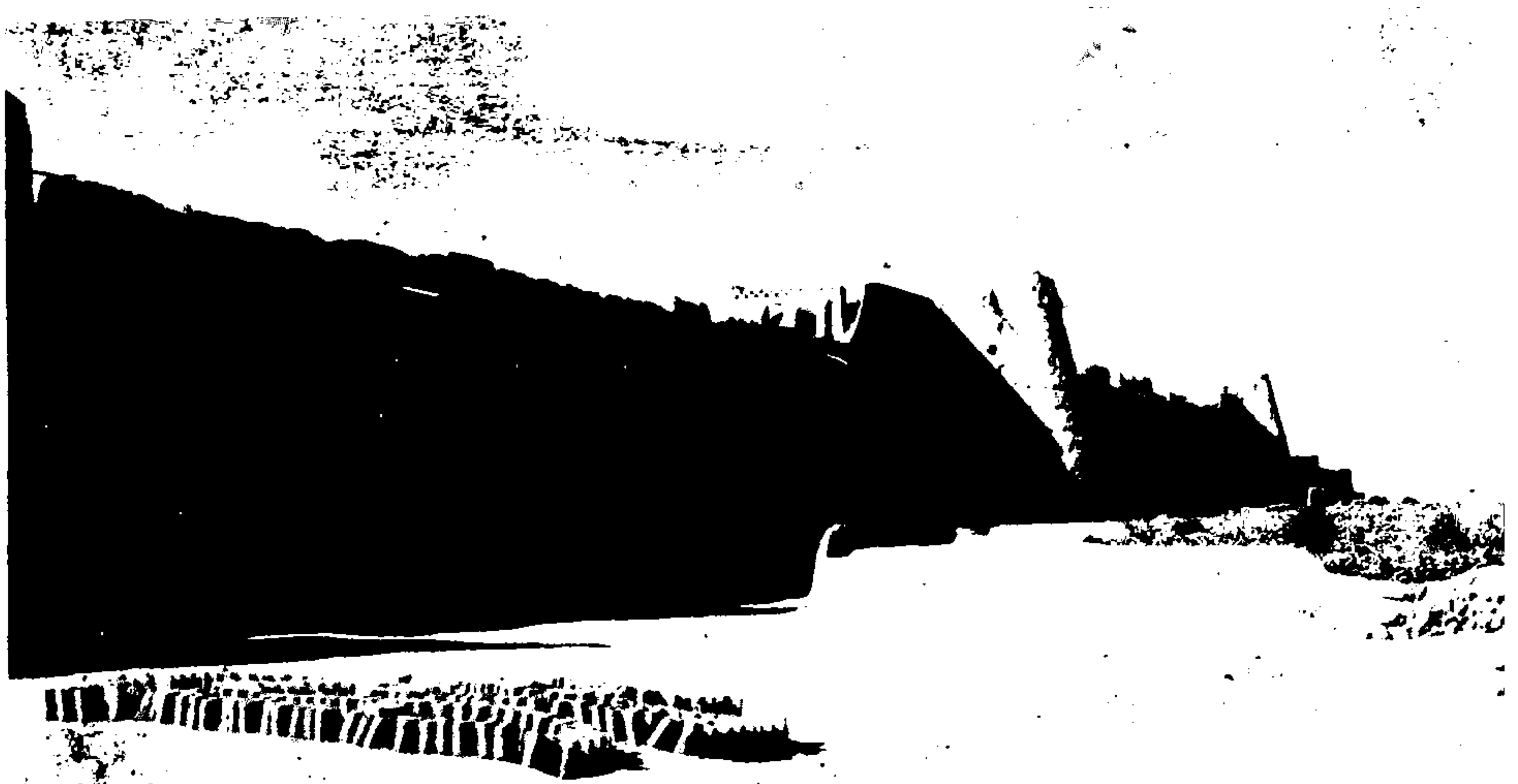
در هر جامعه‌ای نقش اجتماعی موافق موازین معینی بین اعضای جامعه تقسیم می‌شود.

کاشته‌اند که حالت غم‌انگیزی به حیاط داده است.

امامزاده دارای گنبدی بشکل مخروطیست که روی آن کاشی‌کاری شده و ایوانی در جلوی آن قرار دارد با چند ستون و سقفی روی ستونها که ایجاد سایه‌بانی کرده و دو اطاق یکی جهت سکونت متولی امامزاده و دیگری برای انبار.

قسمت اعظم اهالی مورچه‌خورت را پیرها و بچه‌ها تشکیل می‌دهند. پیرها باین خاطر که توانایی تشکیل زندگی دوباره‌یی را ندارند و برای همیشه در مورچه‌خورت ماندنی شده‌اند و بچه‌ها اکثراً وقتی که به سنین شانزده یا هفده رسیدند قلعه مورچه - خورت را ترک می‌کنند و برای پیدا کردن کار به خارج آن مهاجرت می‌کنند و این مهاجرت بصورت یک عادت درآمده و کمتر جوان بالغی را می‌بینیم که در قلعه ماندنی شده باشد.

هیچگونه محل اجتماعی (بجز محل اجتماعات مذهبی که عبارتند از دو مسجد و یک امامزاده و یک حسینیه) در قلعه وجود ندارد و حتی قهوه‌خانه هم در خارج قلعه است و در کنار تهران به اصفهان

نمای خارجی قلعه متروکه مورچهخورت

باید گفت که اعضای هر خانواده یا هر گروه فقط با یکدیگر ازدواج کرده از زناشویی با افراد غریبه اجتناب می‌ورزند (ولی پس از مهاجرت اهالی شهرهای دیگر و ایجادده خارج از قلعه زناشویی بصورت برون‌همسری درآمد (باین معنی که هر مرد و زنی برای همسرگزینی باز دایره محدود بستگان خود بیرون گذاشتند و توانستند با افراد غیرخودی ازدواج کنند.)

قهوه‌خانه

در مورچهخورت قهوه‌خانه تنها محل اجتماع غیر مذهبی است و پاتوق مردان ده است که عصرها در آن جمع می‌شوند و چایی می‌خورند و قلیانی می‌کشند و گپی می‌زنند. و تنها محل رد و بدل کردن اخبار است و محل حل و فصل امور جاری ده و معامله و خلاصه هر نوع کاری که در ده انجام می‌گیرد در ضمن گذراندن وقت و قهوه‌چی‌ها برای این که سود بیشتری ببرند قهوه‌خانه را در کنار جاده ساخته‌اند و نتیجه آن وقت و بی‌وقت آدم‌های غریبه و برهم‌زدن محفل دوستانه و خصوصی اهالی و تا جائی که بعضی وقت‌ها تعداد غریبه‌ها بیشتر از خودی‌هاست و به‌مغزت می‌آید که نکند اینجا را هم قرق کنند و دیگر دهاتی جماعت را راهی بآن نباشد.

تولید اقتصادی

جامعه فلاحتی مورچهخورت از لحاظ تولید اقتصادی در مرحله‌یی بین دوره شخم‌زنی و دوره ابتدایی تولید ماشینی قرار دارد (این دوره با انقلاب صنعتی آغاز می‌گردد و ماشین جای کارافزارهای ساده کهن را می‌گیرد.

۲ - خانواده واحد تولید اقتصادی است و سازمانی است برای تولید اقتصادی و زادن و بار آوردن فرزندان و همه افراد خانواده از بزرگ و کوچک در تولید اقتصادی شرکت می‌کنند.

۳ - پدر اختیار امور خانواده را در انحصار خود دارد و کاملاً مسؤول اعمال خصوصی زن و فرزندان است.

۴ - زن متکی به شوهر است و شوهر در جریان زناشویی عهده‌دار تأمین معاش اوست.

۵ - زن در خانه می‌ماند و به کارهای خانه می‌رسد.

نوع کارهایی که زن در خانه انجام می‌دهد عبارتند از پخت‌نار و تهیه خوراک برای افراد خانواده، خیاطی سطح ابتدایی و برای خانواده.

نقش خانواده در تعلیم و تربیت کودکان با این که خانواده در امر تعلیم و تربیت کودکان مورچه خورتی نقش حساسی را اجرا می‌کند ولی نمی‌تواند به‌عنوان یک واحد مناسب تربیتی بشمار آید و مهم‌ترین دلیل این موضوع بیسوادی پدر و مادر است. اگرچه اولیاء تجربیات مادی خود را در اختیار فرزندانشان می‌گذارند ولی این به تنهایی کافی نیست

زناشویی

تا مدتی پیش یعنی قبل از این که جوانان مورچه‌خورتی برای پیدا کردن کار و گذراندن زندگی بخارج از قلعه مهاجرت کنند زناشویی در قلعه بصورت درون‌همسری انجام می‌گرفت (در مورد درون همسری

حرکت اجتماعی جمعیت

درون کوچی، در مورچهخورت اصلاً وجود ندارد و برون کوچان قسمت اعظم جوانان مورچهخورت را تشکیل می‌دهند. به علت عدم وجود امکانات اقتصادی و نبودن کار برای گذراندن زندگی، اکثر جوانان قلعه مورچهخورت پس از رسیدن به سن بلوغ به خارج از قلعه مهاجرت می‌کنند. مراکز اصلی برای مهاجرت ده خارج قلعه، اصفهان و تهران است.

خانواده

مورچهخورت از صدویست خانواده تشکیل شده که از نوع خانواده مستقل (هسته‌ای) می‌باشند.

پدرنامی و پدر سالاری و اکثری یک همسری است. (خانواده مستقل از بستگی سبب یعنی زناشویی فراهم می‌شود از این‌رو آنرا خانواده زن و شوهری نیز می‌خوانند. فرزندان خانواده مستقل و معمولاً پس از رسیدن سن بلوغ آنرا ترک می‌گویند و به وسیله زناشویی برای خود خانواده جدیدی که اصطلاحاً فرزندزایی خوانده می‌شود تشکیل می‌دهند)

در جامعه فلاحتی مورچهخورت زن گرچه زیر دست مرد است ولی به‌سبب ارزش اجتماعی و اقتصادی خود از پایگاه نسبتاً والایی برخوردار است.

مختصات خانواده در مورچهخورت

۱ - خانواده سازمان اجتماعی کوچکی است مرکب از زن و شوهر و فرزندان، و کودکان تا وقتی که رشد کافی نکرده‌اند و از پدر و مادر بی‌نیاز نشده‌اند جزو خانواده هستند.

قلعه مورچه خورت

قلعه بعد از این که از اهمیت قلعه بخاطر جنبه ایمنی آن کاسته شده بوجود آمده و از معماری گسترده تر و بازتری برخوردار است. عناصر معماری مورچه خورت را می توان چنین تقسیم بندی کرد.

خطوط ارتباطی - واحد مسکونی - انبارها و آغل های گوسفندان و مراکز اجتماعات.

خطوط ارتباطی

خطوط ارتباطی قلعه مورچه خورت را می توان به دو گروه افقی و عمودی تقسیم کرد.

خط اصلی ارتباطی مورچه خورت کوچه ای است که ورودی اصلی قلعه را (ورودی غربی) به ورودی شمالی متصل می کند و در کنار آن امازاده، دو مغازه و سقاخانه قلعه قرار گرفته است و دو کوچه دیگر از این کوچه اصلی منشعب شده و علاوه بر این که دسترسی به منازل مسکونی را دریافت کلی قلعه امکان پذیر می سازد، ارتباط مسجد و حسینیه را نیز به کوچه اصلی فراهم می سازد. کوچه دیگر پس از گذشتن از حمام های زنانه و مردانه به در شرقی می رسد و تعداد بسیاری کوچه فرعی از این دو کوچه منشعب می شود.

این کوچه ها اکثراً تحت زاویه قائمه بوده و قسمت اعظم آنها سرپوشیده هستند. بدین ترتیب که بر روی کوچه ها، طاق هایی بنا شده و بدین وسیله هم از فضای بالای کوچه به منظور ساختمان استفاده کرده اند و هم با ایجاد پوششی از گرما جلوگیری به عمل آورده اند.

در وسط اکثر کوچه ها چاه فرعی و چاه اصلی راهی برای عبور آب وجود دارد که می

اقتضای هماهنگی یا توازن یا تعادل اجتماعی این است که در جامعه نیز مانند سایر مظاهر هستی روابط کمابیش استواری که مفهوم انتظام را به ما می دهند برقرار کردند. بنابراین نظم که همانا نتیجه عالی انتظام است ذات زندگی اجتماعی است و از اینجا که از دیرباز مفهوم جامعه را با کلیه نظم اجتماعی برهم رسانیده اند و باز از همین جاست که درین اواخر کسانی مانند «پاره توا ایتالیایی» و «پارستر» آمریکائی کلمه نظام را که به معنی مجموعه یی یگانه است از حوزه علوم فیزیکی و زیستی به حوزه علوم اجتماعی کشانیده و نظام اجتماعی را جایگزین نظم اجتماعی کرده اند.

سازمان های اجتماعی مورچه خورت عبارتند از خانواده که به تفصیل از آن سخن رفت ژاندارمری و مرکز سپاه بهداشت که در شمار سازمان های رسمی است.

و دو مدرسه که یکی دخترانه و دیگری پسرانه است و تا هفت کلاس نیز دارد.

معماری مورچه خورت

قلعه مورچه خورت یکی از معدود نقاط ایران است که از يك معماری نیمه اشتراکی برخوردار می باشد. با توجه باین مسأله که صرف نظر از ارباب ده که در خان نشینی و بیرون قلعه زندگی می کرده مابقی ساکنین قلعه از وضع اقتصادی کمابیش همسانی برخوردار بوده اند. می توان به علت این امر پی برد. بطور کلی مورچه خورت از دو قسمت تشکیل می شود، قلعه و ده خارج آن، که ده خارج

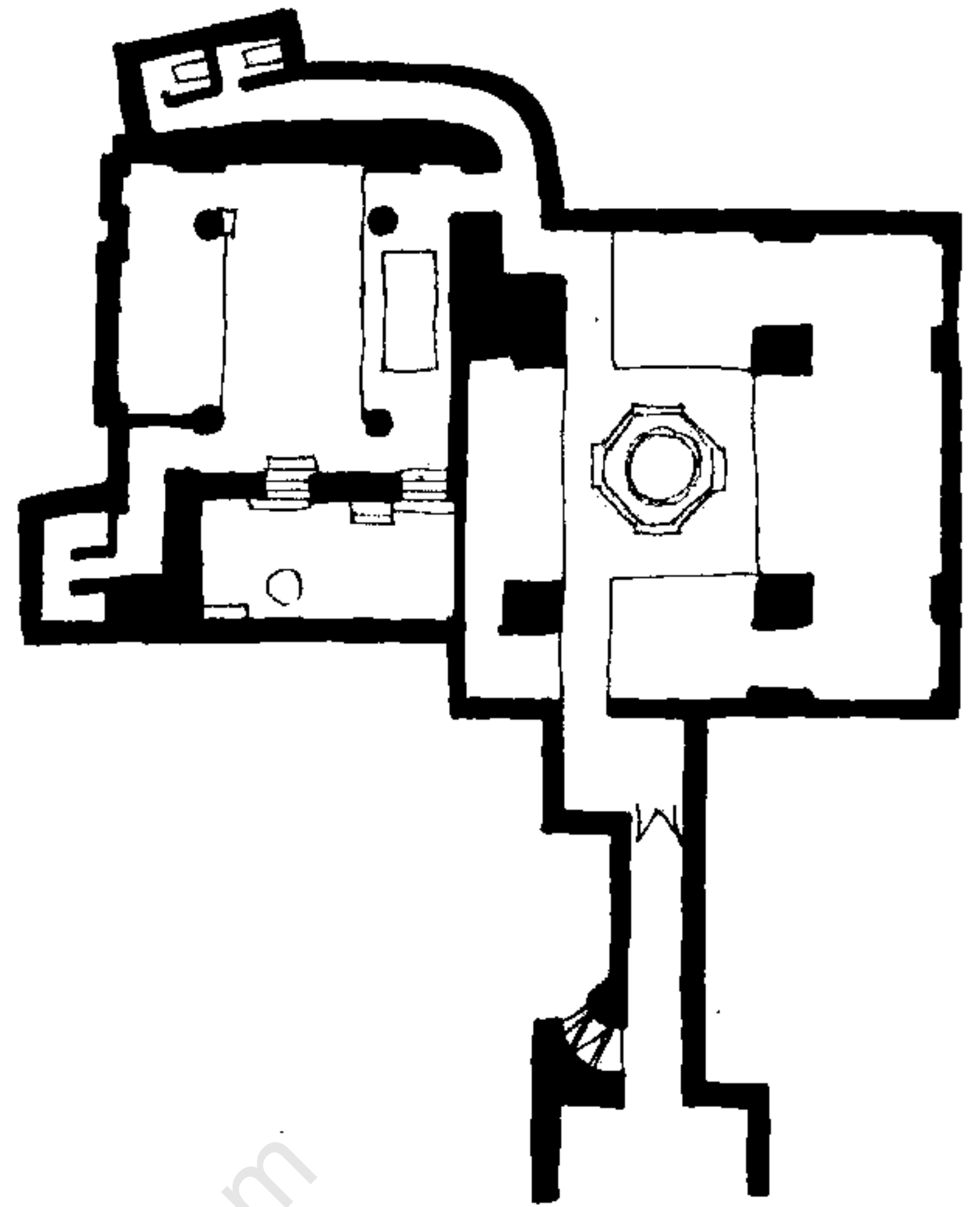
از آنجایی که هم در زمین های مورچه خورت از خیش و خرمن کوبی که با گاو حرکت می کند استفاده می شود و هم از تراکتور لذا جامعه فلاحتی مورچه خورت در بین این دو مرحله تولید قرار دارد.

نقش خانواده در تولید اقتصادی

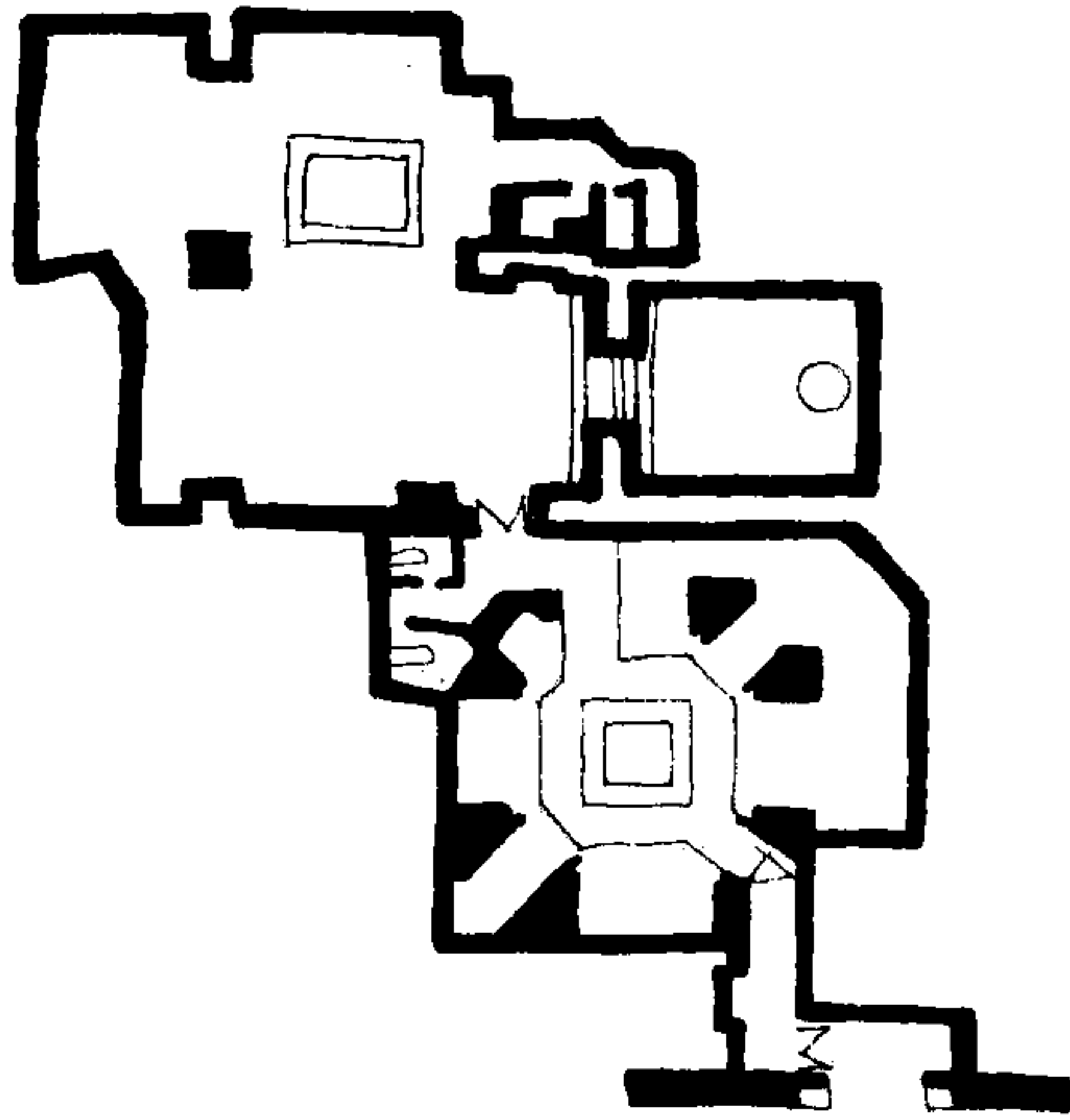
خانواده در جامعه فلاحتی مورچه خورت تنها واحد اقتصادی تولید است باین ترتیب که کلیه کارهای زراعی از قبیل شخم زدن و بذرپاشی و آبیاری و درو کردن خرمن توسط مردان خانواده که می کنند از پدر و فرزندان ذکور انجام می شود (فقط در بعضی از زمین های زراعی در چند ساله اخیر از تراکتور برای شخم زدن استفاده می کنند) و در بعضی از خانواده ها زنان علاوه بر انجام امور خصوصی مربوط به خانواده از قبیل پخت و پز و خیاطی بیافتن قالی هم می پردازند. در سابق بجای قالی کرباس بافی رواج داشت که امروز منسوخ شده است) گذشته ازین پشم ریزی هم در مورچه خورت رواج دارد البته قالی بافها بیشتر از دختران يك خانواده تشکیل شده اند و اکثراً سنشان کمتر از هجده سال است.

سازمان های اجتماعی

مفهوم سازمان اجتماعی، جامعه پریشانی از افراد انسانی است که واحدی کما بیش متجانس و زاده روابطی استوار است. عنان جامعه انسانی مانند سایر مظاهر طبیعت در عین تکاپو و پراکندگی نوعی یگانگی یا همبستگی دارد زیرا هم زیستی اعضای جامعه همسازی و صورت کامل آن سازگاری را ایجاد می کند و بر اثر همسازی نوعی تعادل که آنرا هماهنگی اجتماعی و یا تعادل اجتماعی نامیده اند پدید می آید.

مقطع افقی از حمام زنانه مورچه‌خورت

مقطع افقی از حمام مردانه قلعه مورچه‌خورت

شرح يك پله بعنوان نمونه

دو سری پله یکی از سطح کوچه و دیگری از سطحی که بالاتر از سطح کوچه است وارد سطحی در طبقه دوم می‌شوند که در آنجا يك پله که در پاگرد خود به دو پله تبدیل می‌شود رابطه با سقف‌های طرفین را برقرار می‌سازد، این دو پله بر روی دوارك از کاه‌گل قرار دارند که در زیر یکی از آنها ورودی يك خانه که در آن طرف پله‌هاست قرار گرفته.

مسأله مهمی که در اینجا قابل تذکر است وجود کوچه در سطح طبقه دوم است. این کوچه‌ها که چندین طبقه و در چندین نقطه پله‌هایی که از طبقه اول می‌آیند با آنها متصل شده و خود این کوچه‌ها وسیله ارتباط چند خانه را بوسیله پله‌های فوق‌الذکر با سطح زمین فراهم می‌سازد.

واحدهای مسکونی

دروازه اول واحدهای مسکونی مورچه‌خورت را به دو قسمت یا دو فضای خصوصی و عمومی تقسیم می‌کنیم. منظور از فضاهای خصوصی محل زیست و خواب و خورد و خوراك خانواده‌هاست و منظور از فضاهای عمومی سرویس‌های بهداشتی، پله‌ها آشپزخانه‌هاست که مشترکاً مورد استفاده تمام افراد ساکن در يك واحد مسکونی قرار می‌گیرد.

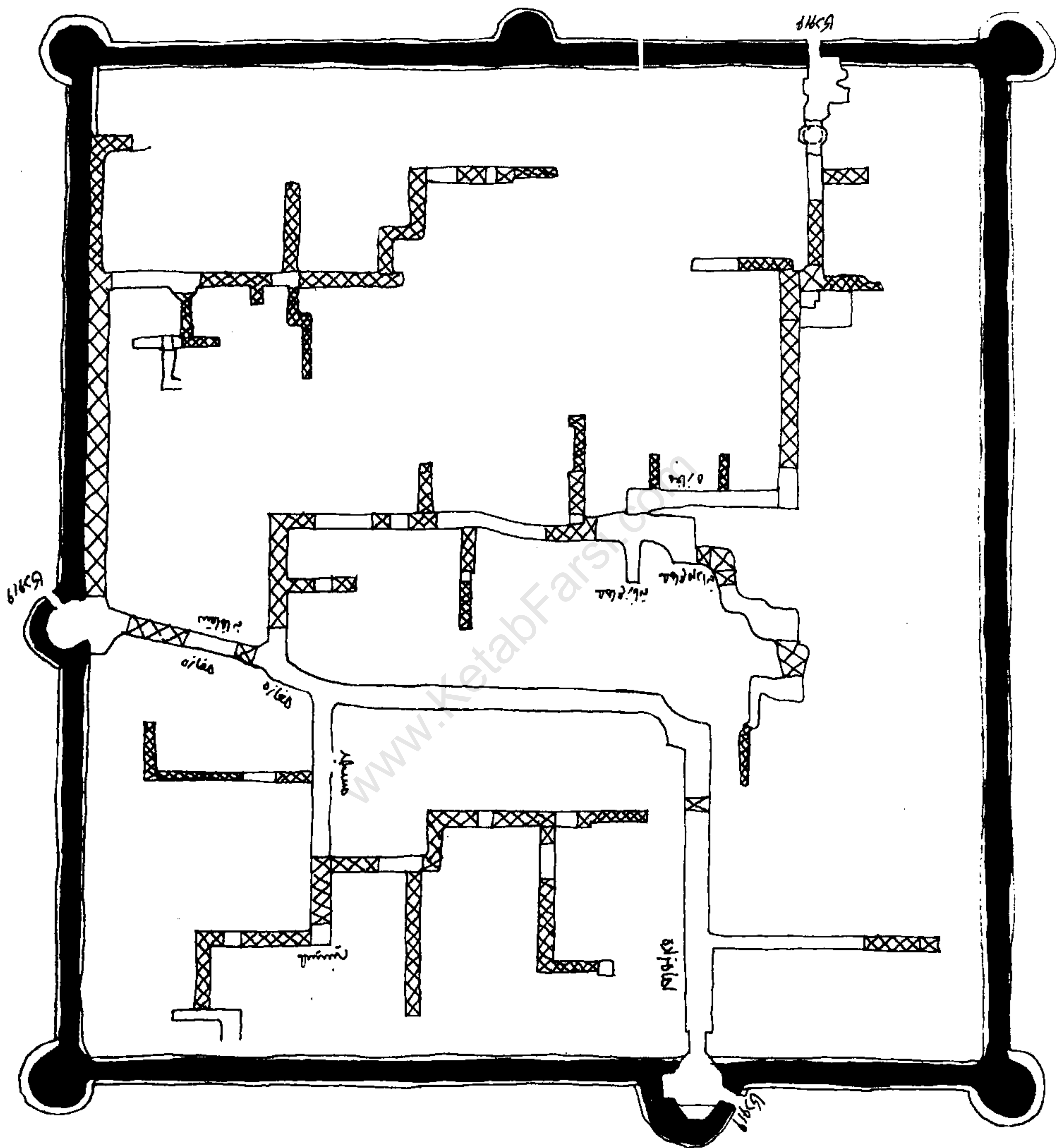
گفتند سابقاً از آن برای تقسیم آب قنات مورچه‌خورت به‌خانه‌ها استفاده می‌شده البته این نقل قول به علت کمی عمق جویها بنظر معتبر نمی‌آید و شاید هدف اصلی رد کردن هرزآب حاصل از باران در کوچه‌ها و هدایت آن به خارج قلعه بوده است.

سطح کوچه‌ها بالاتر از سطح خانه‌های اطراف بوده و با گذشتن از یکی دو پله می‌توان وارد خانه‌ها شد.

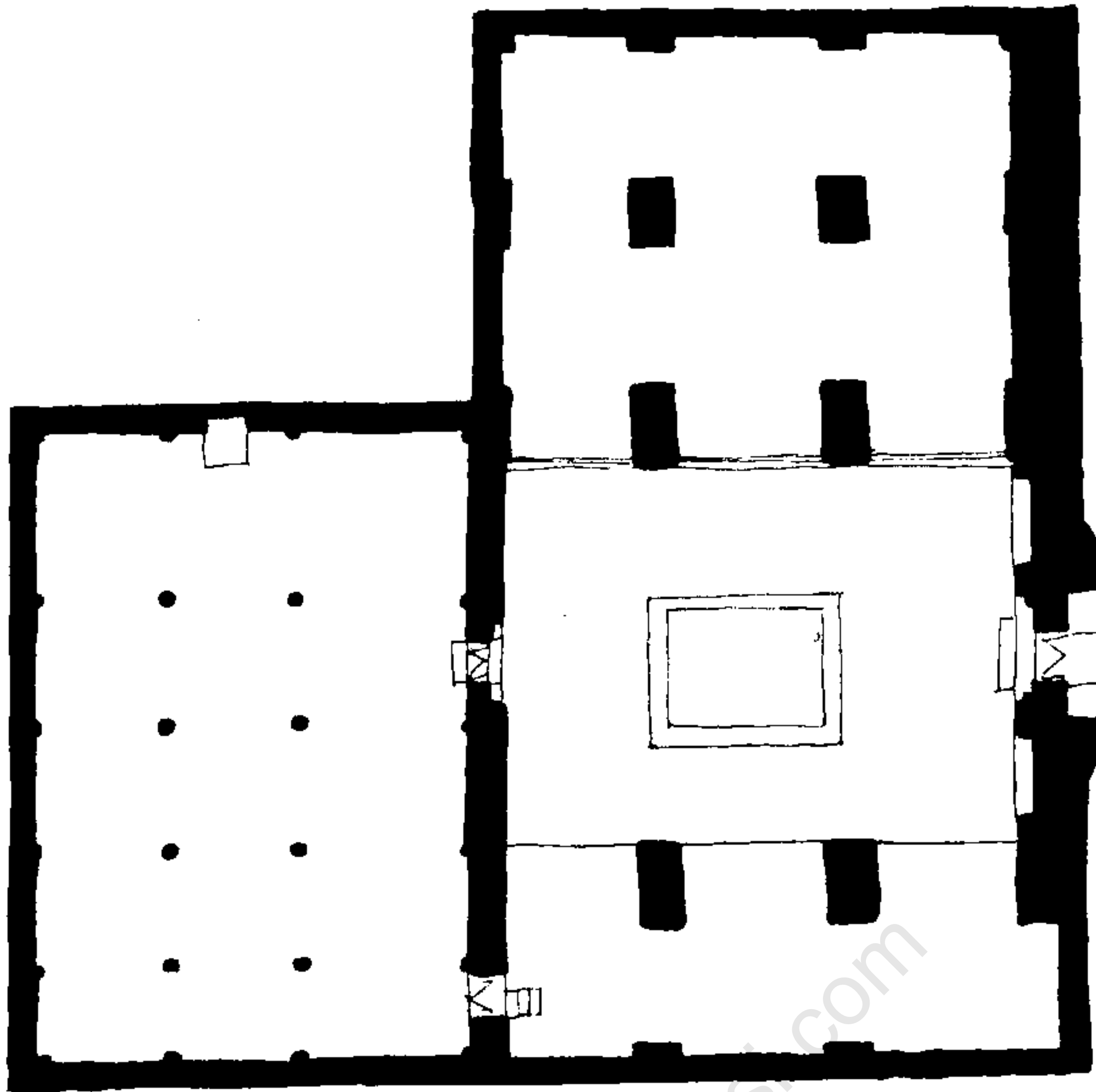
خطوط ارتباطی شامل پله‌هاست که نقش ارتباط‌دهنده طبقات مختلف را بیکدیگر ایفا کرده و یکی از ارکان اساسی معماری مورچه‌خورت را تشکیل می‌دهند. طول اکثریت قریب باتفاق پله‌ها کم است و از پنجاه سانتیمتر تجاوز نمی‌کند و در عوض ارتفاع پله‌ها زیاد بوده و گاهی به چهل سانتیمتر هم می‌رسد و اکثر آنها براساس مرور زمان لبه‌های سائیده شده و شیبی پیدا کرده است و در نتیجه حرکت بر روی آنها توأم با خطر می‌باشد ولی در بعضی از پله‌ها برای رفع این عیب، لبه‌ها را باخشت پوشانده‌اند.

در چند مورد پلکان سنگی هم دیدیم (البته تعداد این پله‌ها از سه پله تجاوز نمی‌کرد و یکی از این سری پله‌ها را که از دو پله سنگی تشکیل می‌شد در مسجد بزرگ قلعه دیدیم).

هر واحد مسکونی در مورچه‌خورت تشکیل شده از تعدادی سلول زندگی که هر سلول محل زندگی يك خانواده است (در مورد خانواده‌های دارا تر تعداد سلول‌ها به دو یا سه هم می‌رسد) و در چنین مورد تمامی يك واحد مسکونی به يك خانواده تعلق داشته است و دارای شاه‌نشین‌واری و غیره بوده که پس از ترك مالکین اصلی و کوچ آنها به شهرها این خانه‌ها هم مثل سایر واحدهای مسکونی مورچه‌خورت مورد استفاده چندین خانوار قرار گرفته است) پله‌ها که شرح آن قبلاً داده شد، سرویس‌های بهداشتی و آشپزخانه که در هر واحد مسکونی به تفاوت از حداقل يك واحد اکثر بتعداد طبقات وجود دارد (و مورد اخیر را بندرت در واحدهای مسکونی مورچه‌خورت دیدیم) سلول زندگی هر خانواده معمولاً اطاقی است سه در چهار و گاهی بایکی دو سکو برای گذاشتن وسایل مورد احتیاج بروی آن. ورودی سلول‌های زندگی در کوچکی است که برای گذشتن از آن باید خم شد و غالباً سلول‌ها یا بدون پنجره و یا دارای يك پنجره کوچک هستند (البته در مورچه‌خورت سلول‌هایی را هم دیدیم که دارای پنجره‌های بزرگ چوبی بود) در جلوی اکثریت قریب باتفاق سلول‌های زندگی قلعه مورچه‌خورت فضای آزاد وجود دارد.

مقطع افقی خطوط ارتباطی طبعه مورچه مله نورت

مسجد بزرگ قلعه مورچه خورت

آشپزخانه

در هر واحد مسکونی يك يا چند آشپزخانه وجود دارد که معمولاً تشکیل شده‌اند از فضاهای سه در چهار بایک یا دو سکو در هر آشپزخانه به نسبت تعداد خانواده‌هایی که از آن استفاده می‌کنند. تنورهایی برای پخت نان مورد نیاز خانواده‌ها وجود دارد.

فضای باز

خانه‌هایی که در سطح زمین قرار گرفته‌اند همگی دارای فضای بازی هستند که سلولهای زندگی در اطراف آن واقع شده و سرویس‌های بهداشتی نیز در کنار آن مستقر شده‌اند.

در مورد خانه‌هایی که در سطح بالاتر قرار گرفته‌اند اغلب سقف هر اتاق فضای بازی را برای اطاقهایی که در سطح بالاتر قرار گرفته‌اند ایجاد می‌کند و این مسأله در تمام واحدهای مسکونی مورچه‌خورت دیده می‌شود و در نتیجه این امر تمام پشت‌بامهای يك مجموعه چندین خانواری به یکدیگر متصل بوده و با وارد شدن به يك بام می‌توان تا مقدار زیادی در سطح بامهای قلعه مورچه‌خورت پیشروی کرد.

آغل و انبار

در قلعه مورچه‌خورت انبارها و آغل‌های گوسفندان در زیر زمین قرار دارد و به وسیله سطح شیب‌داری با سطح زمین ارتباط پیدا می‌کند و برخلاف بعضی از دهات ایران

اگر سلول زندگی در طبقه باشد این فضا سقف اطاق پایینی است و در صورتی که هم کف زمین باشد در جلوی آن حیاطی وجود دارد. و در چند مورد دیده شد ورودی سلولهای زندگی در پاگرد پله‌هایی قرار داشت که وسیله ارتباط يك واحد مسکونی با همند و بنابراین تعدادی نیم طبقه در واحدهای مسکونی بوجود می‌آید.

سرویس‌های بهداشتی

سرویس بهداشتی در هر واحد مسکونی تنها یکی بوده و مورد استفاده مشترك تمام افراد ساکن در يك واحد مسکونی است. این سرویس‌ها تشکیل شده‌اند از فضائی به وسعت يك تا دو متر مربع و تقریباً با ارتفاع پنجاه سانتیمتر از سطح زمین، و تعداد معدودی از آنها دارای چاه بود ولی اکثراً فاقد چاهک بوده و فضولات به وسیله سطح شیب‌داری به فضای گود که در کنار هر سرویس وجود دارد منتقل شده و در آنجا جمع می‌شوند این فضاها سرباز بوده و فضولات دفع شده پس از مدتی به عنوان کود برای مزارع مورد استفاده قرار می‌گیرد. همانطور که در بالا اشاره شد سرویس‌های بهداشتی در داخل حیاط واحدهای مسکونی ساخته شده‌اند ولی در چند مورد دیدیم که این واحدها در کنار کوچه‌ها و مستقل از واحدهای مسکونی بنا گردیده‌اند.

صفحه چهل و نهم

آغل‌ها از فضای زندگی جدا شده است. شاید بتوان علت این امر را در چند طبقه بودن معماری مورچه‌خورت پیدا کرد زیرا از آنجائی که امکان دسترسی به آغل‌ها در طبقات مختلف و همراه با سلولهای زندگی وجود ندارد، نتیجتاً آغل‌ها برای چند خانوار مشترك بوده و در سطح زمین قرار گرفته است.

مصالح به کار رفته در مورچه خورت

مصالحی که در قلعه مورچه‌خورت به کار رفته مانند تمام واحدهای ساختمانی روستایی ایران کاهگل و خشت است. و چوب که برای پوشاندن سقف‌ها بکار رفته و گاهی هم از سنگ برای ساختن پله‌ها استفاده شده است. از خشت برای ساختن اسکلت اصلی بنا استفاده می‌کنند که روی آن اندود کاهگل می‌شود.

ورودی اصلی قلعه از چوبست که روی آن تماماً از ورقه‌های آهن و گل میخ‌های مختلف پوشانده شده است.

شرح يك واحد ساختمانی بعنوان نمونه

از یکی از کوچه‌های فرعی قلعه مورچه‌خورت که عرض آن تقریباً يك متر و نیم است وارد یکی از واحدهای مسکونی مورچه‌خورت می‌شویم. در ابتدا حیاطیست که در طرف چپ ورودی حیاط که فقط محل

نمایی از قلعه متروکه مورچهخورت

مقابل است وسیله ارتباط با ورودی اطاقی است که فضای باز جلوی آن سقف اطاقیست که در زیر آن قرار دارد و پله‌هایی که در پشت سرویس بهداشتی است. پس از گذشتن از راهرو طویل و روبازی که از چند اختلاف سطح تشکیل شده منتهی به ورودی دواطاق دیگر می‌شود.

مراکز اجتماعات مذهبی

در مورچهخورت دو مسجد و یک امامزاده وجود دارد (که شرح بنای امامزاده در ابتدا داده شده است) و همچنین یک حسینیه و یک سقاخانه در آن قرار گرفته است و اینک می‌پردازیم بشرح معماری دو مسجد مورچهخورت.

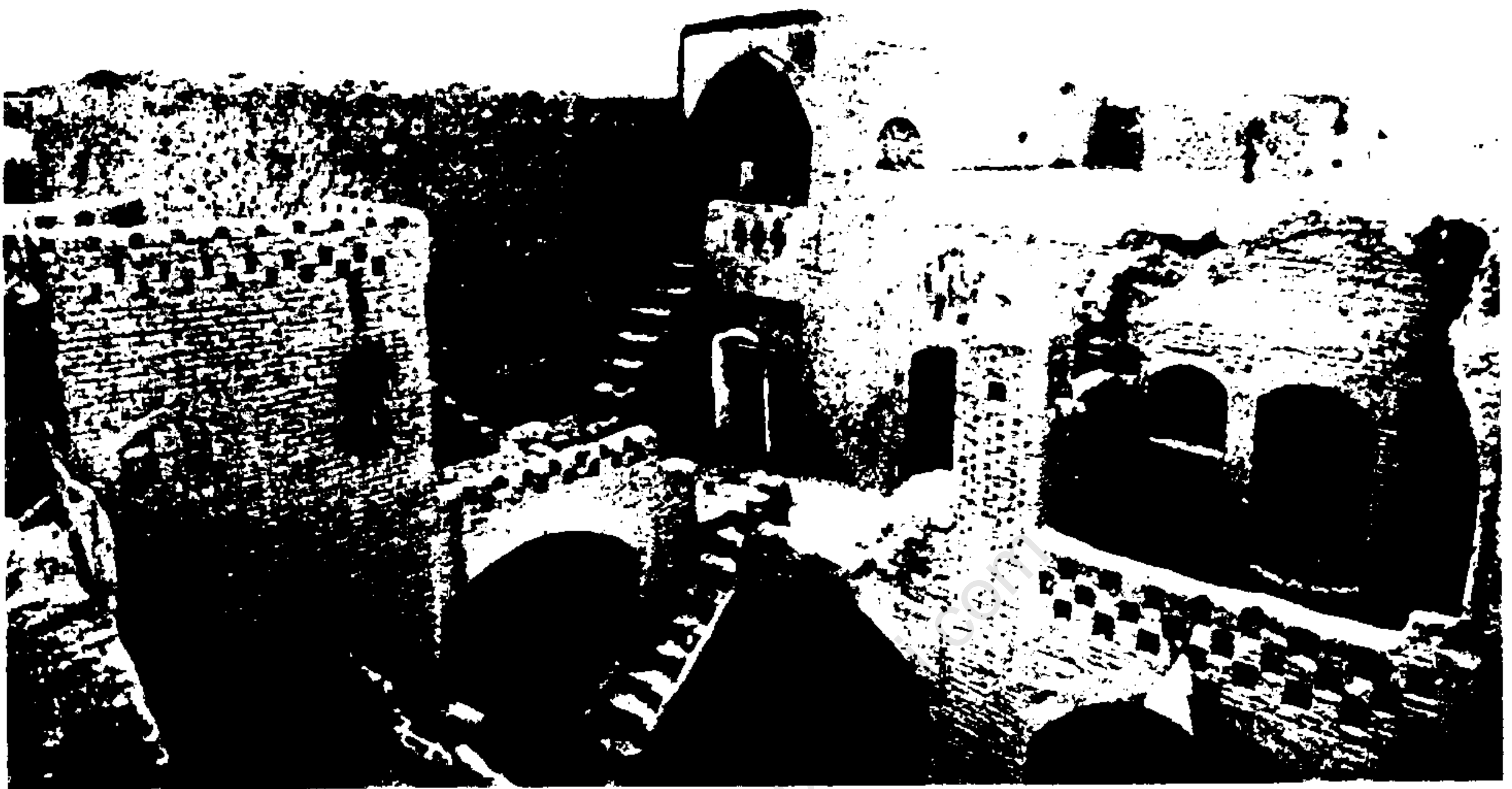
در روبرو يك سری پله وجود دارد که پس از بالارفتن از آنها به ورودی يك اطاق می‌رسیم. در جلوی این ورودی که حدوداً دو متر از سطح زمین بلندتر است فضای بازی وجود دارد که زیر آن کاملاً بوسیله کاهگل پر شده و هیچ گونه استفاده‌یی از آن نمی‌شود.

در وسط حیاط سرویس بهداشتی واحد ساختمانی قرار دارد که فضائیت تقریباً به وسعت دو متر مربع با دیوارهای ضخیم و بدون سقف و در، فقط محلی برای وارد شدن به آن تعبیه شده است.

در روبرو و پشت این سرویس بهداشتی دو سری پله وجود دارد. پله‌هایی که در

عبورست و بدون در است يك اطاق وجود دارد که دو پله از سطح زمین بالاتر است. در کنار ورودی این اطاق يك سری پله وجود دارد که وسیله ارتباط حیاط بادو اطاقیست که در طبقه بالاتر قرار گرفته و در جلوی این دو اطاق فضای باز است که سقف اطاق پائینی است.

باید خاطر نشان کرد که حیاط این واحد مسکونی از چندین اختلاف سطح بوجود آمده که بوسیله پله به یکدیگر مرتبطند. از حیاطی که در بالا ذکر آن رفت رد می‌شویم و با عبور از سه پله (که تقریباً در روبروی ورودی واحد مسکونی است) وارد یکی دیگر از اختلاف سطح‌ها می‌شویم.

ارتباط داخلی قلعه متروکه مورچه خورت

مجموعاً هجده دستگاه قالیبافی و سه دستگاه قالیچه‌بافی در مورچه‌خورت وجود دارد که بیشتر مراکز قالی‌بافی در خانه‌هاست و کار روی آن بوسیله زنان انجام می‌گیرد. تعداد جمعیت

کل جمعیت مورچه خورت ۱۲۳۴ نفر است که ازین عدد ششصد و بیست و نه نفر مرد و ششصد و پنج نفر زن هستند. تقریباً ۱۰۵ مرد ۱۰۰ زن است یعنی در مقابل هر ۱۰۵ مرد ۱۰۰ زن وجود دارد.

تهیه و تنظیم :

رضا معتمدی
اسکندر موهبت
فرهاد طلوعی

دانشجویان معماری دانشگاه تهران

همچنین سقاخانه کوچکی در مورچه‌خورت وجود دارد که از يك فرو رفتگی به صورت سکو در دیواری بوجود آمده و در جلوی آن سقفی با پوشش حصیر برپا کرده‌اند و در داخل سکو تعدادی شیشه و قسوطی پر از نفت و يك چراغ نفتی قرار داشت.

توزیع خانوار بر حسب ده نفرات
تعداد خانوار

۴	خانوار دارای ۱ عضو
۴	خانوار دارای ۲ عضو
۱	خانوار دارای ۳ عضو
۱۴	خانوار دارای ۴ عضو
۱۳	خانوار دارای ۵ عضو
۱۲	خانوار دارای ۶ عضو
۲	خانوار دارای ۷ عضو
۲۱	خانوار دارای ۸ عضو
۲۵	خانوار دارای ۹ عضو
۹	خانوار دارای ۱۰ عضو
۴	خانوار دارای ۱۱ عضو
۷	خانوار دارای ۱۲ عضو
۳	خانوار دارای ۱۳ عضو
۱	خانوار دارای ۱۴ عضو

جمع خانوارها یکصد و بیست خانوار

یکی مسجد اصلی قلعه است که همه ساله مردم پول خرج آن می‌کنند و بتازگی هم آنرا تعمیر کرده‌اند. برای ورود باین مسجد از دری که دو پله سنگی در جلوی آنست رد می‌شویم و وارد حیاط مسجد می‌گردیم. حیاط مسجد بصورت مربع است و در وسط آن حوضی سیمانی قرار دارد و کف حیاط آن با موزائیک فرش شده است. در طرف چپ و راست ورودی دو ایوان سرپوشیده وجود دارد که مساحت یکی تقریباً دو برابر دیگری است و در روبروی ورودی، شبستان مسجد قرار دارد. ایوانی که در طرف راست واقع شده، دارای پنجره‌های فلزی بزرگ آبی و شیشه‌های قدیست و داخل بنا را با اندود گچ پوشانیده‌اند و عیناً مانند یکی از مساجد قدیم که در شهر دیده می‌شود. دیگری مسجد کوچکی است که کمتر مورد استفاده قرار می‌گیرد و در انتهای یکی از کوچه‌های شمالی جنوبی و تقریباً در جنوب شرقی قلعه قرار دارد و برای وارد شدن بان باید از پله کوچکی بالا رفت که در انتهای آن دری چوبی وجود دارد. بنای مسجد از دو اطاق کوچک تشکیل شده و در آن از گنبد و گلدسته و حیاط و شبستان خبری نبوده و نور آن بوسیله پنجره‌های مشرف به کوچه تأمین می‌شود.

با آن دو چشم میشی غمگین

میائی

میائی

از گرد راه میائی

با آن دو چشم میشی غمگین

وبرفهای کدورت را

با آفتاب کلامت

ذوب میکنی

میائی و از گیسوانم

گل تنهائی را می چینی

ودلتنگی هایم را

در سبدهای باطله میریزی

از گرد راه میائی

وبهترین سرودها را میخوانی

وبرتم

بهترین جامه ها را می پوشانی

وبهترین تصور من را از عشق

در بستری منتظر

بمن ارزانی میداری

میائی

ولحظه های مرا از کلام عشق

می انباری

وپوچ بودن را

از من میگیری

و ذهن خسته ام را

از تازه های زندگی پر میکنی

میائی

ودستهایم را به مهربانی چشمانت

میخوانی

وسایه های مشکوک را از خانه ام میرانی

و قلبم را از تصور رفتن

میترسانی

میائی

میائی

از گرد راه میائی

با آن دو چشم میشی غمگین

«مینا اسدی»

خواب سپید من

کسی بیدار نیست

و من که تنهائی را

با چهره شکسته خود

پیوند داده ام

در بی اعتباری این لحظه های پوچ

شب را و سیاهی را

فریاد می کنم

*

دیگر کسی مرا

که سالهاست مرده ام در خویش

با فصل گل

با فصل عشق

و با فصل آفتاب

آشتی نخواهد داد

*

کسی بیدار نیست

و شهر

در خواب رفته است

و آدم ها

در کسوت مردگان

مرگ سپیده را

پیغام میدهند

*

آه می بینم می بینم

این شهر

آن شهر زنده نیست

و من، در زمستان برفی غمگین

خواب بهار می بینم

و با چهره شکسته خود

تصویر عشق را

بر روی آبهای را کد مرداب می کشم

«شهین حنانه»

قیمت روزنامه
یک نسخه ده ساله به قیمت چهار
قیمت اعلانات
از یک بطریقه چهار سطر هر روز یک
سطری پنج شاهی

اخبار داخله ممالک محروسه پادشاهی

اعلانت

الفنا در نزد خواجہ اسماعیل مریوز و روحیه مشرود در تبریز

تغیر اجناس دار الخلاء طران		نرخه ۱۶۸	
برنج غنیمت	چارمن	دو هزار و شصت	۱۰۰
برنج رسی	چارمن	یکهزار و شصت	۱۰۰
برنج کوله	چارمن	سه هزار و شصت	۱۰۰
گوشت یکمن	شش عباسی	شکر یکمن	۱۰۰
نان	یکمن	آب لبو چارمن	۱۰۰
کنم دورامینی	یکهزار	آب نانچ یکمن	۱۰۰
کنم غریب	یکهزار	کشک چارمن	۱۰۰
کنم دورشهر	یکهزار	مانت چارمن	۱۰۰
جو	یکهزار	پیرشور چارمن	۱۰۰
کاه	یکهزار	تباکوی شیرازی چارمن	۱۰۰
بیزم طاق	یکهزار	تباکوی وسط چارمن	۱۰۰
بیزم منفرد	یکهزار	کرچک یکهزار	۱۰۰
ذغال	یکهزار	روغن خراغ چارمن	۱۰۰
سودوزینی	چارمن	چارمن	۱۰۰
سودرسی	چارمن	شش یکمن	۱۰۰
مدس قزوینی	چارمن	روغن منداب چارمن	۱۰۰
مدس رسی	چارمن	یکمن	۱۰۰
ماش	چارمن	سیک یکمن	۱۰۰
لوبیا	چارمن	دو هزار	۱۰۰
شیره شهد	چارمن	دو هزار	۱۰۰
شیره بنجه	چارمن	دو هزار	۱۰۰
کشش سبز	چارمن	دو هزار	۱۰۰
کشش قرمز	چارمن	دو هزار	۱۰۰
کشش حمام	چارمن	دو هزار	۱۰۰

پنجشنبه
شان و به ماه
فروردین
سقط
فصل بهار
فصل بهار

کتابخانه
کتابخانه
کتابخانه

خات افغان
که عدد دو دارد بدو شای رنج است محو کبود که عدد چهار دارد رنج
رواج دارد مهر و شمع که عدد هشت دارد و بجای شش شای که در رنج
قبول خواهد شد

موجود است با شش می که نوشتجات بجا پارخانه میسر باشد اعلام میشود
که هیچ کافه بدون مهر دولتی در پارخانه آزاد نیست و بدین اطمینان فرزند
که در اطلاع این قسم نوشتجات از طرف پارخانه اقدامی خواهد شد بلکه ضربه
نموده ضعف اجرت متداول را در محل انفاذ آن مطالبه خواهند نمود و در تقییم
و تحویل امانات بجا پارخانه و ادای حق حمل آن آورنده و امانت یک ورقه منطبق
که قبضه پارخانه است با دو شای قیمت خواهد گرفت که تاریخ تحویل و وزن
امانت و بلد و مقصد و تعداد اطلاع آن در ورقه فرورده مشروح است و بدین پار
خانه آن بلد هر کرده آورنده امانت میدهد که در مقصد موجب قبضه فرورده است
رسد از پارخانه مطالبه شود

نوشتجاتی که متضمن سند و برات تجارتی است آورنده آن باید صریحاً بجا پارخانه
اعلام کند که در پاکت چه قسم سند است و دو مقابل یعنی بر مشال دو عیسی
اجرت حمل داده مخصوصاً بجا پارخانه را بصحت اطلاع آن متروک کند

اخبار خارجیه

المان هداوت پاپ در ملک آلمان از همجای دیگر و زشت
زیادتر است جمیع مدتین عتاید خود را بر خنده پاپ پان یکشنبه و برخلاف
خواهش رسم پیران و اسلاف اطفال را بر توپ و رس میزدند و
از معاینه قوی پاپ است بریاست دار القنون موبین برقرار گشته
و فریدریش که پاپ او را در ملائمت کرده بود داخل آکادمی خواهد
شد

اخبار استبداد

در کابل پاپ سرکار عیضرت اقدس ملایون شاهنشاهی صان الله ایام شوکت عن
ملای در ایام توقف و دوشان تیره روز اول شکار شریف برده یک بیش بست
بارک شکار فرموده و روز پنجشنبه چهاردهم نیز غریت شکار فرموده و یکجوش بزک
بست مبارک صید فرموده و جناب مستطاب صدر عظمی هم روز
عزیز و مطالب خود را بجا کاپی ملایون انفاذ میدارند
روز چهارشنبه نیز در قتل از نظر تا هنگام مغرب برف زیاد آمده بطوریکه
و بکسیب و موجب مزید رسید و اری قاطبه خلایق گردیده است

اعلان چاپخانه مینا

بالی تحب و تعیین اجرت چاپخانه در محل نوشتجات و کتاب و نظم قبول
در امانات که بجا پارخانه داده میشود بطوریکه در هر ملک رسم و متداول
نظم و بنان شیر و خورشید وضع و برقرار شده و با اجازه و امضا
و بجا دولت علیه اداره چاپخانه بر ولایت و هر نقطه هر روز در انفاذ
انتشار کرده است که من بعد فواید مترقبه این هر موجب تسهیل و اشطام نقلی در هر
استثبات و مرسولات شده راه بعضی معایب که درین ماده الی حال شایع
اومده و کرده و با بعضی که صاحبان نوشتجات و امانات که چاپخانه را در
الاف آن قرار میدهند تحلیف خود را در ادای اجرت حقیقی آن دانسته از طبع
انفانت چاپران آسوده و بصحت و وصول و ابلاغ مرسولات خود مطمئن باشند
برست محل کافه در داخل ملک محروس بر مشال چهار شای که دو بیت و بناس
اقبال امانات هر یک در هر روز می بکشد و بنار مغرور گردیده است و برای صیانت
این قانون مهر دولتی برنگ و نشان مشرود ذیل طبع و درین تاریخ در کل چاپخانه
مهر و نقض که عدد یک هندی دارد و بجای یکشای قبول میشود مهر سبز

یادی از مطبوعات قدیم

نور محمد خاکی

فهرست روز به ماه

الافقه

نقش اعلان

قوی ثل

فرانسیس

سردیست

سطر و هنر

بکشتن شهرت و خیر الحاد الحاد

فی الزمان خاکی و خاکی

سیا عاقبت ایضا و اعلان

محاربت و خاکی و خاکی

اعلان

از یوم و شب شازدهم شهری که مطابقت با پست و ششم فوریه و ششم
در وازنه دولت در که چه پهلوی باغ لاله زار مشهور بکوچه کلیسا در خانه مسیو
فرانسه بسیار هراج میشود از قبیل اسباب تجاری و اسباب میز و سندی و فرش و
و شکال و اسباب چراغ و اسباب متفرقه بسیار و ظروف چینی و بلور و جعبه آینه و
و کجای نیز در شیران در زنده که در قاهره و چهار صد ذرع باشد و از در و زین
آب دارد و کجای آبی هم دارد و شغل است بر سه اطاق و دو صندوق و طولی هر کس هر چه لازم
از و شب شازدهم شهری که تا هر وقت که تمام شود حاضر شوند و خریداری نمایند
ریس کل دار طباعه و دار التجره ملک محروسه ایران صیغه اند

هر سال در روز نهم ماه صفر بواسطه رفس مردوزن بیرون
خالی از زراع و شرارتی نبودند اسب احکام انسانی
علیه قدغن شد که زنها بیرون نروند و نزدیک یک شل و
شهر به تفرج و تماشا بیرون فرستند و بحد البدون اینکه زنی
و دعوانی بشود کسی به کسی صدای بلند نماید یکی سالما بشهر که

اندن در این اوقات مستر مکلانی در لندن دستگاه طبعی را
که بسیار مطبوع و سهل العمل است بدین تفصیل که این دستگاه
بر یک میز که روی آن پست و نه ظریفی گیسو مانند جای حروف مقصود
پیزی شکل چوکان در حرکت است که حروف را خواه در حالت انقباض
در حالت ترکیب بیرون آورده به ترتیبی که منظور است در صفوی
عمده و زحمت زیادی که در عمل چاپ است همان چیدن حروف

واسطه شخص ما هر زبردست ممکن نمیشود و علاوه بر اجرت کراف
باید اوقات صرف اینکار نمود و این دستگاه در هر ساعتی بقدر
میکند و موافق تجربه و امتحان معلوم شده است که این دستگاه از برای طبع هر چه
در روزنامه و غیره خوب است

اعلان کتاب بزرگ و اهر در لغت طبیعیه و غیره در برای این ملک میفرستند
ریس کل دار طباعه و دار التجره ملک محروسه ایران صیغه اند

روزنامه ولیعصر ایران

پانچ بوم چشمنیت و ششم شهرشوال المکرّم مطابق سال شکوئیل ۱۲۲۹

وقایع متعلّقه بوزارت علوم و صنایع و تجارت

در پسر مبارک دارالفنون که در ماه مبارک رمضان بتعلیل بوده در هفت گمبوز گذارده شد حال همه روز و عطلتین و تعطیلین در مدرسه حاضر شد و مشغول تعلیم و تعلم علوم مقرر و چاشند و از اوقات اعتناء السلطه در زیر علوم هر یک معایر بطور میرساند که در درجات و معانی تحصیل خود تربیت حاصل نموده فارغ التحصیل شوند. به است کردن طب در پسر دارالفنون از جمله اینکه از علم طب ایرانی و فینک با سرشته چاشند مردم با آنها بسیار رجوع می نمودند و غالباً معالجات آنها با فایده بود چون بعضی از آنها علم خود را تحصیل کرده بودند و این اوقات اعتناء السلطه بعلوم شکر دای طب قدغن اکیه نموده است که آنها را حکیم طولوزن در هم فینک و میرزا احمد حکیمباشی کاشانی در علم ایرانی امتحان نمایند معالجه مردم اقدام کنند و بعد از آن هر یک بپستاده معالجه کردن داشته باشند مثلاً را لیه نقدیق با آنها به مند آنوقت معالجه مردم اقدام کند و سایرین نقدیق گرفت باشند تا دوزن بعبادت مردم نخواهند بود و بعد از امتحان شایسته که نقدیق در دست دارند اسپ می آید و در زمانهای آینده نوشته خواهد شد. به کارخانه بطور پسر از مراقبت اسامی اعتناء السلطه در زیر علوم نیز از چند بوت عیار گرفت در کوره که کرده بودند و حال مشغول پاشن کلاس و مردکی و غیره چاشند و نمونه آن پیردن آمده است در کال صفا و خوبی است و چندان فرقی با بوزر فکستان ندارد بلکه از بطورای عایب ترخان بهتر و بی عیب تر است. به کارخانه ریسان رسی بواسطه اینکه دیک بخاران معیوب شده بود کار نمیکرد این اوقات بجهت نبودن ریسان قلیه شمع کارخانه شایع هم کتر کار میکرد با قرغان ریس کارخانهجات خود کارخانه ریسان رسی در دهان دیک بخار معیوب را بطوری مرت کرده کارخانه را بر آید اخذ و قدری ریسان بجهت قلیه شمع رشتن و شستن و شستن و شستن را آوردن دیک جدید است از بطور پسر که عاقرب دارد خواه کرده کارخانه ریسان رسی بخارخانه آفاده و استرازا مشغول شستن

ریسان خواهد شد

مستطاع و با زوار خلا

نقوش کاشیکاری اصفهان

در زمان صفویه

د هن اژدر

هنری وی نمایان باشد. از اختلافی که بین دو طرح تزیینی که دوفکر کشیده‌اند، برمی‌آید که شخصیت هنری آنها تاچه اندازه در طرح و رنگ يك موضوع مؤثر بوده است.

۳- محدود بودن وسایل هنری -

موضوع هنر تزیینات :

تزیین يك بدنه بنا با اشکال طبیعی غیر ممکن است و این عدم امکان دو دلیل دارد. اول اینکه نمیتوان با آجر و کاشی منظری از طبیعت را که دارای رنگهای مختلفی است و خطوط و صفحات بسیار کوچکی آنرا مجسم می‌کنند بروی دیوار نمایان ساخت ، زیرا گذشته از رنگهای مرکبی که در مناظر طبیعی یا در صورتها و لباسها دیده می‌شود و تهیه این رنگها در صنعت کاشی‌سازی محال می‌نماید طرح خطوط یارنگ آمیزی با آجر کاشی و برش کاشیها بوسیله چکش خیلی دشوار است، يك اصل هنری در تمام نقوش کاشیکاریهای ساختمان مساجد زمان صفویه رعایت شده است و آن اصل عبارتست از : بوجود آوردن پدیده‌های هنری با مواد و مصالح ممکنه. از طرف دیگر هر هنرمندی مایل است آثار هنری وی همیشه پایدار بماند. پیدا شدن حجاری و یا کارهای فلزی که فرصت وزحمت بیشتری را ایجاب می‌کند بمنظور ارضاء همین تمایل هنرمندان است و چنانکه در ساختمانهای متبرکه می‌بینیم هرچه ساخته‌اند از کاشی و فلز است - در ساختمان عالی قابوی اصفهان مقداری از آثار هنری وسیله رنگ قلم بوجود آمده است و

هر هنرمندی در انتخاب آنها جهت تزیین دلایلی بیان می‌کند حاصل بررسیهای دقیق را در چند نکته می‌توان خلاصه کرد .

۱ - نوظهوری آمیخته‌ها به سبب عدم شباهت کاملی که با طبیعت دارند .

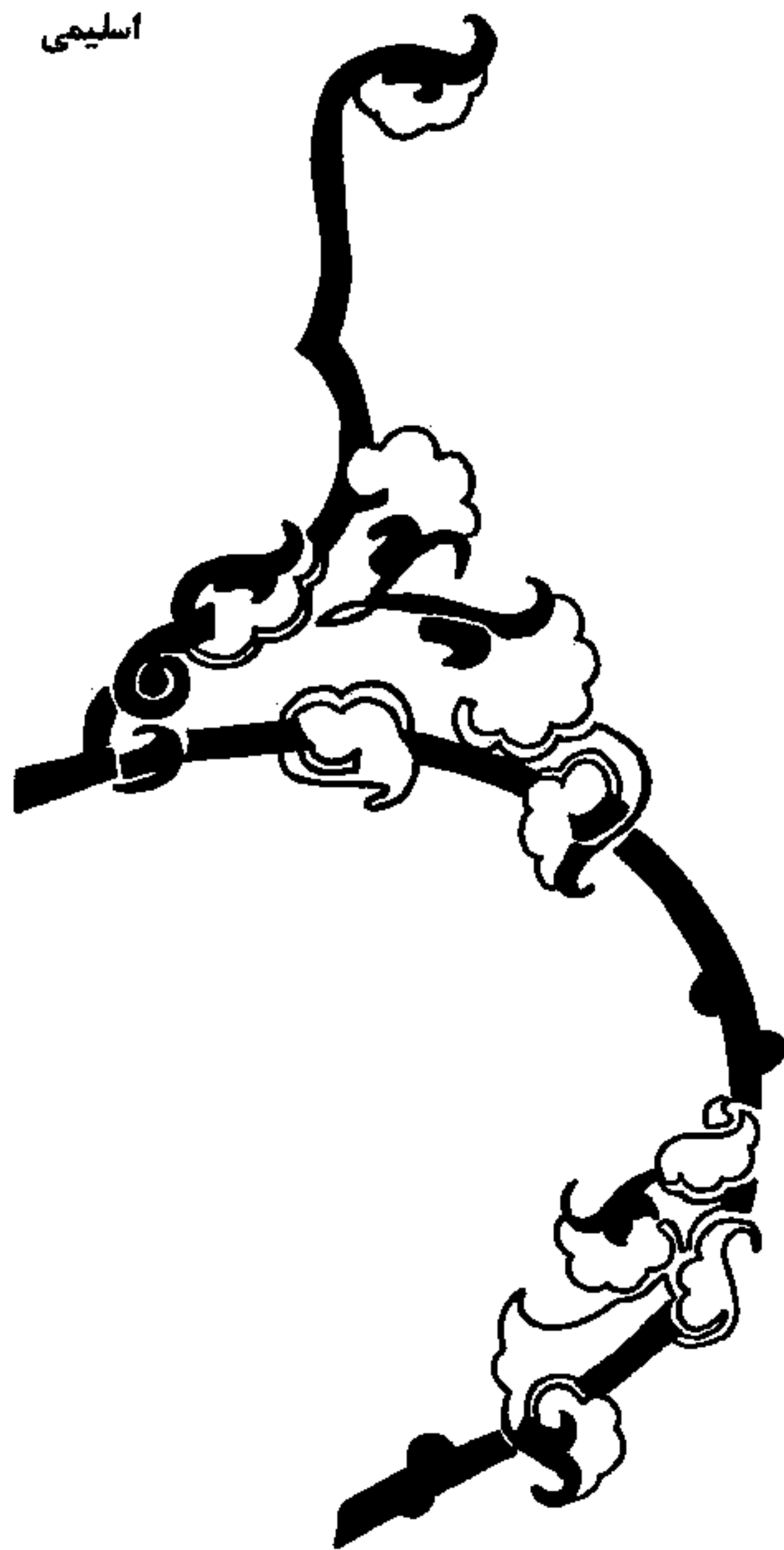
این قسمت از آثار هنری که بوسیله چشم دیده می‌شود شباهت زیادی به افسانه‌های دلپذیر خیالی دارد زیرا همچنانکه داستان نویسان مبتکر حاضر نیستند عین حقایق را برشته تحریر بیاورند ، نقاشان ماهر هم نمی‌خواهند تزیین ظاهر ساختمان عین طبیعت يك گل را با همان رنگ و تناسبی که حقیقتاً دارد بکار ببرند.

۲ - قید هنری

اگر نقاش بخواهد عین يك گل را در ترکیبات هنری بکار برد از خود هنری نشان نداده است و بقول اکثر هنرمندانی که در رشته تزیینات کار می‌کنند تقلید طبیعت عین طبیعت است و از نقاش قدرت و هنری نشان نمیدهد و هر هنرمند عقیده دارد در مصنوعات وی اثری از روحیه و شخصیت

بطور کلی میتوان اصفهان را مرکز اصلی کاشیکاری در ایران دانست چون محل پیدا شدن نقوش کاشیکاری ، شهر تاریخی اصفهان است. این مطلب را نه تنها تاریخ هنر ایران ثابت می‌کند بلکه موجودیت مدارس و مساجدی که فعلاً در اصفهان پا برجا هستند حکایتی از هنرهای تزیینی زمان صفویه دارند. شکی نیست که در زمان صفویه در سایر شهرهای این کشور آثار هنری دیگری پیدا شده است اما اصفهان که پایتخت سلاطین صفویه بود تمامی هنرمندان آن زمان را بسوی خود جلب کرده است . پیدا شدن کاشی این دوره از زمانهای خیلی دور حتی قبل از اسلام پدید آمده است و بتدریج با آمیختگی با نقوش تزیینی کشور - های همسایه تکامل پیدا کرد و در زمان صفویه به کاملترین وجه خود بر روی ساختمانهای آن زمان نقش گرفته است.

عوامل فکری و هنری در پیدا شدن نقوش کاشیکاریهای اصفهان: بامراجعه به سبکهای مختلف نقاشی معلوم می‌شود نقاشی غیر طبیعی (تمثیلی) گذشته از اینکه از لحاظ هنرمندان زیباتر مینماید

صفویه تزیینات ساختمانی با نقوش هندسی که باصطلاح معماری «گره» مینامند زیاد دیده می‌شود.

طرز تهیه نقشه های گره در کاشیکاری :

مهمترین وسیله هنرمند يك ريسمان باریکی بوده است که بوسیله آن تقسیم‌بندی‌ها را انجام میداده است و از پرگار و ستاره هم استفاده میکرده‌اند.

اقسام نقوش کاشیکاری :

۱- معقلی: قسمتی از بنا را که بوسیله خشت پخته بدون لعاب یعنی آجر سفید بکار می‌بردند کاشیکاری معقلی مینامند.

۲- چهارترنج : این نقشه جزئی از يك کاشیکاری بزرگ است.

۳- كلوك آجری: این طرح ساده در کاشی گره‌سازی بجای حمیل در کاشی های منقوش بکار میرفته و اطراف يك سطح منقوش را مانند قابی احاطه میکرده است.

۴- گل : به سبب شباهت به گل این نقش کاشیکاری را گل مینامند.

۵- هفت‌پنچ : نام دیگر این نوع کاشیکاری طاق رومی یا شاخ بزی است و در سردرها و نعل درگاهها مورد استفاده قرار می‌گرفته است.

۶- هلال: در طاقها و دریچه‌های کوچک بسیار است و باینکه هلال يك خط منحنی است ناچاریم نام آنرا در گره سازی بیاد بیاوریم زیرا در همین هلال و یا در محیط کامل يك دایره نقوش هندسی را ترسیم می‌کردند.

۷- گل مورد: از این طرح بیشتر برای تهویه و ساختن پنجره‌ها استفاده میکرده‌اند. قسمت خالی برای دخول و خروج هوا است.

همه آنها، زیبایی و نظافت خود را به سبب کمی دوام از دست داده‌اند. دلیل دوم این است که تزیین بدنه‌ای از مسجد که مثلاً بعرض هفت متر و بطول شانزده متر است بایک درخت که تمام قسمتهای طبیعی را داشته باشد نازیباست زیرا بیننده بهر قسمتی که نگاه می‌کند لازم است همان قسمت را زیبا و کامل ببیند و هرگاه درخت کوچک گل سرخ را موضوع قرار میدادند از همین موضوع چندین بار باید تکرار شود چه موضوع کوچک نسبتی با صفحه بزرگ ندارد و اگر درخت سرو یا کاجی را میخواستند موضوع قرار بدهند طبیعی است شخصی که به تنه درخت متوجه میشده است از سر شاخه‌ها چیزی نمیدیده و تنه درخت زیبایی جالبی ندارد. باملاحظه این نکته معلوم میشود انتخاب نقوش غیرطبیعی برای تزیین ساختمان مساجد گذشته از جنبه مذهبی دلایل فکری و هنری هم داشته است.

۲- صرفه‌جویی هنرمند :

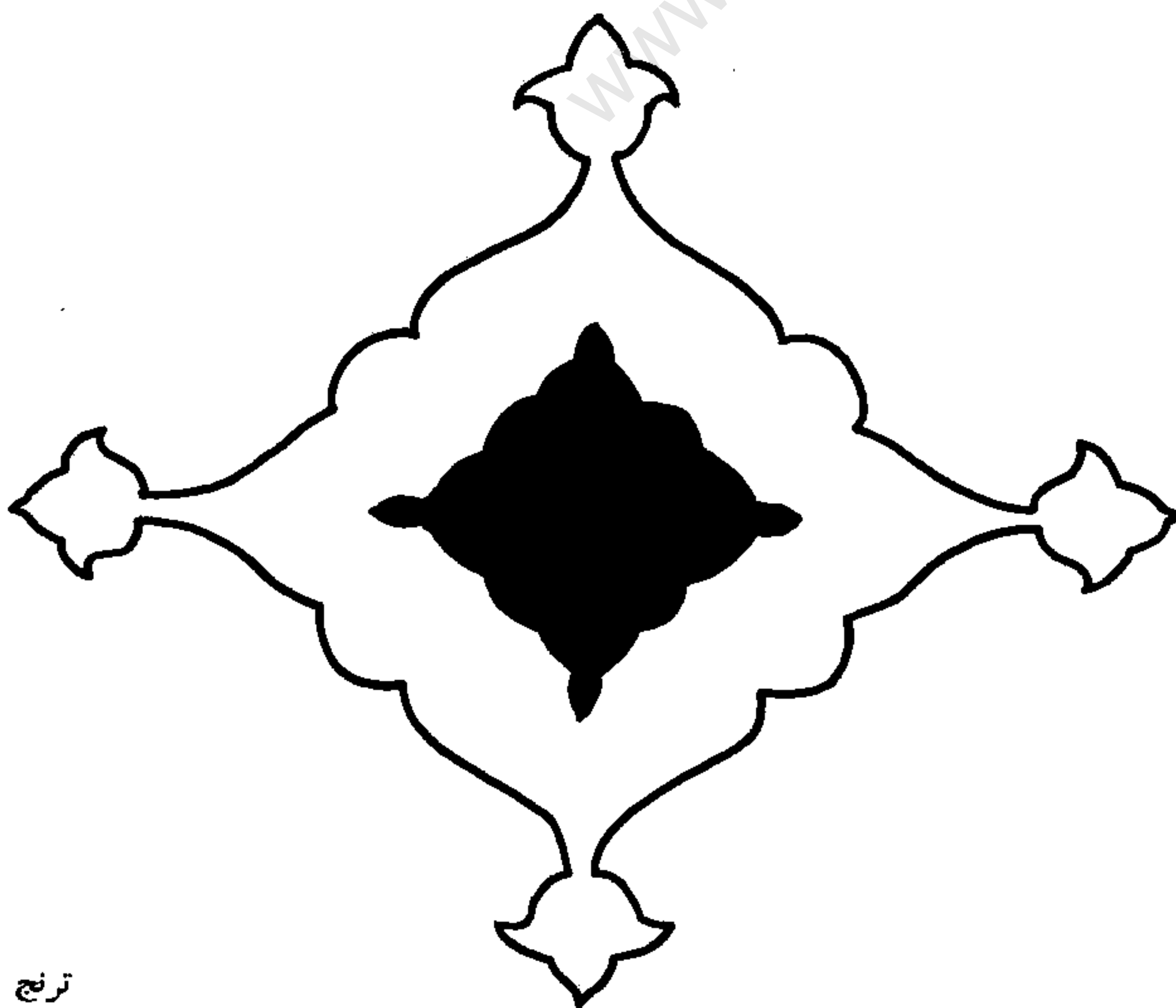
در اغلب مظاهر هنری بارعایت اصل تعاون در تزیینات، نیمی از نقش را تهیه میکرده‌اند و در بیشتر کاشیکاریها فقط به تهیه يك چهارم یا يك هشتم یا يك شانزدهم قناعت کرده و در يك بدنه بزرگ طرح کوچکی موضوع تکرار قرار گرفته است که اصطلاحاً به آن طرح کوچک (واگیره) میگویند و هرگاه میخواستند بارعایت اصل صرفه‌جویی هنری از اشکال طبیعی استفاده کنند ترکیبات هنری بایکدیگر متصل نمی‌گردید و در نتیجه پیوند و زیبایی کاملی پیدا نمیشد.

اقسام نقوش تزیینی :

نقوش تزیینی زمان صفویه را بطور کلی از لحاظ اجزاء و آمیخته‌ها میتوان به سه دسته تقسیم کرد یا در سه قسمت آنها را مورد مطالعه قرار داد: قسمت اول نام انواع نقوش و آمیخته‌هایی است که پس از مراجعه به نقاشان قالی و کاشیکاران به دست آمده و به‌اسامی زیر میخوانند :

۱- نقشه کاشیکاریها :

این نقوش را که بیشتر با خطوط مستقیم ترسیم می‌کنند و از ترکیب سطوح مستقیم- الخط ترکیب می‌پذیرد بنام نقشه کاشیکاری موسوم ساخته‌اند. کاشیکاری غیر از اینکه نام مقداری آجر کاشی با نقوش معین است کلمه مرکبی است که به تمامی نقوش مشابه اطلاق میگردد. از آنجا که با تیشه خطوط مستقیم را بر روی آجر کاشی راحت‌تر میتوان برید لذا هر نقشی را که با خطوط مستقیم ساخته باشند «نقش کاشی» هم مینامند. بعض دیگر از هنرمندان همین ترکیبات هنری مستقیم الخط را «نقش خاتم» مینامند. در قسمتهای مختلف از ساختمانهای متعدد زمان

۸- شش مخلوط با مثلث : این نقش را منحصرأ با دورنگ کاشی میتوان فراهم ساخت.

۹- مسدس : در کاشیکاری مسدس باز بسادگی قناعت نکرده نواری از رنگ دیگر در اطراف اضلاع مسدس غیر از رنگ زمینه بکار برده اند.

۱۰- قاب سقف : این نقشه بیشتر برای کارهای چوبی و تهیه قاب سقف در ساختمانهای معمولی اصفهان هم بکار رفته است ولی در کاشیکاریهای اصفهان مشابه آن دیده می شود.

۱۱- سنگفرش : نقش ساده ای از ترکیب مثنی و مربع ساخته شده و چنانکه از نامش برمی آید سنگفرش زمین را با این نقش فراهم میساختند ولی در کاشیکاری هم استعمال داشته است.

۲- نقش اسلیمی یا اسلامی

اغلب نقاشان تزئینی عقیده دارند مذهب اسلام هنر نقاشی را تحریم کرده است و در زمان حضرت امیر علیه السلام شخصی به نزد امام مراجعه میکند و در باره تذهیب قرآن و کتب مذهبی کسب تکلیف مینماید حضرت در روی زمین با انگشت طرحی شبیه به اسلیمی میکشند و میفرمایند با این نقوش میتوانید برای کتب مذهبی حاشیه بکشید و آنها را زینت بدهید . بهترین نمونه از نقش

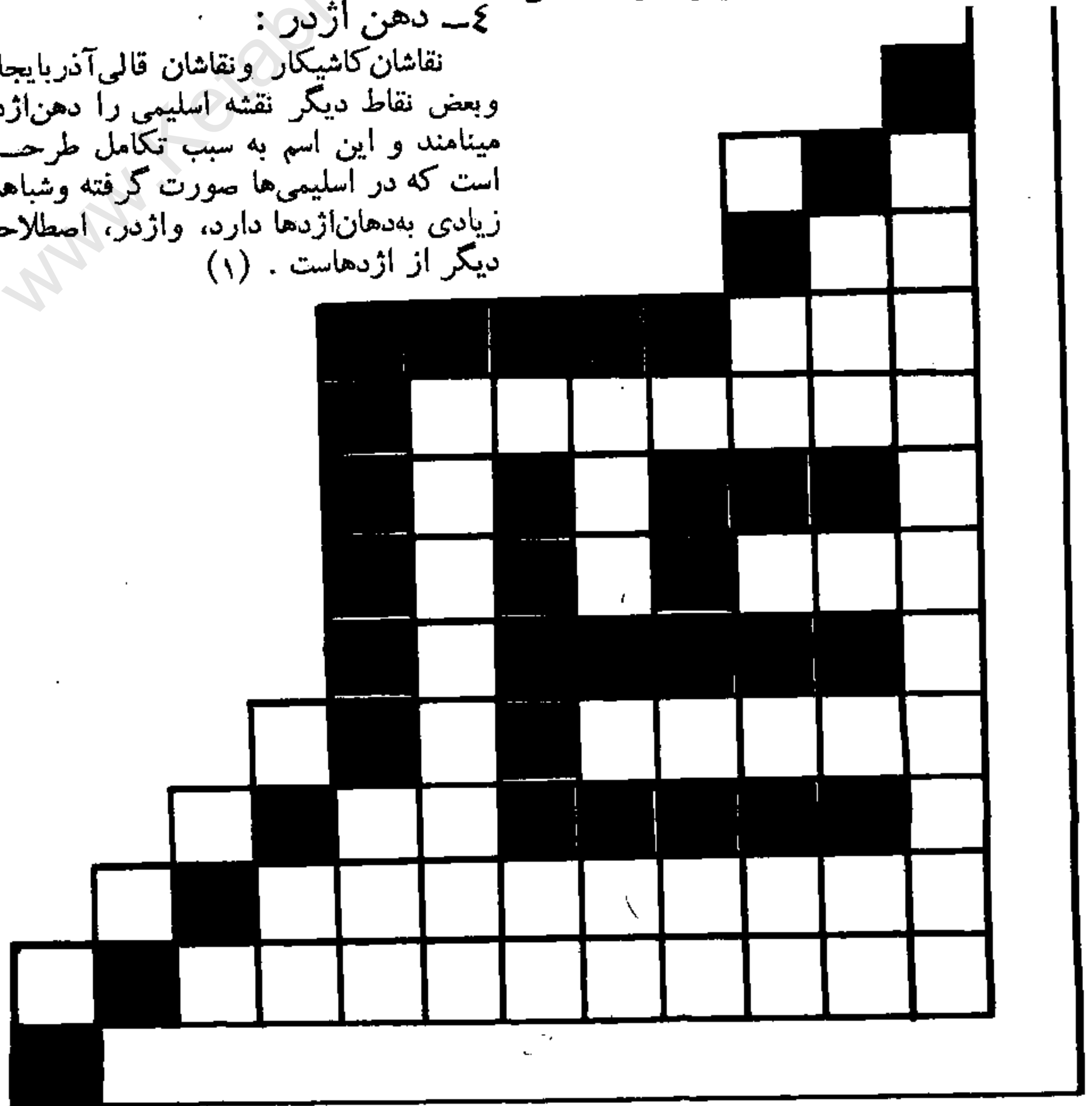
اسلیمی را میتوان در روی گنبد مسجد شیخ لطف الله دید . اسلیمی از برگ ساده طبیعی مایه دار شده است . اغلب هنرمندان عقیده دارند تمام ساخته های خیالی و تزئینی ، یک ریشه و یا اصلی در طبیعت دارند . اسلیمی دارای انواع مختلف است . ۱- اسلیمی یک بند که با یک خط یا یک نوار ساخته می شود . ۲- اسلیمی دو بند : هرگاه اسلیمی دارای گردش دوخطی یا دونواری باشد آنرا اسلیمی دوبند گویند . ۳- اسلیمی گلدار : این اسلیمی دارای گلهای گرد و یا طرحی شبیه گل و گلبرگ است . ۴- اسلیمی ماری : این گونه نقوش شباهتی به مار خرنده خوش حرکت دارد .

۳- خطایی

از آنجا که در داخل طرح و حرکات اسلیمی ها فضای خالی باقی میماند هنرمندان برای پر کردن فضای داخل اسلیمی ها طرح دیگری از گلهای غیر طبیعی بر روی ساقه های غیر طبیعی قرار میدهند و بگردش می آورند و مقصودشان این است که نقوش مزبور صحیح و طبیعی نیست بلکه از یک خطای هنری مایه گرفته و ساخته شده است و همین نقوش و سایر نقشه های ابتکاری دیگر را در کاشان نقشه غلط مینامند .

۴- دهن اژدر :

نقاشان کاشیکار و نقاشان قالی آذربایجان و بعض نقاط دیگر نقشه اسلیمی را دهن اژدر مینامند و این اسم به سبب تکامل طرحی است که در اسلیمی ها صورت گرفته و شباهت زیادی به دهان اژدها دارد ، واژدر ، اصطلاحی دیگر از اژدهاست . (۱)

خط بنایی

صفحه پنجم

۵- شلجمی یا شاه عباسی :

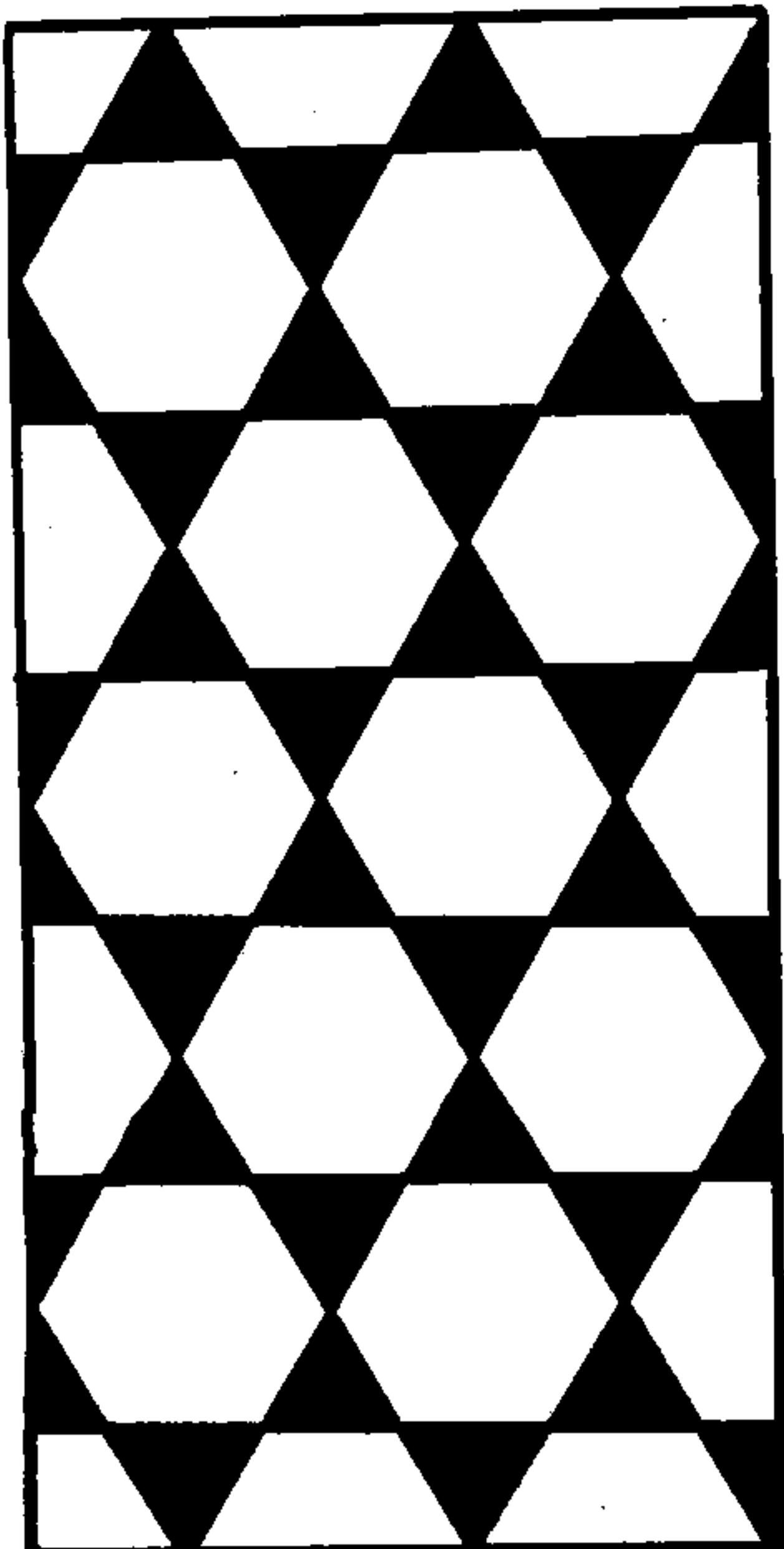
از آنجا که ترکیبات گلهای ابتکاری زمان صفویه شباهتی به شلغم دارد لذا در بعضی مواقع نقوش کاشیکاریها را بنام نقش شلجمی نیز موسوم کرده اند . در این صورت نام کلی نقوش کاشیکاری های زمان صفویه را میتوان به اسامی زیر مسمی دانست : کاشیکاری - اسلیمی - خطایی - دهن اژدر - شلجمی .

۶- آمیخته ها یا ترکیب نقوش

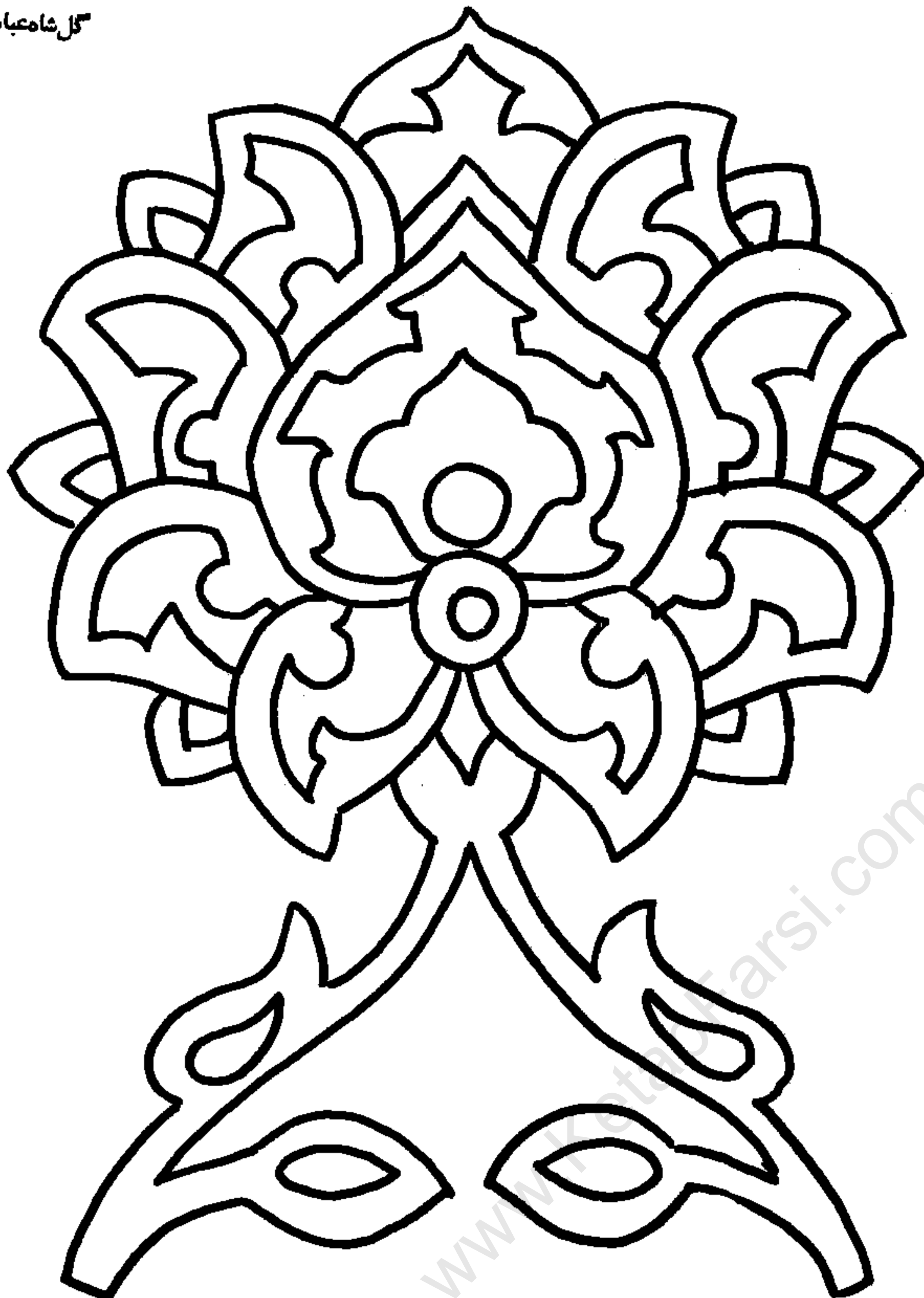
۱- حمیل : حمیل نوار ساده ای از رنگ مخالف زمینه دو حاشیه است که برای جدا کردن حاشیه ها از یکدیگر و حاشیه ها از متن بکار آمده است و بعضی از معماران حمیل را جدول می نامند .

۲- حاشیه : حاشیه در نوار پهن با گلهای ساده تر و حرکات ملایمتری از نقوش پدیدار میگردد و اصولا حاشیه ها را برای محدود ساختن زمینه کار و افزایش زیبایی و جدا ساختن رنگ قسمتی از قسمتهای دیگر بوجود می آورند لذا تفاوت زیادی بین رنگ مانعی زمینه ساخته های بزرگتر متن دیده میشود مگر اینکه مانعی در کار بوده باشد و یا سلیقه نقاش هم رنگی حاشیه و متن را ایجاب کند .

۳- لچک : بانوان پارچه مثلث شکل را لچک می نامند و گویا این کلمه از قدیم مورد استعمال بوده است و به سبب شباهتی

گره سازی

که نقوش گوشه‌ها با لچک داشته آنها را به لچک موسوم کرده‌اند. بعضی از هنرمندان اصفهان نقشه لچک را نقشه پشت بغل هم می‌نامند.

۴ - ترنج : نارنج و ترنج دو لغت مترادف یکدیگر که این دو کلمه به سبب شباهت لفظی، هم بکار رفته است ولی نقاشان معتقدند نارنج گرد است و ترنج بیضی شکل و دراز اندام و استعمال این دو لغت مترادف به سبب تناقضی است که در شکل آنها دیده میشود بهر صورت مجموعه نقوش لوزی شکل وسط ساخته‌ها را ترنج نامیده‌اند و بطور کلی نقشه‌ای که دارای لچک و ترنج باشد بنام نقشه لچک ترنج موسوم است.

۵ - خط بنائی : از آنجا که ساختمانهای زمان صفویه بیشتر جنبه مذهبی داشته است لذا در بعضی قسمتها از نام خدا و پیغمبر اسلام و ائمه اطهار رقمی زده‌اند و در هر قسمت که يك عبارت مذهبی ساخته شده است بنام خط بنائی موسوم کرده‌اند. در گلدسته مسجد چهار باغ اصفهان نمونه بارزی از خط بنائی بچشم می‌خورد.

۶ - نقشه‌های داخل سرراها که از دو طرف به قله طاق رومی وصل می‌شود به نام سپریاسپر مشهور است.

۷ - کتیبه : علاوه بر خط بنایی هر کجا که در يك صفحه افقی سرتاسری آیاتی از کلام اله و یا غیر آن منقوش باشد کتیبه مینامند و این اصطلاح معماری نه تنها در اصفهان بلکه در بیشتر شهرستانهای ایران رایج است که ساختمانهای بالای درها یا سردرها را کتیبه مینامند. کتیبه را پیشانی هم نامیده‌اند. بین کتیبه و خط بنایی تفاوتی است، در خط بنایی شکل خطوط را با مربعهای کوچک یا مستطیل‌های کوچک و یا با ترکیب هر دو شکل بوجود می‌آورند و قطعات يك کلمه از یکدیگر کاملاً مجزا است ولی در کتیبه خط زیبایی ثلث یا نسخ یا کوفی مضمون بلند بالا یا تاریخچه بنارا نمودار می‌سازد.

۸ - گره سازی : اینگونه نقوش فقط با سطوح هندسی و خطوط مستقیم ساخته میشود و بیشتر کاشیکاری مسجد چهار باغ اصفهان نیز از این نوع است.

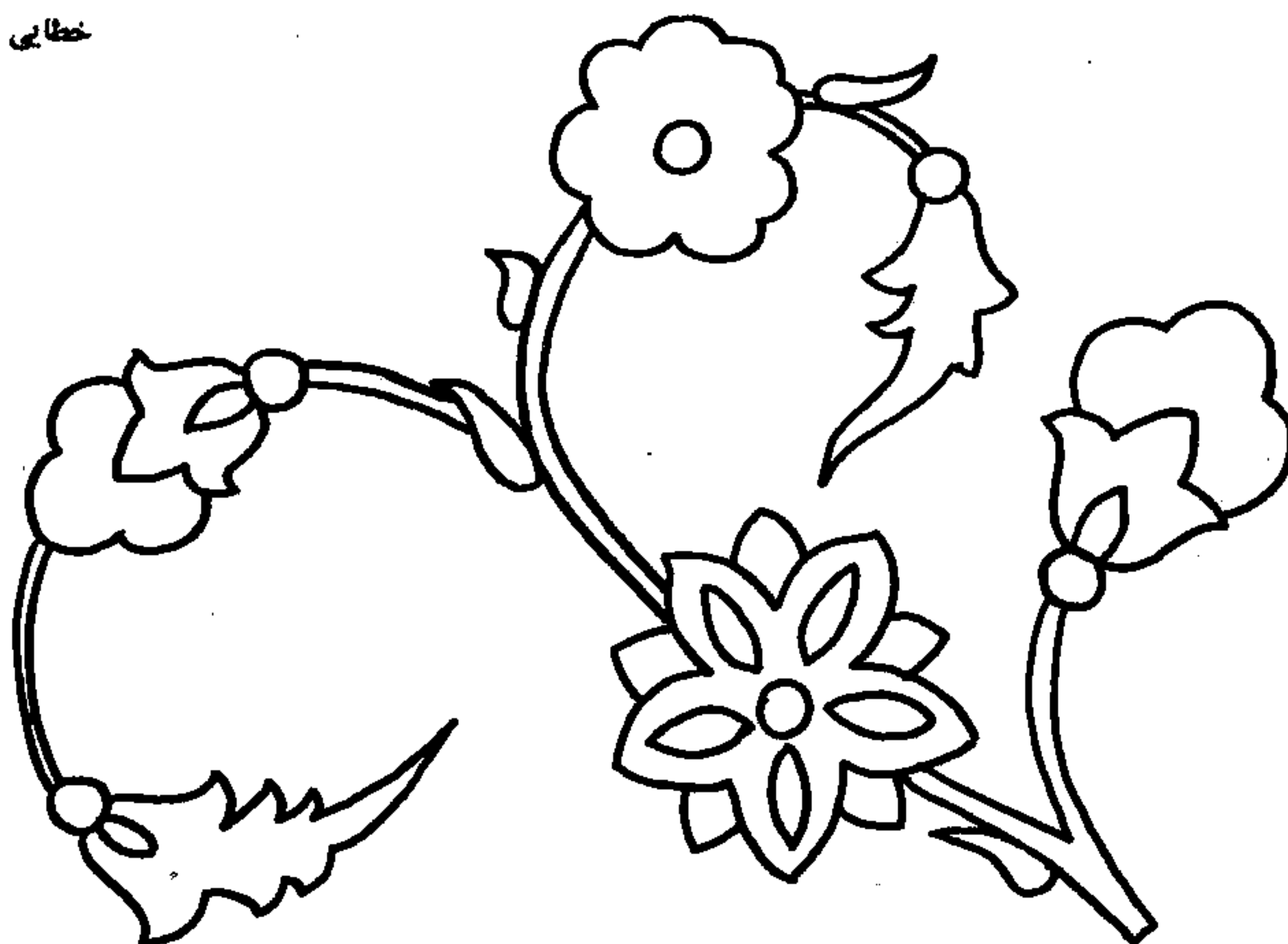
(*) - ماخذ بر این قول، در کتب مربوطه دیده نشده است، و چنانکه از «تاریخ تمدن اسلامی» جرجی زیدان برمی‌آید، آغاز رواج «صنایع مستظرفه» از ابتدای خلافت عباسیان است.

(۱) بر قول ایشان باید مولانا نیز جزو عوام باشد که می‌فرماید :

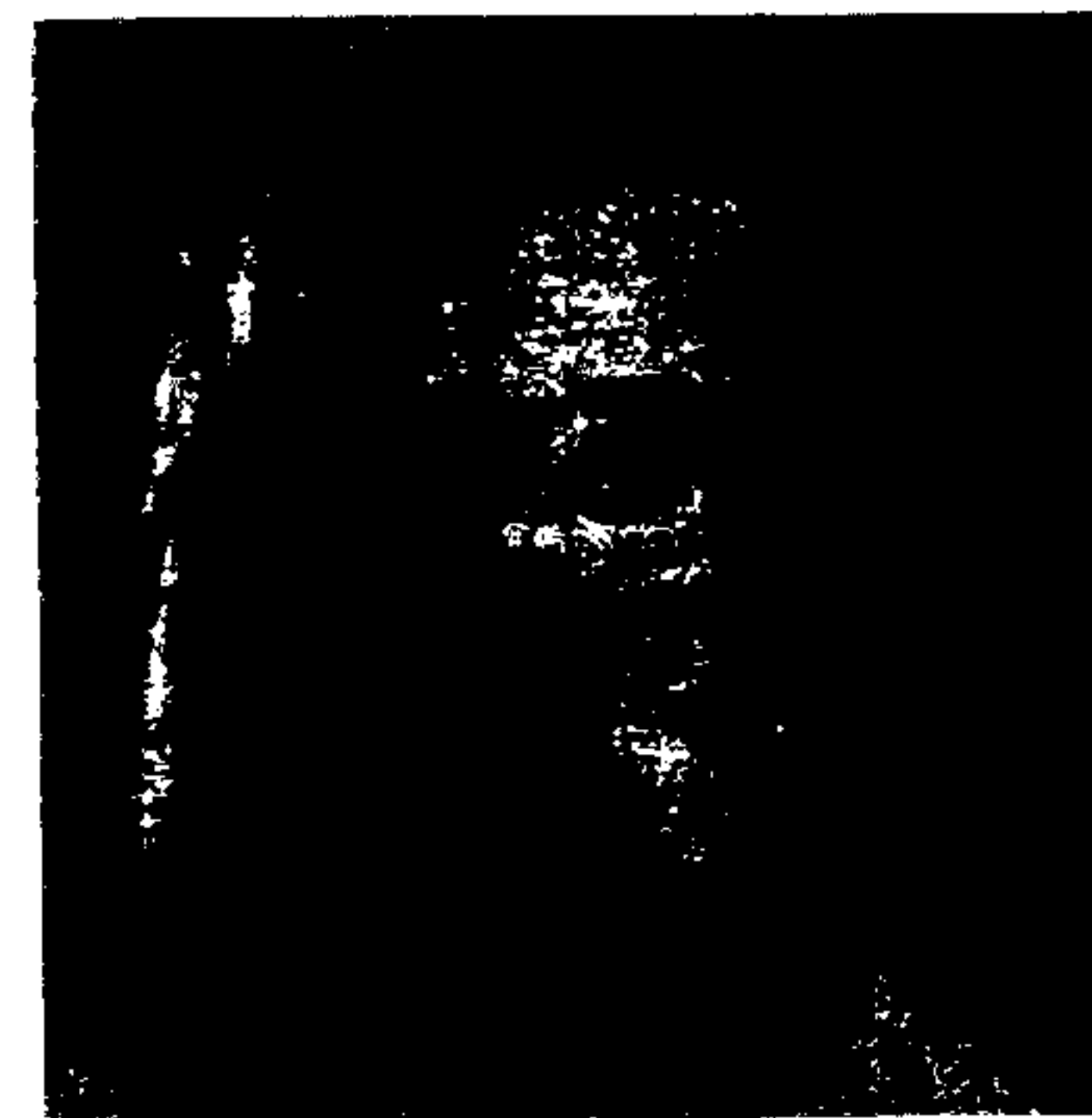
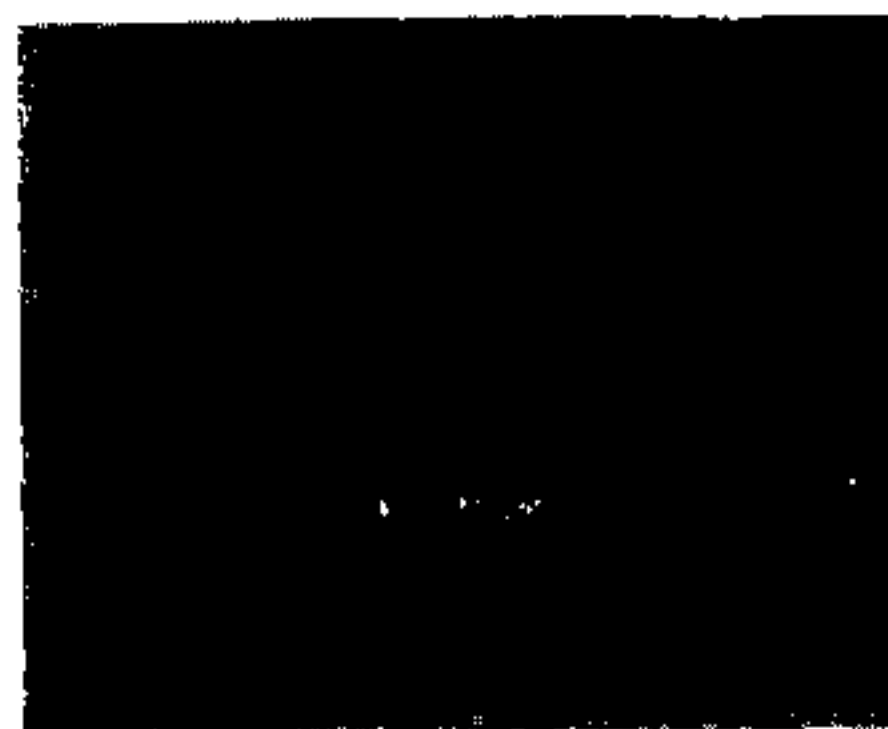
نفسی از درهاست اوکی مرده است
از غم بی‌آلتی افسرده است

رضا شجاع‌پور

خطایی

صفحه پنجاه و هفتم

ماجرائی کوتاه از آرایش

فاخر پرداخت بعد از پوشیدن این لباس به مهمانی بزرگی رفت اما این بار با تکریم و احترام فراوان از او پذیرایی شد و از او خواستند که بر سر خوان بزرگان و در کنار اعیان بنشیند موقع صرف غذا هرچه به او تعارف می‌کردند او نمی‌خورد و در عوض لباسش را با عزت و احترام فراوان دعوت به خوردن می‌نمود یکی از حضار پرسید این چه حرکت است؟ ملا گفت والله این احترام برای لباس و آرایش من است نه خودم من همیشه در آشپزخانه غذا می‌خوردم. و این حکایت حتی در عصر کنونی هم صادق است.

آرایش از زمانهای بسیار قدیم وجود داشته است اگر به عقب برگردیم و نگاهی به سنگهای حجاری شده دوره کوروش و داریوش

— خانم لطفاً زود باش دیر شد.
— صبر کن فقط خط بالای چشم راستم مانده و ریمل زدن به‌مژه‌هایم.
این جملاتی است که اغلب زن‌شوهرها در موقع مهمانی رفتن و یا سینما و گردش رفتن بین‌شان ردوبدل می‌شود.
آرایش و زیبایی جزء لاینفک زندگی زنان حتی دختر خانمها و شاید تا اندازه زیادی مردان جوان و پسرهای این دوره است.

و بجاست که به تحلیل کوتاهی از این جزء مهم و اساسی زندگی بپردازیم.
یاد حکایت ملا نصرالدین افتادم که اعتبار و منزلت چندانی نداشت و از این وضع بسیار ناراحت بود بالاخره چاره‌ای اندیشید تمام موجودیش را برای یک دست لباس فوق‌العاده

بیاندازیم موهای بلند فرزده و آرایش شده حتی مردان نظرم را جلب خواهد نمود . در زمان کلتوپاترا برای آرایش سر از روسری استفاده می کردند بدین ترتیب که در زیر آن چوبهای مخصوصی قرار داده و آرایش جالبی به آن می دادند .

رومیها هم موهایشان را جمع می کردند و حتی مردان بیش از زنان به آرایش می پرداختند .

اگر به عکس های قرن ۱۸ فرانسه نگاه بکنیم مردانی را خواهیم دید با کلاه گیس های مجعد و رنگ های روشن مایل به سفید . آرایش شاید از آغاز خلقت همراه با انسان متولد گشته است .

مد را می توان بطور کلی بیک دایره تشبیه کرد چون از یک نقطه شروع می شود و دوباره به همان نقطه می رسد این بهترین تعریف برای مد است . علت هم واضح و روشن است چون ترکیب صورت و مو فرق نمی کند .

همانطور که گفتم آرایش سر و صورت حتی در سنگهای حجاری شده دوره کورش و داریوش هم به چشم می خورد . ناگهان آرایش بطور کلی در ایران منسوخ و متروک شد ، و صدها سال زنان ایرانی بدون کمترین آرایشی

زندگی کردند . موقعی که بقول معروف می خواستند خودشان را خیلی قشنگ کنند به حمام می رفتند و احیاناً در سنین ۳۵ - ۴۰ سالگی به بالا هم از رنگ و حنا برای مخفی کردن تارهای سفید مو استفاده می کردند . تا زمان قاجار روپند های زیبایی که زنان انتخاب می کردند می توانست تنها آرایششان باشد . در زمان قاجار مسئله اندکی تغییر کرد زنان از وسه و بند انداختن و گاهی به ندرت در مجالس عروسی از سرخاب و سفیداب نیز استفاده کردند .

سر آغاز آرایش زن روز ۱۷ دی است که کشف حجاب شد . اولین اقدام زنان برای زیباتر شدن و بیشتر جلوه بخشیدن خودشان این بود که موهای بلند بافته شان را کوتاه کردند و سپس از انواع کلاه های مختلف استفاده نمودند .

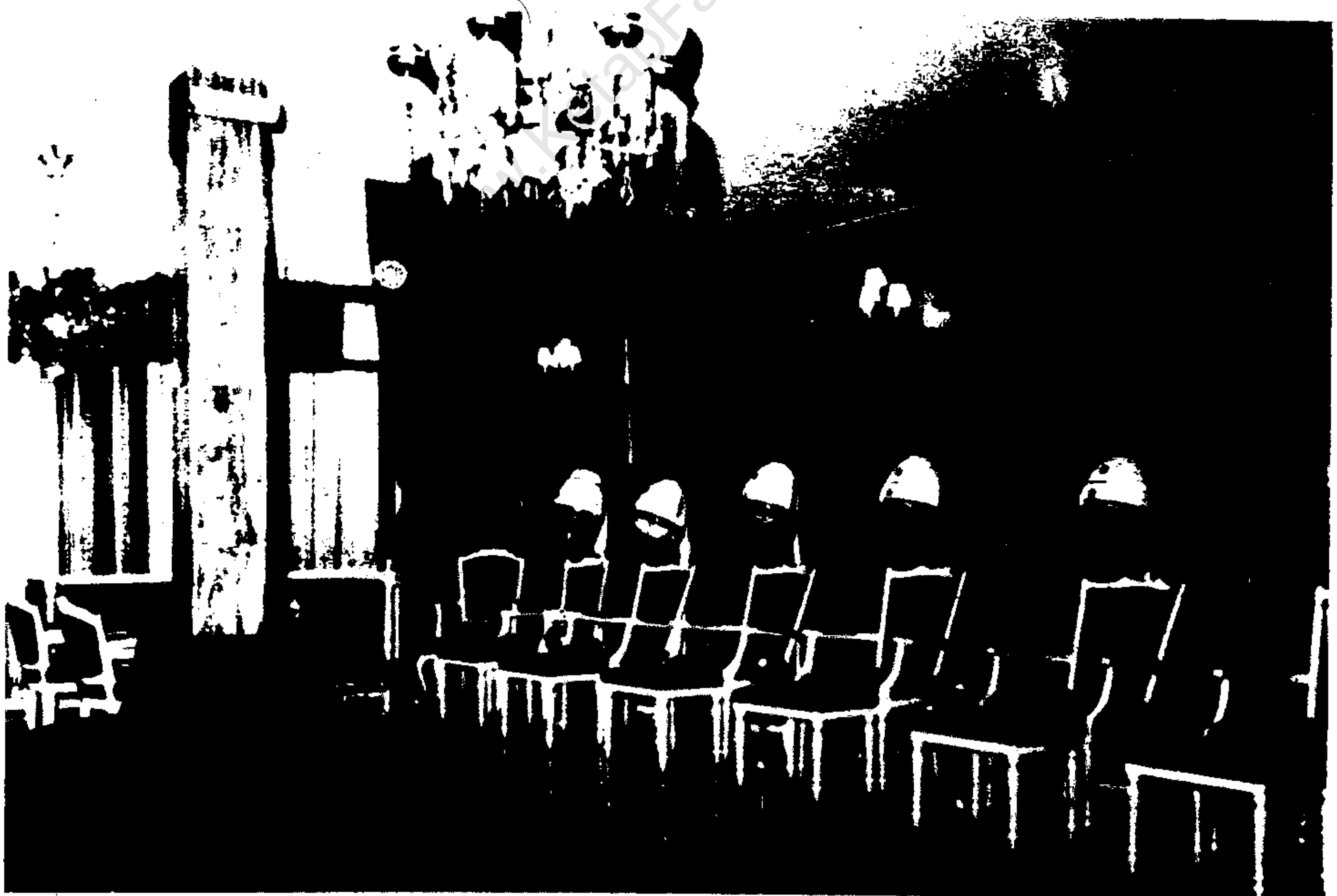
زن ایرانی بعد از ۱۷ دی میدان عمل وسیع تری پیدا کرد و با قدم گذاردن به اجتماع ، احساس برتری و حس حسادتش جای بیشتری یافت و شاید از همان ایام بود که آرایشگری حرفه ای پردرآمد شد . و گروه گروه ، اول زنان و بعد مردان بطرف یادگیری این فن نوحاسته هجوم آوردند . اول فرقی و فرشی ماهه . بعد برداشتن زیر ابرو و سرخاب و سفیداب . حالا هزار و یک قلم

وسيله برای بیشتر خوشگل شدن دختران حوا .

به یکی از آرایشگران بسیار معروف می رویم که مدت ۴ سال در پاریس مشغول آموزش این حرفه بوده و در سال ۱۳۴۱ به ایران آمده اولین کارش مشارکت با دکتر آیدین (متخصص زیبایی خانمها) در تشکیل کلاس آرایش که جزو اولین کلاسهای تعلیم آرایش محسوب می شود بوده است . از او راجع به خانمهای ایرانی و وضع آرایشی آنها می پرسیم .

می گوید خانمهای ایرانی اصولاً پیرومد هستند و در این کار آنقدر جلو رفته اند که همپای خانمهای مدرن اروپائی شده اند . از او می پرسیم بعد از اتمام يك آرایش کامل چه اندیشه ای را بسر راه می دهد می گوید :

هنر آرایش درست مثل نقاشی و مجسمه سازی کاری صددردصد هنری است و به نظر من باید در خون آدم جریان داشته باشد . خوب همان طور که نقاش خوب و بد داریم همانطور که مجسمه ساز موفق و ناموفق داریم ، آرایشگر زبردست و موفق و یا آرایشگر ناشی و ناموفق هم وجود دارد . يك نفر آرایشگر ناشی بعلت ندانم کاری اغلب با وجود مزد کمی که برای آرایش موی سر می گیرد مشتری ندارد و

قسمتی از يك آرایشگاه در تهران

چند خیابان بالاتر یا پایین تر آرایشگری دیگر کار می کند که با وجود دستمزد زیادی که می گیرد مشتریانش به تعداد موهای سر می رسد.

آرایشگر خالق و آفریننده ای است که می تواند از یک زن معمولی یک ایده آل بسازد. و احیاناً با آرایش بد عکس این عمل را انجام دهد.

خوب وقتی مردی در خیابان با زنان زیبایی متعددی روبرو شد خواه ناخواه این زیبایی ها را به رخ همسرش می کشد در نتیجه همسران هم مجبور می شوند برای خنثی کردن حربه زیبایی بقیه زنان دست به اقدامات فوری و فوری بزنند و اینجاست که حلقه در آرایشگاهها و سالن های زیبایی مختلف کوبیده می شود. آرایشگاهها و سالن های زیبایی که هر روز بر تعدادشان افزوده می شود.

درست است که هنر آرایش احتیاج به فراگرفتن فنون آرایش دارد اما بعد از یاد گرفتن این فنون انسان باید از استعداد و قدرت خلاقیت خود استفاده کند.

تلاش - آیا خودتان هم طراحی می کنید؟

طرحهای من مطابق مد «روز» و به پیروی از مدهای پاریس است که آنرا روی صورت های مختلف تغییر می دهم. من به حکم اجبار مجبورم سالی یکی دو بار به پاریس، رم و اخیراً لندن که از مراکز مهم آرایش و زیبایی هستند مسافرت کنم. و جزء مشترکین تمام مجلاتی باشم که در این زمینه چاپ می شود. من در طول سال علاوه بر مسافرت به پاریس، رم و لندن مرتباً بوسیله این نشریات تماس نزدیک با تغییر و تحول در آرایش صورت و موی دارم.

اما با آنچه که گفتم لازم است تذکر بدهم که اگر در بعضی موارد خانمهایی را می بینید که در سرحد افراط خود را می آریند تقصیر خودشان نیست، چون بعد از یک دوره محرومیت یکباره از قفس خویش را باز یافته اند و این موضوعی است که مرور زمان حلش خواهد کرد و یک مسئله کاملاً روانی است.

لطف و زیبایی آرایش در سادگی آن است چه برای شب و چه برای روز و این سادگی جلوه و زیبایی را چند برابر می کند و اگر بخواهیم کارهای عجیب و غریب بکنیم از شخصیت و سادگی زن می کاهد.

تلاش - برای یک آرایش کامل چه مدتی لازم است و اصولاً چه مراحل باید طی شود؟

برای یک آرایش کامل وقتی حدود ۵ الی ۷ ساعت لازم است. در درجه اول طریقه کوتاه شدن مو

یک صورت تقریباً معمولی آرایشی کامل است ولی خانمها اغلب برای زیباتر شدن قبل از آرایش از ماسکهای مختلف میوه برای لطافت پوست استفاده می کنند که حدود ۳۰ تا ۵۰ دقیقه وقت لازم دارد و احیاناً اگر بخواهند با جوشانده های مختلف صورت را بخور دهند حدود ۱۵ دقیقه وقت اضافی می گیرند.

برای از بین برون چروک صورت هم از وسایل متعددی استفاده می کنند که احتیاج به وقت بیشتری برای بازگفتش داریم.

به جنوب شهر می رویم اما کمتر آرایشگری حاضر می شود جلوی دوربین عکاس ما بنشیند چون معتقد است این مسئله باعث می شود شوهران اجازه ندهند همسرانشان به این آرایشگاه بیایند.

به میدان شوش رسیده ایم.

بعد از یک راه روباریک و تاریک بیک در می رسیم، خانه ای است در یک محله جنوب شهر، با عمارتی کهنه، یکی از اطاقهای این خانه بایک سشوار و یک میز توالت به آرایشگاه تبدیل شده برای میزآمپلی موهای بلند مبلغی در حدود ۷۰ ریال و برای آرایش موهای کوتاه حدود ۵۰ ریال دستمزد نوشته شده برای آرایش عروس این مبلغ به حدود ۷۰ تومن می رسد. از وضع کارش سؤال می کنم می گوید «من از اینجا عایدی چندانی ندارم. چون در طول هفته بیشتر از ۵ الی ۶ مشتری برای آرایش نمی آیند». مدل های انتخابی اغلب خیلی قدیمی است. عده زیادی از مشتریانش زنهای چادری هستند که برای رفتن به عروسی به آرایشگاه می آیند. با آب موهایشان را خیس می کنند و قبلاً باید جلوی مشتری تمام بیگودیها را آب بکشد حتی عده ای نمی گذارند برای بادوام بودن آرایش سرشان از فیکساتور استفاده شود. و بعد از اینکه آرایش سرشان تمام شد دوباره چادر به سرشان می کنند و از در خارج می شوند.

این گروه وقتی جواز کار گرفتند با هیچ منبعی از نظر یاد گرفتن و دیدن مدل های جدید تماسی ندارند و فقط آنچه را در دوره یاد گرفتن آرایش آموخته اند روی سرها تمرین می کنند و مشتریان هم گله ای نمی کنند در تهران حدود ۱۵۰۰ آرایشگاه درجه یک و دوسه وجود دارد که برای یک آرایش سر از ۵۰ تا ۵۰۰ ریال دستمزد می گیرند. در قسمت های پایین شهر اگر آرایشگاه را در مغازه دایر کنند بین هزار تا ۵ هزار تومن سر قفلی گرفته می شود و اگر در منزل و یا بالاخانه ای دایر شود فقط ماهیانه مبلغ ناچیزی بعنوان کرایه ماهیانه به آن تعلق می گیرد.

از این حدود تقریبی ۱۵۰۰ آرایشگاه

نمای خارجی یکی از آرایشگاههای تهران

بوجهی که بفرم صورت بیاید. بعداً مسئله رنگ مو پیش می آید که باید کاملاً با پوست و چشم هماهنگی داشته باشد. قسمت مهم، فرم دادن به موی سر است که باید کاملاً مطابق با طرح صورت و شخصیت انسان باشد. این سه مرحله اساسی برای آرایش موها است. اما قبل از انجام این ۳ مرحله اقدامات دیگری هم می توان انجام داد مثل استفاده از داروهای مختلف برای دوام و تقویت موی سر.

خوب وارد مرحله صورت می شویم اول از همه فرم ابروان که باید با طرح صورت کاملاً هماهنگی داشته باشد. بعد رنگ صورت است که باید مطابق رنگ اولیه صورت و هماهنگ با رنگ چشم و ابرو باشد. بعد فرم مژه و پشت چشم که باید کاملاً آرایش با شخصیت توأم باشد هم چنین در ضمن آرایش با استفاده از سایه های مختلف بخصوص سایه گونه و سایه پشت چشم می توان بعضی از عیوب صورت را از بین برد.

مرحله آخر رنگ لب است که باید با نوع آرایش هماهنگی داشته باشد یعنی اگر آرایش به سبک کلاسیک است از روزهای پررنگ و اگر آرایش مات است از روزهای کم رنگ استفاده شود.

اینجا باید اضافه کنم که این آرایش برای

زنانه ۳۸ آرایشگاه متعلق به ناحیه ۱۲ یعنی شهر ری شاه عبدالعظیم و ۷ آرایشگاه به ناحیه ۱۱ کوی کن است و بقیه اکثریتشان در قسمت شمال شهر گسترش یافته .

البته چون مطابق قانون آرایشگاه فاصله هر آرایشگاه باید ۲۵۰ متر باشد عده‌ای از آرایشگاه‌ها بدون جواز کار می‌کنند بهمین جهت تاکنون شهرداری نتوانسته است آمار دقیقی از آرایشگاه‌ها و وضع کارشان تهیه کند .

از خانم آرایشگر دیگری که در شهرری کار می‌کند در مورد آرایش موی سر و صورت و وقت آن سؤال می‌کنم .

این خانم می‌گوید: «من معذرت می‌خواهم که با انداختن عکس مخالفت کردم رفتار من باید طوری باشد که شوهران اجازه بدهند خانم‌هاشان برای آرایش به اینجا مراجعه کنند.» در باره وقت آرایش سؤال می‌کنم می‌گوید:

«اما در مورد آرایش حدود یک ساعت برای آرایش مو وقت لازم است و برای آرایش صورت هم که شامل بند انداختن برداشتن زیر ابرو و استفاده از پودر و سرخاب و خط چشم و مداد ابرو و رژلب است حدود

نیم ساعت .

می‌پرسم بنابراین باصرف وقتی حدود ۱۵ الی ۲ ساعت يك آرایش کامل انجام می‌گیرد ؟

جواب می‌دهد درست است .

آیا شما با هیچ مرکز آرایشی چه در ایران و چه در خارج تماس دارید ؟

خنده‌ای می‌کند و ادامه می‌دهد که من فارغ‌التحصیل هنرستان دختران هستم و بعد از گرفتن دیپلم حدود ۴ سال قبل فوراً جواز کار گرفتم . و بطور کلی بجز چند نفر از دوستان همکلاسیم که آنها هم مثل من آرایشگاه باز کرده‌اند با هیچ منبع دیگری تماس ندارم گذشته از این زنان اینجا از ما مدل‌های تازه نمی‌خواهند و همین قدر که زیر شوارنشستند برایشان راضی کننده است .

برای اینکه از خانمی هم عکسی داشته باشم به چهار راه مخصوص که از نواحی جنوب شهر است می‌روم و آرایشگاهی نظرم را جلب می‌کند .

تلاش - چند سال است که این آرایشگاه را باز کرده‌ای و سرمایه اولیه‌ات چقدر بود ؟

خانم آرایشگر - حدود ۱۶ سال از عمر

این آرایشگاه می‌گذرد و سرمایه اولیه در شروع به این کار حتی کمتر از ۱۰۰۰ تومان بود چون موقعی که من اینجا را باز کردم حتی شوار هم در ایران نبود و در آن موقع حداکثر آرایش مو شامل کوتاه کردن و فر زدن می‌شد .

تلاش - در روز چند مشتری دارید برای يك آرایش معمولی چقدر می‌گیری و برای آرایش عروس چقدر ؟

خانم آرایشگر - گروهی که برای آرایش یا کوتاه کردن می‌آیند متفاوت است اما هیچ روزی از ۷ تا ۱۰ نفر کمتر نیست. برای آرایش مو و صورت بستگی به مدلی که درست می‌کنم دارد و برای آرایش عروس معمولاً ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ ریال اما اغلب اوقات که می‌بینم وضع عروس و داماد زیاد درخشان نیست نه تنها هیچ پولی بابت آرایش از آنها نمی‌گیرم بلکه لباس عروس را هم خودم در اختیارشان می‌گذارم هدف اصلی پول درآوردن نیست منظورم در خدمت مردم بخصوص آنها که احتیاج بیشتری دارند بودن هست .

تلاش - بیشتر مشتریان از چه طبقه‌ای هستند ؟

خانم آرایشگر - آنها که فقط برای عروسی و

یا مهمانی‌های مهم و احیاناً گرفتن عکس‌های خانوادگی به آرایشگاه می‌آیند. همه نوع چادری و بی‌چادر اما مردمی که سادگی را بیشتر به‌خود ساختن و آرایش کردن ترجیح می‌دهند.

تلاش - چطور شد که بعد از هنرپیشگی این کار را انتخاب کردید و نزد چه کسی و کجا این حرفه را آموختید؟

خانم آرایشگر - این حرفه را انتخاب کردم چون خیلی دوست داشتم و درمورد یاد گرفتن آرایش باید بگویم اول پهلوی خودم و بعد هم به آلمان رفتم و یک دوره آرایش در آنجا دیدم.

تلاش - آیا بجز این، آرایشگاه دیگری هم دارید؟

خانم آرایشگر - یک آرایشگاه هم در امیرآباد بالا داشتم که امروز بدوستم و اگذار کردم فکر می‌کنم خانمهای شمال شهر باندازه کافی خودشان بلد هستند و آرایشگاه لازم ندارند. ولی گاهی هم به آنجا سر می‌زنم.

تلاش - چند نفر کارآموز دارید؟
خانم آرایشگر - فعلاً حدود ۷ تا ۱۰ نفر.

تلاش - آیا خودتان دیلم آرایش به آنها می‌دهید؟

خانم آرایشگر - بله چون من امتیاز رسمی فرهنگی دارم.

تلاش - غیر از کار آرایش چکار می‌کنید؟

خانم آرایشگر - نقاشی و مجسمه‌سازی و فکر می‌کنم چون در این دو رشته دستی دارم در کار آرایش موفق‌تر هستم.

تلاش - آیا خودتان هم طراحی می‌کنید؟

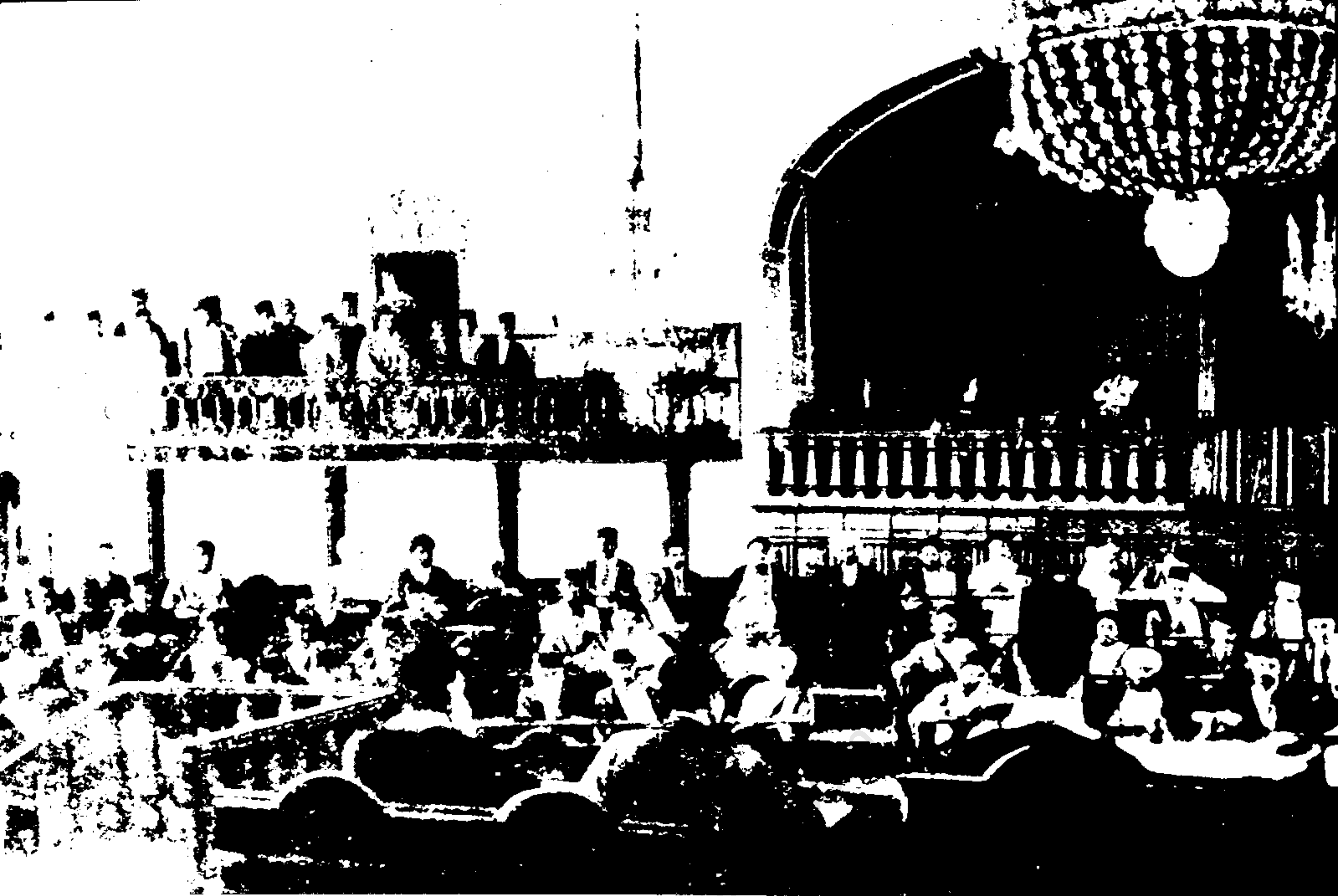
خانم آرایشگر - من فقط روی موهای بلند ۵۰ نوع مدل پیاده می‌کنم که حدود ۳ تا ۷ تای آنرا آرایشگرهای ایرانی بیشتر بلد نیستند.

تلاش - برای تحولات مد و زیبایی با کشورهای خارجی هم تماس دارید؟

خانم آرایشگر - اصلاً، چون در این منطقه احتیاجی به این کار نیست. وزنایی که برای آرایش پهلوی من می‌آیند از این مسائل بی‌خبرند.

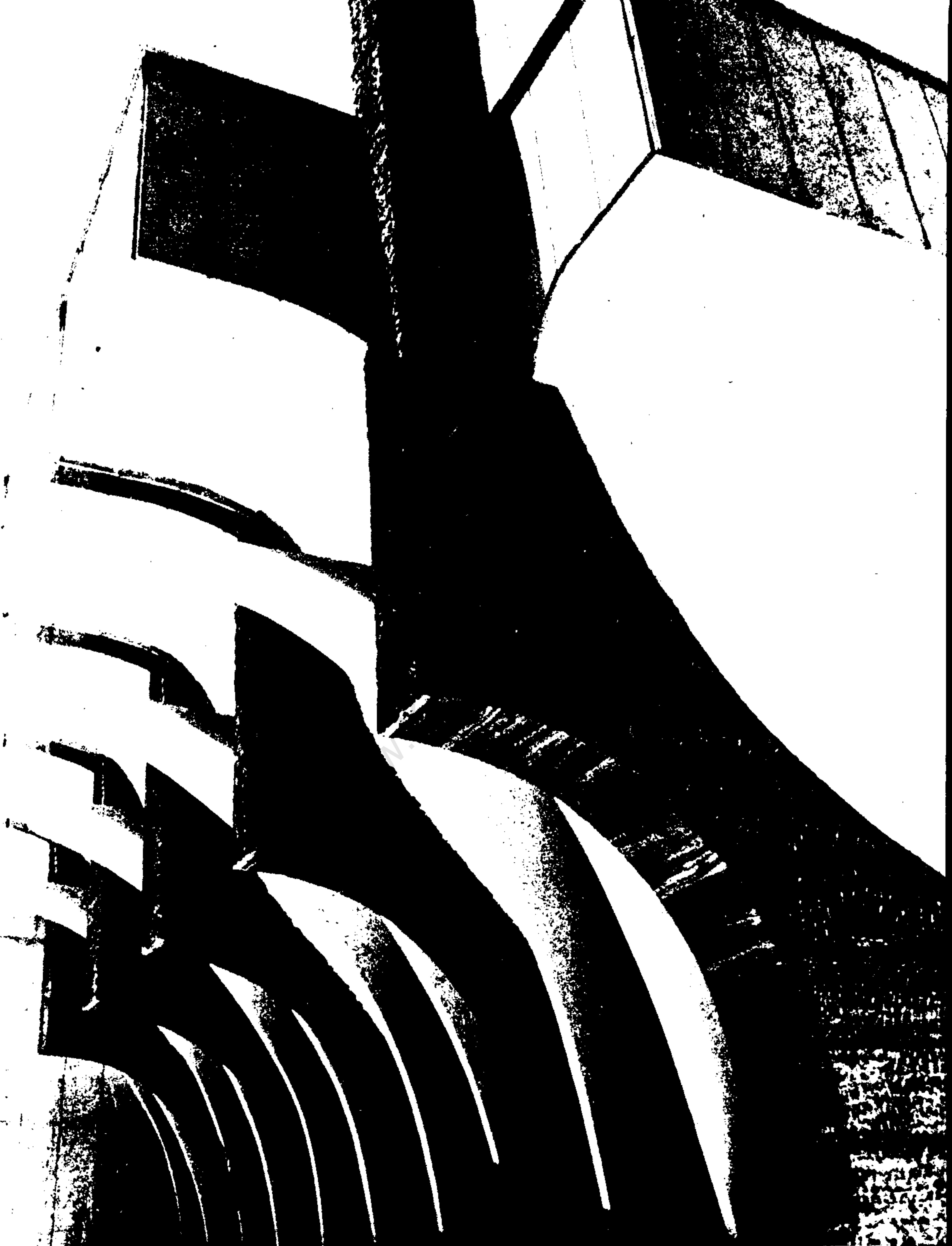
و این نمودی کوتاه بود از وضع آرایش و آرایشگران تهران و با مقاله‌ای بود برای افشای راز زیبایی جلودانی زنان.

بهر حال زیباتر شدن آرزوی همه است باشد به امید روزی که در آرایشگاههای مجهز مردانه را بگوییم و از چگونگی و کیفیت زیبایی مردان نیز آگاه شویم.

نمائی از داخل و خارج مجلس شورای ملی در صد سال پیش

نمای خارجی هتل آریاشرایتون تهران عکس از : بابک زیرك

خانه صوتی اوستا

در جهان

موسیقی

● بنظر من وقتی نویسنده‌ای
ویا کارگردانی بگونه‌ای خود
را از بازار جدا کرد باید برای
فهم و آشنائی مردم
نیز کوشش بکند

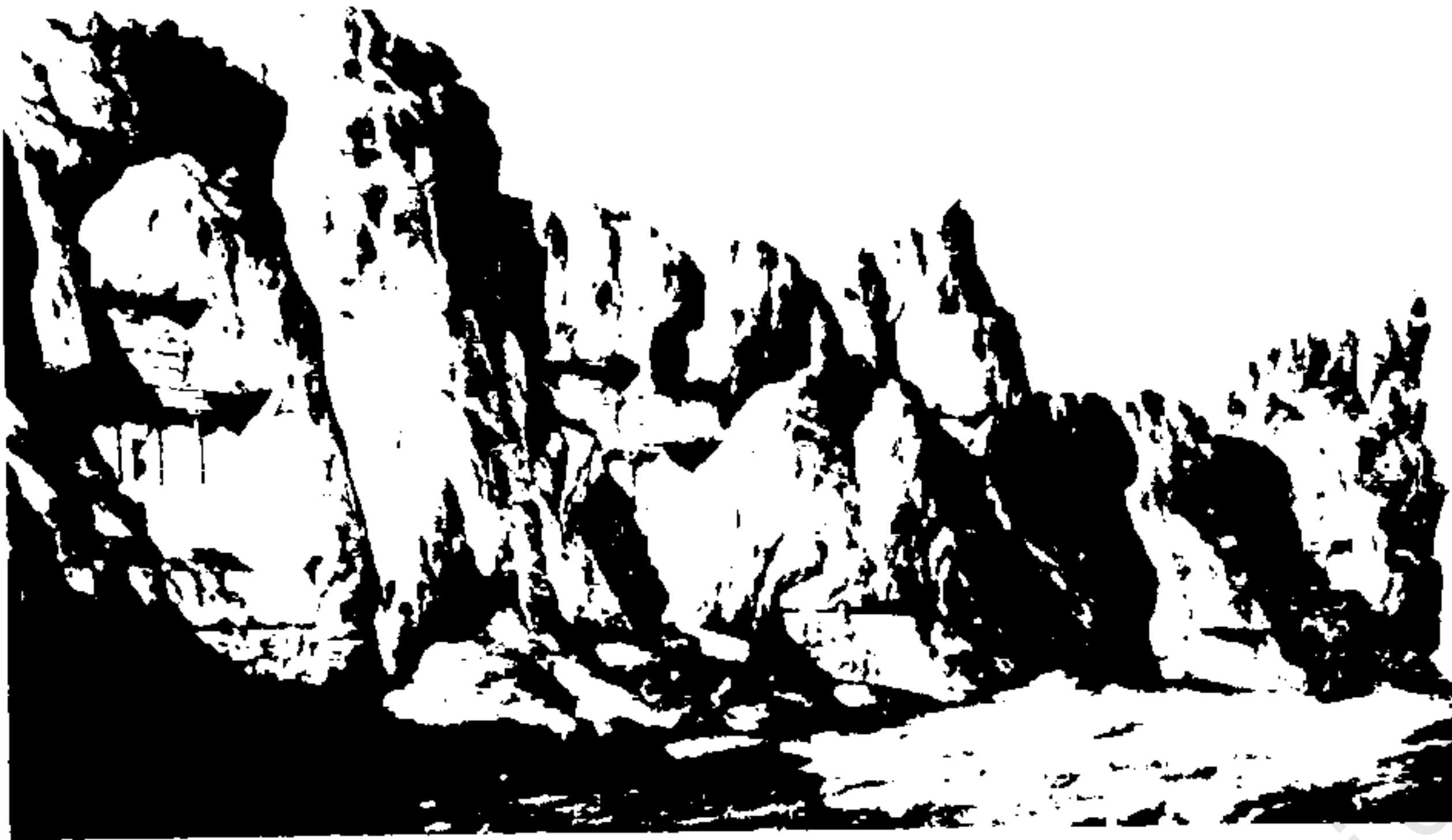
گفتگو با مهین تجدد

- آنچه هست دیگر مسئله نیست، آنچه نیست و باید
هستش کرد مسئله امروز است.
- مهمترین اصل برای پیدایش تراژدی صوتی اوستا تمرکز است
- بخوشی در آوردن و محزون کردن از هنر جدا است
- ((تنها صدا است که میماند))

فروغ فرخ زاد

در جشن هنر شیراز سال گذشته هنگامی که پیتر بروک کارگردان معروف انگلیسی برای نخستین بار اثر تجربی خود «اورگاست» را در تخت جمشید بروی صحنه میآورد ما با کشفی تازه‌ای بنام موسیقی صوت اوستا آشنا شدیم که در واقع نوعی اوستاخوانی است منتها نه به صورت امروز که در آتشکده‌ها معمول است بلکه به شیوه‌ای بازسازی شده از آنگونه که در گذشته‌های دور و در زمان‌های اوج اعتلای خود خوانده میشده، ... که کشفی تازه بود از مهین تجدد بر مبنای تحقیقات مفصلش در زمینه اوستا کتاب دینی پیامبر بزرگ ایرانی زرتشت که بعد از نخستین اجرای آن در شیراز بروی صحنه‌های بین‌المللی رفت و اجراهای جهانی یافت و امسال نیز در جشن هنر شیراز مهین تجدد باز در مورد صوت اوستا به تجربه‌ای تازه پرداخت و آن اجرای صوت اوستا به صورت يك «تربو» بود که قدمی تازه و نوین است در راه اجرای دستجمعی صوت اوستا تحقیقات مهین تجدد منحصر به صوت اوستا نمی‌شود بلکه او در زمینه موسیقی صوت در عروض شعر فارسی نیز دست به تجربیاتی زده است که گونه‌ای از آن در جشن هنر امسال اجرا گردید.

منظره‌ای از صد سال پیش نقش رستم، محل اجرای نمایش ارگاست. نقاشی از فلاندن

گفتگو با مهین تجدد

در این شماره با مهین تجدد بگفتگو نشسته‌ایم البته تنها در مورد صوت اوستا که گفتگو درباره موسیقی صوت عروض فارسی را بوقت دیگر موکول میکند. در آغاز از مهین تجدد می‌پرسم:

تلاش - هدف شما از این تحقیقات صوتی که بر مبنای يك زبان دینی پرداخته‌اید چیست؟

مهین تجدد - من از هدف بیزارم، معمولاً وقتی برای خرید از خانه خارج می‌شوم هدف دارم و یا وقتی که بانگشته‌ایم لاك می‌زنم و یا چند گل را از شاخه می‌چینم. اما در بوجود آمدن يك اثر هر گز به خط‌کشی مسیر و تشخیص هدف معتقد نیستم اصلاً همیشه در کار هنر هدف داشت يك اثر هنگامی پیدا و هست همیشه که کاملاً بی‌هدف آمده باشد.

هدف یکجور پاسخده. پاسخی در پی پرستی. اگر شما در ذهنتون يك رشته پاسخ برای يك رشته پرسش که نتیجه صغری و کبری برای ذهن شما است درست بکنید و بعد آن پاسخها را بی‌ذکر پرسشها بنام اثر و یا بعد امروز «هنر» عرضه کنید ممکنست احساسی را برانگیزد. و یا طبعی را خوش بیاید و یا پاسخی به نیازهای ذوقی و احساس کسی دیگر نیز بدهد اما این پاسخها هنر نیست. اغنای نیازهای فردی است که از کثرت تشابه در بازار عام خریدار پیدا میکند.

در هر کاری که کرده‌ام درین زمینه‌ها هدف برام خاله‌زنك مضحکی بوده هدف از جمع دوبعلاوه سه بعلاوه چهاربعلاوه پنج بدست آمدن آن چهارده حاصل جمع است و امتحانش هم درسته ... نه حالا میلیونها سال دیگه هم درسته همیشه فکر میکنم در آنچه هست و در آنچه موجود است دیگر مسئله‌ای نیست. مسئله در آنست که نیست و باید هستش کرد. مسئله‌ها را از نو مطرح کردن بی‌آنکه به مجهولاتش بنگرند، هنر نیست تکرار مکررها است که رنگ و روغن و لعابش را یا عوض کرده‌اند و یا صیقل دادن.

اگر شما، شمای نوعی امروز يك غزل بزبانی و سلاست و روانی غزل سعدی و حافظ بسازید که هیچکس نفهمد شمائید یا سعدی و حافظ شیراز. تازه کاری نکرده‌اید. شده‌اید سعدی مکرر و سعدی مکرر دیگه تماشائی نیست، اون که دفعه اول چشم را به فرگس شبیه کرد و زلف را به سنبل مسابقه را برده. بقیه خودشون را در پیرهن تکرار و تکرار تحمیل کردن. و خلافت اگر در تکرار نسیره. فکر میکنم يك روزی بهر حال ناقص الخلقگی‌اش حتمی خواهد بود موسیقی بهمه جا رسیده، بهربامی پرواز کرده، از محراب خدا تا جای سم شیطان. با انسان زیسته، در خون انسان دویده، بر-

پوست انسان لغزیده، دیوانه‌اش کرده، هشیار و فرزانه‌اش کرده، در عین هشیاری خواش کرده، در عین سرمستی و شادی بگریه‌اش انداخته و در نهایت غم و درد خندانده و صدها فعل دیگر که بدست این «شیطان - خدا» چون آفت و برکت بر انسان وارد شده و خود هنوز موسیقی است من اهل موسیقی نیستم «بدبختانه» تنها يك مصرف کننده‌ام. که می‌بینم همه و همه از تك نوازی بگیر تا سمفونی. از ترکیب انواع، از ترکیب منطقی اصوات. از کنار هم نشستن مودبانه تنها ساخته میشود و همیشه يك فکر مثل يك حباب که از دیگر حبابها وقتی که دستهایمان صابونی است و با کف حباب میسازیم و در هوارها میکنیم بیشتر میماند در آن تار شیشه‌ای قوس و قزح بیشتر میماند و لرزان لرزان ایستادگی میکرد برای زنده ماندن، برای زندگی حبابی جدار در لحظه‌های کوتاه زندگی این حباب من بصوتهای خام گوش میدادم صوتها که هنوز پرورده نشده و تربیت نیافته‌اند.

صوتهای بی تربیت و شیطان حباب که میترکید می‌اندیشیدم ...؟ اگر ترکیب منطقی اصوات بهم بخورد؟ اگر صوتهای خام زنده شوند؟ اگر صوتها از بند سیم و ناخن و مضراب رها شوند ...؟

اصلا صوتهای خام کجا هستند .
آن صداها پیش از پرورده شدن و تربیت علمی و منطقی پذیرفتن ... ها .

در بند کدام سیم و پوست و چوب و زنگ اند و درزندان کدام دو ، ر ، می ، فا ، سل ، لا ، سی مرده یا زنده ؟ عقیم یا بارور صدای انسان ، آواز انسان قبل از تشکیلات منطقی چگونه بوده ؟ آهنگی که از گلو و حنجره انسانهای سه هزار سال و یاقولی پنج هزار سال قبل بیرون میآمده چه بوده ؟ به یقین ابوعطا و دشتی و ماهور نبوده است میگویند اوستا زبانی بوده آهنگین و صوت اوستا دارای آنچنان کشش و جذبه ای بوده که مردمان از شنیدنش بیهوش میشدند ؟

همیشه فکر میکردم این آهنگ که تاریخ از تاثیر آن دم میزند حالا کجاست ؟
صوتی که اندامهای صوت ساز انسانهای سه هزار سال قبل آنرا می ساخته ..

همین جاها بود که در آن حباب صابونی قوس و قزحین اسطوره صوت خام و انسان را شنیدم و همین دمها بود که آن حباب صابونی در کف دست لغزانه بیشتر پائید .
و اگر اصطلاح هدف را فقط در همین محدوده حباب گونه و نگین بکار ببرید و نه غایت و نهایت میگویم که میخواستم از روی خط دین دبیره صوت خام طبیعی زبان انسان های تاریخ را بشنوم .. و در غار حباب صابون بشنیم بی آنکه ترکانده باشم .. و این کار شد .

آن حباب صابونی قوس قزحین سفینه صوتی پرواز شد .

پرواز بشکار صوتهای خام
تلاش - ممکنست بگوئید صوت خام را شما بچه چیز اطلاق میکنید و تفاوت آن با صوت پرورده که همین الان اشاره کردید چیست ؟

همین تجدد - من بصوتی که هنوز شکل و ترکیب علمی و منطقی پیدا نکرده صوت خام میگم ...

میز و درخت گردو و پوسته اول گردو هردوتا و سه تا چوبند .. اما مزه گردو و هلو و سیب از این میز دیگر چشیده نمیشود . این میز تربیت شده از گوهرش جدا شده . درست که در منطق عرفانی ما از گوهرش بسی مایه ها دارد ولی دیگر بچشم عیان نیست نقل صوت خام و پرورده هم همین است . هردوتا و سه تا بجای خود و برای خود دارای خاصیت هستید اما کیفیت هایشان دیگر قابل جانشینی نیست من خاصیت میز را انکار نمیکنم ولی از آن دیگر انتظار هلوئی و گردوئی را ندارم یعنی نمیتوانم داشته باشم .

برایتان میخوانم
«انسان با هر نفسی که فرومیرد و بیرون میدهد مقداری هوا در شکم و سینه اش گرد میآید و زمانی که در پی این دم زندهای پیایی هوا هنگام خارج شدن از راه دهان بشکل حرف درآید آنگاه زندگی کلام آغاز

میشود ، گونه اول یعنی دم فرو بردن و بیرون فرستادن هوا بی آنکه بشکل حرف درآمده باشه دوران خامی صوت است و فرآورده های آن سکوت ، تنفس ، زمزمه ، فریاد ، خنده ، گریه و یا هر صدای بی شکل دیگری است ، انسانهای نخستین زمانی که سخن گفتن نیاموخته بودند بیاری همین صوتهای خام با یکدیگر سخن میگفتند تا اینکه همراه تمدن صوت به هجا درآمیخت و انسان با پرورش صوت خام کلام را بیافرید .»

«از کتاب تراژدی آفرینش»

«نوشته مهین جهاننگلو»

دیشب فیلم راز کیهان استانی کوبریک را که دیدم یاد همین جمله ها افتادم . صدای انسان اولیه . فریاد های میمونها در ساحل کوهها ، گفتگوهای که هنوز سخن و حرف و کلمه نیست .

استانی کوبریک در این فیلم از صوت خام همراه نیرو های طبیعی صوت بسیار استفاده کرده است .

«هر صوت از دو نیرو برخوردار است نیروی طبیعی و نیروی مصنوعی برای روشن شدن مطلب نخست به بررسی چگونگی و کیفیت بروز نیروی مصنوعی صوت می - پردازیم مثالی روشن در این باره کاربازیگران صحنه تأثر است مرد عیالوار زحمت کشی که برای تامین معاش روزانه شب در نقش عاشق دروغی بمعشوق دروغی اظهار عشق دروغی میکند از نیروی مصنوعی صوت پرورده استفاده میکند . صدایش را نازک و کلفت میکند . کلمه ها را تند و کند بیان میکند .. آهنگ کلام را زیر و بم میکند تا ما بدروغ قبول کنیم که عاشق است با بازیگری دروغی با صوت پرورده دروغی . همه ما در زندگی روزانه بر حسب برخوردهای گوناگونی که با مردم داریم برای تاثیر کلام از همین نیروی مصنوعی استفاده میکنیم . اما صوت های خام پیوسته از نیروی طبیعی برخوردارند . در حالی که در صوت پرورده نیروی معنا و مفهوم کلام و دخالت صوت ساز نخست از قدرت نیروی طبیعی صوت خام کاسته و سپس در طی قرنهای با گسترش فرهنگ زبان بکلی آن نیرو را از بین برده است ، روزی که بشر صوت خام را به هجادر آمیخت و برای اشیاء نشانه های قراردادی را بصورت کلمه وضع کرد اندک اندک اثر از صوت طبیعی و خام به کلمه و به معنا و مفهوم کلمه منتقل شد و انسان که به نیروی شگرف زبان و معانی کلام برای ایجاد رابطه سریع و زندگی متمدن دست یافته بود نیروی اولیه صوت را از دست داد و این نیروی دوم که با معنی و مفهوم سروکار دارد سبب آغاز تفرقه نیز گردید و هر قوم بنا بتدبیر خویش صوت خام را برای تبدیل بصوت پرورده بگونه ای ویژه خویش به هجا درآمیخت . و تفرقه آغاز شد . در حالی که نوزادان

تا از این نشانه ها بی خبرند و از نیروی طبیعی صوت خام استفاده میکنند . از جدائی و تفرقه نیز بیشتر بدورند بچه ها چه در جنگل های افریقا بدینا بیایند و چه در بیمارستانهای نیویورک یکجور فریاد میکشند و برای طلب شیر یکجور گریه میکنند که خود نوعی سخن است و این هم خوانی را هزاران سال است که فرهنگ زبان و خط در میان مردم دنیا برانداخته است و امروز هیچ زبانی در دنیا نیست که خود بخود دارای نیروی طبیعی صوت خام باشد و بدون دخالت مفهوم و معنا قادر به بیان اندیشه و تخیلات انسان گردد مگر زبان موسیقی ، همین هفت حرف که آنهم بر حسب قرارداد های متداوله امروز یک زبان دنیائی است و من برای کشف آن نیروی طبیعی صوت خام بزبان اوستا و خط دین دبیره را که در حکم نت زبان اوستا است و قدمتی سه هزار ساله دارد با آن سوابق تاریخی که در مورد آهنگین بودن کلام و تاثیرات صوتی آن موجود است انتخاب کردم .

تلاش - آشنائی شما بزبان اوستا و خطی که از آن نام میبرید تا چه حدود است و اینکه چرا زبان اوستا را برای این تجربه صوتی بکار گرفتید ؟

مهین تجدد - من زبان اوستا را مدت ها است که می شناسم در دانشکده ادبیات دوره لیسانس و دکترا وقتی که بچه مدرسه ای بودم تا حالا .

اوستارا پهلوی استاد عزیزم پورداود خواندم و راستی راستی خوب خوندم . برای علاقه و مهر خوندم و نه برای نمره و واحد اجباری و اختیاری ، پورداود عاشق اوستا بود . عاشق ایران کهن بود وقتی دید غیر از آن چند صفحه مهر یش که برای درس کلاس انتخاب کرده بود همه یشتها را مشتاقانه و ناشیانه خواندم قدیمترین نسخه یشتهایش را بمن بخشید و کار تعلیم خصوصی را در محضرش آغاز کردم .

باز میخوانم

زبان اوستا از لهجه های مشرق و یسا شمال شرقی ایرانست با سانسکریت هم ریشه و با فارسی باستان که مادر زبان دری است خواهر است . محققان معتقدند که زبان اوستائی بروزگار اشکانی و ساسانی زبانی بوده است متروک و استادپور داود بدلائل تاریخی مدلل میدارد که در زبان هخامنشی نیز بدین زبان سخن گفته نمیشده و عهد اوستائی دورتر از عهد هخامنشی است زیرا که در اوستا نامی از شاهان ماد نیست و در سراسر یشتها با آنکه بنام بسیاری از شاهان کیانی و شخصیت های اساطیری اشاره شده نام شاهان هخامنشی نیامده است و اگر اوستا بعد از هخامنشی تدوین میشد به یقین از این شاهنشاهی عظیم ایران نامی از آن در اوستا بمیان میامد .

عده ای برای اوستا عهد خاصی قائلند

و اوستا را بدوره برنج و برتر منسوب میدارند.

تلاش - ممکنست راجع بخط دین دبیره توضیحاتی بدهید؟

مهمین تجدد - حتما. چون این خط که من از آن مانند نت موسیقی در زمینه تحقیقات صوتی استفاده کرده ام رازهای شگفتی در خود دارد خط دین دبیره را برای زبان اوستا بعد ساسانیان موبدان دین زرتشت و یا کسان دیگر برای زنده نگهداشتن آهنگها و سرودهای مذهبی ساخته اند. و من در این باره در کتاب تراژدی آفرینش که سال گذشته بمناسبت متن های اوستا در نمایشنامه ارگاست منتشر شده چیزهایی نوشته ام که بهتره عینا نقل بشه ..

«برطبق تحقیقات دانشمندان، ایرانیان و هندیان از دیرباز سرودهای دینی خویش

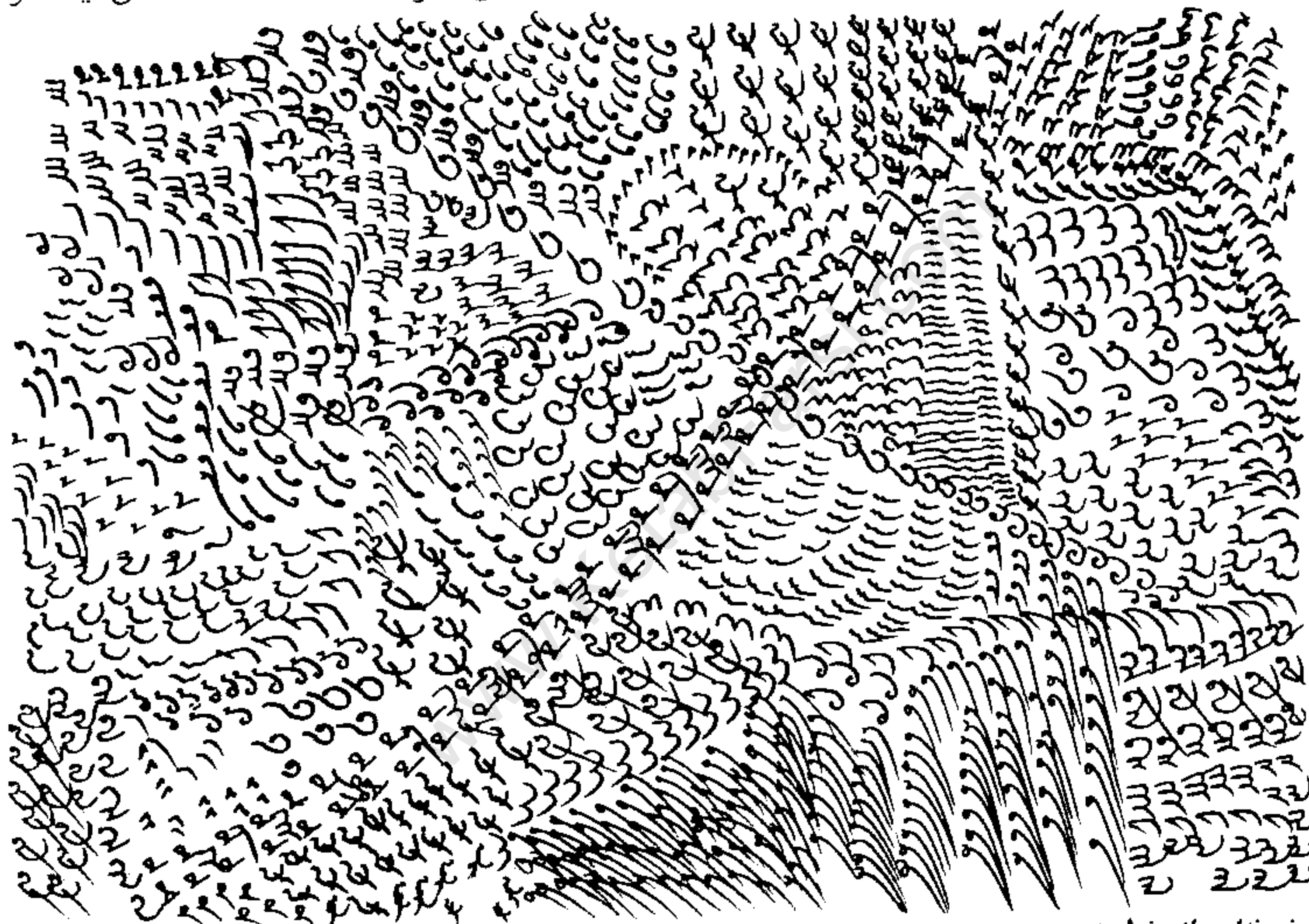
دینی سه هزار ساله ایرانرا با آهنگ ویژه آن تا امروز نگهداشته دین دبیره برای زبان اوستا مانند نت موسیقی است که خواننده باید با تمرکز و آگاهی جای صحیح هر یک از نتها را بروی تارهای صوتی خویش پیدا کند و سپس آنرا بخواند «بنوازد».

حرفهای دین دبیره شکل واقعی برشهای درونی و بیرونی اندامهای صوت سازنده صوت خام که بوسیله دم زدن در سینه و شکم متمرکز میگردد پس از دریافت فرمان رهائی بوسیله صاحب دم با این برشها و مخرجهای صوتی در کام - حنجره - خیشوم (دماغ) - و روی لب و دندان با حرکتهای تند و کند زبان برخورد میکند و شکل آن مخرج هوا را بخود میگیرد و از روی این اشکال چهل و نه حرف دین دبیره ساخته میشود و راز شکفت دین دبیره

برای دست یافتن بآن صوت خام طبیعی که برخوردار از نیروی طبیعی تاثیر است دین دبیره را بسیار کاویدم و سرانجام آن جستجو و کنکاش همین تجربه های صوتی است که بروی چند نوار ضبط شده و چند اجرای زنده.

تلاش - آیا شما بعد از این تجربه و تحقیق معتقدید که به آهنگ صوتی اوستا یعنی همان طور که موبدان سه هزار سال قبل میخوانده اند دست یافته اید؟

مهمین تجدد - هرگز ... این سؤالی است که اغلب از من میشود ... و بیشتر بشوخی شبیه است چطور ممکنه کسی ادعا بکنه که میتونه صوت و صدای آدمهای گذشته را تقلید کنه میدونم اصلا دانستن اینکه فلان موبد و یا فلان زرتشتی چگونه سرودهای مذهبی را می - خوانده اند مسئله من نیست و من همانطور که

نمونه ای از خط دین دبیره

را با آهنگ میخواندند و در مراسم آئین های مذهبی از موسیقی کلام استفاده میکردند، پیشوایان دین زرتشتی و برهمنائی معتقد بودند که نیروی صوت کلام برای ایجاد رابطه با شنونده از نیروی مفهوم و معنای آن کلام بیشتر است و بهمین دلیل با آهنگ صوتها اهمیت فراوان میدادند و موسیقی جان کلام بود.

«در ایران و هند کتابهای بسیاری راجع بعلم صدا شناسی و نظم صوتها و ترتیب آهنگ سرود های مذهبی وجود داشته. کتابهای تجوید قبل از اسلام در فتنه عرب و مغول از میان رفته ولی محتویات آنها عبری و فارسی مانده است. ایران کوده جزوه دوم». خط دین دبیره یا چهل و نه حرف که چهارده تایی آن حروف با صداست نوشته های

وقتی کشف میشود که آشنائی به مخرجهای صوتی و شناسائی صفت های صوتی کلمه های اوستائی همراه با تمرکز درونی یکجافراهم آید متأسفانه پس از ناپودی دین در ایران و فتنه عرب و مغول و آن کتاب سوزیهای جانانه کلید این معما تا امروز گم شده. امروز در معبدها صوت اوستا زمزمه ملایم و آهسته ای است مثل زمزمه زیارت نامدخوانی بزبان عربی و شاید علت آن باشه که امروز موبدان اوستا را از روی نت اصلی زبان یعنی خط دین دبیره نمیخوانند و من در معبد زرتشتیان ایران دیده ام که سرودها مذهبی را از خط غنی و پرمایه دین دبیره بخط ناقص پارسی امروز برگردانده اند. آنهم کجا .. در خانه و زادگاه اوستا. من به جستجوی پیدا کردن این کلید

گفتم زبان اوستا و خط دین دبیره را برای تجربه و آزمایش در پی جستجوی صوت خام بکار گرفته ام و در اینمورد هادی من. خود زبان و خط آن که در حکم نت آنت است، سابقه های تاریخی درمورد تاثیر آهنگ اوستا مانند این قولها بوده.

«در قرن پنجم میلادی دو نفر ایرانی برای یاد دادن سرود های مذهبی به میلان میروند آهنگهایی که این دو نفر در کلیسا تنظیم کرده بودند بطوری موثر بوده که سنت اگوستین هنگام شنیدن آنها اشک از چشمانش روان گردیده است «شماره دو ایران کوده».

و یا این قول «ترکیب اوستا یا از نظم است و یا از نثر منظوم و همانطور که اشتباه سیلاب در

خواندن اشعار فارسی آهنگهایی را که موجب اهتزازات و اثرات است خراب میکند همچنان خواندن اوستا هم بدون تلفظ صحیح اثرات روحانی خود را که در آینده برای سراینده دخالت مهمی دارد از بین خواهد برد «مقدمه خردک اوستا - رشید شهمردان» .

اینرا هم بگویم که نه تلفظ صحیح اوستا و نه اشک جاری شدن از چشم سنتاگوستین توجه مرا بخود نکشید . اشک و خنده و قرائت درست برانگیختن احساسهای برونی است و این مسئله نیست .

ممکنه همین الان من حرفی بزنم، شعاری بدهم شعری بخوانم که اشک شما در بیاد این راز صوت خام طبیعی نیست که اوستا و خط دین دبیره سرچشمه الهام من شده است در پی کشف آن .

همه اینها که دستور بود و فرمولی بود ضمیمه تحقیقات دیگر دانشمندان در اینراه مانند پژوهشهای اساسی دکتر خانلری درین زمینه مرا بر آن داشت که آنها را بمرحله آزمایش درآورم و از سلولهای زنده ولی منجمد شده اسطوره و افسانه حدیث صوت خام انسانرا بانیروی طبیعی آن پیدا کنم . راستش این حرفها و اندیشهها مدتها در کنج کتابخانه حقیر من مانده بود و اصوات در گلو تردید به تاجر شدن و فسیل گردیدن میرسید تا روزگار جشن هنر شیراز که درین زمینهها و آشنائیها خدمتگذار اصلی بوده برای معرفت هنر .

بعد از ویس و رامین بایر وک آشنا شده و در پنجمین جشن هنر شیراز بدرخواست وی متنهایی چند برای نمایشنامه ارگاستاز روی کتاب اوستاتهییه کردم البته در محدوده تم اصلی نمایش که پیوندی با گذشتههای بسیار دور انسان داشت . بعد از متن مسئله صوت بمیان آمد و این که چگونه صوت قادر خواهد بود خود سازنده تراژدی باشد و تضاد اصوات بیانگر رابطه شخصیتهای متفاوت نمایش شود بی آنکه بمعنای کلمه نیازی باشد . و این توانائی را اوستا و خط دین دبیره برپایه کاری که من کرده بودم در خود داشت و گویا بروک هم در تجربههای تاتری خویش از مدتها قبل در جستجوی آن بوده .

تلاش - ممکنست در مورد این صوتهها که خود بخود بدون نیاز بر مفهوم کلام تراژدی را میافزینند توضیحی بدهید ؟ همین تجدد - نه مشکله باید شنید، تراژدی وصفی نیست . تراژدی تماشائی است و تراژدی صوتی اوستا شنیدنی است من نمیتونم وصف کنم .. شاید با وصف و تفسیر متنهای اوستا بتوان چیزی از آن فهمید .

تلاش - پس در همین مورد توضیح بدهید ؟

همین تجدد - دین زرتشت و هر دینی که برپایه معنویت بنا شده بوجود آورنده تراژدی اند . برخوردهای نیکی و بدی اهورائی و اهریمنی،

سلطنتهای خدا و حکومتهای شیطان و تلاش در پی تثبیت و برقراری نیرو که هر يك بسود خویش انجام میدهند بناچار به نبرد و ستیز منجر میشود و پیروزی بهر عهد و زمانی نصیب یکی از این دو نیرو است اگر جمشید هفتصد سال در شاهنامه و اوستا حکومت نیکی را میگستراند بعهدی دیگر ضحاک مار دوش هزار سال به پشتوانه اهریمن بر جهان سلطنت میکند و آن دونیروی نیک و بد که در پرده تقدیر و سرنوشت یار و یاور این دست نشاندہهای زمینی اند پیوسته با یکدیگر برای پیروزی خویش در جدالند .

کوشش من این است که این ستیز را بوسیله تضاد صوتی ایجاد کنم و نه از راه عبارت و سخن .

هجاهای اوستا در دستگاه دمزدن بگاہ خروج در برخورد با یکدیگر میتوانند تراژدی را از راه صوت القاء کنند و بشنوند . این هجاها یا باهم دوستانند یا دشمن و بگاہ رهائی از مخرجهای هفده گانه صوت ساز با یکدیگر یا چون دو دوست یا چون دو خویش و یا چون دو دشمن و یا چون دو بیگانه برخورد میکنند و این برخوردها که ممکنست گاه خفیف و نرم و گاه بسیار شدید و خشن باشد تراژدی صوتی را به نیروی طبیعی صوت میسازند . نیروی طبیعی که بلحن و نوا و آهنگهای مصنوعی آمیخته نشده باشد .

تلاش - با توضیحاتی که شما راجع بصوت اوستا دادید و تکیه روی خط دین دبیره که سرچشمه الهام شده بوده و آنرا نت کلام اوستا میدانید بنظر من این کار میتواند نوعی موسیقی باشد اینطور نیست ؟ همین تجدد - همینطور هم هست .

سال گذشته بعد از اجرای ارگاست و بعد از قطعه ای که در نقش رستم اجرا کردم موسیقیدانها و کسانی که در موسیقی مدرن امروز دست اندر کارند بیشتر بکار صوتی اوستا توجه کردند مثل فرهاد مشکوة ، ایومالک آهنگساز یوگسلاوی ، فوزیه مجد ، وبعد در اجراهای دیگری که در پاریس شد پی بردم که جای اصلی اوستا در جهان موسیقی مدرن امروز بیشتر است .

تلاش - گفتید اجراهای دیگر اوستا . ممکنست آنها را اسم ببرید ؟

همین تجدد - یکبار در فروردین امسال بدعوت پیترو بروک در روزهای بین المللی تاتر که توسط ژان لوئی پارو هنرمند فرانسوی در تاتر رکامیه پاریس و آمفی تاتر سوربن ترتیب داده شده بود . در این روزهای تاتر تم اصلی روی سه اصل بود (فضا - حرکت - صوت) یک سرود اوستائی و یک متن را برای گروه بازیگران بروک برگزیدم .

که معنی آن سرود اینست :

سفرشت دیم

طرحی از ستون تخت جمشید نشان دهنده پادشاه و همراهان . اهورامزدا خدای نیکیهای دین زرتشت در بالای ستون مشاهده میشود .

از کتاب سفرنامه شاردن

ح د د د د . ک ع ر ع و ر ع . ا ح د د د
 ح د ر ع و ر ع . ح د د د . و د د د
 ر ع . ح د د د . و ر ع ی د ل ل ل
 ح د . ح د . ح د . ح د ر ع و ر ع
 د و د د . و د : و د و د و د د
 و د . و د . و د . و د د د . و د د د
 د . و د . و د د د . و د د د . و د د
 ع و ر ع ا ع . و د د د د د د د د
 و د د د د : و د د د د د د
 و د د . و د د د د د . و د د د د
 و د د د د . و د د د د د . و د د د

نیرو از برای ستور
 درود بستور
 گفتار نرم از برای ستور
 پیروزی از برای ستور
 خوراک از برای ستور
 پوشاک از برای ستور
 کشت و ورز از برای ستور
 از برای تغذیه ما آن را پیروان ای
 اهورا

واین يك
 نام من تندترین است
 نام من دلیرترین است
 نام من سخت‌ترین است
 نام من برضد دیو کار کننده است
 نام من ستیزه شکن است
 نام من بستیزگی چیره شونده است
 نام من بموج آورنده است
 نام من موج ریزنده است
 نام من موج‌انگیز است
 نام من زبانه کشنده است
 نیزه تیز سرنام من است
 نیزه آرنده نام من است
 بخوان نامهای مرا ای پاك
 زمانی که در میان لشکر تشنه بخون
 باشی و در میان دو کشور که بضد هم می‌جنگند

سرود به خط اصلی دین دبیره

تلاش - شما در صحبت‌ها تون به تمرکز
 درونی اشاره کردید ممکنست بیشتر در این
 مورد توضیح بدهید ؟

مهین تجدد - مهمترین اصل برای پیدایش
 تراژدی صوتی اوستا مسئله تمرکز است یعنی
 باید اندیشه بر اندامهای صوت ساز «خلق -
 خیشوم - کام - لب و دندان» متمرکز گردد
 و در صورت پراکندگی نیروی تراژدی قدرت
 خود را از دست میدهد و درین تمرکز درونی
 است که مسئله خلق و ابداع صوت ساز
 همراه تکنیک شناسائی مخرجهای صوتی
 مطرح میشود و برای من در میان اجراهایی
 که تاکنون کرده‌ام شب نقش رستم چیزی
 بود استثنائی و خارق العاده . نزدیک طلوع
 فجر وقتی که خورشید خانم مقبره شاهان را
 رنگ میزد من برابر کوه بلند و آتشکده‌های
 خاموش رسالت سروش را بعهده گرفتم ،
 پیامش را بزمین رساندم و بعد با آسمان صعود

و بعد از بحث و سخنهایی که در پایان
 برنامه بر سر آن رفت و عقیده ایومالک و پیر
 شفرز که هر دو از صاحب نظران جهان
 موسیقی امروزدند یقین کردم که هجاهای
 صوتی اوستا مشتاقانه در آسمان موسیقی
 پروبال میزند و موسیقیدانها چه دانه و آب
 پر قوت و گوارائی برای این پرنده‌های رها
 در انبان خویش دارند ..

اجرای دیگر آن در جشن هنر امسال
 شیراز بود که از يك مثلث صوتی برمبنای
 داستان هوم عابد و افراسیاب برگزیده از
 یشتها آماده شده بود و به همراهی فهمیه راستگار
 و پرویز پورحسینی در تالار دانشگاه شیراز
 اجرا کردیم و همه اینها در زمینه تجربه
 و نوعی پیمایش در خط جستجوی صوت
 خام بوده است .

و قطعه‌ای را هم با نمایش پیوند صوت
 و حرکت و تمرکز درونی بر اندامهای صوت
 ساز خودم اجرا کردم و در همان شب پس از
 پایان برنامه با توجهی که موسیقیدانها بدان
 کردند دانستم که خانه صوتی اوستا در جهان
 موسیقی است . درست یا غلط .. نمیدانم
 راستش روی تجربه قطعیت آوردن خود گمان
 است و تاکید بر گمان درست نیست .

اجرای دیگر . بمناسبت دعوتی بود که
 توسط ایومالک در اردیبهشت امسال شرکت
 برای فستیوال موسیقی مدرن که توسط
 تله ویزیون فرانسه و گروه تحقیقاتی موزیک
 پاریس ترتیب داده شده بود بعمل آمد .. و
 همراه کار ایومالک Ive Malec و پیر
 شفرز Pierre - Schaeffers و گی ریبیل
 Gey - Reibel در موزه گیمه پاریس
 اجرا شد .

صفحه بفرام

کردم و خروس‌های سحر خوان جای مرا برای رسالت سروش آسمان روی زمین باواز گرفتند ..

آتش همه چیز واقعی بود هجاهای اوستا بکوهها میخورد . سنگ قبر خفتگان میخورد بدیوار آتشکده میخورد و خورشید طلوع میکرد و پرواک آن صداها وقتی دوباره بمن رسید خودم را گم کرده بودم برای چند لحظه یادم نمیآمد اسم چیست تا یکی صدایم کرد .. و فهمیدم واقعیت چون يك واقعه واقع شد برای دمهائی کوتاه و سپس شکست .

اجراهای دیگر هرگز باین واقعه نرسیدند .. نمایشی بودند ، چه میدانم هنری بودند ، پیش‌بینی شده بودند اما آتش یادگاری ماندنی داشت و مهمترین آن مسئله تمرکز بود و صوت و فضای اصلی یعنی همان تمی که ژان لوئی بارو در رکامیه مطرح میکرد .

تلاش - ممکنست کمی راجع بخود اوستا حرف بزنید ؟

مهمین تجدد - در مورد اوستا دانشمندان ایران و مستشرقین آنچه که باید بگویند گفته‌اند و به بقین استادانی که در ایرانند صلاحیت این گفتگو را بیش از من دارند و من هرچه بگویم جز نقل گفته‌ها و تحقیقات آنها چیز دیگری نیست .

اوستا کتاب دینی ایرانیان باستان است که از پنج قسمت بوجود آمده . نخستین آن «یسن» نام دارد که پنج شعر بلند از زرتشت پیامبر بنام «گاتها» جزو آنست . دومین آن «ویسپرد» است که با بیست و چهار فصل درباره مراسم و آداب دینی است . سومین آن «وندیداد» است با بیست دو فصل که فصل دوم درباره پادشاهی جسم و داستان زندگی اوست و فصلهای دیگر ویژه آداب شریعت دین چهارمین آن «یشتها» است که از بیست و يك فصل تشکیل شده و هر يك از یشتها بنام یکی از ایزدان و امشاسپندان نامزد گردیده است . مندرجات یشتها بر دو گونه است یا ستایش اهورا و ایزدان و امشاسپندان است و یا شرح داستانهای حماسی یلان و شاهان اساطیری ایران که در مجموع میتولوژی کهن ما را فرامیگیرد .

پنجمین آن «خردک اوستا» است که برای نمازهای خرد و بزرگ و عبادتهای روزانه و آئین‌ها و جشنهای مذهبی ترتیب یافته است البته کهن‌ترین قسمت اوستا همان پنج شعر بلند است از پیامبر بنام گاتها . گاتها کلام منظومی است که وزن آن هجائی است .

اوستا یکی از چهار اثر کهنه جهان است ، که عبارتند از تورات قوم سامی ، ادیسه و ایلیاد همر ، ریک و دای هندیان ، و اوستای پارسیان بنا به نقل طبری اوستا را در روی دوازده هزار پوست گاو بخط زر نوشته بودند

و گویا در آرشیو رویال تخت جمشید نگهداری میشده که کلیه نسخه‌های آن هنگام هجوم اسکندر بایران در آتش سوخت .

اوستائی که امروز در دست ما است بنا بگفته اوستا شناسان يك چهارم اوستای زمان ساسانیان است که از هشتاد و سه هزار کلمه ترکیب یافته که پنجهزارتای آن واژه‌های غیرمکررند .

تلاش - ممکنست بفهمانید با گروه بازیگران بروک در ارگاست چگونه کار میکردید و آنها که آشنائی بخط و زبان نداشتند چگونه یاد بگیرند ؟

مهمین تجدد - بعد از برگزیدن متن مورد نظر آنها را بحروف لاتین Transcription برمیگرداندم و بچه‌ها پس از شناخت علامتها و فراگرفتن تکنیک صوتی خط دین دبیره آنرا میخواندند و بعد مرحله تمرکز درونی و خلق فردی ، آغاز میشد .

تلاش - نظر شما درمورد تأثر امروز خودمون چیست ؟

مهمین تجدد - تأثر ... یا نوا در آوردن . کدامیک؟ از نوع اول بسیار کم داریم و از نوع دوم فراوان . بهترین بازیگر را بدترین بازیگر میدانم .. از گریانندهای تأثری از خندانان - های تأثری از اشك گرفتن ، از پیامهای تأثری . از حس برانگیختن . از باحساس بازی کردن بی‌نهایت متنفرم ..

و درین زمینه با «یونسکو» بسیار هم عقیده‌ام برایتان میخوانم تا عقیده‌ام را بهتر بیان کرده باشم البته از زبان دیگری . «... هنرپیشه با خود بیگانه میشد ، شخصیت خود را فراموش میکرد و در جلد «دیگری میرفت واقعاً چگونه میتوانست که «شخص دیگری بشود و نقش قهرمانی را «ایفا کند؟ این کار در نظرم نیرنگ‌زننده‌ای «بود ، دروغ آشکاری بود غیر قابل فهم «بود» .

«تازه بدتر از همه ، هنرپیشه شخص دیگری هم نمیشد ، ادای او را در میآورد در نظرم این دشوار مینمود و نوعی نیرنگ و نادرستی بود تماشاگران میگفتند «چه خوب بازی میکند» در نظرم بد بازی میکرد و بازی کار بدی بود ایرادی هم که بویس ورامین آری و آواسیان گرفتند این بود که بد بازی میکردند یعنی چون بازی نمیکردند و ادا در میآوردند بنظرشان رسید که بازی بلد نیستند و امروز می‌بینیم همان حرفهائی که در کتاب پارسال نو شتم يك تأثری بزرگ دنیا دارد میگویند ...

تلاش - پس چه چیز باید جانشین خنده و گریه و حس بشود ؟

مهمین تجدد - واقعه و حقیقت . بینید لذت بردن بسیار آسانه لازم نیست تأثر را ، هنر را ، موسیقی را ، نقاشی را ، شعر را بکار بگیرید هنر در چیز دیگر هست که با آسانی می‌خنداند و میگریاند نوشته‌های يك سنگ قبر ، نیاز يك گرسنه فقیر برای صناد پول خرد ، رنگ باباکرم ، صدای گل پوندای در صبح بهار قصه‌های شب‌رادیو ، فیلم فارسی ، همه ممکنست موجب نشاط و یا اندوه شوند ، پیتون پلیس روزهای زندگی ولی آیا هنرند .. بخوشی در آوردن و محزون کردن از هنر جداست .. هنر مرحله بهت خدایان است و خدایان مبهوت اندیشه قلقلک و نیشکان هرگز در سر ندارند .

متأسفانه امروز هنر بمشابه قرص تخدیر شده .. روی صحنه بیانیتهای سیاسی و اجتماعی میخوانند شعارهای مردم پسند میدهند . خیال میکنند تأثر عرضه کرده‌اند من يك مقاله خوب را در این زمینه‌ها صدتا چنین بیس‌ها ترجیح میدهم و وقتی سکوت میکنم که بینم غم نانش در پی است و وقتی فریاد میکنم که بینم خدای نکرده ادعای هرهم دارد ..

امروز هر کس بکار تجربی تأثر دست میزند چه در اینجا و چه در جاهای دیگر در پی آنست که این حازونها و شته‌ها و آفتهای بیماری‌زا را از این درخت کهن جدا کند ولو این که از سلیقه روز جدا بشود .. و باز بقول یونسکو «ضروری نیست که هر نمایشنامه‌نویس و کارگردانی آرزومند دشمن عوام باشد ، ولی این نیز ضروری نیست که نمایشنامه‌نویس و کارگردان آرزومند دوستی عوام باشد اما کوشش و آفرینش باید بیرون از دایره ملاحظه‌های سازشکارانه قرار گیرد .» و این درست است اگر شما دائم بفکر پسند عام . فروش بلیط صدای کف زدن و هورا ، تحسین مطبوعات و باد در کیسه نایلونی شهرت باشید .. خلق نکرده‌اید چند رقم را برای بدست آوردن حاصل جمع زیر هم نوشته‌اید و این هنر نیست ما اگر در گذشته تأثر نداشته‌ایم که برای شما مثال بزنم اما در زمینه‌های ادبی برتایر مثال داریم که میتوانیم از روی آنها مطلب را درك کنیم و قیاس کنیم میان بازار و سریر هنر که چقدر فاصله داشته . مگر زمانی که سهروردی «عقل سرخ» و «صغیر سیمرغ» رامینوشته و یاجامی سلامان و ایسال را ویا مولانا مثنوی را و ناصر خسرو قصیده‌های فلسفی‌اش را ویا آن شیخ هورقلیایش را فکر طوافان و سهره فروشان و سلمانیهای دوره‌گرد را میکرده که بفهمند یا نفهمند .. هرگز . من نمیدانم این مد از کجا باب روز شده که باید مردم - توده - جماعت - خلق آنچه را که عرضه میشود بفهمند .

صفحه پنجاه و یکم

صحنه‌ای از تمرین نمایشنامه ارگاست در باغ فردوس
از راست بچپ : آری آوانسیان ، پیتر بروک و مبین تجدد مشاهده
میشوند .

هنرهای تخیلی را مطلقاً دوست ندارم.
و هنر را به تجربه و آزمایش خلق کرد ، و
این مردمند که باید هنرمند را یاری دهند و
خود را بسطع عرضه شده برسانند نه هنرمند
که فرود آید و جویده‌ها را دوباره مضمضه
کند . . اما آنچه را که در این زمان برای
خودمان لازم میدانم نوعی تربیت تماشاگر
است برای کارهای تجربی . . بنظر من وقتی
نویسنده‌ای یا کارگردانی بگونه‌ای از بازار
خود را جدا کرد باید برای فهم و آشنائی
مردم نیز کوشش بکند و راستش مردم از
اینکه نمیدانند گناهی ندارند . . هنرمند هم
از این که نخواهد تا سطح بازار عام تنزل
کند گناهی ندارد بلکه باید بوسیله مطبوعات ،
کنفرانس ، رادیو و تلویزیون هنرمند در هر
کاری که عرضه میکند . مردم را با رموز و
دقایق کارش آشنا کند مثل همین کاری که
یونسکو کرده و سلسله کنفرانسها و مصاحبه
هایش را چاپ کرده‌اند . . ولی ما هنوز این
نقص را جبران نکرده‌ایم . . کار ما همش
ایجاد شوک بوده بی آنکه از مزایای آن سخن
گفته باشیم .

گفتگو از فرامرز جودت

فلسفه

بقلم : ابوالقاسم حالت

شیرین زبانی

مانند مینیاتور از هنرهای زیبا شمرده میشد و چنانکه اهل فن اطلاع دارند امروز قلمدانهای قدیم که کار استادان نامی است در ردیف بهترین اشیاء عتیقه گروهی از عتیقه داران شمرده میشود.

او در سال ۱۲۷۹ با پدر و مادر و برادران خود که جمعا شش نفر می شدند از شیراز عازم تهران گردید و تقریباً از همان آغاز اقامت در مرکز با مشروطه طلبان همصدا شد. پس از فتح تهران بدست مجاهدان نیز در جرگه روزنامه نگاران درآمد. عضوی از اعضاء روزنامه رعده شد و با مرحوم سید ضیاءالدین همکاری کرد.

میرزا ابراهیم از روز انتقال بمرکز تا کودتای ۱۲۹۹، طی مدتی قریب بیست سال مبارزه در راه مشروطه خواهی، در تهران سختی ها دیده و ناکامی ها کشیده بود. ناامنی ها، قلدری ها و قداره کشی های زیادی دیده بود بطوریکه همزمان با کودتا وقتی صاحب روزنامه شد در پنج شماره تمام خاطرات تلخ خود را روی دایره ریخت و از بس تندروی کرد توقیف شد.

پس از مدتی ناهید آزاد شد و او بار دیگر به انتشار روزنامه پرداخت اما دشمنانی که او در همان پنج شماره اول برای خود تراشیده بود بقدری سرسخت و نیرومند بودند که هر وقت فرصتی دست میداد زهر خودشان را میریختند و وسیله توقیف روزنامه را فراهم می آوردند. حتی چندبار برای ریختن خون او توطئه کردند ولی اعلیحضرت رضاشاه کبیر

صفحه پنجاه و سوم

خان ناهید، مدیر مسؤول: سید محمود مدیر قمی.

میرزا ابراهیم خان در امور چاپ و مطبوعات اطلاعات و تجربیات کافی داشت. مردی تجددخواه و روشنفکر بود و چون طلوع روزنامه ناهید همزمان با کودتای ۱۲۹۹ و شروع یک رشته اصلاحات بدست رضاشاه کبیر بود، انتشار افکار مترقیانه وی هواخواهان زیاد پیدا کرد و ناهید در اندک مدتی به شهرت و محبوبیتی رسید که حقا شایسته آن بود. اگرچه این شهرت و محبوبیت ارزان بدست نیامده و بیهای بارها توقیف و تحمل صدمات زیاد نصیبش شده بود. در سال ۱۳۰۴ که گرفتن شناسنامه

معمول شد سید محمود مدیر که در تهران او را «مدیر قمی» میخواندند، همان «مدیر قمی» را شناسنامه گرفت. برادرش سید حسن، مدیر روزنامه ستاره صبح چون پدرش به «مقدس» معروف شده بود، کلمه «مقدس» زاده را بعنوان اسم فامیل برگزید. میرزا ابراهیم شیرازی نیز که ناهید را می نوشت کلمه «ناهید» را برای نام خانوادگی خود انتخاب کرد.

ابراهیم ناهید در شیراز در خانواده ای کشاورز تولد یافته بود. این خانواده امروز بنام «لاله پرور» نامیده میشوند و هنوز خانواده ای سرشناس و نامور میباشد. ابراهیم تا هنگامیکه از شیراز به تهران آمد سرگرم تحصیل دانش بود و در ضمن به نقاشی روی قلمدان میپرداخت که در آن زمان

تقریباً هشتاد سال پیش، یکی از اهالی قم بنام سید محمود، تصمیم گرفت که مدرسه ای بسبک جدید در قم تأسیس کند.

پدر او سید عبدالله، از شدت تقدس به «سید عبدالله مقدس» شهرت داشت و خودش نیز مردی دیندار و روشنفکر بود.

سید محمود در سال ۱۲۸۵ امتیاز مدرسه ای را گرفت و آنرا بنام خودش «مدرسه محمودیه» نامید. او چون مدیریت این مدرسه را بعهده داشت رفته رفته به سید محمود مدیر معروف گردید.

چنین مدرسه ای تا آن زمان در قم سابقه نداشت و بنابراین میتوان او را مؤسس فرهنگ جدید در آن شهر دانست.

برخلاف مکتبخانه که اطفال روی زمین می نشستند کلاس های مدرسه محمودیه بامیز و صندلی و نیمکت مجهز بود. این مدرسه چهار کلاس داشت و در کلاس های سوم و چهارم آن زبان فرانسه نیز تدریس می شد. سید محمود مدیر، سیزده سال بعد به تهران نقل مکان نمود.

حسن فرهنگ دوستی او که در قم بصورت مدرسه داری و آموزگاری جلوه کرده بود در تهران بصورت روزنامه نگاری بروز کرد.

همکاری او و نویسنده ای روشن بین بنام میرزا ابراهیم خان شیرازی در سال ۱۲۹۹ موجب انتشار «ناهید» گردید.

زیر سرکلیشه ناهید چنین نوشته شده بود: «صاحب و سردبیر: میرزا ابراهیم

چون پشتیبان او بود هر بار او را از مهلكه نجات داد .

يك بار از دست دشمنان خود گريخته به مجلس پناهنده شد و در آنجا تحصن اختيار كرد ، اما آتش كينه كسانی كه تشنه خون وی بودند تيزتر از آن بود كه زود خاموش شود لذا برای دست يافتن به او حيله‌ای انديشيدند و عده‌ای را تحريك كردند كه بعنوان شكایت در خصوص نان شهر به مجلس بروند و در آنجا ناهید را پیدا کرده بکشند ولی اعلیحضرت رضاشاه کبیر بموقع ازین توطئه آگاه شدند و محض مصلحت دستور دادند اورا موقتاً از تهران خارج کنند و شبانه به رشت انتقال دهند .

هرچه درمیان از مطبعه درمیان

ناهید بعثت مقالات طنزآلود و تنیدی كه مینوشت همیشه دچار دردسر بود . در شماره آخر سال پنجم ، شنبه ۲۸ خرداد ۱۳۰۵ ، تحت عنوان «هرچه درمیان از مطبعه درمیان» مینویسد :

من چند سال پیش از مشروطیت يك روز بیکار بودم مثل ولگردها تو خیابان ناصریه راه رفته و مانند دهاتی‌هایی كه بشهر می‌آیند سر را بلند کرده دو طرف خیابان مغازه‌ها و دكانها را تماشا می‌كردم تا رسیدم كمر كشی‌های خیابان . دیدم يك كارخانه‌ایست كه عده معدودی بچه‌ها با پیراهن‌های مشكی جلو میزهای خانه خانه‌ای ، يك چیزائی مثل خروس كه دانه جمع می‌كند دانه دانه از آن سوراخها بیرون آورده توی يك اسباب‌آهنی دستی كه در دستشان بود می‌چیدند و بعد نخ بسته می‌گذارند زیر يك ماشین كه تا آنوقت من هیچ ماشین جز چرخ خیاطی ندیده بودم ، بعد چرخ را راه انداخته از بالا كاغذ میدادند . از آنطرف ، خط نوشته‌شده بیرون می‌آمد ...

... نمیفهمیدم چه كارخانه‌ایست اما از همان ساعت اول عاشق این كار شده و پیش خود گفتم كاشكي يك جوری میشد من وارد این كارخانه میشدم ...

بآن آرزویی هم كه داشتم رسیدم و چند ماهی بیشتر طول نكشید كه چرخ و فلك دست و پا را در مطبعه و روزنامه‌ها بند كرد . گویا در آن ساعت مرغ آمین در راه بود . ملتفت هم نبودیم كه يك چیز دیگری از خدا بخواهیم و يك چنین كار خطرناك پرمصیبت كم دخلی را دعا كردیم . باری از آن بیعد تا الان (۱۳۰۵) متجاوز بریست و پنجسال است در مطبعه‌ها و روزنامه‌ها لی لی می‌خورم حالا چه مكافات‌هایی كشیدم قابل شرح نیست اما در این مدت عوض این همه خدمات و بلایا يك چیز فهمیدم و آن هم برخوردن بحرف آن كربلائی بود كه هرچه بیرون می‌آید از همین مطبعه‌های لعنتی است . هراقلابی دردنيا پیش آمده از زیر ماشین - های مطبعه‌ها بیرون آمده ...

ناهید همچنانكه در مقاله فوق اشاره کرده ، خدمات خود را در تهران از كاردر چاپخانه آغاز نموده بود . به خواندن روزنامه و كتاب علاقه شدید داشت . مقدار زیادی از اطلاعات و معلومات خود را از دقت در مطالعه كتب و مقالاتی كه در چاپخانه چاپ میشد بدست آورده بود . هوش خداداد و فراست غیرقابل تصویری داشت . به خواندن اخبار خارجه حریص بود و بواسطه همین حرص و تشنگی ، همیشه اطلاعات دست‌اولی از پیشرفت‌های علمی و اجتماعی غرب داشت . در شك پوشی تاحد افراط پیش رفته بود بطوریکه همیشه از یخه‌آهاری و كراوات‌های گرانبها استفاده می‌كرد . زنان خانواده او را باید جزء نخستین گروه زنان ایرانی شمرد كه در رفع حجاب پیشقدم شدند و این یکی از نشانه‌های تجددخواهی و روشنفكری او بود .

آسیای آبی - آسیای بادی

مقاله ذیل یکی از دهه‌ها مقاله‌ای است كه در شماره‌های مختلف ناهید چاپ شده و حس ترقیخواهی میرزا ابراهیم خان ناهید را می‌رساند :

البته میدانید آسیاهای آبی ، ولواینكه بقول رفیق عزیز خودمان آقای شاطر حسن همه چیز آن ، از سنگ و آب و چوب و میله آهن و چوب سفید و روغن چراغ و غیره آن ، از مال خاص خالص وطن عزیزمان ایران باشد باز باید تصدیق كرد كه آسیای آبی در حكم همان لوله‌نگی است كه در سر قبراقا می‌سازند و بقول محمد شیطان در قرن بیستم دهمه شده یعنی باصطلاح خودمان ور افتاده است . آسیاهای آبی ما هر چند كه یادآور هزاران قضایای تاریخی و ادبی از قبیل كشته شدن یزدجرد شاهنشاه ایران و حكایت منجم معروف و سگ آسیابان و غیب‌گوئی راجع بیاران باشد باز هم متأسفانه لازمه زندگانی قرن حاضر این شده كه این كارخانه‌های عتیق دوره آدم و حوا یا ادریس نبی راترك گفته وآیه «هذا فراق بیني وبينك» را درمقابل آن انبیه و مؤسسات كهن سال بخوانیم .

آدم مخصوصاً آدم ذوقی صوفی مسلک مثل همه ماوقتی سرشتر گلوهای این مؤسسات كهن سال زیر درخت‌های بیداطراف نهرهای آسیا نشسته بطری را توی آب گذارد یا قلیان حشیش و اسرار چاق كند یا منقل را با آتش‌های مصنوعی درست كرده و بستی بچسباند و از آن نان‌های آسیابان هم چند قرصه گرفته با ماست خيكي و پنیرپرچك و پونه‌های كنار جوی بارفقا بخورد ، دیگر ممكن نیست طاقت بیاورد كه يك چنین مؤسسات پرروح و مناظر شاعرانه‌ای را از دست بدهد . اما افسوس با تمام این مزایا ورشته‌های قدیمی علاقه و محبتی كه بین ما و این مؤسسات هست بایستی همدیگر را برای

الی‌الابد وداع گوئیم .

همان‌طور كه خیلی از این چیزهای زیبا ونفیس داشتیم و تدریجاً از دست دادیم . يك روز دیدم مشهدی علی خودمان در بلفانطه نشسته چای‌مایه‌دار خوبی خورده ، چپقش را هم از آن نوچه‌های فرد اعلی چاق کرده ، يك میزند و مثل همان اول‌های من با چرخ و فلك در كارزار است . وقتی گوش دادم دیدم برفیقش می‌گوید : «همین اتومبیل پیدا شد كه این جور خیروبركت از میون رفت . پیشتر یکی كه میخواست سفر زیارت كند چند روز میافتاد تو بازار برای خرید و تهیه سفر . سوزن و نخ ، قمقمه ، سینه‌جونی ، كیسه ، جام ، زنجیر ، دواجات همه‌جوره ، توبره پشته و هزار چیز دیگر می‌خرید و چقدرها خیرش بمردم میرسید . از طرفی از تهران تا خود مشهد اگر به گدا پول هم نمی‌داد اقلأ كنار جاده هزار نفر فقرا و بیچاره‌ها پشكل الاغهای كاروان او را جمع می‌كردند .

از تهران تا مشهد صد جا آدم منزل می‌كرد و خیرش بقهوه‌چی ، بقال ، نعل‌بند ، علاف میرسید .

حالا تا شب خیال مشهد بسرش می‌زند ، میاد يك اتول میگیرد سوار میشود و بیست و چار پنج ساعتی میرسد بآنجا ، نه خودش از دنیا چیزی می‌فهمد ، نه يكشاهی خیرش بكسی میرسد .

رفیقش گویا از آنهایی بود كه رونكیش بومی داد . جواب داد : «مشدی علی بابا بول كن آن زندگانی گدا بازی چی بود داشتیم اگر حالا همانهایی كه كنار جاده پشكل جمع کرده گذران می‌كردند دولت بوسیله مدرسه جمعشان كند ، يكیشان نجاری خوب یاد بگیرد يكیشان آهنگر خوب بشوديكیشان چرم ساز خوب بشود و معادن نفت را كه سایرین می‌برند ، خودشان دریابورند ، اتمبیل هم بسازند و سوار شوند چه دخلی دارد بآن الاغ‌سواری و پشكل جمع كنسی و پستك پوشی ...!؟»

از كجا آمديم بكجا ؟ موضوع آسیای آبی بود و آسیای دودی ، صحبت باین جاها كشید . من شنیده بودم مسیو شاتول نامی يك آسیای برقی ، بقول خودمان دودی وارد کرده با اشتراك چند نفر ایرانی و مسیولوا كه یکی از مكانيك‌های خوب نمره اول است در نزد يك انبار گندم كارخانه راه انداخته و این كارخانه می‌تواند روزی معادل هفتاد خروار گندم و جو را مثل برنج صدري بوجار نموده و بعد آرد نرم بی‌غل و غش کرده تحویل كند و ضمناً اگر بلدیه مایل باشد می‌تواند چراغ برق تمام آن محل را هم بدهد .

چند روز قبل درشكه سوار شده رفتم آنجا ، پناه برخدا ، دیدم حقیقتاً این كارخانه روزگار آسیای آبی‌های ماراسیاه خواهد كرد .

چیزی که يك خرده مرا خوشحال کرد این بود که صاحبان کارخانه میگفتند هنوز بعضی از رؤسای ارزاق و انبار از آسیابانهای آبی و بعضی نانوایان که آسیا دارند ملاحظه کرده بقدر کفاف گندم برای آرد بما نمیدهند .

گفتم خدا پدرشان را بیامرزد اگر شما را تشویق کنند و دوتای دیگر ماشین آسیا سیرین وارد کنند در همین یکی دو ساله کلک آسیابهای زیبای قدیمی کنده خواهد شد آنوقت است که یکمشته چاروادار و آسیابان و اجاره دارهای آسیابها هم بیکار شده و سرجمع سایر بیکارهای مملکت خواهند شد .

از همه شوخی ها گذشته ، لازم است اولیای امور تمام توجه خودشان را معطوف تشویق عناصر منورالفکر کنند تا سرمایه های خودشان را بکار انداخته و از هر قبیل کارخانه و ماشین وارد مملکت کنند که صبح بصبح در آتیه از همه محلات شهر عوض صدای عرعراغ سوت ماشین های کارخانجات بلند شود .

سر کلیشه ناهید جنبه سمبولیک داشت . آفتاب تابان که قطعاً نشانه پرتو روشنفکری بود ، از پس کوهسار طالع شده میدرخشید و درودشت را روشن کرده بود ، فرشته ای که لابد فرشته آزادی و عدالت بشمار میرفت پیش می دویید و دیوی که دیو ظلم و استبداد بود از دیدن او وحشت زده شده میخواست بگریزد .

ناهید چون پی در پی توقیف میشد سه روزنامه دیگر در اختیار داشت به نام های : «ستاره صبح» ، صاحب امتیاز : سید حسن مقدس زاده ، برادر سید محمود مدیر قمی .

«افلاک» ، صاحب امتیاز : سید نجم الدین طباطبائی همدانی .

«خلق» ، صاحب امتیاز : علوی زاده . هر وقت ناهید توقیف می شد ، روزنامه ای دیگر ، مثلاً روزنامه «خلق» بجایش منتشر میگردد . عجب اینکه در این قبیل مواقع نه تنها قیافه صفحه اول و صورت سایر صفحات ناهید تغییر نمی کرد بلکه سر کلیشه نیز همان کلیشه با همان تصویر فرشته و دیو بود منتهی فقط کلمه درشت «ناهید» از آن پاک شده و کلمه «خلق» با حروف خیلی ریز بالای کلیشه چاپ شده بود .

بالای سایر صفحات نیز کلمه «ناهید» همچنان دیده میشد .

گاهی مواردی پیش می آمد که هم ناهید و هم سایر روزنامه هائی که يدك می کشید همه توقیف شده بودند و هواخواهان ناهید ناچار تا چند شماره سماق میمکیدند . اما وقتی خود ناهید یا یکی از جرائد نائب مناب اواز توقیف در می آمد ، میرزا ابراهیم خان مطابق معمول سرمقاله خود را

باین موضوع تخصیص میداد که چرا «مدتی این مثنوی تأخیر شد .» ؟

نشد که نشد

ناهید همیشه هفته ای دو شماره روزهای شنبه و سه شنبه انتشار می یافت .

یکبار پس از دو شماره توقیف سرمقاله آن چنین بود :

«هفته ماضی و شنبه گذشته سرمقاله ما منتشر نشد .

چرا ؟

خوب نشد که نشد !

کره آسمان که به زمین نیامد ، کره زمین هم سر جای خودش ایستاده یا در محور خودش میچرخد .

هزار گرما در شیکاگو بشود ، میلیون ها حوادث اعتصاب و ترقی و تنزل پول در دنیا اتفاق بیفتد باز چراغ خاموش است و آسیاب میگردد . حالا تا ببینی کی عمر دنیا بسر بیاید و این چرخ از گردش بیفتد .

یادم هست که بعد از خاتمه جنگ عمومی (جنگ جهانی اول) و اعلان متارکه جنگ و انعقاد کنفرانس صلح ، مسیو کاسپار ایپیکیان محرر سیاست خارجی روزنامه رعد مقاله ای نوشت و در آنجا خسارات مادی و معنوی ، جانی و مالی دنیا را که سر به میلیارد ها ضایعات مالی و ده ها میلیون تلفات نفوس حیوان و انسان بود با اسناد مجسم ساخته و در خاتمه نوشته بود اگر آدم در دنیا گردش کند باز می بیند که انگار نه انگار ازین دنیا چیزی کم شده . دنیا خیلی بزرگ است . بقول عرفا دنیا به منزله رودخانه بزرگی است که يك سرش عالم وجود است و يك سرش شهرستان یا اقیانوس عدم . و شب و روز این رودخانه جاری است و سر و تهش هم معلوم نیست و آدم نمی فهمد از کجا آمده و به کجا میرود . خوشبختی ها و بدبختی ها هم درین دنیا غیر پایدار و موقتی است .

خوب ، باین تفصیل اگر دو روز درین دنیای باین بزرگی روزنامه ناهید بیرون نیاید بکجای ابروی عروس فرتوت دنیا برخواید خورد ؟

... دنیا هم بقول یارو گفتنی هر روز يك مقتضیاتی دارد و مردم انتظار دارند در روزنامه ناهید چیزهائی بخوانند که در سایر روزنامه های مهم و جدی نیست و میل ندارند در ناهید خبرهای رسمی روزانه را بخوانند . از ناهید مطالبی انتظار دارند بشنوند که چگونه ناهید و هفت جدش هم میچاد .

از جراید دیگر بهمان فهم کلیات قانعند ولی در روزنامه ناهید جزئیات را تجسس می کنند . باین معنی که در روزنامه بزرگ و متشخص و فانتزی ایران میخوانند : «جلسه وزرا تشکیل شده ، تا چهار از شب گذشته به ترق و فترق امور مهمه اشتغال داشته ، بعد هم شرفیابی حاصل کرده و راپرت های

مملکتی را بعرض رسانیده و مدتی به اصفاء بیانات اشتغال داشتند .»

آن وقت از روزنامه ناهید می خواهند که آن امورات از چه قبیل و آن عرایض و بیانات چه بوده .

ببینید ریش ما گیر چه آدمهای پرمدهائی افتاده !

فکر نمی کنند که اگر بیش ازین که روزنامه شریفه ایران نوشته ، خبری بود که خودش مینوشت .

نمی دانند جائی که شتر بود به يك غاز روزنامه ناهید پیش آن يك پاپاسی هم قیمت ندارد ...

بهر حال يك خبر تازه که میتوانم بشما بدهم این است که نمیدانم بواسطه گرانی بنزین یا کمی لاستیک ، اتومبیل و وسائل نقلیه فرنگی کم شده و دومرتبه بعد از چند سال ، دوره دوره شمندر وطنی یعنی الاغ شده است .

کار الاغ بقدری بالا گرفته که مردم عموماً از معمم ، مکلا ، فکلی ، اعیان ، تاجر ، کاسب حتی آنهایی که خودشان اتومبیل شخصی دارند در خانه گذارده ، در سرگوگل تجریش بدون تکبر ده نفر ده نفر در سربك الاغ زخمی که در هر قدم بیست جا به سجده میرود هجوم مینمایند .

شما جاتان خالی که ببینید صبح ها سر قبرستان تجریش چگونه سربك الاغ خون راه می افتد . آخ چقدر دلم میخواست من هم بقدر يك خر قیمت داشتم .

یال و دم خر بدست زن و مرد می افتد ! صاحب خر ، خودش تو رختخواب پر قو خوابیده هیچ کاری به کارها ندارد ، مردم خودشان بجان هم افتاده دعوا را با هم تمام می کنند و پول ها را با کمال کوچکی و عذرخواهی تقدیم میدارند .

دیروز که میخواستم خودم را زودبشهر برسانم ، وقتی خر کرایه بده و آن دخل های سرشارش را میدیدم ، پیش خودم میگفتم که روزی خواهد رسید که مردم همانطور که پول براه خرو خرید میدهند بیهای روزنامه و قاتر بدهند ؟ ..»

سرمقاله های ناهید را خود میرزا ابراهیم خان به امضاء «منشی باشی ناهید» می نوشت . در اغلب سرمقاله ها نیز اول يك داستان سرگرم کننده قدیمی را نقل میکرد ، بعد از آن نتیجه انتقادی سیاسی یا اجتماعی میگرفت .

گاهی هم لوطی ها یا کاسبکارهای لوطی منش بعضی از محلات را معرفی میکرد و گفتار یا کردارشان را بالحنی تشویق آمیز شرح میداد تا مردم پیروی کنند .

مثلاً در مقاله ای تحت عنوان «مشدی نوروز قهوه چی سرمشق وطن پرستی است» می نویسد :

«... پهلوانان مقاله امروز ما مشهدی نوروز قهوه‌چی و پنجه باشی هستند که هر دو در جلوخان شمس‌العماره قهوه‌خانه دارند...»

در دنباله این معرفی، عمل لوطیانه و جوانمردانه آنان را می‌ستاید که از منفعت سرشاری صرف‌نظر نموده و فروش چای و قلیان را به گروه خاصی که در آن زمان بدخواه ایران بشمار می‌رفتند، ممنوع کرده بودند.

در جای دیگر شرحی راجع به دائی‌جعفر داده، که: «دارای تمام مزایای اخلاقی لوطیگری بود. می‌گفت: «پنج شاهی را فدای یک قران کنید.» یعنی با صرف‌مبالغی جزئی میتوان از زیان‌های کلی جلوگیری کرد. و مطابق معمول دامنه این بحث را به انتقاد از کارهای کسانی کشانده که با خودداری از پرداخت پولهای قلیل دچار ضررهای کثیر شده‌اند.

سرمقاله‌های ناهید عموماً با عبارات ساده و روان و شیرین، همراه با اصطلاحات و کلمات عامیانه نگاشته می‌شد. مقدمه انتقادی تندی پیدا می‌کرد و حکم نیش‌های زهرآلودی را داشت و طبیعتاً کسانی که چنین نیش‌هایی می‌خوردند از کوره در می‌رفتند و کمر قتل او را می‌بستند.

از لحاظ کمیت نیز سرمقاله‌های ناهید بسیار طولانی بود و اغلب اوقات صفحات اول و دوم و سوم روزنامه را اشغال می‌کرد.

پشت میز نشین‌ها

یکی از دردهای ما که از شخص اول مملکت گرفته تا سایر اولیاء امور همه در سالهای اخیر درصدد درمان آن برآمده‌اند اینست که مرتباً هرجوانی که از مدرسه در می‌آید می‌خواهد پشت میز اداره بنشیند. جالب است که همین درد را مرحوم ناهید در سال ۱۳۰۴ یعنی تقریباً نیم قرن قبل بدین صورت منعکس کرده است:

«یک فکری باید کرد. این همیشه که هر کی یک کوره سواد پیدا کنه خودشو بطونه تو ادارات...»

کاریکاتورهای ناهید

صفحات چهارم و پنجم ناهید به کاریکاتور اختصاص داشت.

کاریکاتورها را رسام‌ارژنگی میکشید. نقاشی‌های او استادانه بود ولی چون خوب از چاپ در نمی‌آمد، کسانی که از عیوب گراور و چاپ غافل بودند، از طرز نقاشی رسام خرده‌گیری می‌کردند. بدین جهت او در یکی از شماره‌های ناهید تحت‌عنوان «کاریکاتور ناهید حربه همکاران است» درد دلی کرد که خلاصه آن ازین قرار است:

«... همکاران من با اینکه از همه چیز محروم ساخته‌اند باز دست از سرم بر نمی‌دارند...»

من چه کنم که روزنامه بی‌آلایش ناهید با هیچ مقامی بست و بند ندارد و می‌خواهد با عایدات مشروعش روزنامه اداره شود و از راست بچپ: ابراهیم ناهید، عارف قزوینی و رسام ارژنگی

باین جهت مالیه‌اش اجازه نمی‌دهد که یک دستگاه ماشین مطبعه سنگی که در ممالک متمدنه عالم معمول است وارد کرده طوری که شایسته است کاریکاتورها را طبع نماید و کاغذ بهتری را مصرف نماید...؟

بدیهی است که در مطبعه سنگی عهد عتیق ما، با کاغذهای فعلی، کاریکاتورها تمام محسنات صنعتی خود را از دست داده معرف ذوق و قریحه نقاش بشمار نخواهد آمد زیرا اگر نسخه اصلی هر کاریکاتوری را ببینید تصدیق می‌کنید که چه بلایی در مطبعه به سرش می‌آورند.

نکته قابل ذکر آنکه من صورت اشخاص را اغلب خیالی میکشم زیرا که مجال تهیه عکس‌ها را ندارم. باوجود این آنهایی را هم که از روی عکس کشیده‌ام گرچه محو و ریز بود ولی شباهت آن حاجت به بیان نیست.

در هر صورت از همکاران تقاضا می‌کنم بعد ازین بنده را ندیده گرفته زمانی هم به صحبت خود مشغول باشند.

رسام‌ارژنگی
(شماره ۳۸ - سال ششم)

میرزا ابراهیم خان ناهید، علاوه بر «منشی‌باشی» امضاهای دیگری هم داشت. او به امضاهای «علی کوری»، «کریم شیرمائی»، «شیطان لنگ» و «شیرعلی» نیز مطلب می‌نوشت.

از راست بچپ: ابراهیم ناهید، عارف قزوینی و رسام ارژنگی

کریم شیرهای

کریم شیرهای ، دلقک معروف ، که تازه از دنیا رفته بود ، هر هفته اخباری از عالم برزخ برای ناهید می فرستاد . این نمونه ای از خبرنگاری اوست که در حقیقت تشریح این بیت سعدی است :

برگ عیشی به گور خویش فرست
کس نیارد ز پس ، تو پیش فرست
«از برزخ

اداره ناهید - مدیر دائره تحریرات

برزخ

درین دو ماهه اخیر نظر به حوادث و سوانح بیشماری که در دنیا بعرضه وقوع رسیده از قبیل زلزله و طوفان و انفجار کوم های آتشفشان و تصادف ترن ها و تلفات حاصله از اتومبیل و آیروپلان و شیوع امراض جوراجور ، عده واردین این دیار خیلی زیاد شده و کرایه خانه ها و هتل ها و کاروانسراها سه برابر گردیده و جمعیت زیادی بیخانمان و با کمک بلدیه ها کمپانی ها مشغول ساختن و تهیه منزل برای تازه واردین میباشند و اگر این مسأله ادامه پیدا کند اوضاع ارزاق و مسکن اینجا منجر به وخامت خواهد شد .

از اخبار جدید این است که در شب جمعه اول محرم که به اصطلاح شب برات میباشد بواسطه کثرت و تهاجم واردین درین جا کار آذوقه دچار عسرت شده و غالب اشخاص به شکل طیور و هوام موقتاً به دنیا و منازل اقوام خود مسافرت کردند که از خیراتی که برای آنها داده میشود روحاً متمتع شوند . یکی از خواجه ها که در دستگاه یکی از صدور عزیز و در دنیا صاحب ثروت فوق العاده از خانه و باغ و ملک و جواهر بود و یک سالی پیش نیست که مقیم این خطه است به قصد تغذیه روحی از اغذیه لذیذ و حلویات خوش طعمی که تصور میکرد بازماندگانش برای آمرزش او خیرات خواهند کرد به شکل «دم جنبانک» بسوی پایتخت ایران حرکت کرد .

چندین نفر از خواجگان سیاه و سفید را هم که بصورت مگس و کلاغ درآمد بودند به همراهی خود دعوت نمود ، ولی نرفته ، دمق شده گرسنه و تشنه مراجعت وبه محض ورود از فرط غصه ناخوش و بستری شد . به اتفاق جناب حاج شیخ شیپور ازو عیادت کردم . مثل ابر بهار میگریست گفت : نمیدانید چقدر در گردآوردن مال حریص بودم . در دنیا همه چیز خوب داشتم . خانه باصفا ، باغ دلگشا ، املاک مرغوب ، جواهر آبدار ، ولی از هیچکدام استفاده نکردم ، ویک قسمت عمرم به مرافعه ودعوا گذشت . از لذت ازدواج محروم بودم . دراکل و شرب و راه های دیگر هم امساک کردم . وارث منحصر به فردم یک نفر اناث بود خیال کردم شب جمعه اول محرم

که اهالی ایران خیلی به آن شب عقیده دارند به خانه خود که میروم یک پنجاه هزارم ما ترك مرا صرف خیرات برای خود من خواهند کرد . این بود که جمعی از رفقا را هم دعوت کردم . ولی وقتی به دنیا ورود و به تهران رفتم ، هرچه گشتم خانه خود را پیدا نکردم . در خانه ام کسان دیگری منزل داشتند که هیچ نشناختم . در یکی از خانه های مجاور به یکی از رفقای برزخی خود که او هم بهمان قصد من به دنیا آمده بود مصادف شدم . بحالم رقت آورد و این طور حکایت کرد که : «پس از رحلت تو از دنیا عیاری با ترتیب حیرت انگیزی به سر مال و اموالت هپروشد و مالک همه چیزت گردید و الان از تصدق سر تو کیفش کوک و نانش تسوی روغن است و مثل یکی از اعیان ثروتمند تعیش مینماید .»

گفتم : «دستم بدامنیت اگر ممکن است مرا به محل او هدایت کن که لااقل ببینم ثروت من کجا تمرکز یافته ، لااقل شکل و شمایل آن یاردانقلی را که توانسته وارث بالاستحقاق من شود مشاهده کنم .»

رفیقم جلو و من و دیگران هم در دنباله او به پرواز آمدم . پس از لحظه ای مرا به خانه ای واقع در یکی از محلات غربی قدیم شهر راهنمایی کرد . دیدم جمعی از رعایای املاک من در خانه مزبور با حال خضوع و خشوع در جلو شخصی که آمرانه با آنها صحبت میکرد ایستاده بودند . سپس آن شخص به خانه داخل و با نخوتی هرچه تمامتر به روی صندلی افتاده لیموناد خواست . بعد نمیدانم چه فکر کرد که به نشاط آمد . چند نفر از افراد فامیل خود را به دور خود جمع و حرفی میزد که آنها به هیأت اجتماع برگردان آنها میگرفتند . خیال کردم برای من طلب مغفرت مینمایند . درست گوش دادم . شنیدم مرا مسخره می کنند . در آن لحظه طاقتم طاق شد و نزدیک بود از هوش بروم که رفقا کمک کرده به برزخ عودت دادند .

دیگر گریه نگذاشت صحبت خود را ادامه دهد . خواستم اورا تسلی بدهم . گفتم : غصه نخورید . اگر در عالم شما تنها بودید جای غصه داشت . هر کس در دنیا به جمع کردن مال حریص شود ، نخورد و نخوراند ، بالاخره عاقبت شما را خواهد داشت . پس از خودش مالش لوطی خور خواهد شد . حاج شیخ شیپور هم گفت : «خود کرده را تدبیری نیست . این شاخی است که خودت در جیب خود نهاده ای .»

مخبر روزنامه در برزخ : کریم شیرهای

شیطان لنگ

شیطان لنگ مخبری بود که مانند شیطان میتوانست در همه جا راه پیدا کند . بدین جهت در هر سوراخ سمبه ای سر می کرد و خبر میداد .

همکاری عارف با ناهید

از افراد برجسته ای که با ناهید همکاری میکرد ، عارف شاعر مشهور بود . در دورم های ناهید ترانه ها ، اشعار و مقالاتی از عارف چاپ شده است .

در تیر ماه ۱۳۰۴ که یکبار دیگر ناهید توقیف شد در نخستین شماره « ستاره صبح » که بجای ناهید منتشر گردید ، سرمقاله باین شعر آغاز می شد :

در « ستاره صبح » بر « ناهید » بست
کله پز برخاست ، سنگ جایش نشست !
در صفحه اول همین شماره تحت عنوان « هدیه شاعر حساس ملی حضرت آقای عارف » قطعه ذیل چاپ شده است :

تو ای ستاره صبح وصال و روز امید
طلوع کن که چو شب تیره بخت شد ناهید
بکش برشته تحریر قلم و نثر سخن
ز بحر فکر گهر خیز همچو مروارید
چو آبگینه اسکندری و جام جمی
که هر که نقش بد و خوب در تو خواهد دید
تو همچنان ورق گل بدست باد صبا
بهر دیار پراکنده شو چو پیک و برید
بگو که نامه ناهید را تبه کاران
سبب شدند که شیرازه اش زهم پاشید
ز شادی و غم ایام زین مکن دلخوش
که ابر طرف چمن گریه کرد و گل خندید
مگو که نوبت او در گذشت نوبت ماست
که این شتر بدر خانه خواهدت خوابید
مرا ز روز ابد اندیشه نیست ، می شاید ،
ستیزه باید ، باید ز روز خوش ترسید
به سد یا جوج از روزنامه بنویسی
در این محیط نخواستی مصون شد از تنقید

و در صفحه سوم این شماره تحت عنوان « ابلاغات اداری » از اعضاء هیأت تحریریه ناهید دعوت شده تا همان ستون هائی را که در « ناهید » می نوشتند منبعت در « ستاره صبح » بنویسند .

مثلاً به برزخ برای کریم شیرهای نوشته شده :

... بطوریکه مسبقاً ستاره مسعود ناهید دچار افول و سقوط گردیده و اکنون زمان طلوع « ستاره صبح » فرا رسیده است ... از آنجائیکه تمام کارکنان این مؤسسه از قبیل مستشار ، نقاش ، علی کوری و کریم شیرهای و شیطان لنگ عضو حتمی و جزء لایتجزای آن بشمارند و بقول قائم مقام مرحوم هر زبانی را بیانی است ، هر انسانی را لسانی است ، هر میدانی را پهلوانی

کارکنان این روزنامه هم بدون شرکت کریم شیرهای نمیتوانند کار کنند ... این است که تمنا می کنم کما فی السابق دوره خدمتگذاری خودتان را ادامه داده و از هفته آتی به مرتباً راپورت های مفصل آن دیار (یعنی برزخ) را مخابره نمایید .

روغن کچلی

در ناهید گاهی آگهی ها بصورت های جالب فکاهی در می آید . مثلاً تحت عنوان « عریضه کچل ها » به شکل ذیل درباره یک نوع روغن کچلی تبلیغ شده است :

« آقای مدیر ناهید :
نمی دانیم شما در بچگی کچل بوده اید یا خیر ؟ اگر کچل بودید درد خجالت کچل ها را میدانید در میان اطفال غیر کچل چیست . همینقدر اگر کچل نبوده اید بدانید هزار مرتبه خجالت کچلی از درد زفت کشیدن سخت تر است . از شما خواهش داریم به وزیر معارف که به منزله پدر مهربان ما اطفال کور و کچل هستند تذکر دهید همانطور که شکنجه و چوب و فلک را از مدارس موقوف فرمودند توجهی هم بکچل ها فرموده با مخارج دولت و روغن دواخانه شرقی که تصدیق شده است سر کچل ما را هم چاق فرمایند تا ما از خجالت کچلی آسوده شده و به آن پدر مهربان دعا کنیم .

بچه کچل های خجالت زده مدارس و مکاتب .
و مدیر ناهید در زیر نامه فوق نوشته :
« بنده هم بدبختانه با شما هم دردم و درد خجالت کچلی را کشیده ام . افسوس که از خوش بختی کچل ها نصیبی نداشته ام . البته وزیر معارف با قلب رقیق و حساسی که نسبت به اطفال وطن عزیز دارند از این مختصر توجه به بچه کچل ها مضایقه نخواهند فرمود و با روغن دواخانه شرقی دست چربی سر کچل ها خواهد مالید و از این اقدام میتوانند در آتیه به بچه کچل ها متنی داشته باشند که سر کچلشان را چاق فرموده اند . »

غیاث خشمال

یکی از قسمت های انتقادی و بسیار جالب و شیرین ، داستان غیاث خشمال بود که مدتی قریب یکسال در هر شماره ناهید چندستون را اشغال کرده بود .

خلاصه داستان از این قرار است :
در قصبه لنجان مردی فقیر بنام الیاس که از راه خشمالی روزگار میگذرانید ، در دم مرگ به پسر خود غیاث نصیحت ها کرد و قالب خشمالی خود را برای او به ارث گذارد و از جهان رفت .

غیاث چون از خشمالی بدش می آمد پس از مرگ پدر با خواهر و مادر خود وداع کرد و به اصفهان رفت . در آنجا چون نه پول و پله ای داشت و نه جاومسکنی ، شب به مسجد رفت و از گرسنگی بیجان شد و می خواست بخوابد که ناگهان پیرمردی باغلامی بنام یاقوت بالای سرش رسید . پیرمرد او را به خانه برد و غذای خوب خوراند و لباس خوب پوشاند .

این پیرمرد که نامش خواجه شمس الدین بود ، ثروت بیشمار و زنان بسیار داشت ولی دختر پری پیکری دلش را ربوده بود . به او گفت :

« ... دو سال قبل دوشیزه ماهروئی را که تمولی هنگفت از پدر به میراث داشت با لطائف الحیل و ایشار مال زیاد به عقد خود در آوردم .

ابتدا قصدم ازین موصلت فقط بردن ثروت موروثی بود ولی بعد که صیغه عقد جاری شد و چشم به جمال حور مثال آن رشک ماه و مشتری افتاد در همان نظر اول پای بند او شدم .

او به ازدواج با من راضی نمی شد و از من بدش می آمد ولی من دست از طلب برنداشتم و اکراه و امتناع را کان لم یکن پنداشتم و برخلاف عادت و خصلت دیرینه به صرف درهم و دینار همت گماشتم که گفته اند :

« هر کرا زر در تر ازوست زوردر بازوست . »
به زور زر اقوام و اقاربش خر من شدند و هرطور بود با تهدید و تخویف و پند و اندرز به ازدواج با من راضی کردند ... دختر پس از چند روز به حباله نکاح من درآمد ولی باز حتی المقدور از من دوری می جست و به جزئی ترین بهانه ای دعوا راه می انداخت و از مصاحبت با من اعتراض میکرد .

عجز و نیاز و التماس های من در دهی در دل بیرحم او مؤثر واقع نمی شد تا بالاخره در موقعی که کسالتی بر وی عارض شده بود حکیم باشی در ازای تعارف خوبی که از من گرفته بود تدبیری بکار برده و معالجه قطعی او را گیلانی از شراب ناب تجویز نمود . شبی که به دستور و تطمیع من خادمه او ساغری از شراب کهنه شیراز که با داروی مخدر جناب حکیم باشی آمیخته شده بود باو پیمود بیهوش در بستر افتاد .

صبح که دختر چشم گشود و از قضیه مسبوق شد ، آتش کراهت و عداوتش نسبت به من شعله ورتر گردید و بی محابا فحش و سقط گفتن و در مقابل تمام اهل خانه مرا به خبث فطرت و سوء سیرت و قباحات منظر ستودن گرفت و بعد از آن شب دیگر در اطاق من نخواست و دست من بدامن و صالش نرسید . هرچه خواستم بلکه خشم او را فرو نشانم و بسر مهر و ملاطفتش آورم مفید نیفتاد . یک شب که آتش عشقم تیز و پیمانۀ مهر و محبتم لبریز شده بود خواستم به عنف با وی در آمیزم کلفت های خود را به اطاق من احضار و بر من هجوم بردند و تا می توانستند کتکم زدند و ریشم بکنند .

صبح آن شب طوری غضبناک بودم که پا از سر نمی شناختم و تمیز خوب و بد نمی دادم . بی تأمل به محضر قاضی رفته سه طلاقش دادم و دل به فراقش نهادم .

او هم که همین را می خواست . شنیدم از استماع این خبر بشاشت ها کرد و مال زیاد در راه خدا انفاق نمود . ولی من چنان از کرده پشیمان شدم که خواب و خور بالمره از من سلب گردید .

گریه و زاری ها کردم ، عذرخواهی ها کردم و حیل ها برانگیختم تا بار دیگر به ازدواج با من راضی شد .

ولی مع التأسف بعلت سه طلاق از رجوع و نکاح شرعاً معذور بودم و حتماً محلی لازم بود که این عقده را بگشاید ...

خواجه شمس الدین بعد از این حرف ها به غیاث پیشنهاد کرد که وظیفه یک محلل را بعهده گیرد و گفت :

« به ملاحظاتی نمی خواستم این قرعه بنام یکی از اهالی شهر زده شود زیرا دوره عوض شده و مردم چندان خوش ذات نیستند . این بود که دیشب به مسجد آمدم تا از همین غربا یکی را برای این کار انتخاب کنم چشم به شما افتاد و از هیكل و قیافه تان خوشم آمد . پیش خود گفتم حالا که خاتون از حماقت و بدی سلیقه تا این حد از پیرمرد گریزان است عیبی ندارد که یک شب هم با جوانی هم صحبت شود . اینک شما باید قبول این زحمت را کرده و یک شبه با خاتون بعنوان زناشوئی بسر برید و صبح در ازای پول خوبی که از من خواهید گرفت طلاقش گفته و فوراً ترک شهر اصفهان را بنمائید . حالا آیا برای قبول این زحمت حاضر هستید ؟ »
غیاث که از کثرت شادی در پوست نمی گنجید و قند توی دلش آب می شد گفت :
« چاکر هیچوقت اکرام و عنایات حضرت خواجه را فراموش نمی کند و در راه اجرای اوامر مطاعه و ایفای وظائف چاکری سر و جان را نتوان گفت که مقداری هست . »

خواجه از بیان او خوشحال شده گفت :
« منم از شما اظهار امتنان می کنم و خواهید دید چگونه این زحمت شما را پاداش خواهم داد . » این گفت و برخاسته از اطاق خارج شد . بعد از نیم ساعت یاقوت آمده غیاث را به حیاط دیگر برد . وارد اطاقی شدند که قاضی و یک نفر از اعضاء دارالشرع با خواجه در روی مخته نشسته و خنجه ای مملو از حلویات در وسط اطاق بر زمین نهاده بودند و در پشت پرده در اطاق دیگر چند نفر زن نشسته و سکوت هردو اطاق را فرا گرفته بود . به محض ورود غیاث به اطاق ، خواجه قاضی را مخاطب قرار داده گفت : « جناب قاضی ، معطل نشوید ، صیغه عقد را جاری نمائید . این جوان حاضر است خاتون را به عقد نکاح خود در آورد . » قاضی مهلت نداد که از خود غیاث حرفی بشنود یا خاتون سخنی بگوید . سرعت برق صیغه ایجاب و قبول خوانده شد . و قبل از دیگران صدای مبارکباد خواجه بلند گردید .

همان روز مقارن غروب یا قوت غیاث را به خانه خانم که در نزدیکی منزل خواجه بود هدایت کرد .

غیاث در خانه‌ای مجلل که هرگز بخواب هم رنگش را ندیده بود به وصال پری پیکری زیباروی رسید .

« بوسه‌های فراوان از سر و صورت هم برداشتند و در اندک فاصله‌ای چنان انس گرفتند که گوئی سالها با یکدیگر دوست و يك مغز در دو پوست بوده‌اند . »

این دو نفر با هم عهد کردند که دیگر به هیچ قیمتی از هم جدا نشوند . بهمین جهت روز بعد وقتی خواجه شمس‌الدین به دنبال غیاث فرستاد که بعهد خود وفا کند و زن را طلاق گوید ، غیاث پس از مدتی معطلی بالاخره پیش‌خواجه شمس‌الدین رفت و عاقبت بی‌پرده به او گفت :

« می‌خواهید من در ازای مبلغی که می‌دهید دست از این پرچهره برداشته او را طلاق و تن به فراق دهم ؟ من لاف عقل‌میزنم این کار کی کنم ؟ اگر تکلیف شما رایبذیرم دماغم را باید زالوداد و حکم جنونم را صادر کرد . این خانم برای من هم فال است هم تماشا . زیرا صاحب جمال درخشان است و مال فراوان . خیلی تعجب است . جنابعالی در سن هفتاد هشتاد سالگی سی چهل دلارام‌الان در اندرون دارید که اگر بتوانید و بنیه و قوه‌تان اجازه دهد هر شب یکی را در بغل گرفته کام دل می‌ستانید . و یک زن را به مثل من جوانی با یال و کوپال نمی‌توانید ببینید ؟ اسم این را چه خواهید گذارد ؟ انصاف ؟ مروت ؟ انسانیت ... ؟ خیر ، جناب خواجه بالمره آب‌پاکی را روی دستتان بریزید . محال است از زن عقدی و شرعی خود به‌این حرفها صرف‌نظر کنم و باین توپها از میدان در بروم . البته هر که هندوانه بخورد پای لرزش هم ایستاده است ... »

خواجه شمس‌الدین بخشم آمد و غیاث را تهدیدها کرد ولی غیاث آخر گفت :

« هر غلطی می‌خواهی بکن و مخصوصا خواهش می‌کنم جیره‌ام را به یخ بنویس و مواجبم را به سرکه شیر ... »

پس از رفتن غیاث خواجه شمس‌الدین که دنبال چاره‌ای می‌گشت در پی عمو ودائی طلعت خانم که جیره‌خوار و طرفدار او بودند فرستاد .

وقتی آنها آمدند ماجرا را برایشان شرح داد و از آنان خواست که هر طور می‌توانند کاری کنند که طلعت خانم از غیاث طلاق بگیرد و دوباره بعقد او درآید .

آنان وعده دادند که گره از مشکل او بکشایند ولی ... دائی مه‌طلعت به آقا عمو آهسته گفت : « خوب است قبلا اجرت این خدمت مهم خود را با خواجه طی کنیم زیرا میدانی که جان او به‌این کار بسته‌است . اگر موفق به انجام این کار شدیم هرچه بدهد کم

داده است . می‌خواهد همه را به تعارف برگزار نماید . فردا همینکه خورش از پل گذشت حاجی حاجی مکه خواهد گفت و دیگر مارا نخواهد شناخت . چاپلوسی و چرب‌زبانی حالای او را نبین . وقتی سلب احتیاجش شد دیگر به مارو نخواهد داد . این اخلاق منحصر به این شخص نیست . امثال او همه دارای این صفت هستند . در موقع احتیاج متملق و ... مال می‌شوند و هیچگونه استخفافی را دون مقام شامخ خود نمی‌دانند و برای اراذل فاسد تواضع و تکریم مینمایند و آنان را بالا دست می‌نشانند اما همینکه رفع آن احتیاج شد در آن واحد تغییر حالت داده از حیث نخوت و تکبر با فرعون و نمرود لاف همسری می‌زنند . با این گونه اشخاص بایستی مثل خودشان رفتار کرد ... »

بر این قرار هر دو سراغ خواجه شمس‌الدین رفتند و پس از بگو مگوهای زیاد بالاخره در برابر مبلغی نقد و مبلغی نسبه به او وعده دادند که ماه طلعت را راضی کنند تا از شوهر جوان خود طلاق بگیرد و به عقد خواجه پیر درآید .

« آقاداتی و آقاعمو که از خوشحالی با دشمنان گردو می‌شکستند نمیدانستند ممنون خواجه باشند یا مه‌طلعت ، یا به فساد اخلاق عمومی و خرابی عالم اجتماع دعا نمایند . در حال می‌گفتند و می‌خندیدند تا به خانه مه‌طلعت رسیدند و در ضمن قرار دادند که تا میتوانند نباید بگذارند کار خاتمه پیدا کند و سلب احتیاج خواجه از آنها بشود ، و نان آنان آجر گردد . »

این دو نفر ، یعنی آقاداتی و آقاعمو ماه طلعت ، هرچه فسانه به‌یاد داشتند به گوش او خواندند تا دلش را نرم کنند . به او گفتند :

« آخر تو از خانواده آبرومندی هستی . پدرت مرد محتشم و صاحب ثروتی بود . از بی‌عقلی قدر نعمت همسری خواجه را شناختی و لگد به بخت خود زدی و هی با آن پیر شکسته و عاشق دلخسته که ترا از جان شیرین عزیزتر دارد ، نرد خلاف باختی و قلبش را به آتش جور و جفا گداختی تا بالاخره طاقتش طاق شد و به سه طلاق دل‌بر فراق تو نهاد و بلافاصله پشیمان گردید و بدبختانه جز بدست محلل گره از کار او گشوده نمی‌گشت ... حالا بایستی این جوان بی‌سر و پا و فرومایه را که بقرار تحقیق از اشرار بیباک و رهنان سفاک است از خانه خود فوراً برانی ... و بعد از انقضای مدت عدت در ساعتی بعد مجدداً بعقد نکاح جناب خواجه درآئی که ترا شوهری شایسته و همسری بایسته است و شرط کرده است بعدها بیش از پیش کمر به طاعتت بندد و قدمی جز برضای خاطرت برندارد . »

« ... خودت میدانی که او آفتاب عمرش بلب‌بام رسیده و عنقریب خواهد مرد و پس از او تو اولین زن باثروت مملکت خواهی

بود و با این وجاهت و صباحتی که داری کدام جوان صاحب دولت است که طلب ازدواج و وصال تو نشود ... ؟ »

مه‌طلعت گفت : « اگر نخواستیم یا نتوانستیم اوامر شما را به موقع اجرا بگذارم و این جوان را از خانه بیرون کنم بالاخره چه خواهید کرد ؟ »

آقاداتی گفت : « فوراً با وسائلی که موجود است او را قهراً از این خانه بیرون کشیده و در قعر زندان داروغه جایش خواهیم داد تا در زیر چوب و بزور شکنجه طلاق دهد . آنگاه به بلاد دور دست تبعید خواهد شد . تو را نیز جبراً بعقد خواجه درخواهیم آورد ... هنوز آن دوره نرسیده که زنها در مقابل اراده مردها بتوانند اظهار وجود نمایند . زن برای راحت و خدمت مرد خلق شده است . حالا تو می‌خواهی این قاعده تخلف‌ناپذیر خلقت را بهم بزنی ... ؟ »

اما مه‌طلعت به این تهدیدات از میدان در نرفت و کار به زدو خورد کشید و غیاث به پشتیبانی او درآمد و کنگ جانانه‌ای به آقاداتی و آقاعمو زد که بالاخره بامیانجیگری تنه گیس سفید خود را از دست غیاث نجات دادند و مثل گرگ تیرخورده زوزه کشان گریختند و رفتند که برای انجام مقاصد پلید خود نقشه‌های دیگری بریزند .

غیاث خشتمال در قالب نمایشنامه نیز ریخته شده و تاکنون یکی دوبار روی صحنه آمده است .

يك بار در تئاتر نکيسا ، سالن نکوئی ، نمایش داده شده و در آن آقای علی اصغر گرمسیری نقش غیاث و خانم لسرتا نقش مه‌طلعت را بعهد داشته‌اند .

خدا برکت بدهد به این کاسبی

ناهید با اینکه رویهمرفته يك نامه فکاهی شمرده میشد از مطالب جدی نیز خالی نبود . مثلاً در طی سرمقاله شماره ۱۳ سال ششم ناهید اشاره‌ای به عایدات نفت ما شده که در مقایسه با درآمد فعلی آن (که در سال ۱۹۷۱) قریب شصت و سه میلیارد ریال بود) تکه جالبی به نظر میرسد .

مینویسد : « نفطی که در نه‌ماه سال ۱۳۰۴ از ایران خارج شده هشتاد و دو کرویر تومان است که به‌این حساب در سال میشود یکصد و بیست کرویر تومان ... »

چیزی که عاید ما از نفط خودمان گردیده ، اگر لیره را چهار تومان تسعیر کنیم که تاکنون این کار را نکرده‌اند ، در نه‌ماه چهار کرویر تومان میشود .

اینکه نتیجه معدن نفتمان بود . حالا ببینیم کار و کاسبیمان با خارجی‌ها در این نه‌ماه چه بوده ؟

وارداتمان در این نه‌ماه صد و سی و چهار کرویر تومان و صادراتمان هفتاد و نه کرویر تومان .

به این حساب در این نه ماهه از مملکت ما پنجاه و پنج کروار تومان وجه نقد رایج - معامله خارج شده که دیگر روی يك قرانش را هم نخواهیم دید.

بیسیم ناهید

تحت عنوان «بیسیم ناهید» همیشه خبرهای پشت پرده یا مطالبی که از باریک بینی و رندی خاص سردبیر ناهید حکایت میکرد، چاپ میشد. مانند این خبر:

ابراز افلاسانه

مجلس - در تعقیب پیشنهاد وزارت مالیه راجع به قرضه زارعین بی استطاعت يك عده از ملاکین بزرگ مشغول تهیه افلاسانه هستند که خود را مشمول ماده يك قانون مزبور نمایند.

تومون خودمونو گشته، بیرونمون مردمو شادروان ناهید درباره بلاهائی که روزنامه نگاری بسرش میآورد، درد دلهای زیاد کرده که مطلب شیرین ذیل از آنجمله است:

«دیشب نه پریش خیلی دیر بخانه رفتم. خیال نکنید پی کیف و بیعاری و عیش و نوش رفته بودم. در این روزگار کی دماغ این جور کارها را دارد؟ ما لات و لوتها و در جیب تار عنکبوت گرفته ها که جای خود داریم، آنها هم که ظاهرآ دستشان بدهنشان می رسد دل و دماغ درستی ندارند. اگر هم بعد از هزار شب يك شب باخون جگر مجلسی فراهم کنند و سازو آوازی بیاورند، بجای خنده کارشان گریه است منتها روشن نمیشود از گرفتاریها و آلودگی های خود صحبت بدارند مستی یا بی وفائی معشوقه را بهانه مینمایند.

هر کاری در عالم اسباب و لوازمی می خواهد که در صورت نداشتن و نبودن آن اسباب آن کار هرگز صورت پذیر نیست. بهترین اتومبیلها وقتی بنزین نداشته باشند بیمصرف و آلت معطله خواهد بود.

خلاصه بیعاری و عیش و عشرت هم اسباب و ابزار لازم دارد. پول می خواهد و دل خوش. باری، پریش دیروقت بمنزل رفتم دیدم چراغ روی کرسی کور کوری میکند. صدای نفیر کورو کچلها از زیر کرسی بلند بود. مادر بچه ها که از آمدن بیهنگام من و صدای کوفتن در بیدار شده و آمده در را برویم باز کرده بود، روی سگش درآمده قرقر و لندلندش بلند بود. با اینکه از گرسنگی دلم نداشت راستش این است که جرئت نکردم اظهار گرسنگی نمایم زیرا حس کردم پی بهانه میگردد دعوائی راه بیندازد، من هم حوصله و سر مراقبه نداشتم. بدون اینکه اعتنائی به تقیق او کنم باین گوشه و آن گوشه بنای تفتیش را گذاردم شاید دندانگیری پیدا کنم غافل از اینکه هرچه بگردم کمتر خواهم جست. خانه خرس و آب انگور؟

زیاد روده درازی نکنم. هرچه این طاقچه و آن رف را برانداز کردم و پشت پرده، لای سفره، زیرسبد آشپزخانه را گشتم، چیزی که بتواند جلو قاروقور شکم بیهنر بیج بیج مخلص را بگیرد نیافتم.

در چند دقیقه این تفحص و تفتیش خاتمه پیدا کرد زیرا گردش در دو اتاق کوچک وقت زیادی لازم ندارد.

باشکم خالی و لبی از یاس و اوقات تلخی آویزان برگشتم و يك راست چپیدم زیر کرسی. قرقر مخدره هنوز ادامه داشت. ابدأ محلش نگذاشتم. چند دقیقه که گذشت گویا حس کرد که شام نخورده ام. دلش طاقت نیاورد از جا برخاست. همان طور که قرقر میکرد رفت و برگشت چند تکه نان دوالکه که نمیدانم از چه سالی ذخیره داشت بایک تکه پنیر آورد و روی کرسی انداخت و باز رفت بجای خود دراز کشید. دندان معیوب مخلص از جویدن چنین نانی عاجز بود. کاسه آب را جلو کشیده نانها را خیس کردم و بطرفه العین مالانیدم. مادر بچه ها از زیر چشم مرا نگاه میکرد. من دزدیده ملتفت وی بودم. آخر طاقت نیاورده حرصش ترکید و گفت: از من که گذشت اما این زندگی نیست.

گفتم: مگر این زندگی چه عیب دارد؟ گفت: رو که نیست سنگی است. آخر مرد عزیز، خجالت بکش! فکری هم برای روز کوری و پیری خودت بکن! آینده این بچه ها را هم در نظر بگیر. روزنامه نویسی هم در عالم شغل شد؟ در این مدت جز اینکه نصف این شهر مخصوصاً همه

را باخودت دشمن کرده ای چه نتیجه برده ای؟ يك شب نیست که خواب پریشان نبینم. هر شب تابخانه نیامده ای دل تو دلم نیست. در که صدا میکند دلم هری میریزد پائین. خیال میکنم خبر مجروح شدن یا کشته شدن را آورده اند. تومون خودمون را می سوزاند بیرونمون مردم را! بعد از چند هفته، يك روز که حمام میروم هزار فحش، هزار مضمون و لنترائی از زنها و مادرها و خواهرهای آنها که مورد حمله روزنامه شده و اعمالشان و دزدیهایشان آفتابی گردیده، میشنوم. خوب، مرد عزیز، میگویند آدم زردآلو را میخورد برای هسته اش. حالا که خود را دچار این مهلکه کرده ای و حیات پر مخاطره برای خویش تدارک کرده ای اقلاً توهم مثل دیگران عرضه داشته باش زندگانی خود و اهل و عیالت را تأمین کن. آنهایی که فرسنگها از تو عقب بودند الان فرسنگها از تو جلو هستند بدون اینکه آن جار و جنجالها و آن مخاطرات که در اطراف تو موجود است برای آنها فراهم باشد. تو آنقدر عرضه نداشتی که لااقل وکیل بشوی. توحق نداری باین و کلاً اعتراض کنی

و بگوئی لیاقت ندارند. يك کسی این حرفها را میتواند بزند که لیاقتش از آنها زیادتیر باشد. توهم اگر بقدر آنها لیاقت داشتی وکیل میشدی. حالا هرچه میخواهی اسمش را بگذاری بگذار. من تو را آدم بیعرضه ای میدانم. اسمت همه جا هست. تو مسجد، تو حمام، تو امامزاده، تو تکیه، تو روضه خونی، سرگذر، تو بازار، همه جا از تو صحبت میدارند جز توی خانه خودمان که اثری از تو نیست.

مقصودم از این حرفها بسر غیرت آوردن تو است.

چیزی که بلد شدی در جواب حرفهای راست و درست بآدم بگوئی اینست که: «آخر وجدانم اجازه ارتکاب بعضی کارها را نمیدهد».

حالا بخواب، بگذار من هم چرتی بزنم. صبح تو را اگر قانع نکردم منبعده هرچه بگوئی اطاعت خواهم کرد. حالا ببینید، آن زندگی روزمون که مردم را کشته و این هم زندگی شبان. خدا هیچ مسلمانی را به این روز نیندازد. منشی باشی ناهید.

آخرین ضربه

روز جمعه ۱۷ مرداد ۱۳۰۹ دفتر روزنامه ناهید که در خیابان لاله زار کوچه امین - السلطان بود، آتش گرفته بکلی سوخت و از بین رفت. این آخرین ضربه ای بود که به ناهید وارد آمد و بکلی کمر او را خرد کرد. در میان مردم شایع شد که حریق عمدی بوده ولی صحت این امر به ثبوت نرسید.

ابراهیم ناهید در حدود سال ۱۳۱۰ به عضویت وزارت فرهنگ، که امروز وزارت آموزش و پرورش نامیده میشود درآمد و در اداره کل نگارش مأمور بررسی مطالب کتابها، نمایشنامه ها و صدور اجازه انتشار آنها بود.

ناهید اواخر عمر تقریباً بکلی از اجتماع کنار کشیده بود و منحصرأ با حقوق وزارت فرهنگ زندگی میکرد و در حالیکه تمام دوستان و اطرافیان او را بیوته فراموشی سپرده بودند شرافتمندانه در يك خانه کوچک در خیابان چراغ برق بسر میبرد.

وفات او در آبان ۱۳۳۳ اتفاق افتاد و در این بابویه پشت مقبره شهدای ۳۰ تیر مدفون است.

سالروزها

سالروز میلاد شاهنشاه

۴ آبان سالروز میلاد مسعود شاهنشاه آریامهر بار دیگر فرصتی بود تا ملت ایران سیاست خود را پیشگاه رهبر انقلاب ایران تبار کند لذا به همین مناسبت روز پنجشنبه ۴ آبان آئین سلام چهارم آبان در پیشگاه شاهنشاه در کاخ گلستان بر گزار شد و نخست وزیر و شخصیت های مملکتی و

نمایندگان طبقات مختلف مردم به پیشگاه ملوکانه شرفیاب شدند و سالروز میلاد معظم له را تبریک عرض کردند. به مناسبت سالروز میلاد فرخنده شاهنشاه آریامهر از طرف پادشاهان و روسای جمهوری کشورهای مختلف جهان تلگرام های شادباشی به پیشگاه شاهنشاه آریامهر مخابره شد. از طرف پاکستانی های مقیم ایران نیز مجلس جشنی به مناسبت سالروز تولد شاهنشاه آریامهر و الاحضرت اشرف پهلوی در تهران برپا شد.

زادروز والاحضرت ولایتعهد

نهم آبان مصادف با آغاز سیزدهمین زاد روز والا - حضرت رضا پهلوی ولایتعهد گرامی ایران و هفته کودک بود که هر سال همزمان با زاد روز والاحضرت ولایتعهد برگزار می شود. والاحضرت ولایتعهد پیامی به مناسبت فرا رسیدن هفته کودک فرستاده اند و در آن فرموده اند: کودکان ایرانی باید جامعه فردای خود را به سوی تمدن بزرگ رهنمون باشند. متن پیام والاحضرت چنین است: فرارسیدن هفته کودک، فرصت خوبی است تا بتوانیم با شما صحبت کنیم. امسال هفته کودک مقارن است با ماه مبارک رمضان. به همین سبب برنامه ها و ست همساله را ندارند. امام محدود بودن برنامه ها، اثری در احساس ما که این هفته را متعلق به خود می دانیم نخواهد داشت. مخصوصاً اینکه، یادآوری دستورهای اخلاقی پیشوای مذهبی بزرگمان، در این روزها موجب میشود خود را برای مسئولیت های آینده بهتر آماده کنیم و پیروزی های بزرگتر بدست آوریم. کودکان ایران باید جامعه فردای خود را بسوی تمدن بزرگ رهنمون باشند در آغاز هفته کودک، برای همه خواهران و برادران عزیزم آرزوی موفقیت می کنم و توفیق تمام سازمان هایی را که در زمینه فعالیت های مربوط به کودکان انجام وظیفه می کنند آرزو مندم.

سالروز ولادت شهبانوی ایران

روز شنبه ۲۲ مهر ماه مصادف با سالروز ولادت فرخنده علیاحضرت شهبانوی ایران بود. شهبانوی ایران روز ۲۲ مهر ماه ۱۳۱۷ در خاندانی اصیل و شریف پا برصه وجود نهادند و از همان اوان کودکی، شایسته آینده ای درخشان تحت تعلیم قرار گرفتند. علیاحضرت شهبانوی ایران هم اکنون ریاست عالی مجامع و کانون های خیریه پزشکی، ورزشی، و فرهنگی و مجامع متعدد علمی را برعهده دارند.

میلاد والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

۴ آبان مصادف با تولد والاحضرت اشرف پهلوی خواهر توانمند شاهنشاه آریامهر بود. شاهدخت اشرف پهلوی با تصدی ریاست عالی بنیادهای مختلف اجتماعی و نقش سازنده ای که در مجامع

بین المللی به عهده داشته اند در پیشرفت جامعه نسوان مملکت و تحقق آمال ملی موفقیت های چشمگیری کسب کرده اند.

زادروز والاحضرت شمس پهلوی

شم آبان مصادف با زاد روز والاحضرت شاهدخت شمس پهلوی ریاست عالی جمعیت شیروخورشید سرخ ایران بود والاحضرت بانو پرستی و احساسات عمیق انسانی که مخصوص خودشان است این جمعیت را در کار های بزرگ و خدنه های بشر دوستانه رهبری می کنند.

روز دهقان

اول مهر مصادف با روز دهقان بود. به همین مناسبت هر سال در این روز که روز بزرگی در تاریخ اجتماعی ایران بشمار میرود مجالس جشنی برگزار میشود. سال گذشته در چنین روزی انقلاب اجتماعی ایران با پیروزی بزرگی در برنامه اصلاحات ارضی روبرو شد و تقسیم زمین ها میان کشاورزان کشور پایان گرفت. با تشکیل شرکت های تعاونی و اتحادیه های تعاونی، افزایش اعتبارات کشاورزی، تقویت بانک تعاونی کشاورزی، فرستادن سپاهیان انقلاب به روستاها و تشکیل شرکت های سهامی زراعی دیگر هیچ فضای خالی در روستاهای ایران باقی نماند. با این همه در واقع اصلاحات ارضی با پایان یافتن کار تقسیم زمین ها آغاز شد و امکانات حکومت و جامعه از آن پس بر روی این هدف متمرکز شد.

سالروز بنیانگذاری نیروی دریائی شاهنشاهی

چهاردهم آبانماه شاهنشاه آریامهر در مراسم چهارمین سالروز بنیانگذاری نیروی دریائی شاهنشاهی شرکت فرمودند. این مراسم در باشگاه افسران پایگاه کوروش بزرگ در جزیره خارک بر گزار شد. پس از نطق شاهنشاه آریامهر و درباردار رمزی مانور ناوگان شاهنشاهی ایران و یگانهای هوادریای جنوب به مدت پنج ساعت در پیشگاه شاهنشاه انجام شد. در این مانور ناوشکن ها، فری کت، مین جمع کن، ناوچه های ضد دریائی، هاورگرافت و هلی کوپترهای نیروی دریائی شرکت داشتند. در آغاز این رژه ناو سرفرماندهی آرتیس با شلیک ۲۱ تیر توپ ادای احترام کرد و بدنبال آن سایر ناوهای جنگی نیروی دریائی شاهنشاهی که در مانور شرکت داشتند از برابر برج مراقبت عبور کردند.

وهریک با شلیک ۲۱ تیر توپ ادای احترام نمودند. در ساعت یازده همان روز والاحضرت ولایتعهد اتیوپی و جانشین فرمانده نیروی دریائی آن کشور در محل برج مراقبت پس از شرفیابی به حضور شاهنشاه از برنامه رژه دیدن کردند.

سالگرد جشن شاهنشاهی

مراسم نخستین سالگرد برگزاری جشن دو هزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران روز پنجشنبه ۲۰ مهرماه در تهران و شهرستانها و بویژه در پاسارگاد با شکوه تمام برگزار شد. در مراسمی که در پاسارگاد، آرامگاه کوروش بزرگ برپا شد، آقای علم وزیر دربار و رئیس کمیته برگزاری جشن به اتفاق وزیران کابینه و فرماندهان نظامی و مقامات لشکری و کشوری که به همین منظور به شیراز رفته بودند تاج گل بسیار زیبایی نثار آرامگاه کوروش نمودند و آنگاه پیام شاهنشاه آریامهر که در سال گذشته در مقابل آرامگاه کوروش بزرگ قرائت فرمودند از بلندگوها در محوطه پخش شد. این مراسم با نواختن سلام شاهنشاهی در ساعت دوازده و ده دقیقه به پایان رسید. به همین مناسبت فیلم «فروغ جاودان» که نمایشگر این جشن بزرگ است

در سینماهای تهران و سراسر کشور بنمایش گذاشته شد. کارگردانی این فیلم به عهده شاهرخ گلستان بود و فیلم به کوشش وزارت فرهنگ و هنر تهیه شده بود. به علاوه وزارت اطلاعات بمناسبت نخستین سالگرد جشن های ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی کتابی زیبا و مصور با چاپ و کاغذ خوب عرضه داشت.

سالروز خانه های انصاف

وزیر دادگستری دریپایم بمناسبت فرارسیدن ۲۱ مهر سالروز خانه های انصاف گفت: پیدایش خانه های انصاف که یک پدیده ضروری و تاریخی بود عدالت قضائی را به سطح روستاها برد. دهقانان ایران که طی سده های بی شمار زیر سلطه ظالمانه روابط تولیدی فئودالیزم دست و پا می زدند با اجرای نخستین اصل انقلاب شاه و مردم و تفویض مالکیت، وسائل تولید به آنها، آزادی اقتصادی بدست آوردند و ایجاد خانه های انصاف، آزادی و امنیت قضائی را نیز به آنان اعطاء کرد.

سالگرد کانون مهندسی ایران

از سی سال قبل تاکنون، کانون مهندسی ایران جمعیتی شده است فنی - فرهنگی مستقل و اداری، شخصیت حقوقی که در جهت هدفهای خود: ترویج و بالا بردن سطح علوم و فنون مهندسی کشور و توجه به مسائل که وضع اقتصادی کشور را بهبود دهد، همچنین بالا بردن ارزش مهندسی و دفاع از شئون و حقوق مهندسیین کشور، قلمهای ارزنده ای برداشت. کار این کانون در محل بسیار کوچکی در خیابان سعدی که منحصربریک اطلاق بود آغاز گردید بعد از چند سالی که از عمر کانون گذشت محل مناسبی در جنوب پارک شهر تامین شد و این محل چندین سال محل اجتماع مهندسیین کشور بود. چند سال قبل بود که شاهنشاه آریامهر نظر به توجهی که باین کانون دارند یک قطعه زمین بمساحت ۲۳ هزار متر در جنوب بیمارستان زاندارمیری مرحمت فرمودند و بلافاصله نقشه ای برای ساختمان این کانون تنظیم شد که با کمک خود مهندسیین و دولت، ساختمان اداری مجهز و آبرومندی فراهم شد که هیئت مرکزی کانون و مجمع عمومی و شعباتی که مربوط به کانون میشود در این محل تشکیل می شود این کانون دارای شعباتی در شهرهای مختلف ایران است. به دعوت آقای مهندس شریف امامی بمناسبت آغاز سی و یکمین سال تاسیس کانون مهندسیین ایران ۲۰ مهر ضیافتی بشام در هتل ونک برپا گردید.

روز پلیس

۱۵ مهرماه والاحضرت همایون ولایتعهد در مراسم گل افشانی پیکره شاهنشاه آریامهر در مرکز دانشگاه پلیس شرکت فرمودند و در همین روز از طرف شهربانی کل کشور به مناسبت (روز پلیس) مراسمی برگزار شد. در مراسم دانشگاه پلیس فرزند خردسال سرپاسبان یکم شهید کنند علی احمدی سخنانی به عرض والاحضرت ولایتعهد رسانید و آنگاه والاحضرت به تماشای عملیات دانشجویان پلیس پرداختند.

بر تمامی فعالیتهای و همچنین در کسب مهارتهای تازه و نوآوری و نوآموزی میباشد در بنیاد نظام برنامه ریزی ما و خاص برنامه بزرگ عمرانی پنجم از گذرگاههای گوناگون کوشش شده که تجلی پیشرفتهای اقتصادی و مادی همراه با جلوه ارزشهای معنوی و اخلاقی باشد بعبارت دیگر پرورش انسانهای کامل که هدف و مقصود غائی هر گونه توسعه و تکامل اجتماعی و اقتصادی است در طرح این برنامه در مد نظر بود و سرلوحه کار قرار گرفته است با چنین برداشت از تعالیم شاهنشاه و مفاهیم انقلاب ایران است که امید یکایک مابه پیروزی کامل و ورود بدوران تمدن بزرگ با ایمان و اعتقاد راسخ در آمیخته است اکنون استدعا دارد اجازه فرمائید خطوط اساسی این برنامه که از آغاز از الهامات و راهنماییهای شاهنشاه آریامهر بهره ور بوده است بسوسله مسئولان سازمان برنامه بعرض برسد و همکاران چاکر در دولت که مسئول اجرای قسمتهای مختلف این برنامه خواهند بود نظرات و نکاتی را به شرفعرض مبارک ملو کانه برسانند تا در این آخرین مرحله تکوین نیز این برنامه از برکات ارشاد و هدایت رهبر بزرگ ایران برخوردار باشند.

در نخستین جلسه بررسی برنامه پنجم آبادانی کشور در تخت جمشید بیش از بیانات شاهنشاه آریامهر آقای هویدا نخست وزیر گزارشی باین شرح بعرض رسانیدند:

شاهنشاه

طرح پنجمین برنامه توسعه عمرانی و اجتماعی کشور در پیشگاه مبارک ملو کانه در تقارن خجسته دهمین سالگرد انقلاب بزرگ ایران و در این مکان تاریخی که سال پیش شاهد باشکوهترین آئین بزرگداشت دوهزار و بانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران بوده است خود جلوه ای است از پیروزیها و جهشهای عظیمی که تحت رهبری خردمندانه شاهنشاه آریامهر در راه عظمت و آسایش و سعادت بیشتر ملت ایران برداشته شده است بیاد می آورد که شاهنشاه در جلسه تاریخی دیماه سال ۱۳۴۹ سازمان برنامه بهنگام تعیین هدفها و مقاصد پنجمین برنامه عمرانی کشور فرمودند ما دنبال طریقی میگردیم که بیشتر و بهتر بتواند به مملکت ایران و ملت ایران خدمت بکند و مفید باشد. برنامه پنجم عمرانی در پی توبی و وقفه و مستمر این رهنمود عالی و انسانی باتکاء دست آوردهای اولین دهه انقلابی بنحوی تنظیم شده است تا ادامه توسعه و رشد اقتصادی و اجتماعی کشور و تعمیم توزیع عادلانه ثمرات آن حقیقتا راه گشا و گامی مستحکم در گذرگاه نیل بدوران تمدن بزرگ باشد. این برنامه از جهاتی گوناگون و به اعتبار برخوردار از خصوصیات و خصصتهای برجسته ویژه در تاریخ تکامل اقتصادی و اجتماعی ایران جای خاص دارد نخست از این جهت که به هنگامی آغاز میشود که تولید ناخالص ملی سرانه حدود ۵۰۰ دلار را پشت سر گذاشته و ایران وارد مرحله جدیدی از مراحل توسعه کامل شده است.

دوم از این بابت که در این برنامه تاکید بی سابقه ای بر اولویتهای برگزیده کشاورزی شده است تا از یکسو ثمرات تعمیم خدمات اجتماعی بیش از پیش به قلب روستاها راه پیدا کند و از جانب دیگر بموازات و هماهنگ با رشد سریع صنعتی و صادراتی کشور و اهمیت حیاتی آن این امکان فراهم آید تا کشاورزی از راه نوآوری و اتخاذ شیوه های تازه مقام شایسته ای در مجموعه اقتصاد ملی بدست آورد.

خصوصیت سوم برنامه در اینست که رشد و توسعه ای هماهنگ در مناطق گوناگون مملکت طرح ریزی شده تا هم پیشرفت همه جانبه ما و هم در تمام رشته ها باشد. و هم عموم مردم کشور از برکات توسعه و تکامل اقتصادی و اجتماعی بر حسب موازین حق و عدالت انصاف برخوردار شوند سرانجام از برجسته ترین خصوصیات و ویژگیهای این برنامه وسعت و عظمت سرمایه گذاری آنست بطوریکه میزان سرمایه گذاری دولت و بخش خصوصی طی این برنامه از کل سرمایه ای که در ۲۰ سال گذشته و در طی چهار برنامه گذشته بکار رفته است فزونی خواهد گرفت و این همراه با عوامل پیش بینی شده دیگر آهنگ رشد اقتصادی را به بیش از یازده درصد به قیمتهای ثابت و تولید سرانه ملی را نزدیک به دو برابر میزان فعلی خواهد رسانید. بدیهی است که پیروزی در اجرای این برنامه و موفقیت در ادامه راه انقلابی نیازمند بطرز تفکر و روحیه انقلابی است پشتکار و فعالیت مداوم مبتنی بر انضباط کامل همکاری و همفکری بدون تعصب و ابتکار و سازندگی از شرایط اساسی طرز تفکر و روحیه انقلابی است تجربه و عمل کرد دهساله انقلاب ما را باین نتیجه رسانیده است که پیروزی در برنامه های انقلابی علاوه بر توانائی و تجانس و قدرت فکری و علمی و عملی مدیران و مسئولان بوجود احساس مسئولیت در افراد در کلیه سطوح جامعه نیاز دارد و شک نیست که سازمانهای ملی در سراسر کشور مانند انجمنهای شهر و شهرستان و استان و شوراهای منطقه ای آموزش و پرورش در این راه نقش عمده ای به عهده دارند. در مسیر انقلاب این حقیقت بنحو مسلم جلوه کرده است که موفقیت برنامه های عمران و توسعه در پرهیز از اسراف و در توسل بصره جوئی بجا و ایجاد یک نظم و نظارت دقیق و همه جانبه

سفرها

بنابعدعوت دولت جمهوری خلق چین علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران بمنظور دیدار رسمی از تاریخ دوشنبه ۲۷ شهریور تا چهارشنبه ۵ مهر ماه به جمهوری خلق چین عزیمت نمودند.

علیاحضرت شهبانو قبل از عزیمت به کشور باستانی چین توقف کوتاهی در کشور دوست و همسایه پاکستان داشتند. در این توقف حضرت ذوالفقار علی بوتو رسماً با تفاق اعضای کابینه این کشور علیاحضرت شهبانو را در فرودگاه بدرقه و مژامعت نمودند.

سفر رسمی علیاحضرت شهبانو از جمهوری خلق چین همزمان با ورود ایشان در تاریخ دوشنبه ۲۷ شهریور به پکن آغاز گردید.

در فرودگاه پکن آقای چون لای نخست وزیر جمهوری خلق چین ضمن استقبال از شهبانوی ایران معظم لها را در مراسم عبور از مقابل گارد احترام همراهی کردند.

هنگام ورود شهبانوی ایران به فرودگاه پکن پرچم های ایران و جمهوری خلق چین در اهتزاز بود و در این مراسم سرود ملی خلق چین و سرود شاهنشاهی ایران نواخته شد.

علیاحضرت فرح پهلوی در ضیافت شامی که بوسیله آقای چون لای به افتخار معظم لها ترتیب یافته بود شرکت فرمودند.

بازدید علیاحضرت از نمایشگاه صنایع دستی

بعد از ظهر روز ۲۹ شهریور علیاحضرت شهبانو از نمایشگاه صنایع دستی و صنایع ظریف ماشینی در کاخ اقلیت های ملی در پکن دیدن کردند.

در این نمایشگاه نمونه هایی از ابریشم دوزبای ظریف - قالیهای زیبای ابریشم - مصنوعات چوبی - مجسمه های ظریفی از سنگهای رنگارنگ و صدفها و مرجان های دریائی بمعرض نمایش گذارده شده است.

دشنبه ۲۹ شهریور
دیدار از باله «گردان زنان سرخ»

باله «گردان زنان سرخ» شب ۲۹ شهریور ۵۱۶۶۲۹ در حضور علیاحضرت شهبانو ، سرکار علی خان فریده دیبا و آقای امیر عباس هویدا نمایش داده شد.

این باله که یکی از چند باله معروف چین است و «گردان زنان سرخ» نام دارد، توسط همسر مائوتسه تونگ رهبر جمهوری خلق چین تنظیم شده است و معمولاً برای رهبران کشورهای که از چین بازدید میکنند، نمایش داده میشود.

ضیافت کمیته انقلابی شهرداری پکن

علیاحضرت شهبانو پس از نمایش باله «گردان زنان سرخ» در ضیافتی که از طرف کمیته انقلابی شهرداری پکن به افتخار علیاحضرت ترتیب یافته بود شرکت کردند. شهبانو بعد از پایان این برنامه یک سیدگل به هنرمندان چینی اهداء فرمودند و موفقیت آنان را تبریک گفتند.

شنبه ۳۰ شهریور

بازدید از دیوار چین
* علیاحضرت شهبانوی ایران و همراهان بامداد در یک صبح درخشان پائیزی عازم دیدار از دیوار بزرگ چین و قبور امپراطوران سلسله مینگ و موزه سینک لینک شدند. دیوار عظیم و افسانه ای چین یکی از عجایب هفتگانه دنیا است و در هفتاد کیلومتری پکن قرار دارد.

پس از آن یک مسابقه نمایش پینگ پنگ بین چند تن از قهرمانان که در پکن بر میبند و ورزشکاران چینی در حضور علیاحضرت شهبانو انجام شد و بعد از آن در سفارت ایران در پکن از طرف آقای آرام سفیر شاهنشاه آریامهر در جمهوری خلق چین مجلس ضیافتی به افتخار علیاحضرت شهبانوی ایران برپا شد.

جمعه ۳۱ شهریور

دیدار از پارک عمومی پکن
علیاحضرت شهبانوی ایران پیش از ظهر روز جمعه ۳۱ شهریور ۵۱۶۶۳۱ پارک عمومی پکن را که کاخ تابستانی امپراطوران چینک بوده مورد بازدید قرار دادند. و با قایق بر روی دریاچه این پارک گردش کردند.

این پارک با ساختمانهای متعدد که مظهر معماری کهن چین است در ۳۰ کیلومتری پکن از سلسله چینک آخرین سلسله امپراطوری چین بیادگار مانده است.

بازدید علیاحضرت شهبانو از انستیتو اقلیت های ملی در پکن

علیاحضرت شهبانو روز جمعه از انستیتو اقلیت های ملی در ۳۰ کیلومتری پایتخت جمهوری خلق چین دیدن کردند.

شنبه ۱ شهریور

بازدید از شهرستان
* علیاحضرت شهبانو صبح روز شنبه وارد شهر سیان شدند.

ضیافت شام رئیس کمیته انقلاب استان شنشی
از طرف رئیس کمیته انقلاب استان شنشی ضیافت شامی به افتخار علیاحضرت شهبانودر تالار پذیرائی شهر سیان برپا گردید.

برنامه موسیقی و رقص های محلی و نمایش عروسکی
علیاحضرت شهبانو پس از ضیافت شام استان شنشی با تفاق همراهان از یک برنامه موسیقی و رقص های محلی و نمایش عروسکی که توسط هنرمندان شهر سیان اجرا میشد دیدن فرمودند.

در این برنامه گروهی از کودکان چینی برنامه های فوق العاده جالبی اجرا کردند.

یکشنبه ۲ شهریور

دیدار از موزه پانتو
شهبانو به موزه پانتو در ۱۵ کیلومتری برج تاین تشریف فرما شدند و این موزه را که یکی از قدیمی ترین موزه های سیان است مورد بازدید قرار دادند.

سفر به شانگهای
بازدید علیاحضرت شهبانو از شهر سیان مرکز ایالت شنشی بعد از ظهر روز یکشنبه ۵۱۶۷۲۲ پایان یافت و شهبانو به بندر شانگهای در شرق جمهوری خلق چین تشریف فرما شدند.

شهر یازده میلیون نفری
شانگهای به شهبانوی ایران بگرمی خوش آمد گفت.

سفر به هانگچو

علیاحضرت شهبانوی ایران در آخرین روز اقامت خود در جمهوری خلق چین بعد از ظهر روز سه شنبه ۴ مهر ماه در هانگچو از یک معبد بودائی دیدن کردند.

دیدار از «لین سه»
روز سه شنبه علیاحضرت شهبانو از معبد «لین سه» دیدن کردند.

علیاحضرت پس از بازدید از این معبد گردش کوتاهی روی دریاچه غربی که یکی از زیباترین دریاچه های جهان است نمودند.

ضیافت کمیته انقلابی شهر هانگچو

از طرف کمیته انقلابی شهر هانگچو و مقامات این شهر ضیافت شامی به افتخار علیاحضرت شهبانوی ایران ترتیب یافت.

شنبه ۵ مهرماه

عزیمت علیاحضرت شهبانو از جمهوری خلق چین به هنگ کنگ

پیش از ظهر روز سه شنبه علیاحضرت شهبانو و همراهان در میان بدرقه گرم و صمیمانه مقامات و مردم شهر هانگچو بدرقه تاریخی ده روزه خویش از جمهوری خلق چین پایان دادند و رهسپار هنگ کنگ شدند.

هواییهای شرکت هواپیمائی جمهوری خلق چین ساعت ۱۲ بوقت محلی در فرودگاه هنگ کنگ بزمین نشست (آقای لی هسین مین) معاون نخست وزیر جمهوری خلق چین بهنگام بدرقه شهبانو در فرودگاه هانگچو حضور داشت. این نخستین بار بود که یک هواپیمای جمهوری خلق چین در فرودگاه هنگ کنگ بزمین می نشست و این مسئله که دلیل احترام خاص چین به شهبانوی ایران بود در این بندر آزاد که تحت حکومت انگلستان است فوق العاده مورد توجه قرار گرفت.

شنبه ۵ شهریور

بازگشت علیاحضرت شهبانو از سفر جمهوری خلق چین

شاهنشاه و شهبانو

در شوروی

بیست و نهم مهرماه بمناسبت پایان سفر شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانو به شوروی اعلامیه مشترک ایران و شوروی در تهران و مسکو منتشر شد. این اعلامیه از نظر جهانی و بخصوص منطقه خاورمیانه حاوی مسایل مفید است و در آن علاوه بر موارد همکاری مشترک دودولت تمام پهران-های جهانی و مسایل خلع سلاح عمومی نیز مورد بحث قرار گرفته است. اعلامیه نمونه بارزی از همزیستی مسالمت آمیز دو کشور با روشهای مختلف اجتماعی است و بتوان یک سند تاریخی صلح در مناسبات دو کشور باقی خواهد ماند.

متن اعلامیه به شرح زیر است:

بدعوت هیات رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و دولت شاهنشاه و علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران از تاریخ دهم تا بیست و یکم اکتبر ۱۹۷۲ یعنی ۱۸ تا ۲۹ مهرماه از اتحاد جماهیر شوروی دیدار رسمی نمودند. در مدت اقامت در اتحاد شوروی میهمانان عالیقدر و ملتزمین علاوه بر مسکو از شهرهای تالین، وارونژ، آلماتا و سوچی نیز دیدن فرمودند و با زندگی مردم شوروی و پیشرفتهای آنان در امر اقتصادی، علمی و فرهنگی آشنائی حاصل نمودند و همجا مورد استقبال گرم و صمیمانه ای قرار گرفتند. ضمن این دیدار در مسکو مذاکراتی بین علیاحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و ل. ای. برژنف، ن. س. و پادگورنی و آ. ن. کاسیگین صورت پذیرفت.

در این مذاکرات از نظر اهمیت خاصی که طرفین برای روابط اقتصادی بین خود قائل اند عهدنامه توسعه همکاریهای اقتصادی و فنی برای پانزده سال آینده بین دولت شاهنشاهی ایران و اتحاد جماهیر شوروی با امضا رسید. طرفین معتقدند که این عهدنامه سطح عالی همکاری

بین دو کشور را منعکس نموده و مبین تمایل دو کشور بر این امر میباشد که در آینده نیز روابط اقتصادی متضمن سود دوجانبه و همچنین مناسبات بازرگانی، علمی و فنی بین دو کشور را براساس دراز مدت پایدار و برقرار نمایند. طرفین در مورد انجام همکاریها در توسعه ظرفیت کارخانه ذوب آهن اصفهان تا ۴ میلیون تن فولاد در سال واحداث کارخانههای خانه سازی، برقی کردن بعضی از خطوط راه آهن ایران و انجام مذاکرات در خصوص امور مربوط به تجسس و استخراج و تولید فلزات رنگی توافق نمودند.

طرفین با رضایت اعلام داشتند که موافقت نامه هائی که قبلا بین دو کشور درباره همکاریهای علمی و فنی و همچنین روابط فرهنگی انعقاد یافته است با موفقیت اجرا میگردد و امیدوارند که برنامه مبادلات فرهنگی برای سالهای ۱۹۷۲ - ۱۹۷۶ که ضمن این دیدار با امضا رسیده است کمک فوق العاده به توسعه روابط فرهنگی و ورزشی بین دو کشور بنماید. به علاوه ایران و اتحاد شوروی مایلند که هرچه زودتر قرار داد عدم گسترش سلاحهای هسته ای، همچنین قرارداد منع استقرار سلاحهای هسته ای و انواع دیگر سلاحها که موجب نابودی دسته جمعی می گردند در اعماق و بستر دریاها و اقیانوسها و مقاله نامه منع تهیه و تولید و ذخیره سلاحهای میکروبی و سمی و امحاء آنها که پیشرفت بزرگی در راه خلع سلاح شمار میرود از طرف کلیه کشورها مورد تصویب هرچه زودتر قرار گیرد.

نکته بسیار جالب در سفر شاهنشاه آریامهر به اتحاد جماهیر شوروی بازدید معظمه از شهر فزانوردان شوروی بود که به شهر ستارگان موسوم است. تا کنون هیچیک از رهبران کشورهای غیر سوسیالیستی از این شهر بازدید نکرده اند و از رهبران کشور های سوسیالیستی تنها فیدل کاسترو و نیز رئیس جمهوری بلغارستان این شهر را مورد بازدید

قرار دادند. نکته جالب توجه اینکه در جریان این بازدید آقای پادگورنی اعتراف کرد خود او نیز بعنوان یکی از رهبران برجسته اتحاد جماهیر شوروی برای اولین بار است که از این شهر بازدید میکند. وی افزود شاهنشاه آریامهر اولین رهبری هستند که در جریان بازدید خود بر سقیه سایوز سوار شدند، بر صندلی فزانوردان جلوس فرمودند و کلاه مخصوص فزانوردان را بر سر گذاشتند.

علیاحضرتین شب قبل از بازدید از شهر ستارگان در بالشیوی تئاتر مسکو حضور یافتند و باله «فندق شکن» اثر مشهور چایکوفسکی را مشاهده فرمودند.

شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانو ۲۹ مهر ماه از سفر شوروی به تهران مراجعت کردند و مورد استقبال رسمی مقامات لشکری و کشوری قرار گرفتند.

علیاحضرتین هنگام تشریف فرمائی به پایویون سلطنتی از نمایشگاه عکس و بریده مطبوعات داخلی و خارجی مربوط به مسافرت علیاحضرتین به اتحاد جماهیر شوروی که از طرف وزارت اطلاعات ترتیب داده شده بود بازدید فرمودند. در این نمایشگاه تصاویر مربوط به سفر علیاحضرتین به صورت تمام رنگی و نیز تصویرهائی که مطبوعات بین المللی در زمینه اهمیت این سفر منتشر کرده بودند به ترتیب تاریخ تنظیم شده و پانلهای خاصی نیز به تصاویر و عکسهای مربوط به بزرگداشت سالروز جشن شاهنشاهی و زاد روز علیاحضرت شهبانوی ایران اختصاص داده شده بود.

انعکاس سفر شاهنشاه آریامهر به جنوب در وسایل ارتباط جمعی جهان

* اخبار و گزارش های مربوط به بازدید شاهنشاه آریامهر از جنوب کشور و سخنان معظم له در مراسم مختلف همچنان مورد بحث مسائل ارتباط جمعی جهان است.

روزنامه انگلیسی زبان دیلی امریکن ضمن چاپ عکسی از شاهنشاه آریامهر در جزیره خارک مینویسد: شاهنشاه ایران اعلام داشتند که برنامه دفاعی این کشور گسترش مییابد. این روزنامه میافزاید در جلسه عالی اقتصاد و برنامه ریزی که در تخت جمشید تشکیل شد شاهنشاه اظهار داشتند که قدرت ضربهای نیروی دریائی ایران طی برنامه پنج ساله که تحت بررسی است باید چند برابر شود. در این جلسه که سه روز متوالی تشکیل شد آقای امیر عباس هویدا نخست وزیر و اعضای کابینه برای بررسی و تصویب پنجمین برنامه که هزینه آن سی هزار میلیون دلار است شرکت داشتند.

این برنامه از مارس ۱۹۷۳ به مرحله اجرا در میآید. روزنامه انگلیسی زبان دیلی امریکن سپس از قول یک سخنگوی دولتی ایران نوشته است که علاوه بر توسعه برنامه نظامی در برنامه پنجساله برای ۱۸ میلیون تن کار پیش بینی شده است.

با تامین اعتبار این برنامه از درآمد نفتی که تا سال ۱۹۷۷ از مبلغ دو هزار میلیون دلار فعلی به هفت هزار میلیون دلار خواهد رسید برای احداث شش میلیون واحد ساختمانی جدید، توسعه خطوط مخابراتی، ساختمان دهها فرودگاه و یک فرودگاه تجارتی با هزینه صد میلیون دلار در تهران اقدام خواهد شد. همچنین با احداث یک کارخانه کشتی سازی در بندر عباس تسهیلات بندری توسعه مییابد، و ساختمان شش سد دیگر از اهم اقدامات این برنامه خواهد بود.

این روزنامه مینویسد: در جلسه عالی اقتصاد و برنامه ریزی تخت جمشید نسبت به افزایش درآمد سرانه بمیزان ۱۴۳۳ طی سه سال اخیر توجه خاصی شد و پیش بینی میشود در برنامه پنج ساله آینده درآمد سرانه از ۵۰۰ دلار به هزار دلار افزایش یابد.

روزنامه الحیات چاپ بیروت به نقل از خبرگزاری رویتر در این مورد مینویسد: شاهنشاه ایران اعلام فرمودند که نیروی دریائی ایران در پنج سال آینده به چند برابر افزایش خواهد یافت. این اقدام در چارچوب استراتژیک دفاعی دراز مدت است که تا اقیانوس هند ادامه خواهد یافت. الحیات میافزاید در برنامه عمرانی پنجم که هزینه آن بالغ بر سی هزار میلیون دلار است به امور صنعتی - کشاورزی - طرحهای آبیاری و ساختمان سدها - راهها - مسکن و تامین خدمات اجتماعی توجه خاص مبذول خواهد شد.

جراید پاکستان به نقل از خبرگزاری آسوشیتد پرس نوشته اند: شاهنشاه آریامهر در جلسه شورای عالی اقتصادی و برنامه ریزی ایران فرمودند خطوط دفاعی نیروی دریایی شاهنشاهی از خلیج فارس تا خلیج عمان و از آنجا تا اقیانوس هند امتداد دارد.

معظم له اضافه فرمودند که طی برنامه پنجم قدرت نیروی دریایی شاهنشاهی باینچندین برابر افزایش یابد. در این برنامه علاوه بر افزایش قدرت نیروهای مسلح ایران برای گروه کثیری از طبقات مختلف شغل ایجاد خواهد شد - جراید پاکستان به اشاره مانور نیروی دریایی شاهنشاهی در پیشگاه شاهنشاه آریامهر نوشته اند که اخیرا نیروی دریایی شاهنشاهی ایران با انجام مانوری ادعای خود را دایر بر اینکه بزرگترین نیروی دریایی در خلیج فارس است ثابت کرد. در این مانور ۴ ناو از جمله دو ناوشکن ضیاء و سام که از لحاظ تجهیزات جدیدترین نوع ناو در نوع خود هستند شرکت داشتند. روزنامه واشینگتن پست نیز در شماره اخیر خود بیانات شاهنشاه آریامهر را در مراسم برگزاری سالروز بنیانگذاری نیروی دریایی شاهنشاهی منتشر کرد و نوشت شاهنشاه آریامهر گفتند که نیروی دریایی ایران تا پنج سال آینده چند برابر خواهد شد زیرا ما باید استراتژی دفاعی خود را تا اقیانوس هند توسعه دهیم.

بولتن اخبار دولتی جمهوری خلق چین در همین مورد به نقل از خبرگزاری فرانسه -

نویسد: شاهنشاه ایران طی سخنانی اظهار داشتند دفاع از مرزهای ایران تا اقیانوس هند گسترش مییابد.

شاهنشاه هنگام افتتاح کنفرانس بررسی برنامه پنجم در تخت جمشید به ضرورت اتخاذ یک سیاست دفاع ملی متناسب با موقع کنونی ایران در جهان تکیه کردند. شاهنشاه افزودند به پا چهار سال پیش حفظ و حراست از منافع و خطوط ارتباطی ما در خلیج فارس و خلیج عمان مهمترین هدف ما بنظر میرسد زیرا بیشتر فروتهای ما در آن منطقه واقع شده است. اما حوادثی که طی این مدت روی داده ما را ناچار میکند که توجه خود را به دفاع از سواحل ایران در خلیج عمان معطوف داریم. همچنین وقایع دیگر جهان به ایران نشان داد که دریایی که از یک سو به خلیج عمان و از سوی دیگر به اقیانوس هند امتداد مییابد مرزی ندارد.

شاهنشاه تصریح فرمودند که تنها در اندیشه دفاع از بندر جاسک یا چاه بهار در خلیج عمان نیستند بلکه در اندیشه دفاع از حریم امنیتی این کشور هستند.

بولتن اخبار دولتی جمهوری خلق چین میافزاید: شاهنشاه همچنین فرمودند هر کس که با مسائل نظامی سر و کار دارد مخصوصا با توجه به امکانات چشمگیر نیروی هوایی و دریایی میتواند بعد و فاصله خط دفاعی در منطقه چاه بهار را محاسبه کند. شاهنشاه طی سخنان خود جزئیات برنامه ای که بموجب آن نیروهای مسلح ایران در خلیج فارس مخصوصا از طریق واحد های ضربتی هوا دریایی تقویت می شود تشریح فرمودند. شاهنشاه در این مورد فرمودند امکانات بالقوه ضربتی نیروها در مدتی کمتر از دو سال به دو برابر افزایش داده خواهد شد.

در گویت روزنامه السیاه به نقل از روزنامه های خارجی فرمایشات شاهنشاه آریامهر را در مراسم سالگرد تاسیس نیروی دریایی ایران منتشر کرد و نوشت شاهنشاه ایران فرمودند که مرزهای دفاعی ایران به خارج از منطقه خلیج فارس امتداد خواهد یافت.

سیاسی

همکاریهای ایران و شوروی ادامه خواهد داشت

«تفاهم بین ایران و شوروی بدون شك در راه صلح منطقه‌ای موثر خواهد بود و مخصوصا اینکه این تفاهم بین کشور بزرگی چون اتحاد جماهیر شوروی و کشور ایران است که در آینده اهمیت خود را در منطقه باز خواهد یافت».

در باره خاورمیانه پشتیبانی از اصول قطعنامه ۲۲ نوامبر ۱۹۴۷ شورای امنیت، تخلیه سرزمین‌های اشغالی، پشتیبانی از حقوق اعراب و مخصوصا فلسطینی‌ها و نیز تایید ماموریت یارینک در چارچوب قطعنامه شماره ۲۴۲ مطلب دیگری ابراز نشده است.

وزیر خارجه در پاسخ این سؤال که آیا ایران به شوروی پیشنهاد کرده است درباره آزادی اسیران جنگی پاکستان با هند وارد گفتگو شود گفت موضوع اسیران جنگی علاوه بر جنبه سیاسی جنبه انسانی دارد و ایران طبق عهدنامه ژنو خواهان آزادی اسیران جنگی پاکستان است.

ایران سه سفارتخانه تازه تأسیس کرد

سفیران ایران در چهار کشور یوگسلاوی، سودان، استرالیا و کنیا روز پنجشنبه در جریان مراسم سلام چهارم آنان توسط عباسعلی خلعتری وزیر خارجه به شاهنشاه معرفی شدند. در سه کشور از این چهار کشور ایران برای نخستین بار سفارتخانه دایر می‌کند. همایون سمیعی معاون وزارت خارجه و رئیس شورای طرح‌های سیاسی به عنوان سفیر ایران در یوگسلاوی، امیر ارسلان نیرنوری رئیس اداره سوم سیاسی به سمت نخستین سفیر ایران در سودان، حسین اشراقی رئیس اداره چهارم سیاسی به سمت نخستین سفیر ایران در استرالیا و انو - شیروان کاظمی رئیس اداره سازمان پیمان مرکزی (سنتو) به سمت نخستین سفیر ایران در کنیا معرفی شدند.

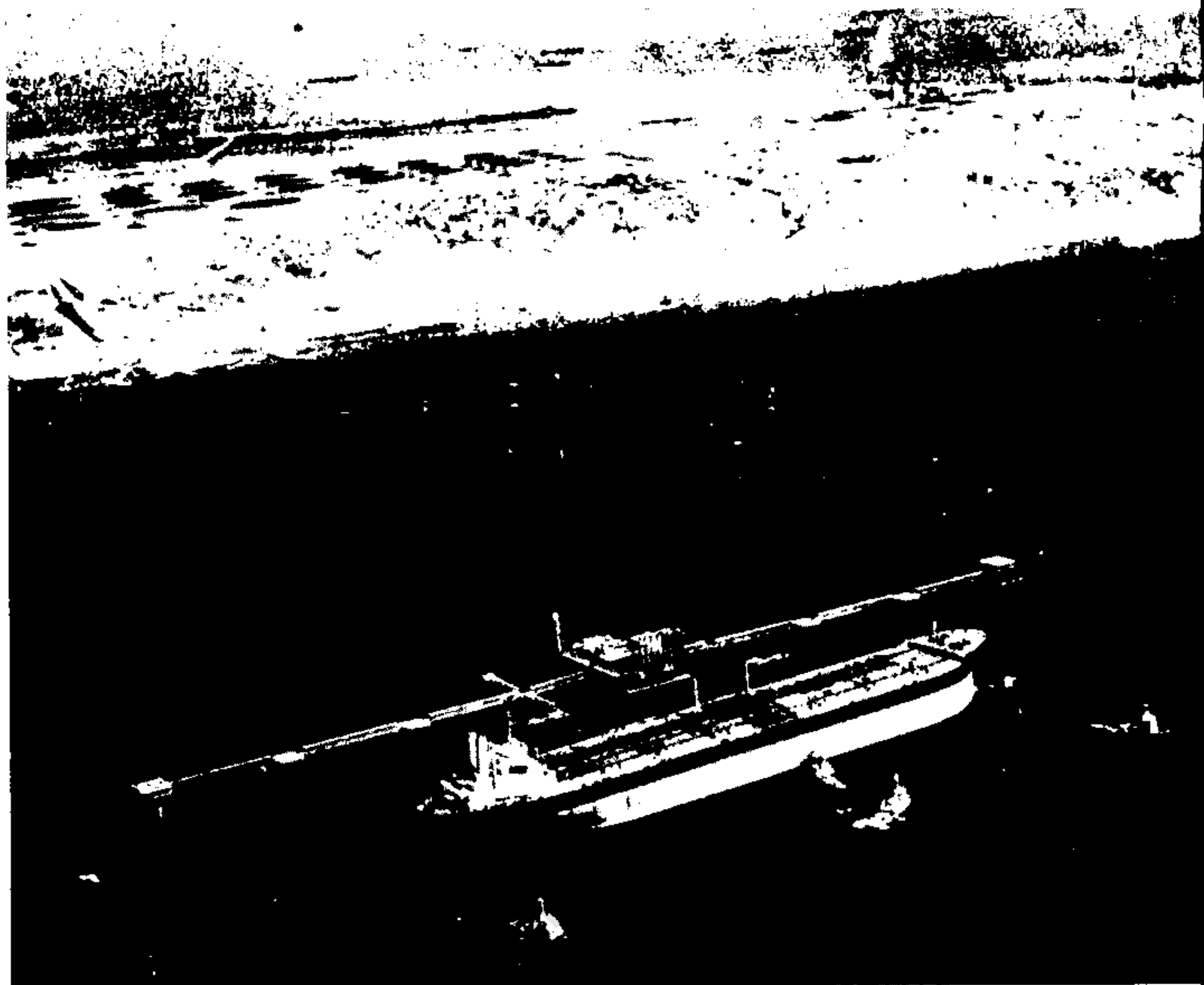
سفیران ایران در سودان، استرالیا و کنیا برای اولین بار است که به سمت سفیر به ماموریت خارج می‌روند و محل ماموریت آنان نیز برای اولین بار است که سفیرمقیم دارد. ایران در سال گذشته همچنین با سنگال، گینه، مالاوی، موریس روابط سیاسی برقرار کرد ولی تاکنون فقط به میادله سفیر باسنگال اقدام کرده است.

عباسعلی خلعتری وزیر خارجه سیام مهر در يك مصاحبه مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی اعلام کرد که همکاری‌های ایران و شوروی «در محیطی سرشار از اعتماد متقابل و دو جانبه در آینده نیز ادامه خواهد داشت».

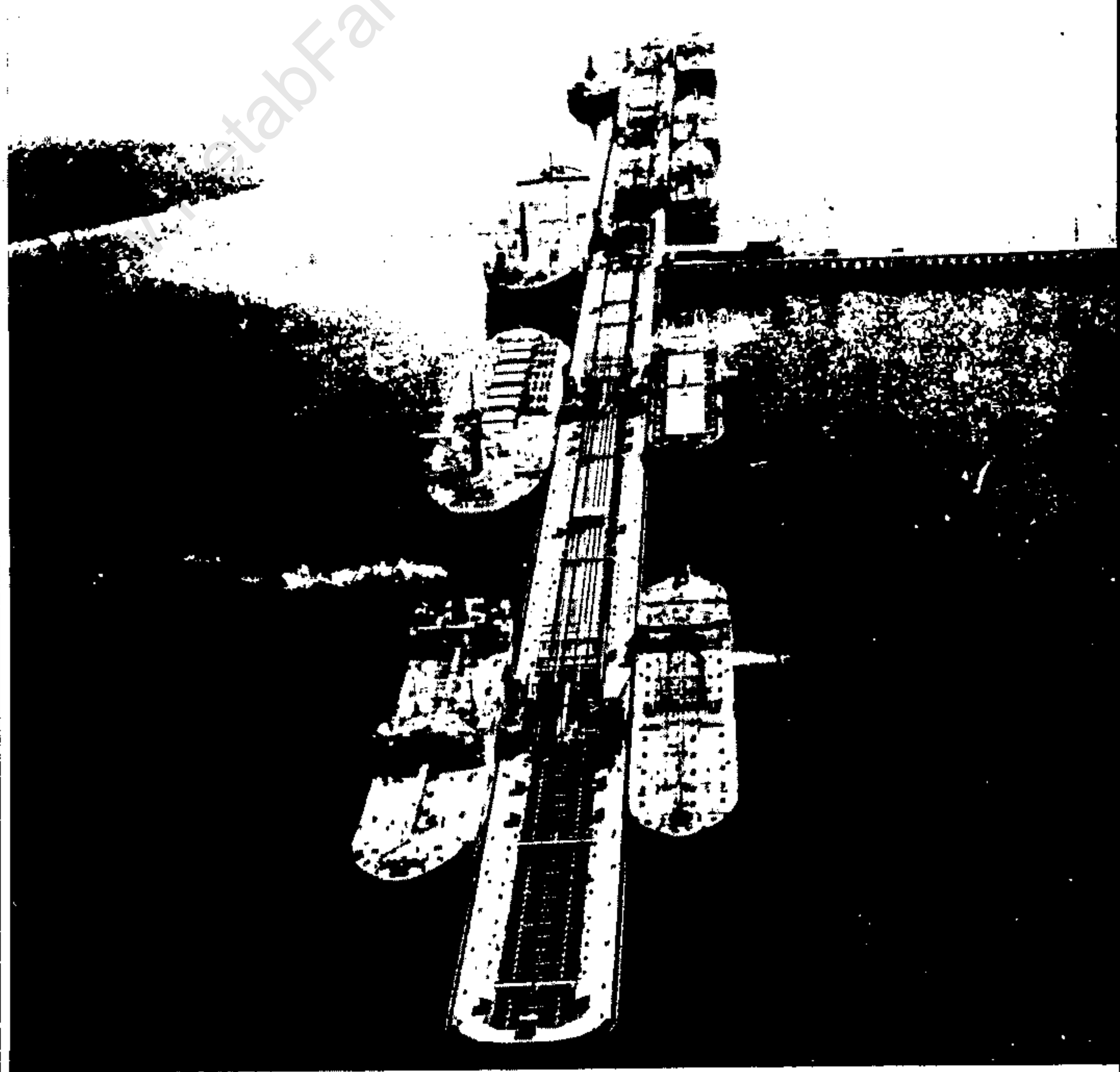
وزیر خارجه به این ترتیب تاکید کرد که مذاکرات مسکو روابط دو جانبه ایران و شوروی را در جریان‌عادی خود قرار داده است و مذاکرات مسکو «اطمینان طرفین» را برای ادامه همکاری‌های دراز مدت برانگیخته است. در این جلسه گفته شد که اندر گرومیکو وزیر خارجه شوروی به دعوت عباسعلی خلعتری وزیر خارجه به ایران می‌آید.

وزیر خارجه در توجیه نتایج سفر به شوروی به قرار داد ۱۵ ساله اقتصادی و فنی و نیز موافقتنامه فرهنگی ۵ ساله بین دو کشور اشاره کرد و گفت با امضای این دو قرارداد ترتیب همکاری‌های نزدیک و امکان برنامه ریزی مشترک چنان فراهم شده است که امکانات بیشتری در هردو زمینه نصیب ایران خواهد کرد. در اعلامیه مشترک ایران و شوروی، کرملین در حقیقت سیاست ایران را در خلیج فارس که اوضاع در منطقه باید با نظر کشورهای ساحلی حل و فصل شود تایید کرد. وزیر خارجه در همین زمینه تاکید کرد که «شوروی قبول کرده است هرگونه مساله در خلیج فارس باید توسط کشورهای ساحلی حل و فصل شود و برای کشورهای غیر ساحلی حقی قائل نشده است. در جریان سخنرانی در مسکو به تشکیل کنفرانس امنیت آسیا اشاره شده بود بدون اینکه در اعلامیه مشترک به آن اشاره شود. وزیر خارجه در این زمینه گفت در مذاکراتی که انجام گرفت اظهار نظر و امیدواری شد که کنفرانسی مانند کنفرانس امنیت اروپا برای آسیا نیز تشکیل شود ولی این يك امر فوری نخواهد بود.

وزیر خارجه در پاسخ این سؤال که این کنفرانس مانند پیشنهاد سابق شوروی برای تشکیل پیمان امنیت آسیا علیه جلوگیری نفوذ چین است یا نه گفت که این کنفرانس نمی‌تواند علیه کشور بزرگ دیگری در آسیا باشد. وزیر خارجه در گوشه‌ای از این مصاحبه اظهار داشت که

اسکله جدید خارك و موقعیت آن نسبت به جزیره واسکه قدیم

اسکله قدیم خارك

فرهنگی

شاهنشاه در مدرسه

رضا پهلوی

شاهنشاه در مدرسه رضا پهلوی
شنبه اول مهر ماه شاهنشاه که فرزندان خود را به مدرسه رضا پهلوی در نیاوران بردند در حالی که مدیر مدرسه رضا پهلوی در التزام بود به بازدید از قسمتهای مختلف این مدرسه پرداختند و ضمن بازدید از برنامه های درسی کلاس های درس وسایل آزمایشگاهی پرسنهائی فرمودند و کتاب های درسی جدید را ملاحظه کردند در ساعت ۸:۳۰ صبح بعد از سخنان مدیر مدرسه یکی از دانش آموزان مدرسه رضا پهلوی مراسم دعای صبحگاهی را بجای آورد و پس از آن والاحضرتها و سایر دانش آموزان از زیر کلام اللهمجد گشتند و آنرا بوسیدند و به کلاسهای درس خود رفتند. اسال چون علیاحضرت شهبانو در سفر چین بودند شاهنشاه شخصا فرزندان گرامیشان را بمدرسه سیردند والاحضرت همایون ولایتمد اسال در سال دوم راهنمایی والاحضرت شاهدخت فرحناز در سال پنجم ابتدائی درس میخوانند.

مراسم آغاز سال تحصیلی

سال جدید تحصیلی در نخستین روزهای آغاز خود شاهد بخش پیام شاهنشاه آریامهر از شبکه رادیوئی کشور، همچنین بخش پیام های نخست وزیر و وزیر آموزش و پرورش، به صدا درآمدن زنگ دارالفنون، همراهی کردن والاحضرتها مدرسه بوسیله شاهنشاه آریامهر شرکت شاهنشاه در جشن آغاز تحصیلی دانشگاه تهران، افتتاح مدارس جدید، برگزاری مراسم مخصوص در دانشگاه ها و مدارس و سرانجام به کلاس رفتن بیش از ۵ میلیون دانش آموز و دانشجو بود.

همانطور که گفته شد در روز اول مهر بمناسبت آغاز سال جدید تحصیلی مراسمی در دبیرستان دارالفنون برگزار شد که در آن پیام شاهنشاه آریامهر از رادیو بخش شد و همچنین پیام های تلفنی آقای نخست وزیر و وزیر آموزش و پرورش که از یکن فرستاده بودند پخش شد. جشن آغاز سال تحصیلی

دانشگاه تهران عصر روز شنبه اول مهر ماه در پیشگاه شاهنشاه آریامهر به رسم همه ساله در تالار فردوسی دانشگاه

ادبیات دانشگاه تهران برقرار شد و شاهنشاه جواهر ۳۴ تن از فرهیختگان ممتاز را اعطاء فرمودند.

جشن آغاز تحصیلی دانشگاه اصفهان نیز روز شنبه با حضور وزیر علوم و آموزش عالی و رئیس دانشگاه اصفهان برگزار شد. مدیر کل آموزش و پرورش تهران و اعضای شورای آموزش و پرورش منطقه ای تهران از ۲۰ مدرسه جدید در تهران که با مصاری سبک دوران صفویه ساخته شده است دیدن کردند این مدارس که به خاطر حفظ مصاری اصیل ایرانی به سبک معماری دوران صفویه ساخته شده اند و تعداد آنها ۲۰ ساختمان است از نظر سیستم داخلی با آخرین اسلوب معماری بنا شده اند که دارای تاسیسات تهویه شفاف مرکزی نیز هستند.

جشن مؤسسه آموزش عالی آمار

هشتم مهر ماه مراسم جشن فارغ التحصیلی موسسه آموزش عالی آمار در محل موسسه برپا شد. در پایان مراسم مزبور دکتر شاپور راسخ معاون سازمان برنامه و سرپرست مرکز آمار ایران گواهینامه ۲۵ نفر از فارغ التحصیلان دوره دوم این موسسه را بین آنان توزیع کرد. موسسه آموزش عالی آمار که وابسته به مرکز آمار ایران است علاوه بر دوره دو ساله فوق دیپلم و دور چهار ساله لیسانس دوره فوق لیسانس نیز دارد.

کنگره مشترک جمعیت شیر و خورشید و وزارت آموزش و پرورش

یازده مهر اولین کنگره مشترک جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران و وزارت آموزش و پرورش بمنظور گسترش کار جوانان و حل مشکلات مربوط به آنان با حضور مدیران کل و روسای ادارات آموزش و پرورش شهرستانها و مدیران عامل جمعیت شیر و خورشید سرخ شهرستانها در باشگاه مصلحان آغاز بکار کرد.

دانشگاه بوعلی سینا در همدان

از آغاز سفر «ژان - دولیوسکی» وزیر مشاور در

امور خارجه فرانسه ایجاد دانشگاهی در ایران با کمک دولت فرانسه مورد بحث قرار گرفت و پس از آن با سفر «بی. پرلوران» مدیر کل روابط فرهنگی، علمی و فنی وزارت خارجه فرانسه به تهران صورت جدی به خود گرفت و طبق موافقت نامه ای که بین ایران و فرانسه با امضاء رسید قرار شد که با کمک علمی و فنی فرانسویان دانشگاهی به ظرفیت سه هزار دانشجو در ایران ساخته شود که علاوه بر دانشجویان ایرانی تعدادی دانشجو از کشورهای خاورمیانه و خاور نزدیک نیز بپذیرد. سپس محل این دانشگاه در همدان تعیین گردید و پزشک عالیقدر «بوعلی سینا» نام گذاشتند که اداره آن بعهده استادان ایرانی است و فقط فرانسویان در زمینه علمی با آنها همکاری خواهند داشت. ضمنا روز شانزدهم مهر نمایندگان مردم همدان در يك جلسه که با حضور آقای نخست وزیر تشکیل شده بود تمهید نمودند که یکمده خانه و آپارتمان برای دانشجویان و استادان دانشگاه در شرف تاسیس «بوعلی سینا» سازند. دانشگاه بوعلی سینا که سال آینده

(۵۳) آغاز بکار خواهد کرد در آغاز سیمصد دانشجو خواهد گرفت و بتدریج تا پایان برنامه عمرانی پنجم دانشجویان خود را به ۵۰۰ نفر افزایش خواهد داد. فلسفه آموزشی ای بکلی جدا و متفاوت با دیگر دانشگاههای ایران خواهد داشت و زبان تدریس در آن فارسی و فرانسه خواهد بود. رئیس موسسه تحقیقات و برنامه ریزی علمی و آموزشی گفت، این دانشگاه دانشکده هایی به مفهوم معمول نخواهد داشت و به جای آن دارای دو بخش مهم خواهد بود که یکی در زمینه تربیت متخصصان آموزشی علوم پایه و دیگری در گسترش منطقه ای و روستائی خواهد گشید. وی درباره رشته های تحصیلی این دانشگاه گفت رشته های آن نیز به مفهوم آنچه اینک در دانشگاه های ایران هست نخواهد بود و در جلسه ای که پس از این با مقامات فرانسوی در پاریس خواهیم داشت چگونگی آنها روشن خواهد شد.

رئیس موسسه تحقیقات و برنامه ریزی علمی و آموزشی که خود یکی از برنامه ریزان دانشگاه بوعلی سیناست درباره هدف دانشگاه از فلسفه آموزشی نوینش گفت: این

دانشگاه بجای دادن مقداری معلومات خشک به دانشجو فعالیت های خود را درجهتی متمرکز خواهد کرد که قابلیت حل مسائل را در ذهن دانشجو بیافریند. بطور کلی هدف این است که دانشجو بتعداد اندک اما با کیفیتی چنان عالی تربیت شود که برد تاثیرش بر روی سیستم های مختلف توجه انگیز باشد. در دانشگاه بوعلی سینا آموزش از یکسو با کار علمی و از سوی دیگر با پژوهش و تجسس آمیخته خواهد بود. وی درباره محل دانشگاه و نقشه «پردیس» آن گفت: هدف اصلی این است که دانشگاه در ارتباط بسیار نزدیک با شهر همدان باشد و به فعالیت های چنان جهتی بدهد که با فعالیت های اجتماعی و اقتصادی شهر و منطقه در ارتباط نزدیک باشد بدین صورت دانشگاه به گسترش فعالیت های منطقه کمک خواهد کرد و منطقه در رشد دانشگاه موثر خواهد افتاد. به مفهوم دیگر دانشگاه بوعلی سینا جدا از واقعیات محلی گامی بر نخواهد داشت و این فلسفه در طرح ریزی فیزیکی دانشگاه رعایت خواهند شد.

که از ششم تا پانزدهم مهر ماه ادامه داشت هفته موسسه تجارت خارجی مجارستان، محصولات خود را که شامل ماشین آلات صنعتی، تجهیزات مخابراتی و برقی است، در سالن شماره یک نمایشگاهها به معرض بازدید گذاشتند نخستین نمایشگاه صنعتی مجارستان در سال ۱۹۶۸ برگزار شد.

نمایشگاه و فروشگاه مرکز صنایع دستی ایران در شیراز افتتاح شد

سه شنبه چهارم مهر ماه نمایشگاه و فروشگاه مرکز صنایع دستی ایران با حضور رئیس مرکز صنایع دستی ایران و عده ای از شخصیت های محلی توسط استاندار فارس گشایش یافت. این نمایشگاه و فروشگاه که شامل پنج غرفه از غرفه های سرای شیر شیراز است محل برای عرضه و فروش انواع فرآورده های دستی استان فارس و سایر استان های کشور میباشد که توسط مرکز صنایع دستی تاسیس گردیده است. مرکز صنایع دستی از آغاز تاسیس اقدامات موزنی بمنظور احیاء

هنر

نمایشگاه انحصاری استرالیا

اولین نمایشگاه انحصاری استرالیا در ایران ۳۰ مهر ماه با حضور سفیر استرالیا در دربار شاهنشاهی و گروهی از مقامات اقتصادی و مدیران صنایع و بازرگانان ایرانی گشایش یافت. قبل از گشایش نمایشگاه سفیر استرالیا ضمن اشاره به روابط سیاسی و اقتصادی دو کشور و شرکت استرالیا در نمایشگاه آسیائی تهران گفت: پس از شرکت ما در نمایشگاه آسیائی صادرات استرالیا به ایران از نظر ارزش و وسعت کالاها افزایش یافته است در حالیکه

به سال پیش حجم واردات ایران از استرالیا سالانه حدود به ۵ میلیون دلار پشم بوده و اکنون دامنه آن از مواد غذایی گرفته تا تجهیزات صنعتی و کشاورزی به ارزش سالیانه ۴۶ میلیون دلار افزایش یافته است. در نتیجه این امر دولت استرالیا تشویق به گشایش این نمایشگاه اختصاصی شد.

وی افزود دولت استرالیا معتقد است که این کشور میتواند در اجرای برنامه های صنعتی و عمرانی با

ایران همکاری نماید. نمونه بارز آن شرکت ۵۳ شرکت کننده استرالیائی در عرضه کالاهای صنعتی و کشاورزی خود در این نمایشگاه می باشد. کالاها و محصولات کمدر این نمایشگاه بنمایش گذاشته شده بود از تنوع زیادی برخوردار بود و مهمترین آنها عبارت بود از تجهیزات و قطعات واسطه نقلیه، ماشین آلات تهیه نان بربری - ترانسفورماتور، تجهیزات انتقال نیروی برق، تجهیزات آشپزخانه و ماشین آلات کار بر روی چوب، سیستم های نقاله برای مصارف مختلف و ماشین آلات کشاورزی.

دومین نمایشگاه صنعتی مجارستان در ایران

دومین نمایشگاه صنعتی مجارستان ۵ مهر در محل نمایشگاه دائمی ایران گشایش یافت. مقدمات برگزاری دومین نمایشگاه صنعتی مجارستان بدنبال مذاکراتی که هیئت مجاری در فوریه سال گذشته در ایران با مقامات وزارت اقتصاد به عمل آوردند فراهم شده بود. در نمایشگاه صنعتی مجارستان

در گسترش رشته های مختلف صنایع دستی این استان نظیر خاتم سازی، گلیم و جاجیم باقی، گیوه ملکی، سرامیک و شیشه، کارهای چوبی و نظائر آن انجام داده است. فرآورده های دستی استان فارس نه تنها در نمایشگاه و فروشگاههای که در سرای مشیر افتتاح گردید به معرض نمایش و فروش گذاشته شده بلکه در کلیه بازارهای داخلی و خارجی که مرکز صنایع دستی در اختیار دارد عرضه میگردد و بدیهی است از این طریق درآمد بیشتری عاید سازندگان و صاحبان صنایع دستی استان فارس شده و در ایجاد کار میان مردم و صنعتگران رشته های مختلف دستی این استان موثر خواهد بود.

ظروف مکشوفه در ارك علیشاه تبریز

دوم مهر هنگام خاک برداری از محوطه ارك علیشاه تبریز تعدادی کوزه، کاشی و ظروف متعلق به دوران ایلخانیان مغول پیدا شد. آثار مکشوفه به اداره کل فرهنگ و هنر آذربایجان شرقی تحویل گردید و جستجو برای کشف بقیه آثار باستانی در این محل ادامه یافت.

نمایشگاه آثار هنرمندان تونس

نمایشگاه نقاشی و آثار موزائیک خانم شاناگیگا هنرمند تونس ۱۰ مهر با حضور آقای پهلید وزیر فرهنگ و هنر در محل گالری سیحون گشایش یافت. خانم شاناگیگا تاکنون چندین نمایشگاه در کشورهای اروپائی و آسیائی تشکیل داده است این نمایشگاه که ۳۷ اثر از هنرمندان تونس در آن بنمایش گذاشته شده ده روز برای بازدید عموم دایر بود.

نمایش مد ایرانی با پارچه های ایران

چهاردهم مهر يك فستیوال مد برای نمایش طرح های طراح ایرانی با پارچه های ایرانی در بال روم هتل هیلتون برگزار شد. دوهزار خانم و آقای شیک پوش و علاقمند به «مد» تماشاگر این مدعا بودند در این فستیوال علاوه بر طرح های لباس پائیز زبانه و مردانه، مدل های جدید کفش و آرایش نیز به نمایش گذاشته شد. از بین يك صد طرح زنانه و مردانه هیئت داوران مزون های «سوگی» و «پالهدومد» را در طرح های زنانه و جنرال مد را در طرح های مردانه برنده اعلام کرد. طرح های

پارچه کارخانه‌های مخمل کاشان و ممتاز نیز برنده طرح‌های پارچه‌های ایرانی اعلام شدند. هیئت داوران از بانوان طاهره امیرسلیمانی (افشار) تهمنه صفاری - ملکی - روحانیه - کاشانی تشکیل شده بود. این نمایش مد از طرف سازمان گلبانک ترتیب داده شده بود.

فهرست آثار خواجه نصیر در تاشکند کشف شد

خبرگزاری نووستی اعلام کرد فهرست آثار خواجه نصیرالدین طوسی ریاضیدان و اخترشناس قرن هشتم در انستیتوی شرقشناسی تاشکند پایتخت ازبکستان کشف شد. در این فهرست ۵۷ اثر خواجه نصیرالدین طوسی ذکر شده است. از جمله سه تفسیر اقلیدوس که نسبت به نویسنده آن شک و تردید وجود داشت. این فهرست که بوسیله‌اشگردان خواجه نصیرالدین طوسی تنظیم و استخراج شده است. یقیناً به این شک و تردید خاتمه خواهد داد. ریاضیدانان تاشکند برای اولین بار قطعات تذکره‌ای را که طی آن بیست مسئله ریاضی و هفدهم بوسیله خواجه نصیرالدین طوسی با استفاده از جبر حل شده است منتشر کردند. یک تذکره دیگر بنیادگذار رصدخانه مراغه تحت عنوان «تذکره مربوط به شناخت کواکب» نیز منتشر شده است.

سمینار سینمایی در پنجمین جشن فرهنگ و هنر

از برنامه‌های پنجمین جشن فرهنگ و هنر تشکیل‌سمینار بزرگ سینمایی بود که در آن دست اندرکاران سینمای ایران، پیرامون هنر هفتم در ایران به بحث و بررسی پرداختند. پنجمین جشن فرهنگ و هنر که به‌طور مصادف بودن با ماه رمضان از شانزدهم تا پایان آبان ماه برگزار شد جشنواره کوچکی را برای نمایش فیلم‌های هشت میلی‌متری نیز برپا کرد تا جوانان علاقمند به این هنر بتوانند با فیلم‌های ساخته خود در این جشنواره سه روزه شرکت کنند.

ایجاد ۱۳۶ نمایشگاه نقاشی مجسمه‌سازی و هنرهای ملی و اجرای ۲۹ برنامه تئاتر و ۴۳ برنامه رقص و موسیقی، برنامه‌های اصلی و جنبی جشن را تشکیل میداد که با اضافه نمودن برنامه‌های اجرایی در زمینه‌های گوناگون فرهنگی که در تمامی نقاط کشور برگزار شد به نفوذ همه‌جانبه این جشن در قشرهای مختلف مردم کمک کرد.

همچنین در پنجمین جشن فرهنگ و هنر چند کنسره

و سمینار نیز تشکیل شد. علاوه بر این پانزده فیلم سینمایی که در اداره کل امور سینمایی وزارت فرهنگ و هنر تهیه شده بود بمناسبت این جشن بر روی پرده آمد. در تهیه این فیلم‌ها سعی شده است ثمرات انقلاب شاه و مردم و گوشه‌هایی از تحولات اجتماعی و پیشرفت‌های مملکت نشان داده شود. واحدهای سینمای سیار وزارت فرهنگ و هنر این فیلم‌ها را در روستاها نمایش میدهند. کمیته فیلم و اسلاید جشن فرهنگ و هنر نیز ۹۰ نمایشگاه عکس از «چهره جنوب ایران» در ۹۰ شهرستان برپا کرد و ۷ هزار اسلاید رنگی نیز از آثار تاریخی، صنایع دستی، لباسها و چهره‌ها نیز در سراسر کشور توزیع شد.

نمایشگاه بین‌المللی مصالح ساختمانی

نخستین نمایشگاه بین‌المللی مصالح و ماشین‌آلات ساختمانی با شرکت بیش از ۱۶۰ شرکت ایرانی و خارجی ۲۳ شهریور در محل نمایشگاه های دائمی ایران گشایش یافت. در این نمایشگاه یکمصد شرکت ایرانی و ۶۰ شرکت خارجی از یوگسلاوی، رومانی، چکسلواکی، فرانسه و آلمانی شرکت داشتند. از یوگسلاوی ۲۶ شرکت، از رومانی ۱۶ شرکت از چکسلواکی ۵ شرکت، از آلمان ۳ شرکت و از فرانسه ۱۰ شرکت در نخستین نمایشگاه بین‌المللی مصالح و ماشین‌آلات ساختمانی تهران شرکت کرده بودند. این دومین باری است که نمایشگاهی در زمینه مصالح و ماشین‌آلات ساختمانی از سوی شرکت‌های نمایشگاه‌ها برگزار می‌شود، در نخستین

سمپوزیوم باستانشناسی و نمایشگاه آثار لوت برگزار میشود

نخستین سمپوزیوم باستان شناسی در چهارچوب جشن فرهنگ و هنر آغاز بشکار کرد در این سمپوزیوم حاصل کار سالانه هیات علمی باستان شناسی و محققان ایرانی و خارجی بررسی می‌شود. سمپوزیوم باستان شناسی روز بیستم آبان ماه در موزه جدید ایران باستان گشایش یافت و ۵ روز ادامه داشت و در طول برگزاری سمپوزیوم بیشتر کاوشگران و هیات‌های حفاری ایرانی و خارجی در جلسات بحث و بررسی حضور یافته و نتیجه کار یک ساله خود را با کمک عکس و اسلاید و وسایل لازم ارائه دادند. در این سمپوزیوم سه نفر از معروف‌ترین باستانشناسان خارجی که در سال جاری به تحقیقات ارزنده‌ای در زمینه باستان‌شناسی و تاریخ هنر ایران دست زده‌اند شرکت داشتند

که از میان آنان نام پروفیسور «ژان پیرو» رئیس هیات باستانشناسی فرانسه در ایران به چشم می‌خورد وزارت فرهنگ و هنر تصمیم دارد همه ساله همزمان با جشن فرهنگ و هنر ضمن برگزاری این سمپوزیوم نمایشگاهی از آثار کشف شده سال پیش در کنار آن ترتیب دهد تا دانش پژوهان و پژوهشگران به آسانی با کشفیات جدید آشنا شوند و در محیط مناسبی به بحث‌های علمی بپردازند. در سال جاری که نخستین سمپوزیوم برگزار شد کارنامه چهار ساله دشت لوت که یکی از ارزنده‌ترین کشفیات سال‌های اخیر است در نمایشگاهی بزرگ توسط کاوشگران ایرانی معرفی گردید.

هفتمین جشنواره بین‌المللی فیلم های کودکان و نوجوانان

دوم آبانماه علیاحضرت شهبانو با تفاق والاحضرتها هفتمین جشنواره بین‌المللی کودکان و نوجوانان را در سینما پارامونت افتتاح فرمودند. در آغاز مراسم خاتم لیلی امیر ارجمندمدیر عامل کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان هیات داوران بین‌المللی را بحضور علیاحضرت شهبانو و والاحضرتین معرفی کرد. سپس کودکان ایرانی که در فیلم های کانون شرکت کرده بودند و صاحبان سینماهای کانون قرار داده بودند و دبیر جشنواره بحضور علیاحضرت و والاحضرتین معرفی شدند و سپس خاتم امیر ارجمند گزارش جشنواره را به عرض رسانید. پس از گزارش فیلم‌های تعقیب‌بزرگ از کشور

بلغارستان و لاکي لوك محصول مشترك بلژيك و آمريكا صاحب‌های با حضور نمایندگان نمایش داده شد.

کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان بمناسبت برگزاری این جشنواره جلسه مطبوعات تشکیل داد. در این جلسه مدیر عامل کانون گفت: امسال برای اولین بار در جوار فستیوال فیلم های کودکان فستیوالی از آثار فیلمسازان جوان نیز تشکیل شد. گرچه آنطور که انتظار میرفت از فستیوال مزبور استقبال نشد ولی امید است که این اقدام پایه‌گذار يك فستیوال بزرگ برای فیلم های جوانان و نوجوانان باشد. وی افزود استقبالی که جوانان ما از تهیه فیلم های کوتاه هشت و شانزده میلی‌متری بعمل آورده‌اند این امید را در ما بیدار می‌کند که این رشته گسترش و تنوع بیشتری خواهد یافت. علاوه در حال حاضر امکاناتی فراهم شده است تا نوجوانان بتوانند با نظارت چند نفر از اعضاء کانون به کار فیلم در این زمینه بپردازند. او اضافه کرد امسال تعداد فیلم های ایرانی شرکت کننده بیشتر از سالهای قبل است. البته باید توجه داشت که انتخاب فیلم‌های ایرانی بیشتر بمنظور تشویق جوانان ایرانی است.

در فستیوال بین‌المللی فیلم‌های کودکان در تهران جمعا ۱۶۲ فیلم از ۲۳ کشور شرکت نمودند که یازده فیلم خارج از سابقه فستیوال نمایش داده شد و از بقیه فیلم‌های رسیده ۷۵ فیلم برای جشنواره توسط کمیته انتخاب شد. فیلم های فستیوال بطور رسمی در دو سینمای برای هیات داوران، منتقدین و میهمانان خارجی نمایش گذارده شد و هفت

افتتاح فستیوال بین‌المللی فیلم‌های کودکان

سینمای تهران در سه ستانس فیلم‌های جشنواره را برای کودکان ایران، آمریکا، فرانسه، ژاپن و یوگسلاوی شرکت داشتند و داوران بزرگسالان از کشورهای هلند، یوگسلاوی، ایتالیا، چکسلواکی دعوت شده بودند. از ایران بیژن مفید در هیات داوران شرکت داشت.

از میهمانان خارجی این جشنواره بین‌المللی میتوان «پروفیسور مارتین برازیل» متخصص فیلم‌های کودکان و عضو هیات داوران جشنواره «آنتسوف» از فرانسه که در مرکز تحقیقات تلویزیون فرانسه در مورد کودکان و برنامه‌هایشان تحقیق می‌کند نامبرد.

یکی از برجسته‌ترین شخصیت های جشنواره امسال «برونو پورتو» کارگردان ایتالیایی بود. «برونو پورتو» در جشنواره امسال عضو هیات داوران بود و علاوه بر آن یازده فیلم از میان آثارش برگزیده شده است که در برنامه «مروری در آثار» به نمایش درآمد. «یان اوانک» عضو هیات داوران از هلند «اوزوالد کاواندولی» کارگردان ایتالیایی که در جشنواره سال گذشته فیلم «خط» را از او دیدیم نیز از دیگر میهمانان جشنواره بودند. علاوه «گیورگی پالاشی» کارگردان فیلم «سلام کوچولو» از لهستان، «آرامیک توماس» و «فیلیپ سوسکین» از هیات داوران بین‌المللی کودکان و «ایزاک دلریورو» رئیس جشنواره «گیخون» یوگسلاوی که جایزه فیلم ایرانی برنده در این جشنواره را با خود آورده بود، «دوسن گوتیچ» از داوران جشنواره از یوگسلاوی و «پاول پروچسکا» کارگردان فیلم‌های کودکان از آلمان نیز در جشنواره شرکت داشتند. از منتقدان سینمایی مطبوعات خارجی نامهای «موریل پرودمن» - «لابل»، «هنگ وریا» و «رائول دوسوآ» در این جشنواره شرکت داشتند.

علاوه بر داوران بین‌المللی جشنواره و همچنین هیات داوران بین‌المللی کودکان، هیات‌های مختلف داوران از صاحبزنان ایرانی تشکیل شده بود که هر یک جایزه‌هایی به فیلم‌های برگزیده خود دادند. علاوه بر این از طرف وزارت فرهنگ و هنر يك جایزه نقدی معادل يكصد هزار ریال، از طرف وزارت آموزش و پرورش يك جایزه مجسمه زرین «دلفسان»، واز آرشيو قيلم ايران يك جایزه مجسمه زرین «شهر فرنگ» برای يك فیلم و از طرف دانشکده علوم تربیتی دو دیپلم به يك فیلم طویل و يك فیلم کوتاه داده شد و بالاخره از طرف منتقدان سینمایی مطبوعات تهران دو دیپلم برای يك فیلم طویل و يك فیلم کوتاه معین گردید.

اعتبار ۵۰۰ میلیون

دلاری بانک جهانی

همزمان با پایان کار چهار تن از کارشناسان برجسته و اعضای هیأت مدیره بانک جهانی در تهران، اول مهر فاش شد که بانک جهانی با توجه به ثبات اقتصادی و سیاسی کشور و طرح های وسیع سازنده ای که در دست اجراست، یا در طی برنامه عمرانی پنجم مورد اجرا گذاشته میشود آمادگی خود را به همکاری بیشتر در طی برنامه عمرانی پنجم اعلام داشته و در اجرای طرح های مختلف صنعتی، کشاورزی و

عمرانی ایران وام های قابل توجهی در اختیار ایران می گذارد که پیش بینی می شود به بیش از ۵۰۰ میلیون دلار بالغ گردد. در حال حاضر سازمان برنامه صورت طرح های وسیعی را که در طی برنامه عمرانی آتی مورد اجرا می گذارد در اختیار مقامات بانک جهانی گذاشته است تا توسط کارشناسان این بانک مورد مطالعه و بررسی قرار گیرد و اعتبارات مورد نیاز آن مشخص شود که بیهی است با مطالعه کامل طرح ها توسط کارشناسان بانک جهانی میزان قطعی اعتبارات این بانک

مشخص میشود.

تولید خامه قالی

افزایش می یابد

بموجب طرحی که اجرا شده است بتدریج با توجه به احتیاجات کشور و افزایش تولید قالی دستباف بمنظور یکنواخت کردن خامه قالی در همه کارگاه ها واحدهای جدیدی بمنظور تولید خامه قالی ماشینی در نقاط مختلف کشور احداث میشود تا احتیاجات کارگاه های قالی باقی از هر نظر تأمین شود. بموجب آمار موجود در سال ۱۳۴۹ در همه واحدهای

تولید کننده خامه قالی ماشینی، جمعا ۷۲۰۰ تن خامه ماشینی تولید شده است در حالیکه با اقداماتی که در جهت تأسیس واحد های موجود بعمل آمده، در سال جاری این رقم به بیش از ۱۱۲۰۰ تن افزایش می یابد و پیش بینی میشود تا پایان برنامه عمرانی پنجم تولید تولید خامه ماشینی به بیش از ۲۰ هزار تن در سال بالغ شود.

دوازده هزار تن

پنبه به چین فروخته

شد

دوازده هزار تن پنبه به ارزش ده میلیون دلار به چین فروخته شد. این نخستین معامله ای است که امپالروی پنبه شده است. ۳۰ تن از صادر کنندگان در این معامله شرکت دارند و هر یک ۴ هزار تن پنبه و در مجموع ۱۲ هزار تن پنبه تحویل خواهند داد. پیشنهاد مربوط به فروش این پارتی پنبه از اواخر شهریور به صادر کنندگان تسلیم شده بود که پس از طی مقدمات کار قرار داد مربوطه اوایل مهر بسته شد.

موافقت نامه خرید

خدمات فنی برای

بهره برداری از مس

سرچشمه

موافقت نامه اصلی خرید خدمات فنی برای بهره برداری از معادن مس سرچشمه بین شرکت سهامی معادن مس سرچشمه کرمان و شرکت آمریکایی مس «آناکندا» چهارم مهر در وزارت اقتصاد به امضا رسید و طرح استخراج و بهره برداری از این معادن عظیم وارد مرحله عمل شد. در این موافقت نامه که در نوع خود بین شرکت های معدنی جهان بی نظیر است شرکت «آناکندا» متعهد شده است با دریافت حق الزحمه معینی کلیه اطلاعات و دانش فنی لازم جهت استخراج و تغلیظ و ذوب مس را در اختیار شرکت سهامی مس سرچشمه بگذارد و کارکنان این شرکت را در کلیه رشته های مورد نیاز تعلیم دهد و علاوه بر این، هر تعداد کارشناسی که برای اجرای این طرح مورد نیاز باشد در اختیار ایران قرار دهد تا از طریق انعقاد قراردادهای انفرادی در استخدام شرکت سهامی معادن مس سرچشمه کرمان در آیند. طبق محاسبات اولیه تعداد این کارشناسان در شروع اجرای طرح بالغ بر ۳۰ نفر خواهد بود و در اوایل دوران بهره برداری از معدن حداکثر به ۱۵۰ نفر خواهد رسید و پس از آن بتدریج جای خود را به کارشناسان تعلیم یافته ایرانی خواهند داد بطوریکه در سال هشتم بهره برداری تعداد کارشناسان خارجی به دو نفر تقلیل خواهد یافت و پس از آن سرچشمه کلا توسط کارشناسان ایرانی انجام خواهد شد.

تعداد کارگران و کارکنان معادن سرچشمه در دوره ساختمان بیش از پنج هزار نفر و در دوره بهره برداری حدود سه هزار نفر خواهد شد. هزینه اجرای طرح استخراج و ذوب مس سرچشمه حدود ۴۰۰ میلیون دلار

برآورد شده که کلیه اعتبارات آن توسط دولت ایران تأمین خواهد شد. شرکت «آناکندا» یک شرکت آمریکایی است و یکی از بزرگترین شرکت های مس در دنیا به شمار می آید که در تمام مراحل مربوط به استخراج و ذوب و تولید فراآورده های مس دارای آخرین مطالعات فنی است.

معادن مس سرچشمه در ۱۲۰ کیلومتری جنوب غربی کرمان قرار گرفته و براساس عملیات اکتشافی که تاکنون انجام شده ذخیره آن بیش از ۴۰۰ میلیون تن سنگ سولفور مس باعیار ۱۸۱۲ درصد برآورد شده است. شواهد موجود نشان میدهد که به همین میزان نیز ذخایر قابل توجه باعیار کمتر در معدن موجود است و باین ترتیب این معدن یکی از بزرگترین معادن مس جهان محسوب میشود.

آماده کردن معدن و ساختمان کارخانه های تغلیظ و ذوب مس ۴ تا ۵ سال بطول خواهد انجامید. میزان استخراج سالانه معدن بالغ بر ۴۵۰ میلیون تن است که بصورت ۱۴ میلیون تن سنگ مس به کارخانه تغلیظ تحویل داده خواهد شد. تولیدات واحد عظیم مس سرچشمه در مرحله اول بهره برداری به صورت مس بلیستر، پس از تأمین احتیاجات داخلی به خارج صادر خواهد شد و ارزش سالانه آن به قیمتهای کنونی بالغ بر ۱۵۰ میلیون دلار خواهد بود.

توسعه همکاری های

اقتصادی ایران و

مجارستان

پروتکل دومین اجلاس مشترک وزیران ایران و مجارستان برای همکاری های اقتصادی ششم مهر در تهران به امضا رسید. براساس این قرارداد طرفین در مذاکرات خوش امکانات ایجاد واحد های مختلف صنعتی در ایران را بطوریکه ماشین آلات لازم از مجارستان و دیگر کشورها خریداری شود و تمام یا قسمتی از فراآورده های آن به مجارستان و کشورهای دیگر صادر شود بررسی کردند. بهره برداری از معدن مس برای مرحله اول ایجاد صنایع کفش، نساجی و لوازم طبی در نظر گرفته شد و موافقت شد که کارشناسان دو کشور تا دیماه در مجارستان با یکدیگر دیدار کنند و درباره جزئیات اجرای این برنامه به تبادل نظر بپردازند.

نمایندگان مجارستان در تهران موافقت کردند که مجارستان خریدهای خود را از ایران افزایش دهد و آن را تنوع بخشد، بطوریکه صادرات کالاهای صنعتی ایران نسبت به حجه بیشتری را در کل صادرات ایران

ملاقات وزیر بازرگانی خارجی مجارستان با وزیر اقتصاد

امضاء قرارداد بین شرکت مس سرچشمه و شرکت آمریکائی آناکندا

به مجارستان بدست آورد و با توجه به اینکه این نسبت نباید کمتر از نسبت صادرات کالاهای صنعتی به نسبتی که در فهرست صادرات ایران به مجارستان و موافقت نامه فعلی بازرگانی بین دو کشور قید شده است، باشد، مجارستان پیشنهاد کرد که برای افزایش کالاهای صنعتی ایران به مجارستان باید دو طرف حجم کلی بازرگانی بین دو کشور را توسعه دهند

يك ميليارد ريال برای عمران و نوسازی روستاها خرج شد

انجام فعالیت نوسازی روستاها در اجرای ماده ۶ قانون عمران و نوسازی روستاها از اول فروردین ماه سال جاری بموقع اجرا گذاشته شد و انجام وظایف دولت درباره عمران و آبادی روستاها با حق اولویت اقدام در منطقه عمل شرکت های سهامی زراعی و تعاونی روستائی در حدود اعتبارات و امکاناتی که وسیله دولت برای انجام این قبیل فعالیتها تخصیص داده میشود بمهند وزارت تعاون و امور روستاها واگذار شده است.

برای ایجاد تغییرات اساسی در محیط زیست روستائیان در زمینه تامین آب آشامیدنی و لوله کشی آب روستاها، ساختمان تأسیسات بهداشتی، بهسازی محیط و خانه های روستائی، تامین برق روستاها، های منفرد و تأسیس و تجهیز ساختمان دبستان ها و راههای روستائی، اعتباری به مبلغ دو میلیارد و ۵۱۲ میلیون ریال برای ۲۹۳۲ طرح تامین قرارداد اجرای ۴۲۹ طرح آب آشامیدنی و لوله کشی و ۳۶۶ طرح مربوط به تأسیسات و ساختمانهای بهداشتی و ۴۱ طرح تامین برق روستاهای منفرد و ۷۴ طرح مربوط به

تأسیسات هگانی و بهسازی محیط و ۲۴۲ طرح راههای روستائی و ۲۹۰ طرح مربوط به ساختمان و تجهیز مدارس در بیش از يك هزار روستای کشور با پیمانکاران مبادله و عملیات اجرایی آنها آغاز گردیده است و تاکنون از اعتبارات مزبور بیش از يك ميليارد ريال بمصرف رسیده است. بعلاوه طرح مربوط به ایجاد ۷۰ مرکز درمانی در روستاهای کشور اخیرا به تصویب رسیده و پس از تهیه مقدمات لازم در ساختمان درمانگاهها و مراکز بهداشتی و حداقل مدت آغاز خواهد شد.

افزایش سطح کشت محصولات

زراعی صنعتی

براساس آخرین آماری که مرکز آمار ایران درباره سطح زیر کشت انواع محصولات کشاورزی و مقدار تولید هر يك از آنها منتشر کرده است در سال گذشته در حدود ۵۸۲ هزار هکتار از اراضی مزروعی کشور اختصاص به کشت محصولات زراعی صنعتی کشور داشته است که ۳۱۰ هزار هکتار آن مربوط به پنبه و ۱۵۵ هزار هکتار اختصاص به چغندر قند ۵ هزار هکتار برای نیشکر، ۱۶ هزار هکتار زیر کشت توتون و تنباکو و ۱۰۶ هزار هکتار آن نیز به کشت دانه های روغنی اختصاص داشته است. با توجه بمقدار سطح کشت، تولید محصولات زراعی صنعتی کشور نیز شامل ۴۳۹ هزار تن پنبه، ۵۵۴۴ تن چغندر قند، ۵۷۵ هزار تن نیشکر، ۲۱ هزار تن توتون و تنباکو و ۴۵ هزار تن دانه های روغنی قابل استفاده برای تولید انواع روغن های نباتی بوده است. قسمت دیگری از این آمار و ارقام که مربوط به سطح زیر کشت و تولید غلات عمده کشور است نشان میدهد که در سال گذشته رویم رفته ۵۰۹۴ هکتار از اراضی مزروعی کشور اختصاص به کشت گندم داشته است که ۱۴۴۰ هکتار آن مربوط به کشت گندم آبی و ۳۶۵۴ هکتار آنهم به زیر کشت گندم دیم بوده است. در سال گذشته همچنین ۱۳۷۹ هکتار از اراضی کشور اختصاص به کشت جو داشته که ۳۲۰ هکتار آن مربوط به کشت جو آبی و ۱۰۵۹ هکتار آن اختصاص به کشت جو دیم داشته است.

در سال گذشته سطح زیر کشت برنج هم رویم رفته ۳۷۵ هکتار را در بر داشته که از این مقدار بالغ بر ۹۹۳ هزار تن محصول بدست آمده است. در يك قسمت از این آمار که مربوط به سطح زیر کشت و تولید چغندر قند و پنبه است، نشان میدهد که در سال ۵۰ از ۵۵۴۶ تن چغندر قند تولید شده رویم رفته ۶۰۳۵۷۳ تن قند و شکر بدست آمده و از دوران بهره برداری یعنی ۱۳۵۰-۱۳۵۱ که جمعا ۱۴۴ هزار تن پنبه معلوج حاصل شده در حدود ۶۳ هزار تن آن به کشور های خارجی صادر شده است. این آمار همچنین حاکی است که در سال گذشته در حدود ۱۶۰۱۹ هکتار از اراضی مزروعی کشور اختصاص به کشت توتون و تنباکو داشته که از این مقدار کشت جمعا ۲۱۱۶۶ تن محصول بدست آمده است. از کل رقم تولید توتون و تنباکو، ۴۲۰۰ تن تنباکو، ۱۳۵۶۶ تن توتون سیگار و ۳۴۰۰ تن توتون

چاق حاصل شده است. در سال گذشته همچنین از ۵۳۰ هکتار اراضی مزروعی کشور که اختصاص به کشت نیشکر داشته در حدود ۵۷۵ هزار تن نیشکر بدست آمده که از این رقم جمعا ۵۵ هزار تن شکر تولید و به بازار عرضه شده است. در سال ۵۰ تولید چای نیز در حدود ۱۳ هزار تن بوده است.

واحد تازه صنعتی برای قطعات پیش ساخته

برای تولید ۱۵۰ هزار متر مربع قطعات پیش ساخته و پیش فشرده بتونی و تیرچه های بتونی سقف، يك واحد جدید صنعتی آماده بهره برداری میشود. این واحد جدید که در اراضی سعید آباد کرج به کوشش بخش خصوصی و با کمک مالی بانک اعتبارات صنعتی بوجود آمده است امکان میدهد که در سال اول بهره برداری تا حدود ۷۵ هزار متر مربع، در سال دوم تا ۱۱۳ هزار متر مربع و از سال سوم بهره برداری با حداکثر ظرفیت خود یعنی ۱۵۰ هزار متر مربع قطعات پیش ساخته و پیش فشرده بتونی در سال تولید و به بازار ساختمانی کشور عرضه دارد. با توجه به اینکه در سالهای اخیر استفاده از قطعات پیش فشرده و پیش ساخته بتونی برای سقف در کارهای ساختمانی مورد توجه قرار گرفته است، با بهره برداری از این واحد جدید مقدار قابل توجهی از سقف های پیش فشرده و پیش ساخته مورد نیاز فعالیت های ساختمانی تامین خواهد شد.

هم اکنون در ایران در حدود ۱۰ واحد در زمینه تولید انواع سقف های پیش فشرده و پیش ساخته فعالیت می کنند. این واحدها در سال گذشته جمعا بالغ بر ۱۹۲ میلیون متر مربع سقف به بازار ساختمانی کشور عرضه کرده اند. پیش بینی میشود تا پایان سال جاری در حدود ۱۹۵ میلیون متر مربع سقف پیش ساخته بتونی مورد نیاز فعالیت های ساختمانی کشور باشد. همچنین پیش بینی میشود میزان مصرف سقف های پیش ساخته و پیش فشرده بتونی در سال آینده به ۱۹۶۵ میلیون متر مربع و در سال ۵۳ به ۱۸۸ میلیون متر مربع افزایش یابد و بدینسان حدود ۶۰۰ هزار متر مربع از این نوع مصالح کمبود خواهیم داشت.

تولید نفت ایران از ۵۴ میلیون گنشت شرکت های عامل نفت دهم مهر ماه اعلام کردند که

تولید خالص نفت خام ایران از حوزه قرارداد در ماه اوت از ۵۴ میلیون بشکه در روز گذشته است. به موجب گزارش شرکت های عامل نفت متوسط تولید روزانه از حوزه قرارداد از اول ژانویه ۱۹۷۲ تا اوت همین سال ۴۴۲۱ میلیون بشکه در روز بوده است. تولید ناخالص نفت در همین ماه متجاوز از ۴ میلیون و ۵۹۹ هزار بشکه بوده است که به همراه نفت خام سبک برای شرکت ملی نفت ایران توسط ۱۸۰ نفتکش بارگیری و صادر شده است. طی ماه اوت پنج کشتی جمعا ۸۴۰۸۱۷ بشکه فرآورده های گاز طبیعی مایع برای صدور بارگیری کردند. تحویل فرآورده ها به اعضای کترسیوم از اول ژانویه تا پایان ماه اوت به طور متوسط به ۲۳۸۱۴ بشکه در روز بالغ گردید.

احداث کارخانه های خانه سازی در ایران

دوم مهر ماه اعلام شد، تجهیزات کارخانه های خانه سازی ایران تا پایان سال جاری از طریق اتحاد جماهیر شوروی به ایران تحویل خواهد شد. بدینال مذاکرات چهارمین اجلاس کمیسیون دائمی همکاری های اقتصادی ایران و شوروی، شوروی موافقت کرده بود در احداث یازده کارخانه خانه سازی در ایران سرمایه گذاری کند. يك مقام مطلع گفت که یازده کارخانه خانه سازی قادرند سالانه ۱۷۵ الی ۲۰۰ هزار متر پلوکهای بزرگ برای خانه سازی تولید کنند. اعتبار مورد نیاز برای خرید این کارخانه ها از طرف شوروی یا بهره ۲۵ درصد تامین میشود و دولت ایران باید در مدت ۵ سال آن را مستهلك سازد. در حال حاضر مقدمات احداث سه کارخانه خانه سازی از جانب بخش خصوصی در تهران و اصفهان و يك کارخانه مشابه در آریا شهر مشهد، فراهم آمده است و باتأسیس ۱۱ واحد خانه سازی از طرف شوروی در ایران تعداد کارخانه های خانه سازی ایران به ۱۵ می رسد. کارخانه های خانه سازی شوروی قرار است در قطب های صنعتی که در حال حاضر دچار کمبود مسکن هستند ساخته شود.

۵۲ درصد از اراضی ایران

غیر مزروعی است

براساس آماری که از طرف مرکز آمار ایران انتشار

یافته کل اراضی قابل استفاده در کشاورزی در برنامه چهارم عمرانی کشور شامل ۱۶۴۸۸ میلیون هکتار است که قریب به ۱۹ میلیون هکتار آن یعنی ۱۱۵ درصد از کل مربوط به اراضی تحت کشت و آیش است. براساس این آمار ۷۱ میلیون هکتار از اراضی یعنی ۴۳ درصد مربوط به اراضی تحت کشت سالانه و دائم ۳۱۵۶۹ میلیون هکتار آن یعنی ۱۹ درصد تحت کشت آبی و ۳۹۵ میلیون هکتار یعنی ۲۴ درصد آن نیز تحت کشت دیم قرار دارد. از آغاز برنامه عمرانی چهارم ۱۹۲۹۹ میلیون هکتار از اراضی که قریب به ۷۲ درصد از کل اراضی را در بر می گیرد تحت آیش موقت است.

علاوه بر این ده میلیون هکتار از اراضی یعنی ۶۱ درصد از کل، برای مراتع و مرغزارهای دائم که فقط شامل مراتع خوب میشود اختصاص دارد. از آغاز برنامه چهارم عمرانی جنگل و بیشه نیز ۱۹ میلیون هکتار از اراضی یعنی ۱۱۵ درصد را دارا بوده است. ایران در برنامه چهارم دارای ۳۱ میلیون هکتار اراضی غیر مزروعی است که این اراضی قابل عمران و احیا شناخته شده اند، در حال حاضر قسمتی از اراضی غیر مزروعی بعنوان مراتع درجه ۲ و ۳ شناخته شده و مورد استفاده قرار گرفته است.

اراضی غیر مزروعی شامل کوه، کویر، دریاچه و باتلاق با ۸۶ میلیون هکتار بزرگ ترین رقم از کل اراضی کشور یعنی ۵۲۱ درصد را شامل میشود.

آلمان از ایران مس می خرد

شرکت سهامی معادن مس سرچشمه با اجرای يك طرح وسیع بازاریابی مقدمات صدور مس ایران را به بازار های مختلف جهان فراهم می کند تا بدین ترتیب به موازات تجهیز معادن و بهره برداری از کارخانه تقلیط که تا اواخر برنامه عمرانی پنجم بطول می انجامد با دست بودن يك سری بازار های مشخص صدور مس بخارج عملی شود. در حال حاضر مقدمات آغاز عملیات اجرای طرح عظیم استخراج و ذوب مس سرچشمه از هرنظر فراهم شده است و به احتمال زیاد از اوایل سال آینده اجرای آن با هزینه ای معادل ۳۲ میلیارد ریال آغاز میشود.

منابع موفق خبر میدهد که آلمان با خرید مقادیر قابل توجهی مس آمادگی خود را برای همکاری در مکانیزه کردن کانهای ایران اعلام داشته است و بملاوه

گفته میشود با اکتشافات گسترده ای که به منظور تشخیص میزان ذخائر مس سرچشمه بعمل آمده است نخیره آن بیش از ۵۰۰ میلیون تن است و سالانه بطور متوسط ۴۵ میلیون تن استخراج خواهد شد که با توجه به ظرفیت کارخانه تقلیط مس، در حدود ۱۴ میلیون تن سنگ مس استخراجی تحویل کارخانه تقلیط خواهند شد.

بودجه درمانی کشور به ۱۳ میلیارد و ۷ میلیون ریال رسید

براساس برنامه دولت در سال ۵۱ با افزایش ۱۸ درصد به هزینه های مربوط به بهداشت و درمان رقم بودجه درمانی کشور به ۱۳۷ میلیارد ریال رسید. از سال ۱۳۴۷ تا ۱۳۵۰ از محل بودجه عمرانی ۹۰ واحد پیشگیری در شهرستانها، پنج دائره پیشگیری در فرمانداریهای کل به مراکز بهداشت تبدیل یافته است. طی چهار سال اول برنامه عمرانی چهارم به گروه های پزشکی برای ایجاد و نگهداری ۱۶۰۰ تخت بیمارستانی و ام داده شد. در سال جاری نسبت به تبدیل ۳۵ دائره پیشگیری به مراکز بهداشت در شهرستانها اقدام شده است.

در سال ۵۱ اعتبارات مربوط به بیمه های اجتماعی و بازنشستگی نسبت به سال ۵۰ حدود ۲۳۶ درصد افزایش پیدا کرده است. در اجرای توسعه و تعمیم بیمه های اجتماعی در سال جاری حدود ۸۱۲۵۰۰ نفر مشمول بیمه های اجتماعی گردیده اند که با در نظر گرفتن عاقله آنها به حدود ۳۳ میلیون نفر می رسند. از سال ۱۳۴۷ تاکنون تعداد ۱۷۰ تخت بیمارستانی جدید در خدمت بیمه شدگان قرار گرفته است.

آغاز گاز رسانی به شهر صنعتی البرز

در قزوین سخنگوی شرکت ملی نفت ایران اطلاع داد که شرکت ملی گاز ایران با تکمیل طرح گاز رسانی به شهر صنعتی البرز در دوازده کیلو متری جنوب شرقی قزوین آماده گاز رسانی به مراکز صنعتی قزوین است. این طرح که در آبان سال گذشته توسط شرکت مزبور شروع شده بود شامل يك رشته لوله ۸ اینچی بطول ۱۰ کیلومتر منشعب از شاه لوله گاز به ایستگاه تقویت فشار گاز در جنوب شهر صنعتی البرز است. جز این در این طرح در حدود ۴ کیلومتر لوله ۱۲ اینچی و سه کیلومتر لوله

هشت اینچی نیز به عنوان شاخه‌های اصلی گاز رسانی صنعتی در امتداد خیابانهای شهر صنعتی البرز کشیده شده است.

هم‌اکنون تعدادی از کارخانه‌ها برای مصرف گاز مجهز شده و با شرکت ملی گاز ایران قرارداد فروش گاز طبیعی بسته‌اند و کارخانه آبگینه نخستین واحد صنعتی است که از گاز طبیعی استفاده خواهد کرد. در این شهر حدود ۱۴۵ واحد صنعتی و ۱۶۰۰۰ واحد مسکونی احداث می‌شود.

موافقت‌نامه خرید ۳

هواپیمای کنکورد

سیزدهم مهرماه موافقت‌نامه مقدماتی خرید سه فروند هواپیمای مافوق صوت کنکورد بین هواپیمای ملی ایران و شرکت «بی.ای.سی» امضا شد.

بموجب این موافقت‌نامه دو فروند هواپیمای کنکورد یکی در دسامبر ۱۹۷۶ و دیگری در فوریه ۱۹۷۷ به هما تحویل خواهد شد تا در برنامه‌های پروازی هم‌امورد استفاده و بهره‌برداری قرار گیرد. درمورد سومین فروند هواپیمای کنکورد موافقت شد که این فروند در ژانویه ۱۹۷۸ به هما تحویل گردد مشروط بر آنکه هواپیمایی ملی ایران قبل از ژوئن ۱۹۷۵ چگونگی نظر خود را اعلام و قرارداد خرید آنرا امضا کند. به‌علاوه مقرر شده که برای مطالعه در زمینه ایجاد تسهیلات جهت تعمیر و نگهداری هواپیمای کنکورد و تشکیل یک مرکز فنی منطقه‌ای که محل آن در تهران خواهد بود سازندگان هواپیمای کنکورد با هواپیمایی ملی ایران همکاری لازم بعمل آورند.

صادرات ۲۷ درصد

افزایش یافت

در ششماه اول سال ۱۳۵۱ جمعا هفتصد و نود و نه هزار و هشتصد و هفتاد تن کالا به ارزش دوازده میلیارد و نهصد و هفتاد و سه میلیون و سیصد و هشتاد و پنج هزار ریال از کشور صادر شده است. ارزش صادرات ششماه اول سال جاری با مقایسه با ششماه اول سال ۱۳۵۰ مبلغ دو میلیارد و هفتصد و هفتاد و سه میلیون و دویست و چهار هزار ریال یعنی ۲۷٫۲ درصد افزایش داشته است. در مقایسه دو دوره مورد بررسی رشد صادرات کالاهای سنتی ۱۶٫۵ درصد، اقلام منتخب صنعتی ۶۰٫۵ درصد و مواد معدنی و مصالح ساختمانی ۳۹٫۶ درصد افزایش نشان می‌دهد. ارزش صادرات کالاهای سنتی در ششماه اول امسال برابر با هفت میلیارد

امضاء قرارداد خرید هواپیمای کنکورد

و پانصد و پانزده میلیون و سیصد و شش هزار ریال بوده است. طی دوره مورد بررسی صادرات انسواع پوست از رشد قابل توجه ۵۸٫۸ درصد برخوردار گشته است. به‌علاوه در طول همین مدت روند افزایش صادرات فرش پشمی دستباف کماکان حفظ گردیده و صادرات این کالا که از جهت ارزش عمده ترین رقم صادراتی ایران می‌باشد در دوره مورد بررسی سه میلیارد و سیصد و بیست و دو میلیون و شش هزار ریال یعنی ۲۷٫۲ درصد بیشتر از صادرات این کالا در دوره مشابه سال قبل بوده است.

ضمنا در همین مدت جمعا سه میلیارد و ششصد و هشتاد و دو میلیون و ششصد و هفت هزار ریال اقلام منتخب صنعتی از کشور صادر شده است که از نظر ارزش در مقایسه با دوره مشابه سال قبل از رشد ۶٫۶ درصد برخوردار گشته است.

صادرات انواع پارچه‌های توری و کشیاف نسبت به سال گذشته از رشد قابل توجه ۱۶٫۴ درصد بر خوردار بوده است که یکی از دلایل افزایش آن فعالیت‌های جدید بازار یابی مرکز توسعه صادرات ایران برای این گروه از کالاها در کشور های آلمان غربی و ایالات متحده آمریکا می‌باشد.

لوازم خانگی فلزی دومین آهنگ بالای رشد را در مقایسه دو دوره و در میان اقلام برگزیده و مهم صنعتی به خود اختصاص داده است. صادرات این کالاها در ششماه اول امسال نسبت به سال گذشته ۱۶٫۲۸ درصد

افزایش یافته است. به‌علاوه در ششماه اول امسال مجموعا یک میلیارد و یکصد و سی میلیون و ششصد و شش هزار ریال مواد معدنی و مصالح ساختمانی از ایران صادر شده است که در مقایسه با ماه مشابه سال قبل ۳۹٫۶ درصد افزایش یافته است.

ایجاد سه واحد بزرگ تولید الیاف

صنوعی بانک توسعه صنعتی و معدنی ایران و بانک اعتبارات صنعتی، مطالعات وسیعی را به منظور تهیه طرح ایجاد سه واحد بزرگ تولید انواع الیاف مصنوعی از قبیل «پلی‌استر» و «آکرلیک» و «ریون» آغاز کرده‌اند. با توجه به توافقی که در زمینه سرمایه‌گذاری و مشارکت ایران و ژاپن در صنایع نساجی و تولید الیاف و نخ مصنوعی در دومین کنفرانس سرمایه‌گذاری ژاپن بدست آمده، پیش‌بینی می‌شود طرح‌های بزرگی در این زمینه به‌مورد اجرا گذارده شود. بقرار اطلاع در طرح مقدماتی ایجاد یک واحد تولید الیاف و نخ پلی‌استر به ظرفیت ۱۵ هزار تن در سال، احداث یک واحد تولید ریون به ظرفیت ۵ هزار تن در سال و همچنین یک کارخانه تولید آکرلیک بظرفیت ۸ هزار تن در سال پیش‌بینی شده است.

هزینه زندگی ۱۷٫۵

درصد افزایش یافت ۳۳ درصد از خانواده‌های شهری ایران دارای هزینه ماهانه‌ای کمتر از ۵ هزار ریال، ۵۲٫۵ درصد دارای هزینه ماهانه‌ای بین ۵ تا ۱۵ هزار ریال و ۱۴٫۵ درصد نیز دارای هزینه ماهانه‌ای بیش از ۱۵ هزار ریال هستند. همچنین هزینه کل زندگی یک خانوار روستایی در سال ۵۰ نسبت به سال ۴۹، ۱۷٫۵ درصد افزایش یافته در حالیکه این نسبت برای خانوار شهری ۱۰٫۸ درصد است.

مرکز آمار ایران به دنبال یک بررسی همه‌جانبه آخرین نتایج آمارگیری مصرف خانوارهای مناطق شهری و روستایی را انتشار داد. در نیمه اول سال هزینه یک خانوار شهری در یک ماه برابر با ۹۵۲۲٫۴ ریال بوده است که از این مبلغ ۵۲۴۲٫۲ ریال، صرف مواد خوراکی و دخانیاتی و ۴۹۸۰٫۲ ریال دیگر صرف مواد غیر خوراکی شده است. به عبارت دیگر از مجموع هزینه‌های یک خانوار شهری ۵۲٫۵ درصد آن برای هزینه‌های خوراکی و بقیه برای هزینه‌های غیر خوراکی صرف شده است. هزینه کل یک خانوار شهری در ششماه اول سال ۵۰ نسبت به مدت مشابه سال قبل آن تا ۱۰٫۸ درصد افزایش داشته است. آمار نشان می‌دهد که یک خانوار شهری در هر ماه ۱۵٫۵ درصد از هزینه‌های غیر خوراکی خود را برای مسکن، ۷٫۶ درصد را برای پوشاک و کفش، ۸٫۰ درصد را برای

مبلمان و اثاثیه منزل و ۲۴٫۴ درصد را برای دیگر هزینه‌ها اختصاص می‌دهد. در صورتی که از کل هزینه‌های خوراکی و دخانی یک خانوار شهری ۲۶٫۶ درصد به مواد نشاسته‌ای مثل آرد، غلات، نان و رشته، ۲۰٫۲ درصد به میوه‌ها و سبزیها و ۱۸٫۳ درصد نیز به گوشت اختصاص داشته است.

بخشی از این آمار که مربوط به توزیع نمونه‌ها در مناطق روستایی است نشان می‌دهد که از ۷۳۲۰ خانوار روستایی مورد بررسی تقریبا ۶۸٫۲ درصد از خانوارها دارای هزینه ماهانه‌ای کمتر از ۵ هزار ریال، ۲۹٫۳ درصد دارای هزینه ماهانه‌ای بین ۵ تا ۱۵ هزار ریال و فقط ۲٫۵ درصد دارای هزینه ماهانه‌ای بیش از ۱۵ هزار ریال بوده‌اند.

در ششماه اول سال گذشته در مناطق روستایی هزینه یک خانوار روستایی در یک ماه برابر با ۴۹۱۲ ریال بوده که ۳۲۳۵ ریال آن اختصاص به هزینه‌های خوراکی و دخانی و ۱۶۷۷ ریال به مصرف هزینه‌های غیر خوراکی رسیده است. به عبارت دیگر میتوان گفت که ۶۵٫۹ درصد از کل هزینه ماهانه یک خانوار روستایی به مصرف مواد خوراکی و دخانی و بقیه شده است.

آمار حاکی از اینست که مجموع هزینه‌های یک خانوار روستایی در ششماه اول سال گذشته در حدود ۴۲۴ درصد مصرف، هزینه‌های نشاسته‌ای، ۱۳٫۵ درصد صرف گوشت و ۱۱٫۷ درصد

صرف گوشت و ۱۱٫۷ درصد لبنیات و تخم مرغ شده است. هزینه کل یک خانوار روستایی در این مدت تا حدود ۱۷٫۵ درصد نسبت به مدت مشابه سال قبل افزایش داشته است.

دو هزار اتوبوس

به مصر صادر می‌شود با صدور دو هزار دستگاه اتوبوس به مصر و اجرای یک طرح گسترده ارزیابی، صنایع اتومبیل‌سازی ایران در بازارهای جهانی نفوذ خواهد کرد. دو هزار دستگاه اتوبوس ایران در خطوط اتوبوس‌رانی قاهره بکار خواهد افتاد. طی برنامه عمرانی پنجم با افزایش میزان تولید در واحد های اتومبیل سازی، بخش وسیعی از تولیدات این واحدها به کشورهای اروپای شرقی و همچنین کشورهای همجوار و شیخ‌نشین‌های خلیج فارس صادر می‌شود. به‌علاوه تا پایان سال جاری یکصد دستگاه اتوبوس ساخت ایران به ارزش تقریبی ۱٫۵ میلیون دلار، به کشور آفریقای «لوتو» صادر می‌شود. این نخستین قرار دادی است که در جهت صدور کالا های صنعتی ایران با این کشور منعقد شده است.

کارخانه تولید برق اتمی و شیرین کردن آب شور

بر اساس برنامه‌ی که وزارت آب و برق برای ده سال آینده در دست بررسی دارد طی برنامه ششم عمرانی کشور اقدام به نصب یک راکتور اتمی تولید انرژی برق خواهد شد و ایسن نیروگاه ضمن اینکه نیم میلیون مگاوات برق تولید می‌کند، می‌تواند برای شیرین کردن آب هم مورد استفاده قرار گیرد.

مصرف برق کشور طی سالهای اخیر رشد قابل ملاحظه‌ای داشته و تا آخر سال جاری تولید و مصرف برق کشور از ۷ هزار و ۵۰۰ میلیون کیلووات ساعت بیشتر خواهد شد. به همین منظور وزارت آب و برق در زمینه توسعه صنعت برق از هم‌اکنون مطالعاتی را برای بکارگرفتن راکتور اتمی تولید برق شروع کرده است چون یکی از هدفهای احداث راکتور اتمی مولد برق برای شیرین کردن آب می‌باشد. محتملا ایسن نیروگاه برق در بندر عباس نصب می‌شود و وزارت آب و برق پس از تصویب طرح فوق مقدمات نصب نیروگاه را در بندر مذکور فراهم خواهد کرد.

صدور فرش ایران

به آلمان افزایش یافت

طی ششماه اول سال جاری فروش های ایرانی محبوبیت و ارزش فراوان خود را در بازار های آلمان غربی حفظ کردند و ایران مانند سایر کشورهای گزینش یافته به فروشندگی فرمای دست یافت به آلمان غربی بود . طی این مدت آلمان غربی دو میلیون متر مربع فرش و قالیچه از کشور های آسیای و افریقای وارد کرد و ایران در لیست کشور های فروشنده در مقام اول قرار گرفت . صادرات فرش های دستباف هندی و مراکشی نیز در نیمه اول سال ۱۹۷۲ افزایش یافت . بعد از کشور های ایران، هند و مراکشی ، ممالک تونس و افغانستان و پاکستان قرار دارند .

۲۷۰ میلیارد

سرمایه گذاری

برای آب و برق

در طول برنامه عمرانی پنجم ، دولت ۱۵۰ میلیارد ریال برای تأمین برق ۱۲۰۰ میلیارد ریال برای تأمین آب در سراسر ایران ، سرمایه گذاری خواهد کرد . یک مقام مطلع در مورد چگونگی مصرف این سرمایه گذاری گفت :

۱۵۰ میلیارد ریال از این سرمایه به گسترش و تأمین برق کافی و ارزان برای صنایع کشاورزی اختصاص خواهد یافت . وی که از برنامه های آینده دولت برای برق اطلاع بیشتری داشت خاطرنشان کرد ، از ۱۵۰ میلیارد ریالی که در طول سال های ۵۲ تا ۵۷ برای تأمین هزینه های تولید و توزیع برق در کشور در نظر گرفته شده ، حدود ۶۰ میلیارد ریال آن یعنی چهل درصد از کل سرمایه گذاری فقط برای تولید برق اختصاص داده شده است .

در برنامه پنجم عمرانی کشور برای توزیع برق در سراسر کشور نیز رقم عدهای در نظر گرفته شده است این رقم بالغ بر ۵۲۰۵ میلیارد ریال یعنی ۳۵ درصد از کل سرمایه گذاری است . همچنین معادل ۲۰ درصد از کل سرمایه گذاری در برق به انتقال انرژی اختصاص یافته و ۵ درصد دیگر برای آموزش و پرسنل در نظر گرفته شده است .

این مقام همچنین گفت با اجرای طرح های مورد نظر پیش بینی میشود که تا پایان سال ۱۳۵۷ نیروی برق کشور به بیش از دو برابر مقدار کنونی افزایش یابد و از ۳ میلیون کیلووات به ۶۱۵۰ میلیون کیلووات برسد . تولید بیش

از یک میلیون کیلووات برق از سد رضاشاه کبیر که ساختمان آن در سال ۱۳۵۲ پایان می یابد یکی از طرح های مورد نظر وزارت آب است . به غیر از ۱۵۰ میلیارد ریال ، دولت برای توزیع برق کافی و ارزان در ۱۷ هزار روستا ، بالغ بر ۱۰ میلیارد ریال نیز سرمایه گذاری خواهد کرد .

وی در پایان یادآور شد که قرار داد وام ۵۹ میلیون دلاری (حدود چهار صد میلیون ریال) بانک جهانی به شرکت توانیر نیز هفته گذشته به امضا رسید و اولین سری قرارداد آن از ۱۵ مهر ماه جاری بین مقاطعه کاران بین المللی توزیع شد . این قرارداد شامل سه قسمت است که نخستین مرحله آن مربوط به خطوط ۴۰۰ هزار کیلووات کارون میشود . با اجرای این طرح نیروی برابر با ۴ میلیارد کیلووات ساعت انرژی از سد محمد رضا شاه کبیر به مراکز مصرف در تهران ، خوزستان و دیگر شهر ها خواهد رسید . دومین مرحله قرار داد مربوط به طرح انتقال نیروی برق از خوزستان به شیراز ، از طریق گاز روان و برازجان است ، و سومین مرحله قرارداد نیز اختصاص به تسلیم پرسنل فنی توانیر دارد . سهم تأمین آب در برنامه پنجم کشور ۱۲۰ میلیارد ریال است که با این سرمایه آب لوله کشی بسیاری از شهر ها و روستا ها تأمین خواهد شد .

رشد کشاورزی ۱۱ درصد افزایش یافت

وزیر کشاورزی که

هجدهم مهر در برنامه درس مسائل روز دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی سخن میگفت اعلام کرد که امسال درآمد سرانه ایران به ۵۰۰ دلار می رسد و رشد کشاورزی ۱۱ درصد افزایش خواهد یافت . وی افزود در حالیکه ۶۰ درصد جمعیت ایران در روستاست ولی سهم کشاورزی ایران در تولید ناخالص ملی فقط ۴۰ درصد است در حالی که سهم خدمات و صنعت به ۸۰ درصد میرسد و فقط چهل درصد جمعیت در این دو کار می کنند و چنین تفاوتی در درآمد سرانه هرگز موافق با اقتصاد دموکراتیک نیست .

بعلاوه در سال های اخیر رشد اقتصادی کشور تا ده درصد رسیده است ولی رشد کشاورزی بین ۳ تا ۴ درصد بوده است در حالیکه جمعیت ۱۲۰۵ درصد و خدمات تا ۳۰ درصد رشد داشته است . وزیر کشاورزی که معتقد بود علت بارندگی های سال قبل ، امسال کشاورزی ۱۱ درصد رشد خواهد داشت تاکید کرد که تکنیک های

فصلی کشاورزی برای تأمین مواد غذایی جمعیت ایران که با اجرای کامل برنامه تنظیم خانواده به ۵۰۰ میلیون تن خواهد رسید ، کافی نیست ، وی با ارائه ارقامی از تولید و چگونگی توزیع درآمد سرانه و سرمایه گذاری در برنامه طرح نیشکر هفت تپه اهمیت بکار گرفتن تکنیک و وسایل جدید کشاورزی را که در برنامه پنجم به آن اولویت داده شده است مطرح ساخت .

افزایش سرمایه گذاری در کارخانه ذوب آهن

با اجرای مراحل دوم و سوم تجهیز کارخانه ذوب آهن اسفهان و گسترش ظرفیت آن ، سرمایه گذاری دولت در طرح احداث این کارخانه به بیش از ۱۰۰ میلیارد ریال بالغ میشود . تاکنون برای احداث این کارخانه و تجهیز و توسعه معادن و خانسازی بیش از پنجاه میلیارد ریال سرمایه گذاری شده است . ۲۶ میلیارد ریال از این سرمایه برای ساختمان ، خرید ماشین آلات و نصب کارخانه و ۲۴ میلیارد ریال دیگر برای تجهیز کانه ها و خانه سازی در واحد های کارخانه ذوب آهن آریامهر صرف شده است .

در طرح اولیه پیشنهادی شوری کل هزینه های ساختمانی ، نصب و بهای ماشین آلات و تجهیزات کارخانه حدود ۲۹ میلیارد ریال برآورد شده بود که بعداً با تخفیف هایی که از هنگام خرید ماشین آلات و مصالح مختلف از شوری گرفته شده و همچنین تجدید های ساختمانی بعمل آمد نظر هایی که نسبت به هزینه این مبلغ به حدود ۲۶ میلیارد ریال تقلیل یافت .

گسترش صنایع

پولاد و

الکترونیک

پراوادا ، ارگان حزب کمونیست شوروی در شماره روز ۲۱ مهر ماه ضمن بحث درباره قرارداد ۱۵ ساله که بین هیئت های ایران و شوروی به امضا رسید می نویسد : براساس این قرارداد ایران موفق خواهد شد صنایع پولاد ، الکترونیک و محل و نقل خود را گسترش فوق العاده ای دهد . پراوادا ، اضافه می کند این قرارداد به دو کشور ایران و شوروی امکان می دهد که در موازنه پرداخت های خود اصول پیشرفته تری را به اجرا گذارند چه براساس قرار داد ، مسئله صادرات و واردات میان دو کشور در

حجمی وسیع تر انجام خواهد گرفت . و ضمناً می افزاید براساس قرارداد ایران و شوروی دو کشور آمادگی خود را برای اجرای طرح های مشترکی که می توانند همه حوزه های صنعتی و کشاورزی را دربر گیرند اعلام کرده اند . در این قرارداد به بهبود محیط زیست نیز اشاره شده و دو کشور موافقت کرده اند در زمینه های بهبود بخشیدن محیط زیست انسانی کوشش های دو جانبه بعمل آورند .

ایجاد سه کارخانه

رنک سازی و دو

کارخانه کود

شیمیایی

با بهره برداری از سه واحد جدید سازنده رنک که در طول سال جاری جمعا با ظرفیت تولیدی ۴ هزار تن آغاز به کار می کنند ایران در سال های آینده از واردات رنک بی نیاز خواهد شد . همچنین مطالعات مقدماتی احداث کارخانه های سازنده تریپلی فسفات دوسود و کود مخلوط پایان یافت و ساختمان این دو کارخانه بزودی آغاز میشود . با اقدامات وسیعی که در زمینه توزیع و فروش کود های شیمیایی بعمل آمده است ، مصرف کود شیمیایی کشور در سال گذشته به ۳۰۰ هزار تن یعنی ۲۵ درصد بیش از سال ۴۹ رسید . مقامات صنایع شیمیایی کشور پیش بینی می کنند که با احداث کارخانه های جدید کود شیمیایی میزان مصرف کود در ایران بیش از پیش رشد می کند . یک گزارش رسمی که درباره وضع دارو ، مواد شیمیایی و پتروشیمی از سوی مقامات اقتصادی کشور انتشار یافت ، در سال گذشته معادل ۸ میلیارد ریال دارو در کشور مصرف شده است . از این مقدار ۲۷۷ میلیارد ریال آن توسط ۸۱ واحد کوچک و بزرگ دارویی در داخل کشور تولید و بقیه از طریق واردات تأمین شده است . مصرف رنک در این سال بالغ بر ۲۰ هزار تن بود که از این مقدار ۱۸ هزار تن در داخل تولید شده است . در سال مورد بررسی تولید پودر های رختشویی و ظرفشویی در داخل کشور به ۵۹ هزار رسیده که این رقم نسبت به سال مشابه گذشته ۴۰ درصد افزایش نشان میدهد . حدود ۹۵ درصد کل تولید این محصولات توسط ۳ کارخانه مهم عرضه شده است . ۲۱۶۶ هزار تن از کل تولید به خارج صادر شد و میزان صادرات در سال گذشته نسبت به سال ۴۹ حدود ۶۰ درصد افزایش یافت ، حدود ۹۰ درصد از کل صادرات به کشورهای

اتحاد جماهیر شوروی و بقیه به شیخ نشین های خلیج فارس فرستاده شد . در سال مورد گزارش شرکت ملی پتروشیمی قرار دادی با کمپانی میتسوئی ژاپن بمنظور ایجاد یک مجتمع عظیم پتروشیمی در کنار تاسیسات مجتمع پتروشیمی شاهپور منعقد کرد . هزینه سرمایه گذاری این مجتمع عظیم متجاوز از ۴۰۰ میلیون دلار خواهد بود .

این مجتمع قرار است سالانه نیم میلیون تن مواد اولیه ، ۵۰ هزار تن مواد آروماتیک ، ۲۵۰ هزار تن کسٹیک سودا ، ۳۰۰ هزار تن انیلین دی کلراید و ۱۵۰ هزار تن پلی اتیلین تولید کند .

طرح ده میلیون

دلاری شناخت

ذخائر کانی

از سال آینده عملیات اجرایی طرح عظیم اکتشاف معادن و ذخایر خراسان و سیستان و بلوچستان با هزینه ای معادل ده میلیون دلار آغاز میشود . برپایه طرحی که در این زمینه با همکاری وزارت اقتصاد و سازمان برنامه تهیه شده است و به منظور انجام یک برنامه وسیع اکتشافی برای تعیین ذخایر معدنی موجود در این مناطق و تهیه نقشه های زمین شناسی آن ، جنوب خراسان و سیستان و بلوچستان به ۵ ناحیه که هر ناحیه ۲۰ تا ۳۰ هزار کیلومتر مربع وسعت خواهد داشت تقسیم میشود . در هر ناحیه بطور جداگانه با همکاری کارشناسان داخلی و خارجی فعالیت های وسیع اکتشافات معدنی و تهیه نقشه های لازم آغاز خواهد شد . برآورد های نخستین نشان میدهد با توجه به وسعت نواحی ، هزینه های اکتشافی هر ناحیه بالغ بر دو میلیون دلار خواهد بود . هزینه اجرای این طرح از محل اعتبارات عمرانی سازمان برنامه تأمین میشود .

همچنین مطالعات و بررسی های مقدماتی روی ذخایر خراسان و سیستان و بلوچستان نشان میدهد در این مناطق به ویژه نواحی مرکزی و جنوبی خراسان و در دامنه های سلسله جبال بینالود ، بملت بکر بودن زمین دگرگونی ها و عوامل مختلف ، معادن و ذخایر فلزی قابل توجهی از قبیل کرومیت ، آهن ، مس و غیره وجود دارد که در صورت اجرای این طرح میزان ذخائر آن از هر جهت مشخص خواهد شد .

با همکاری

کارشناس

سازمان ملل چند

نوع توتون پیپ ،

در ایران تولید

میشود

با مذاکرات و توافق هایی که چندی پیش میان مقامات شرکت دخانیات ایران و سازمان ملل متحد صورت گرفته است پیش بینی میشود که تا پایان سال جاری یک کارشناس برجسته توتون پیپ از سازمان ملل متحد به تهران اعزام شود تا همکاری خود را برای تولید چند نوع توتون پیپ مرغوب تا حد استاندارد بین المللی آن آغاز کند .

در حال حاضر در ایران بیش از یک نوع توتون پیپ تولید نمی شود که آنهم به علت نبودن تجربه کافی در این زمینه ، چندان مرغوب و قابل رقابت با توتون های مشابه خارجی نیست و با توجه به اینکه مصرف توتون پیپ کشور روز به روز افزایش می یابد عیلهذا هم اکنون ماهانه بیش از ۴۰۰ کیلو توتون پیپ ایرانی به مصرف نمی رسد که این مقدار نیز در برابر کل مصرف توتون پیپ در ایران بسیار ناچیز است . دخانیات ایران تقریباً دو سال است که به فکر تولید چند نوع توتون پیپ مرغوب با کیفیت بهتر است ولی چون تا بحال سازندگان عده توتون پیپ جهان به علت رقابت های شدیدی که میان آنها در راه به دست آوردن بازار صادراتی بیشتر وجود دارد حاضر به همکاری یا دخانیات ایران نشده اند . این شرکت اجباراً وارد مذاکره با مقامات سازمان ملل شد و توانست موافقت آنها را برای اعزام یک کارشناس با تجربه توتون پیپ به ایران به دست آورد بنابراین با مذاکراتی که میان مقامات سازمان ملل و دخانیات ایران انجام گرفته پیش بینی میشود که تولید توتون های پیپ جدید از اوایل سال ۵۲ آغاز و بتدریج به بازار عرضه شود .

خرید ۲۰۰ دستگاه

دو طبقه از

انگلستان

طی برنامه عمرانی با خرید ۲۰۰ دستگاه اتوبوس دو طبقه اتوبوسرانی تهران تقویت میشود . این دو دستگاه اتوبوس دو طبقه لیلاند از انگلستان بصلب ۴ میلیون لیره خریداری شده است که به مرور تحویل میشود و در خطوط اتوبوس رانی تهران بکار می افتد . محافل مطلع فاش ساختند که اتوبوسهای خریداری شده از تازه ترین انواع

اتوبوسهای لیلاند انگلستان است که هم اکنون در خطوط اتوبوسرانی لندن به کار افتاده و ۸۷ نفر مسافر ظرفیت دارد. در حال حاضر حدود ۵۰۰ دستگاه اتوبوس دو طبقه لیلاند در خطوط اتوبوسرانی تهران به کار مشغولند که با تحویل ۲۰۰ دستگاه اتوبوس جدید این تعداد به ۷۰۰ دستگاه افزایش می یابد. شرکت واحد اتوبوسرانی علاوه بر ۲۰۰ دستگاه اتوبوس اختیارات مربوط به سفارش ۳۰۰ دستگاه اتوبوس دو طبقه دیگر را نیز کسب کرده است که در صورت لزوم مجدداً نسبت به خرید آنها اقدام خواهد کرد. گفته میشود بموجب قراردادی که به مبلغ ۳ میلیون و ۹۶۰ هزار لیره در زمینه خرید ۲۰۰ دستگاه اتوبوس دو طبقه دیگر را قطعات و لوازم یدکی آنها با کمپانی انگلیسی لیلاند منعقد شده است. اتوبوس ها پس از حمل از انگلستان در کارخانه لیلاند موتور ایران مونتاژ میشود و پاره ای مواد و مصالح ایرانی در آنها بکار گرفته خواهد شد.

هزینه حمل چند

کالای صادراتی

کاهش یافت

پدنیال کاهش نرخ حمل و نقل کالا های صادراتی، خشکبار، تفل و پنبه به بندر های شمال اروپا، گرایه حمل چند قلم کالای دیگر از سوی کشتیرانی ملی آریا تا ۳۰ درصد کاهش یافت. کالاهایی که هزینه حمل صادراتی آن کاهش یافته عبارتست از کنجاله، گندم، شیرین بیان، سنک های بریده و نبریده، شنبدر، زیره و خشکخاش با کاهش گرایه حمل کالا های صادراتی، صادرات کالاهای ایران به بنادر آلمان، هلند، فرانسه، بلژیک، سوئد و نروژ و انگلستان تقویت خواهد شد.

سرمایه «هما» به ۶

میلیون ریال

افزایش یافت

سرمایه شرکت سهامی هواپیمائی ملی ایران، بر اساس ماده واحدهای که تقدیم مجلس شده به چهار میلیارد افزایش می یابد. در پیشنهاد هیئت مدیره شرکت سهامی هواپیمائی ملی ایران، به مجمع عمومی صاحبان سهام گفته شده است که سرمایه فعلی شرکت با توجه به توسعه روز افزون فعالیت های آن تناسب ندارد. سرمایه قبلی شرکت يك میلیارد ریال بود و هیئت مدیره پیشنهاد کرده بود که این سرمایه به چهار

میلیارد ریال افزایش داده شود. در ماده واحده تصریح شده است که سرمایه شرکت به چهار هزار سهم يك میلیون ریالی با نام غیر قابل انتقال تقسیم شده است. تمام سرمایه شرکت از طرف دولت تمهید شده و پنجاه درصد آن نیز پرداخت شده است و بقیه آنهم پس از تصویب مجلسین پرداخت خواهد شد.

کارخانه تولید آهن

ورق در اصفهان

تأسیس میشود

تا پایان برنامه عمرانی پنجم بهره برداری از نخستین کارخانه تولید آهن ورق در کنار کارخانه ذوب آهن آغاز خواهد شد. در اجرای طرح بزرگی که در این زمینه تهیه شده است با سرمایه گذاری مشترک ایران و انگلیس کارخانه تولید آهن ورق با هزینه ای معادل یکصد میلیون دلار، در اصفهان احداث خواهد شد. در حال حاضر برای فراهم آوردن مقدمات اجرایی طرح، بانک اعتبارات صنعتی مطالعات دامنه داری را آغاز کرده است و به احتمال زیاد عملیات اجرایی احداث کارخانه تولید آهن ورق ایران، اوایل سال آینده آغاز می شود. این واحد در مرحله نخست بهره برداری، با استفاده از فولاد تولیدی کارخانه ذوب آهن آریامهر سالانه ۳۵۰ هزار تن ظرفیت خواهد داشت. در مراحل بعدی تولید این کارخانه تا میزان ۷۰۰ هزار تن در سال افزایش می یابد. به گفته مقامات اقتصادی کشور با احداث این واحد صنعتی علاوه بر این که کلیه احتیاجات آهن ورق کشور تامین می شود همه ساله به میزان قابل توجهی آهن ورق به خارج خصوصاً کشور های همسایه صادر خواهد شد. اعتبار مورد نیاز برای تهیه ماشین ها و ساختمان و تأسیسات کرب خانه توسط يك کمپانی انگلیسی و بانک توسعه صنعتی و معدنی ایران بطور مشترک تامین خواهد شد.

امضاء قرارداد گاز

ایران و شرکت

آمریکایی

يك موافقت نامه ۷۰۰ میلیون دلاری برای تبدیل گاز طبیعی به مایع میسان «اینترنشنال کنترول کورپ» پوریش» و شرکت ملی گاز ایران به امضاء رسید. این طرح که «گالینگاز» نامیده میشود باید در مرحله اول روزانه تا ۱۳ میلیارد پای مکعب گاز را به ۸۰۰ میلیون پای مکعب گاز مایع تبدیل کند و آن را به بازار های آمریکا، ژاپن و آمریکای جنوبی برساند. در مرحله

دوم ظرفیت طرح به دو میلیارد پای مکعب معادل ۱۳ میلیارد پای مکعب گاز مایع در روز خواهد رسید. تأمین پول طراحی و ساختمان کارلیگاز انتظار می رود در اوایل سال ۱۹۷۳ آغاز شود و مالکیت طرح در میان ایرانیان و شرکت های آمریکائی ژاپنی و فروزی تقسیم خواهد شد. پول لازم برای طرح را مؤسسات عالی آمریکائی و ژاپنی برعهده دارند. مرکز طرح در ۱۵۰ کیلومتری بندر بوشهر پیش بینی شده است و گاز را با لوله بدافجا خواهند آورد. طرح در دو مرحله ۵۰۰ و ۲۰۰ میلیون دلاری تکمیل میشود و شرکت «میشوایسوی» ژاپنی فروش و بازاریابی گاز را انجام میدهد. دو شرکت فروزی، پاربری دریائی «گالینگاز» را برعهده گرفته اند.

کارخانه

کاربن سازی

آبادان

باده میلیون دلار سرمایه گذاری شرکت ملی صنایع پتروشیمی و شرکت «کابوت» آمریکا و بانک توسعه صنعتی و معدنی يك کارخانه کاربن سازی در آبادان تأسیس میشود. ظرفیت اولیه این کارخانه سالانه ۱۶ هزار تن کاربن سیاه است که با ۳۰ هزار تن توسعه خواهد یافت. در صورتی که هزینه طرح از مبلغ ده میلیون دلار تجاوز کند سرمایه مورد نیاز از محل اعتبارات داخلی یا اعتبارات دیگری که در دسترس باشد بصورت وام تأمین خواهند شد. شرکت پتروشیمی ایران تمهید کرده است: گاز طبیعی مورد نیاز کارخانه و شبانه بادی را در طول مدت قرارداد که ۳۶ سال است تأمین کند. کارخانه کاربن سیاه به ۶۵۰ هزار فوت گاز طبیعی در سال نیاز دارد. گاز طبیعی تحویل شده به صورت خام و عمل نیامده خواهد بود و پس از خروج از چاه بلافاصله در اختیار کارخانه قرار خواهد گرفت. قیمت گاز طبیعی مصرفی از قرار هر هزار فوت دوست آمریکایی تعیین شده است. قیمت گاز طبیعی از آغاز بهره برداری تا مدت سال ثابت خواهد ماند و پس از آن براساس قرارداد بعدی نرخ آن تعیین میشود.

شرکت پتروشیمی همچنین تمهید کرده است مواد اولیه کاربن سیاه شرکت را بشکل ماده سنگین نفتی از آبادان تأمین کند. کارخانه مجاز است برای بالابردن مرغوبیت مواد اولیه کاربن در صورتیکه انواع آن در ایران موجود نباشد از خارج وارد کند. مقامات مشول کارخانه منازل مورد نیاز کارکنان را تأمین

خواهند کرد و پیش بینی شده است از منازل شرکت ملی نفت ایران نیز برای تأمین مسکن آنان استفاده شود. مشولیت بازاریابی و فروش تولیدات کارخانه در ایران و بازارهای صادراتی به عهده «کمیته فروش» شرکت سهامی خاص کاربن ایران خواهد بود و هر يك از طرفین قرارداد می توانند با موافقت قبلی شرکت برای فروش فرآورده ها اقدام کنند.

اراضی مورد نیاز را دولت از اراضی بایر بطور رایگان در اختیار مؤسسات قرار می دهد. علاوه بر این همه ماشین آلات، افزار و ادوات، قطعات یدکی، مواد شیمیائی، خوراک کاربن سیاه، وسایل خودرو و سایر تسائلی، نقلیه، هر نوع مصالح ساختمانی، اشیاء و لوازم اداری و کلیه اجناس دیگری که منحصراً از لحاظ صرفه جویی ضروری باشد بدون پروانه ورودی و با معافیت از هر گونه حقوق گمرکی و سایر مالیاتها وارد خواهد شد.

صدور ۲۰ میلیون

دلار تریکو به خارج

تا پایان آذر ماه با ورود چند هیات بازرگانی از کشورهای اروپای شرقی و غربی به ایران کار حدود بیش از ۲۰ میلیون دلار تریکو به خارج آغاز میشود. در محافل اقتصادی کشور گفته میشود که با استقبال بی سابقه ای که در بازارهای جهانی از تولیدات تریکوی ایران به عمل آمده در سال جاری تریکوی ایران علاوه بر شوروی و کشورهای اروپای شرقی، به آمریکا، آلمان غربی، فرانسه، سوئیس و انگلستان نیز صادر خواهد شد. باتوافقی که در این زمینه بعمل آمده است طی یکی دوماه آینده چند هیات خریدار تریکو از کشور های مختلف از جمله چکسلواکی به ایران خواهند آمد و قرار است چکسلواکی در سال جاری بیش از يك میلیون دلار تریکو از ایران خریداری کند. این بزرگترین توافقی است که برای فروش تریکو و الیسه پشمی بین تولید کنندگان ایران و يك کشور خارجی به عمل می آید. همچنین با ورود يك هیات از خریداران مجارستان، بیش از ۳۵۰ هزار دلار تریکو به تولید کنندگان ایران سفارش شد که با این ترتیب تا پایان سال جاری در مجموع بیش از بیست میلیون دلار تریکو به خارج صادر خواهد شد. در سال ۱۳۴۹ باتمام تلاش مقامات بازرگانی ایران فقط نه میلیون دلار تریکو به خارج صادر شد. در سال ۱۳۵۰ این رقم به ۱۵ میلیون دلار رسید.

امسال ۴۰۰ هزار تن

آهن تولید می شود

با گسترش فعالیت های

ساختمانی پیش بینی می شود که تا پایان سال ۵۶ مصرف آهن کشور تا ۴ میلیون تن افزایش یابد و تولید آهن در داخل کشور نیز به ۲۹ میلیون تن برسد. در حال حاضر ۱۹ میلیون تن آهن در ایران مصرف میشود و در سال جاری حداکثر ۴۰۰ هزار تن آهن در کشور تولید خواهد شد که اجباراً کمبود آن از طریق واردات تأمین می شود. در نظر است که ظرفیت کارخانه ذوب آهن آریامهر تا پایان سال ۵۶، تا ۱۹ میلیون تن افزایش یابد و دو کارخانه ذوب آهن گازی نیز با ظرفیت تولیدی دو میلیون تن آهن اسفنجی طی برنامه پنجم نزدیک مجتمع های گاز کشور به وجود آید.

۴ میلیارد ریال

اعتبار برای تقویت

نیروهای دفاعی

بموجب لایحی که دوم آبانماه تقدیم مجلس شد چهل میلیارد ریال برای تقویت نیروهای دفاعی تأمین اعتبار میشود و براساس ماده واحده ای به دولت اجازه داده میشود که هم ارز چهل میلیارد ریال یکجا یا به دفعات از هر مبلغ یا منابعی (داخلی یا خارجی) که مصلحت بداند در هر مورد بایه و شرایطی که از بهره و شرایط متداول تجاوز نکند وام یا اعتبار تحصیل کند. این اعتبار برای تقویت نیرو های دفاعی کشور تأمین و قسمتی از نیازمندیهای ارتش شاهنشاهی اختصاص خواهد یافت. در ماده واحده تصریح شده است که مصرف وام یا اعتبار مزبور شامل قانون محاسبات عمومی و آئین نامه معاملات دولتی خواهد بود.

۱۴۸۸ میلیارد

واردات و ۲۲

میلیارد صادرات

آمار کالاهای وارداتی ترخیص شده و کالاهای صادراتی و همچنین میزان درآمد عمومی در شهریور ماه و نیمه سال جاری از سوی وزارت دارائی انتشار یافت. برنامه آمار مذکور حجم کالاهای وارداتی ترخیص شده در شهریور ماه بالغ بر ۳۲۱ میلیون تن به ارزش ۱۴۸۸ میلیارد ریال بوده است و از محل ترخیص کالا حدود سه میلیارد ریال به درآمد عمومی افزوده شد. در مقابل ۱۵۴ میلیون تن کالا به ارزش ۲۲۲ میلیارد ریال به خارج صادر شده است. آمار مذکور همچنین حاکی از آن است که در شش ماهه اول سال جاری معادل ۲۳۳ میلیارد تن کالا به ارزش ۹۰ میلیارد ریال وارد کشور شده است.

افغانستان از ایران

شکر می خرد

افغانستان قراردادی برای خرید ۱۰ هزار تن شکر با ایران بسته است. يك مقام مشول گفت بهای شکرها ممکن است تنی ۲۴۰ دلار باشد. ماه گذشته افغانستان قراردادی با برزیل برای خرید ۱۲ هزار تن شکر به بهای تنی ۲۲۲ دلار بست.

واحد جدید کشت

و صنعت تأسیس شد

قرارداد تازه ای به منظور ایجاد يك واحد کشت و صنعت در اراضی زیر سد حصندرضا شاه بین وزارت آب و برق و يك شرکت مختلط آمریکایی و ژاپنی مبادله گردید. این قرارداد را از جانب سهام داران ایرانی دکتر ایرج وحیدی وزیر آب و برق و از طرف سهامداران آمریکائی و ژاپنی مدیر عامل شرکت «هاوائی» اگر و نومی امضاء کردند. براساس قرارداد مذکور ۱۷ هزار هکتار از اراضی زیر سد محمد رضا شاه بصورت اجاره سی ساله در اختیار يك شرکت تازه تأسیس کشت و صنعت قرار میگیرد و در این اراضی اقدام به ایجاد باغات میوه و پرورش دام و کشت پنبه، یونجه، ذرت خواهد شد. در این واحد کشت و صنعت ۱۴ میلیون دلار سرمایه گذاری می گردد که چهل درصد این سرمایه گذاری از طرف سهام داران ایرانی، وزارت آب و برق، صندوق توسعه کشاورزی و شرکت تصفیه شکر قند اهواز و شست درسد بقیه توسط سرمایه داران آمریکائی و ژاپنی تأمین می شود.

مرکز توسعه تجارت

آمریکا در ایران

جوزف فارلند سفیر آمریکا اعلام کرد که آمریکا با توجه به اهمیت که برای توسعه تجارت با ایران قائل است در نظر دارد يك مرکز توسعه تجارت در اواخر سال ۱۹۷۳ در تهران تأسیس کند. مرکز توسعه تجارت امریکا مشولیت پیشرفت های تجاری بین ایران و آمریکا را به عهده خواهد داشت و با تشکیل نمایشگاه ها سمینارهای فنی و کنفرانس های تجاری به بهبود و توسعه تجارت بین دو کشور کمک می کند. در این مرکز پنج آمریکائی به عنوان هیات بازاریاب تیم تحقیقات بازاریابی کار خواهند کرد و یکی از عملیات مهم این مرکز تهیه اطلاعات عمیق درباره تشکیلات تجاری و مسائل مربوط به آن در ایران است. مرکز توسعه تجارت امریکا در یکی از مراکز تجاری پایتخت ساخته خواهد شد و این ساختمان دارای محل برای نمایشگاه، اتاق کنفرانس

تاسیسات سمی و بصری خواهد بود. حجم تجارت آمریکا با ایران که در سال گذشته برای نخستین بار در مقام اول قرار گرفت، آلمان را از ادامه احراز این مقام محروم کرد و اینک مسوره رقابت ژاپن و آلمان غربی و کشورهای اروپای غربی است. از همین رو وزارت بازرگانی آمریکا در این اواخر طی گزارشی که در زمینه تجارت با ایران انتشار داد، به سرمایه‌گذاران آمریکایی هشدار داد که در اجرای هر برنامه جدید تجارت و یا سرمایه‌گذاری در ایران با رقابت شدید آلمان و ژاپن روبرو هستند. وی افزود که هم‌اکنون نیز اقداماتی برای توسعه تجارت بین دو کشور انجام شده است که یکی تشکیل سفارت غذایی و بسته‌بندی است که تا پایان سال ۱۹۷۳ مرتب تشکیل می‌شود. سفير آمریکا همچنین گفت که يك هیأت از طرف صنایع ماشینی نساجی روز سمنه ۱۴ آذر ماه به تهران می‌آید تا با سرمایه‌داران ایرانی مذاکره کند. سفير آمریکا گفت که در حال حاضر ۱۶۰۰ شرکت آمریکایی در ایران وجود دارند که بیشتر بوسیله مدیران ایرانی اداره می‌شوند و در نظر است يك اتاق تجارت آمریکا در تهران تشکیل گردد.

۶ هزار تن خرما به

شوروی فروخته شد

برای نخستین بار محصول صادراتی خرمای ایران راهی بازارهای اروپای شرقی شد و بعدنیل اولین قراردادی که در هفته اول آبان بین بازرگانی شوروی و صادر کنندگان به امضاء رسید ۶ هزار تن خرما از قرار کیلویی ۱۲ تا ۱۴ ریال بشوروی فروخته شد ۶ هزار تن دیگر نیز قبلاً با آمریکا معامله شده بود.

محصول خرمای امسال مجموعاً به ۶۰ هزار تن می‌رسد که ۵۵ درصد آن قابل صدور است. امسال نرخ‌های صادراتی خرما با توجه به شرایط صادرات آن ۲۰ درصد ترقی کرده است و در صورت ادامه وضع موجود احتمال دارد که ترقی نرخ صادراتی خرما همچنان ادامه یابد.

میزان تولید کاغذ

به ۷۵ هزار تن

افزایش می‌یابد

اولین مرحله اجرای طرح توسعه کارخانه کاغذ پارس آغاز شد و حداکثر تا ۱۶ ماه دیگر ظرفیت تولیدی این واحد به ۷۵ هزار تن در سال خواهد رسید. در حال حاضر کارخانه کاغذ پارس ۳۰ هزار تن کاغذ تحریر و چاپ تولید می‌کند

که تمام محصولات آن توسط شرکت معاملات خارجی ایران خریداری و به بازار عرضه می‌شود. در مرحله دوم طرح توسعه کارخانه کاغذ پارس که تاریخ اجرای آن ۲ سال دیگر است ظرفیت تولیدی آن تا ۱۰۵ هزار تن کاغذ تحریر و چاپ در سال افزایش خواهد یافت. این رقم تقریباً معادل مقدار مصرف این نوع کاغذ در ایران است. در نظر است که تا پایان اجرای دومین مرحله طرح توسعه کارخانه کاغذ، يك طرح جدید به منظور تولید کاغذ برای کشور های همجوار نیز به اجرا گذاشته شود.

محصول چغندر

خراسان بالغ بر

۱۴ میلیون تن

می‌شود

برداشت چغندر کاران خراسان سال‌ها با وقعه روبرو می‌شد بگونه‌ای که در برخی سال‌ها، سرمای زودرس نه تنها محصول چغندر کاران را از بین می‌برد و آنان را دچار خسارات جبران‌ناپذیری می‌کرد همچنین بدلیل کمبود

چغندر در سطح استان کارخانجات قند، کمتر از مدتی که می‌بایست به تولید پردازند کار می‌کردند. از سال قبل که استان قند رضوی کارخانهای قند آبکوه چناران و تربت حیدریه به ظرفیت ۳۸۰۰ تن در روز خریداری کرد برای توسعه فعالیت های صنعتی و کشاورزی در خراسان گام‌های سریع‌تری برداشته شد به گونه‌ای که امکانات تازه استان قند رضوی در مورد کشت و برداشت بموقع چغندر قند و تسهیلات برای تحویل بموقع باعث شد تا کشاورزان نه تنها با خسارات جبران‌ناپذیری مواجه نشوند بلکه با برداشت محصول بیشتر و فروش به قیمت بهتر خسارت قبلی را جبران کنند. اینک بطوری که مسئولان امر پیش بینی می‌کنند با اجرای برنامه های اخیر که برای ایجاد هماهنگی و افزایش بازدهی محصولات کشاورزی و تولیدات صنعتی در خراسان به عمل آمده است و در سال جاری محصول چغندر قند این استان به بیش از يك میلیون و چهارصد هزار تن افزایش خواهد یافت. گام دیگری که استان قند رضوی برای تامین رفاه کارگران و طبقات کم درآمد مشهد برداشته است ایجاد يك کارخانه نان ماشینی است که بنام کارخانه نان ماشینی رضوی نام گذاری شده است. این کارخانه قادر است انواع مختلف نان را به کیفیتی مرغوب و با قیمتی ارزان در اختیار مردم بگذارد.

۲۲ نوع کالا از

ایران صادر شد

اتاق بازرگانی و صنایع معادن اعلام کرد که در هفته گذشته طی ۱۶۵ برك گواهی مبداء و ۱۲۴ برك گواهی امضاء که از طرف این اتاق برای کالاهای صادراتی ایران تنظیم شده است ۲۲ نوع کالا از ایران به کشور های هنگ کنگ - سنگاپور - لبنان - اردن - سوریه - قبرس - آمریکا - ایتالیا - فرانسه - آمریکای جنوبی - آلمان - عربستان - دانمارک - کویت - شیخ نشینهای خلیج فارس - مجارستان - ژاپن - عربستان سعودی - انگلستان - بحرین و افغانستان صادر شد. این کالاهای شامل: پنبه - انقوره - قیسی - پسته - سالامبور - زیرمسیر - فرش - میل فلزی - تخم هندوانه - پودر رختشوئی - روغن نباتی - روپوش تشك اتومبیل - پمپ آب - تخم خشخاش - سیر - تریکو - روده - قماش - بخاری - علاءالدین - کنباله و آهن بوده است.

شرکت واحد، تهیه و تولید آجر فشاری

با تصویب طرح «شرکت واحد تهیه و تولید آجر فشاری» تا پنج سال دیگر تولید آجر فشاری با کورم های «هوفمان» در تهران از بین خواهد رفت و ۲۲۰ کارخانه نیمه اتوماتیک جای آنها را می‌گیرد. در حال حاضر کوره‌های موجود در ایران به طریقه هوفمان به تولید آجر می‌پردازند و وجود همین کوره‌ها موجب آلودگی هوا می‌شوند.

طرح تاسیس این شرکت هفته اول آبان به تصویب وزارت کار و امور اجتماعی رسید و بدینال آن اعلام شد با سرمایه اولیه یکصد میلیون ریال ۲۲۰ کارخانه نیمه اتوماتیک آجر فشاری در تهران تاسیس شود. پیش از این قرار بود، ۲۲۰ واحد تولیدی آجر فشاری تمام اتوماتیک تاسیس شود ولی طرح با مخالفت وزارت اقتصاد مواجه شد زیرا سرمایه گذاری زیاد نیاز بود که احتمالاً سرمایه‌گذاران از عهده آن بر نمی‌آمدند. همه این کارخانه‌ها در مناطق مجاز خاتون آباد و قرچک در غرب تهران که دارای خاک فراوان است تاسیس می‌شود و با تاسیس آنها روزانه ۱۲ میلیون آجر تولید خواهد شد. در حال حاضر تهران دارای ۲۲۰ کوره هوفمان است که در خاتون آباد، قرچک و شمس آباد، اسماعیل آباد، یافت آباد قرار دارند.

کوره‌های هوفمان روزانه ده میلیون آجر فشاری تولید

می‌کنند. دولت بدلیل اینکه کورم های هوفمان هوای تهران را آلوده می‌کند هم‌اکنون از صدور پروانه بنای این گونه کوره‌ها خودداری می‌کنند، و با تقسیم بندی مناطق مجاز و غیر مجاز به صاحبان کوره‌های غیر مجاز غرب تهران اخطار کرده است تا در تخریب کوره‌ها شتاب کنند. این اخطار باعث شد از آغاز سال جاری صنف فخار مقدمات ماشینی کردن آجر فشاری را فراهم آورند ولی پس از تصویب طرح شرکت واحد تولید آجر فشاری نیمه اتوماتیک، اعلام شد همه کوره‌های هوفمان تهران خراب خواهد شد و با تاسیس این کارخانه‌ها، مقدمات تخریب کوره های هوفمان در شهرستانها نیز فراهم می‌شود. با این ترتیب انتظار می‌رود با تسهیلاتی که دولت برای سرمایه‌گذاری در ایجاد کارخانه آجر فراهم آورده است شیوه کتونی تولید آجر فشاری بکلی در ایران منسوخ شود.

سومین قرارداد

بزرگ گاز با ژاپن

۲۰ آبان سومین قرار داد بزرگ صدور و فروش گاز بین شرکت ملی نفت ایران و کمپانی های ژاپنی با سرمایه‌گذاری بیش از يك میلیارد دلار از طرف ژاپنها به امضاء رسید.

بموجب این قرارداد سالانه در حدود ۲۰۰ میلیون فوت مکعب گاز مایع از ایران به ژاپن صادر خواهد شد. بموجب این قرارداد ژاپنها با سرمایه‌گذاری مستقیم بین (۶۰۰ تا ۷۰۰ میلیون دلار) يك شبکه وسیع گاز جمع کنی در منطقه گچساران ایجاد خواهند کرد. گاز این منطقه با خطوط لوله بزرگ از زیر دریا به خارك منتقل، و از آنجایی از تصفیه در پالایشگاه مخصوص، و مایع شدن با کشتی‌های بزرگ «گازیر» به ژاپن حمل خواهد شد. کشتی‌های «گازیر» با سرمایه ای معادل ۷۰۰ میلیون دلار توسط ژاپنها ساخته می‌شود ولی شرکت ملی نفت در این مورد هم با ژاپنی‌ها شریک خواهند بود. با امضاء قرار داد فوق تقریباً تکلیف گاز های مناطق بزرگ نفتی جنوب ایران معلوم شده است فقط گاز قسم باقی مانده که در این مورد هم مذاکرات با چند کمپانی داوطلب در جریان است احتمالاً در ماههای آینده پیرامون فروش این گاز هم تصمیمات نهائی اتخاذ می‌شود. گازهای موجود در حوزه‌های دیگر زیاد نیست اما در مورد همه آنها طرح هائی در دست تهیه و مطالعه است.

پنجمین پالایشگاه

ایران در تبریز

تا پایان سال جاری عملیات ساختمانی پنجمین پالایشگاه عظیم نفت ایران به ظرفیت ۲۵۰ میلیون تن در تبریز آغاز می‌شود. این امر به موجب طرحی که در این زمینه تهیه شده است انجام کشور پس از پالایشگاه‌های می‌گیرد و پنجمین پالایشگاه آبادان، گرمانشاه، تهران و شیراز در تبریز ایجاد می‌شود. در اجرای این طرح

نفت خام مورد نیاز این پالایشگاه از طریق يك خط لوله ۴۰ اینچی از خط لوله تا گرمانشاه و تبریز تامین اهواز - تهران و امتداد آن خواهد شد.

شاهراه

رشت - بابلسر

شاهراه بابلسر - رشت علاوه بر اینکه فاصله این دو شهر را چندین کیلومتر کوتاهتر میکند و رفت و آمد بین اکثر شهرهای ساحلی شمال را آسانتر می‌سازد، ایمنی بیشتر تصادفات ناشی از تردد وسائط نقلیه را نیز کاهش خواهد داد علاوه جاده ساحلی بابلسر - رشت چهار خطی می‌شود و با توجه باینکه در برنامه پنجم قرار است اتوبان تهران - کرج به‌تورین متصل گردد و سپس این اتوبان تا رشت امتداد یابد بین تهران و شهرهای شمال کشور يك جاده مدرن بوجود خواهد آمد. جاده جدید بابلسر - رشت بصورت «پارک‌وی» ساخته می‌شود و احداث این شاهراه که در نوع خود بزرگترین محسوب خواهد شد حدود هفتصد میلیون تومان هزینه دارد.

اعتبار ساختمان شاهراه رشت - بابلسر بموازات عملیات ساختمانی در طول برنامه عمرانی پنجم تامین خواهد شد و در صورتیکه ساختمان این جاده طی پنج سال آینده تکمیل شود قسمتی از این اعتبار در برنامه ششم تامین می‌گردد. سازمان برنامه‌این طرح را تصویب کرده و یکی از مؤسسات مهندسان مشاور را برای آماده نمودن طرح اجرایی آن انتخاب کرده است براساس برآوردی که تاکنون کارشناسان در مورد هزینه این جاده بعمل آورده‌اند هزینه هر کیلومتر شاهراه بابلسر - رشت دو میلیون تومان است.

پارک ۴۰ میلیون

متری در مازندران

اولین کلنگ ساختمانی پارک جنگل ۴۰ میلیون متر مربع رستم رود در ۱۵ کیلو متری غرب شهرستان نور

تاکنون زمین مورد نیاز در تبریز خریداری شده و عملیات مهندسی آن مراحل نهائی خود را طی می‌کند و به احتمال زیاد تا پایان سال جاری از انجام تشریفات مربوط به مناقصه طرح، کار ساختمان پالایشگاه آغاز شد ساختمان پالایشگاه آغاز خواهد شد.

نفت خام مورد نیاز این پالایشگاه از طریق يك خط لوله ۴۰ اینچی از خط لوله تا گرمانشاه و تبریز تامین اهواز - تهران و امتداد آن خواهد شد.

عمران

زمین زده‌شد مهندس روحانی گفت ساختمان این پارک جنگلی يك قدم کوچک است که در اجرای فرمایش‌های شاهنشاه برداشته می‌شود که باید با کمک سایر دستگاه‌ها طرف مدت خیلی دهها پارک که از این مقیاس نیز وسیعتر باشد ساختمان کنیم جنگل های ایران دارای يك میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار است که این قیمت چوب قابل فروش جنگل‌ها در بازارهای بین المللی است و ظرف ده سال گذشته در این رشته ۱۶۰ هزار اشتغال بوجود آورده‌ایم و براساس برنامه عمرانی پنجم سطح اشتغال با استفاده از کارخانجات چوب و کاغذ که بکار بیافتد حدود يك میلیون اشتغال خواهیم داشت.

تهران از طریق راه

آهن مستقیماً

به اروپا متصل

میشود

راه آهن ایران و اروپا بسزودی بدون استفاده از «فری‌بوت» مستقیماً تهران را به اروپا و بالعکس متصل میکند در حال حاضر قطار مسافری ایران - اروپا در خاک ترکیه بوسیله کشتی های شناور از دریایچه «وان» می‌گذرد يك مقام مطلع خاطرنشان ساخت طرح ارتباط مستقیم راه آهن ایران به اروپا با احداث يك خط آهن مستقیم در امتداد سواحل جنوبی دریایچه وان عبور و مرور خط آهن یاد شده بهبود خواهد یافت و از زمان مسافرت چندین ساعت کاسته خواهد شد.

مقام مزبور افزود برای بهبود وضع عبور و مرور راه آهن اروپا بزودی بر تعداد کشتی هائی که بین بندر «وان» و بندر «تاوان» رفت و آمد می کنند افزایش می یابد وی همچنین گفت با احداث خط مستقیم آهن در سواحل جنوبی دریایچه وان بر تعداد قطارهای مسافربری ایران و اروپا افزوده میشود.

شاهراه پاکستان - بندر عباس

مطالعاتی به وسیله دولت انگلیس برای احداث يك شاهراه جدید بین پاکستان و بندرعباس آغاز شد تا امکان احداث آن در طول برنامه پنجم تجزیه و تحلیل شود علاوه براین کارشناسان اقتصادی ایران ماموریت دارند تا پایان برنامه چهارم طرح احداث راه آهن ایران را به پاکستان مورد مطالعه قرار دهند یا تهیه این طرح مقدمات اتصال شبکه راه آهن ایران به شبکه راه آهن آسیا فراهم می شود. در حال حاضر ساختمان راه آهن زرنده به کرمان مراحل نهایی را می گذراند.

ارتفاع سد شهنار همدان بالا می رود

سازمان آب منطقه ای تهران طی گزارشی از سازمان برنامه تقاضا کرد مهندس مشاور برای افزایش ارتفاع سد شهنار انتخاب و معرفی کند يك مقام مطلع در آب تهران گفت ظرفیت رودخانه یالغان در همدان چندین برابر ذخیره سد است و از طرفی احتیاجات آب رسانی همدان روز بروز افزایش می یابد بطوری که مصرف آب در این شهر اکنون به حدود دو میلیون مترمکعب رسیده است به این جهت سازمان تصمیم به افزایش ارتفاع سد گرفت سد شهنار پهلوی از نوع مخزنی و بتونی حایلدار (با پشت بند) است و ارتفاع سد از کف رودخانه ۶۶ متر و ظرفیت مخزن آن ۱۲ میلیون متر مکعب است طول مخزن سد چهار کیلو متر میباشد حداکثر آب ورودی بدریاچه ۲۲ هزار لیتر در ثانیه و سطح متوسط آبده ۲۱۵ لیتر در ثانیه آب آشامیدنی و تا ۲۱۰۰ لیتر در ثانیه برای امور کشاورزی است.

طرح آپارتمان سازی برای نویسندگان

مطبوعات تصویب شد

انجمن شهر پایتخت پیشنهاد شهرداری را درباره ساختن آپارتمان در زمین های خارج از محدوده پنج ساله برای اعضای سندیکای نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات تصویب کرد در این جلسه همچنین اعلام شد شهرداری از محل درآمد حق پارکینگ ساختمان های نو بنیاد. چند پارکینگ بزرگ عمومی در مراکز شهر خواهد ساخت شهرداری تهران در این زمینه گفت از محل ۴۰ میلیون ریال درآمد حق پارکینگ طرح ساختمان دو پارکینگ بزرگ چند طبقه در میدان ۲۵ شهریور و سبزه میدان پیاده خواهد شد و مقدمات ایجاد این دو پارکینگ فراهم شده است جلسه انجمن شهر پایتخت در آغاز احمد یعقوبی مخبر کسیون شهر سازی و نوسازی، پیشنهاد شهرداری را درباره اجازه صدور پروانه ساختمان شرکت تعاونی اعتبار و مسکن سندیکای خبرنگاران و نویسندگان مطبوعات در خارج از محدوده پنج ساله (و داخل محدوده ۲۵ ساله) مطرح کرد در این گزارش گفته شد که آپارتمان ها در زمینی به مساحت ۱۰۶۴۵ متر مربع که در خارج از محدوده پنج ساله است ساخته خواهد شد.

شهردار پایتخت هنگام طرح این پیشنهاد توضیح داد که این آپارتمان ها با رعایت ضوابط ساخته می شود.

ساختمان سد لار سال آینده شروع میشود

مقدمات احداث سد لار فراهم شد و وزارت آب و برق اعلام داشت چنانچه سازمان برنامه طرح احداث سد لار را تصویب و اعتبار مورد نیاز اجرای این طرح را تأمین کند ساختمان اصلی سد لار در سال آینده آغاز میشود و احتمالاً در خاتمه دوره پنجاه برنامه عمرانی پنجم کشور بهره برداری از این سد شروع خواهد شد. وزارت آب و برق در گزارشی که پیرامون وضع آب مصرفی و تأمین منابع آب جدید برای تهران به سازمان برنامه تسلیم داشته تأکید کرده است که تنها با احداث سد لار و جمع آوری سیلابهای کن. فرحزاد، دربند، شاه آباد و حفر چاههای عمیق در اطراف تهران میتوان احتیاجات آب مصرفی تهران را طی سالهای آتی تأمین کرد و سپس به وسعت محدوده پایتخت افزود. وزارت آب و برق برای اجرای طرح احداث سد لار و جمع آوری آبهای سطح

الارضی و تحت الارضی حومه تهران حدود ۱۵ میلیارد ریال اعتبار درخواست کرده که گفته میشود قسمتی از این اعتبار در برنامه پنجم منظور خواهد شد براساس طرحی که وزارت آب و برق برای احداث سد لار تهیه کرده است، سد لار بر روی رودخانه لار در نزدیکی «پلور» بته میشود و این سد که از نوع بتونی و مخزنی می باشد قادر است بیش از یکصد و هشتاد میلیون مترمکعب آب رودخانه لار را جمع آوری و ذخیره نماید بموجب همین طرح حدود ۱۳۰ میلیون مترمکعب آب سد لار از طریق سدلتیان به تهران منتقل خواهد شد و بقیه به مصرف مزارع در مازندران میرسد. یکی از مزایای اقتصادی سد لار که در گزارش وزارت آب و برق به آن اشاره شده موضوع اختلاف سطح محل احداث سد لار و سد لتیان است. این گزارش حاکی است که با توجه به اینکه آب های جمع آوری شده در سد لار باید به سد لتیان انتقال یابد و از سد مذکور به مصرف آب آشامیدنی تهران برسد بین محل این دو سد ۸۰۰ متر اختلاف سطح وجود دارد که این اختلاف سطح زمین موجب میگردد بر اثر سقوط آب از لار به دره جاجرود انرژی برق قابل ملاحظه ای تولید گردد.

شهرک جدیدی برای ساکنان پیشین تپه هگمتانه

ساختمان ۶۰۰ دستگاه خانه مسکونی ۲ و ۳ اتاقه برای ساکنان تپه هگمتانه در يك مجموعه شهرسازی با ۱۲۵ میلیون ریال اعتبار آغاز شد تپه هگمتانه از سالها پیش مشمول قانون حفظ و حراست آثار باستانی شده بود و چون خانه های اهالی به علت حفاری در این تپه در معرض خرابی قرار گرفت طرحی از سوی وزارت فرهنگ و هنر برای تأمین مسکن يك هزار خانواده از ساکنان این منطقه تدوین شد. نیمی از واحدهای مسکونی یاد شده دارای ۳ اتاق با ۷۰ متر مربع سطح زیر بنا و بقیه دارای ۲ اتاق با ۵۰ متر مربع زیر بنا ساخته می شود طرح ساختمان های مسکونی ساکنان پیشین تپه هگمتانه در زمینی به مساحت ۳۰ هکتار از سوی وزارت آبادانی و مسکن در شمال شرقی همدان اجرا خواهند شد هر يك از واحدهای مسکونی مجهز به آشپزخانه، انبار، توالت و دستشویی خواهد بود و برای ساختمان آن از سیستم آجری با سقف شیروانی استفاده میشود يك مقام مطلع وزارت آبادانی و مسکن اطلاع داد که علاوه بر این

واحدهای مسکونی طرح احداث ۶۰۰ واحد مسکونی دیگر بصورت يك طبقه و آپارتمان فراهم شده است که بزودی انجام خواهد شد. شهرک ساکنان پیشین تپه هگمتانه دارای آب، برق، فاضلاب، دبستان، مدرسه، راهنمایی، مرکز بهداشتی، مسجد و تأسیسات ورزشی خواهد بود.

راه زمینی ایران و ژاپن، از شوروی

با برقراری يك خط جدید ترانزیت بین ایران و ژاپن از سوی شرکت مختلط حمل و نقل ایران و شوروی مسیر تازه ای برای صدور خشکبار و کالاهای دیگر به ژاپن بوجود آمد. همچنین اعلام شد شرکت حمل و نقل ایران و شوروی صدور اتومبیل های پیکان ایرانی را به یونان با هزینه ارزاتری به عهده گرفت و با صدور ۵۰ دستگاه پیکان که برای نخستین بار به یونان صادر می کنند مسیر تازه ای بوسیله «ترن شیب» (ترن و کشتی) از طریق خاک شوروی به یونان تأسیس کند. براساس قراردادی که بین ایران و یونان بسته شده است، سالانه در حدود ۵۰ هزار دستگاه اتومبیل پیکان به یونان صادر خواهد شد.

يك مقام آگاه از شرکت حمل و نقل ایران و شوروی در این باره گفت: مسیر زمینی ایران و ژاپن که از مرز جلفا آغاز میشود یازده هزار کیلومتر طول دارد و کالاهای صادراتی ایران را از طریق خاک شوروی تا بندر «ناخودکا» حمل می کند. کالاهای در مسیر جدید بوسیله کامیون های «کانتیز» روسی حمل میشود و بدلیل آنکه اضافه کرایه ای به آن تعلق نمی گیرد، هزینه حمل و نقل آن ارزاتر از نرخ های مشابه ترانزیت جهان است. خط ترانزیت ژاپن با استفاده از کامیون های «کانتیز» از سال ۱۹۷۱ از سوی دولت آلمان برقرار شد و بدلیل استقبال بازرگانان جهان در مدت یکسال تعداد کامیونها از ۱۲ به ۱۲ هزار رسید. بدلیل همین استقبال از اواخر سال گذشته خط ترانزیت یاد شده از طریق

خاک شوروی تا ایران ادامه یافت و از آن زمان تاکنون هرامه ۴۰ تا ۵۰ کامیون کالاهای صادر کنندگان خارجی را به ایران وارد می کند.

بدنبال استقبال از مسیر تازه شرکت مختلط حمل و نقل ایران و شوروی نیز اقدام به برقراری این خط کرد. از این پس در مسیر تازه ترانزیت همه ماهه نزدیک به ۳۰ کامیون کالاهای ایرانی را به ژاپن منتقل خواهد کرد. علاوه بر این از اواخر مهر ماه خط دیگری برای صدور خشکبار ایران را از مرز جلفا به این دو کشور حمل خواهند کرد. نرخ صدور خشکبار در کامیون های ۲۰ تنی ۸۰۰ دلار تعیین شده است. این نرخ با توجه به این که در حال حاضر خشکبار از سوی سازمان های حمل و نقل بخش خصوصی تا دو هزار دلار حمل میشود بسیار ارزان تعیین شده است. حجم واردات و صادرات شرکت حمل و نقل ایران و شوروی که براساس همکاری های اقتصادی ایران و شوروی تأسیس شده است، سالانه بالغ بر ۱۴ میلیون تن است که به وسیله کشتی، کامیون و راه آهن به بندرهای مهم اروپائی حمل میشود. در حال حاضر دو خط کشتیرانی «ولگا - بالتیک» و «ولگا - دن» بندر های شمال ایران را به مهمترین بندرهای اروپائی در دریای مدیترانه منتقل می کنند.

يك راه ترانزیت

لئونید پرژنف دبیر كل حزب کمونیست شوروی طی سخنانی که از رادیو مسکو پخش شد به توافق ایران و شوروی برای برقراری يك راه ترانزیت به کشورهای خاورمیانه اشاره کرد و گفت این راه در صورت بسته بودن کانال سوئز برای کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا سودمند خواهد بود. پرژنف گفت که پیشنهاد ترتیب دادن «ترانزیت - مستند» بین منطقه خاور میانه و شوروی از خاک ایران مورد توجه زیاد ایران قرار گرفته است و ایران نیز به مناسبت وضع جغرافیایی خاصی که دارد منافعی خواهد داشت.

عمران قلعه محمود کرمان

در اجرای اوامر علیا حضرت شهبانو برای عمران و آبادی قلعه محمود کرمان که یکی از محلات قدیمی این شهر است، شهرداری کرمان طرح عمران این منطقه - نقشه تفصیلی و فهرست ارزشیابی مستندات سیران را تهیه کرد و آگهی اجرای طرح مذکور انتشار یافت. در اجرای این طرح تجهیزاتی از قبیل مرکز رفاه خانواده، مدرسه، کارگاه، حمام، مسجد، بازارچه، چاپخانه، نمازگاه فضای سبز در قلعه محمود ایجاد خواهد شد.

۲۰ شهرک توریستی در شمال احداث میشود

در پارک چهار هزار کیلومتری «رستمورد» مازندران با طرح مشترک سازمان جلب سیاحان و منابع طبیعی، يك شهرک توریستی احداث می شود تا مسافران شمال بتوانند با مبالغ اندکی از تأسیسات این شهرک استفاده کنند. شهرک رستمورد قسمتی از طرح بزرگ سازمان جلب سیاحان برای احداث مجتمع های جهانگردی در بیست نقطه میان گرگان و آستارا می باشد که برای استفاده مسافران شمال احداث خواهد گردید. زیربنای این مجتمع ها برای گنجایش ۲۰ هزار تخت پایه گذاری شده که سرمایه گذاری آن مستقیماً از طرف سازمان جلب سیاحان و از طریق سرمایه گذاری بخش خصوصی و دولتی خواهد بود. در این بیست نقطه، کلیه تأسیسات منجمه هتل - کمپینک، زمین ورزش، وسایل تفریح، ایجاد خواهد شد. تأسیسات اولیه، از قبیل آب لوله کشی، فاضلاب برق بوجود خواهد آمد. برای تصویب این مجتمع های توریستی ساختن راه هایی به دریا، که از سال های قبل شروع شده، ادامه خواهد یافت و در سال آینده نیز تعداد کافی راه، از جاده

کرگان و آستارا بر سواحل خزر کنشیده خواهد شد در منتهی‌الیه این راهها نیز، پل‌های توریستی با قیمت بسیار ارزان و مجهز به وسائل بهداشتی و رختکن احداث میشود. پارک جنگلی رستم رود، که گوشه‌ای از برنامه بزرگ ایجاد مجتمع‌های جهانگردی است، هم‌اکنون در دست ساختمان می‌باشد و اقدامات تأسیساتی در ۲۵ هکتار آن آغاز گردیده. جنگلهای مزبور که تاکنون مورد استفاده نبوده، طبق طرح جدید درختهای آن بدون اینکه آسیبی متوجه آنها بشود، بطرز مخصوصی از خار و خاشاک پاک می‌گردد و در فضای‌های خالی که بین درختان جنگلی بوجود می‌آید، تأسیسات توریستی بطرز زیبایی ایجاد میشود. در شهرک توریستی رستم‌رود که تا سال آینده، آماده بهره برداری خواهد شد، کلیه تسهیلات از قبیل چادر، کمپینگ، آب، لوله‌کشی برق و زمینهای ورزش مانند گلف و استخر شنا احداث میگردد.

سد داریوش کبیر افتتاح شد

هفتم آبانماه شاهنشاه آریامهر سد داریوش کبیر را بر روی رودخانه «کر» در «دودزن» فارس افتتاح نمودند. ساختمان سد داریوش کبیر در سال ۱۳۵۴ شروع شد و با اختصاص اعتباری در حدود سه میلیارد و سیصد میلیون ریال از محل اعتبارات عمرانی عملیات ساختمانی سد و کانال اصلی در اردیبهشت ماه سال جاری خاتمه پذیرفت و قسمت اعظم عملیات ساختمانی کانال‌های درجه یک و دو تکمیل گردید. در انجام این عملیات پنج میلیون و چهارصد هزار مترمکعب خاک بنحومخصوص و طبق رسوم عالی فنی ریخته و کوبیده شده و بدنه اصلی سد را به ارتفاع شصت متر تشکیل میدهد. باین ترتیب با ایجاد مخزنی بظرفیت ۹۹۲ میلیون مترمکعب جریان سالانه رودخانه «کر» که بطور متوسط ۵۲۶ میلیون متر مکعب است تنظیم شده و بمصرف آبیاری منطقه خواهد رسید. به‌علاوه بمنظور جلوگیری از رسیدن هرگونه خسارت بر بدنه سمنرین بیتی بطول ۱۵۰ متر ساخته شده که ظرفیت تخلیه آن سدهزار متر مکعب در ثانیه و در موارد اضطراری قادر خواهد بود تا چهار هزار و دویست مترمکعب آب را در ثانیه تخلیه کند. نتایج اقتصادی اجرای این پروژه عبارتند از: جلوگیری از طغیان رودخانه «کر» که همه ساله موجب ضرر و زیان کشاورزان و

مزارع و دیه‌های زیر کشت و همچنین صنایع منطقه می‌گردد. توجه به این واقعیت که در کمتر از ۲۴ ساعت آب جمع‌آوری شده در شب سوم فروردین ماه امسال معادل ۶۷ میلیون مترمکعب بوده است بخوبی درجه اهمیت این سد را بمنظور مهار کردن سیلابها آشکار می‌نماید. علاوه بر این بهبود و تکمیل سیستم آبیاری برای ۱۵ هزار هکتار زمینهای کشاورزی موجود و توسعه و فاریاب کردن ۲۶ هزار هکتار

مراسم سوگند و اعطای سردوشی

در پیشگاه شاهنشاه چهارم مهرماه در پیشگاه شاهنشاه آریامهر، جشن پایان تحصیلی و مراسم سوگند و اعطای سردوشی دانشجویان دانشکده افسری (ارتش)، ژاندارمری، شهرپایان، دانشکده افسری برگزار شد. برای نخستین بار گروهی از دختران فارغ‌التحصیل دانشکده افسری - شهرپایان بدریافت درجه افسری مفتخر شدند. همچنین دختران دکتر و لیسانس سپاهی دانشی پایان‌نامه‌های فارغ‌التحصیلی خود را از پیشگاه شاهنشاه دریافت داشتند. پس از انجام مراسم نظامی، شاهنشاه آریامهر از یگانهای مستقر در میدان ساندیدنمیس فرمانده دانشکده افسری گزراش تحصیلی به شرفرض رسانید. آنگاه آئین سوگند انجام شد و شاهنشاه جوایز حائزین رتبه‌های اول فارغ‌التحصیلان و سردوشی نمایندگان دانشجویان سال یکم را اعطا فرمودند پس از این مراسم، یگانها از پیشگاه شاهنشاه آریامهر بزرگ ارتشتاران رژه رفتند. در پایان این مراسم پرشکوه شاهنشاه آریامهر قسمت‌های آموزشی و عملیات ورزشی دانشجویان را مشاهده فرمودند.

دومین دوره

مسابقات مهارت فنی

نهم آبان که مصادف با روز ولادت والا حضرت‌هایون ولایتعهد ریاست عالییه کمیته ملی مسابقات مهارت فنی بود دومین دوره مسابقات در ۴ قطب صنعتی کشور (تهران - اصفهان - تبریز و اهواز) همزمان با یکدیگر افتتاح شد. این مسابقات در ۱۲ رشته صنعتی میان کارگران جوان ماهر و متخصص کشور برگزار شد و برگزیدگان مسابقات در هریک از ۴ منطقه صنعتی کشور

اراضی جدید را فراهم می‌آورد. درمورد تولید برق آبی با قدرت نصب شده ده هزار کیلووات و تولید سالانه ۴۹ میلیون کیلووات ساعت و اولوسی که برای آب کشاورزی منطقه مورد نظر است فعلا اقدامی در نصب توربینها بعمل نخواهد آمد. با تکمیل شبکه‌های آبیاری درجه سه و چهار کساختان آن از محل اعتبارات برنامه پنجم در سال آینده آغاز خواهد شد این سد ۴۱ هزار هکتار از اراضی مرغوب

مفتقر

در اسفند ماه آینده در مسابقات نهائی مهارت فنی که در تهران برگزار خواهد شد شرکت خواهند نمود.

شاهنشاه از

بیمارستان وزارت

دربار بازدید کردند شاهنشاه آریامهر ۱۰ مهر ماه بیمارستان وزارت دربار و صندوق کارکنان دربار شاهنشاهی را مورد بازدید قرار دادند. شاهنشاه در ساعت شانزده و ۲۵ دقیقه به محوطه بیمارستان قدم نهادند و از طرف مدیر کل بهداشتی وزارت دربار شاهنشاهی و پزشکان و کارکنان بیمارستان مورد استقبال قرار گرفتند. شاهنشاه پس از آن قسمت‌های مختلف این بیمارستان که به جدید ترین وسایل پزشکی مجهز است دیدن کردند. بیمارستان دربار شاهنشاهی حسب الامر شاهنشاه آریامهر برای رفاه کارمندان و کارکنان دربار شاهنشاهی ایجاد شده و در حال حاضر دارای ۶۰ تخت خواب است و ۳۱ بیمار در آن بستری هستند. شاهنشاه در پایان این بازدید صندوق کارکنان دربار شاهنشاهی را مورد بازدید قرار دادند.

مراسم

فارغ‌التحصیلی

دانشکده فرماندهی

و ستاد

شاهنشاه آریامهر دهم مهر ماه در آئین پایان آموزش دوره بیست و پنجم فرماندهی و ستاد شرکت فرمودند و در ابتدا موفقیت طی دوره دانشکده را به افسرانی که فارغ‌التحصیل شده بودند تبریک گفتند و سپس گواهینامه‌های افسران فارغ‌التحصیل و نشان دانش استادان و فارغ‌التحصیل رتبه یکم دوره و همچنین گواهینامه‌های رتبه‌های دوم و سوم کادر دانشکده فرماندهی و ستاد را به آنان اعطا فرمودند.

منطقه را آبیاری خواهد نمود و بدین ترتیب آبیاری نامنظم ۱۵ هزار هکتار بدل به آبیاری منظم ۴۱ هزار هکتار خواهد شد.

برای تهیه طرح و نظارت بر عملیات ساختمانی از خدمات فنی مهندسی مشاور آمریکائی جیتین - کورتنی با همکاری دفتر طالقانی، استفاده شده و اجرای آن بوسیله کسرت - سیومی مرکب از دو شرکت ساختمانی ایرانی و خارجی، شرکت‌های سوم و دلیو، آریدی انجام پذیرفته است.

یازدهمین کنفرانس

آسیستا در تهران

بر اساس تصمیمی که در جلسات کمیته آسیستا (شبکه بین‌المللی سازمان‌های تبلیغات صنعتی و تکنیکی) در لندن گرفته شد، امسال کمیته برنامه کنفرانس آینده خود را در روزهای ۱۷ و ۱۸ و ۱۹ اردیبهشت ماه ۱۳۵۲ در تهران برگزار میکند. در یازدهمین کنفرانس آسیستا در تهران متخصصین تبلیغ و بازاریابی بیش از سی کشور بزرگ جهان، همچنین کشور های اروپای شرقی شرکت خواهند داشت که طی آن ضمن تماس مستقیم خود با تجار و صاحبان صنایع ایرانی تسهیلات کافی برای رد و بدل کردن اطلاعات لازم بدست می‌آورند.

اعلیحضرتین

اجلاسیه جدید

مجلسین را گشودند

چهاردهم مهر ماه شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانو اجلاسیه جدید مجلسین سنا و شورای ملی را گشودند. شاهنشاه در این مراسم تاکید فرمودند که در دوره اجلاسیه گذشته کشور از نظر رشد اقتصادی مقام اول را در جهان احراز کرد.

شاهنشاه همچنین فاش ساختند که در آمد ایران از نفت در سال پیش ۷۶۷ درصد نسبت به سال ۴۹ افزایش یافت. در قسمت روابط با تجاری خارجی شاهنشاه یاد آور شدند که صدور گاز به شوروی در حدود ۶۲ درصد افزایش یافت و درآمد آن نیز ۷۶ درصد بیشتر شد.

بزرگداشت

هزارمین سال تولد

بیرونی

بمنظور بزرگداشت هزارمین سال تولد ابوریحان بیرونی دانشمند ایرانی سده چهارم قرار است مراسمی

مراسم افتتاح

نهمین اجلاسیه

اتحادیه آسیائی

رادیو و تلویزیون

نخست وزیر ۱۷ مهرماه در مراسم افتتاح نهمین اجلاس اتحادیه آسیائی رادیو - تلویزیونی گفتند با توجه به اهمیت رادیو تلویزیون و مطبوعات و سینما در زندگی مردم نباید فراموش کرد که این وسائل همانطور که در دست یافتن به هدف‌های مطلوب موثر است در صورت استفاده نامطلوب زیان‌بخش و دارای عواقب وخیم خواهد بود. مائدا رئیس اتحادیه آسیائی رادیو تلویزیون در جلسه افتتاحیه ضمن تشکر از حضور نخست وزیر در جلسه با ۵۹ عضو اتحادیه که هشت سال فقط یازده کشور بود اشاره کرد. وی در باره فعالیت اتحادیه و حوزه‌عمل آن و نیز تفاوت‌هایی که از لحاظ رژیم‌های سیاسی عقاید مذهبی و فرهنگی بین اعضای اتحادیه وجود دارد صحبت کرد و گفت علیرغم همه این تفاوت‌ها مادر بسیاری جهات وجود مشترک داریم بطوری که هدف همه ما خدمت به مردم است. رئیس دفتر سازمان ملل متحد در ایران نیز طی سخنانی پیام معاون دبیر کل ملل متحد را قرائت کرد و ضمن آن پیدایش وسائل ارتباط جمعی را در تأثیر افکار عمومی بر روابط بین‌المللی موفقیت آمیز خواند در این پیام گفته شده است که به خدمت گرفتن وسائل جدید و بر قدرت ارتباطی به منظور افزایش آگاهی سیاسی افراد، گروه‌ها و ملل گوناگون در مسیر سازنده و مثبت وظیفه اصلی است نخست وزیر در پایان مراسم جوایز نماینده نیوزلند را به عنوان بهترین تهیه کننده برنامه‌های رادیویی، نماینده کره را برای تهیه بهترین فیلم مستند (مجزه جزیره) به آنان اهدا کرد. جایزه مخصوص اتحادیه آسیائی رادیو تلویزیون نیز بمناسبت تهیه فیلم که خرج و مستند (قهوه خانه کوچک) وسیله نخست وزیر به نماینده هند داده شد. در کمیته برنامه‌های نهمین اجلاس اتحادیه رادیو و تلویزیون پنج گروه مطالعاتی راجع به امور برنامه‌های به گفتگو نشستند و در هر گروه يك نماینده از ایران شرکت داشت. در این پنج گروه اعضای وابسته به اتحادیه آسیائی رادیو - تلویزیون نیز که متعلق به سازمان‌های بزرگ رادیو - تلویزیونهای جهان هستند تجربیات با ارزش خود را در اختیار این گروه‌ها قرار دادند، ایران شش سال است که به عضویت این اتحادیه پذیرفته شده است و در آغاز عضویت خود در مقام

برپا شود لذا ۱۵ مهر ماه به دعوت شورای عالی فرهنگ و هنر جلسه‌ای با حضور وزیران فرهنگ و هنر، کشور، رئیس دانشگاه تهران، دکتر صدیق استاد دانشگاه، رئیس انجمن آثار ملی، رئیس سازمان جلب سیاحان، معاونان وزارت امور خارجه و اطلاعات، نماینده رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران و آموزش و پرورش به ریاست وزیر فرهنگ و هنر تشکیل شد در این جلسه برای بزرگداشت هزارمین سال تولد ابوریحان بیرونی تصمیماتی گرفته شد.

مانور خشایار در

پیشگاه شاهنشاه

۵ مهر ماه در پیشگاه شاهنشاه آریامهر بزرگ ارتشتاران لشکر پیاده گارد با اجرای يك مانور رزمی سالیانه بنام (مانور خشایار) در اردوگاه پرندک واقع در ۳۶ کیلومتری جاده تهران - ساوه قدرت رزمی خود را نشان داد. در ابتدا فرمانده گارد شاهنشاهی گزارش داد یگان‌های لشکری پیاده گارد علاوه بر آموزش‌های اردویی کوتاه مدت بمنظور فراگرفتن آموزشهای اردویی دراز مدت که از اهم برنامه‌های آموزش نظامی است سالیانه دوبار به اردوگاه اعزام میشوند و بمنظور آنکه در شرایط مختلف جوی و وزیدیگی حاصل کنند این برنامه در زمستان و تابستان هر کدام یکبار انجام میشود. سپس فرمانده لشکر پیاده گارد در مورد لشکرها و فعالیت یگانها گزارشی بااستحضار رسانید و پس از آن گزارش آموزشی رکن ۳ بمعرض شاهنشاه آریامهر رسید و چند لحظه بعد مانور آغاز شد.

جلسه ۱۴۵ ساعت

نویسندگان

و خبرنگاران

نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات ۱۵ مهر رهران سندیکای خود و ارکان‌های آنرا در يك جلسه چهارده ساعت و نیمه بسرگردیدند. جلسه یازدهمین مجمع عمومی سندیکای نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات از پنجشنبه ۱۳ مهر آغاز شد و جمعه ۱۴ مهر پایان یافت. در طی آن بایستانی دبیر دوره نهم سندیکا گزارش کارها و فعالیت‌های انجام شده در طی دو سال گذشته را به استحضار رسانید که مخالفان و موافقان آن مطالبی را عنوان کردند پس اخذرای بعمل آمد و گزارشی دبیر سندیکا با اکثریت آرا به تصویب رسید سپس برای تعیین هیئت مدیره جدید و اعضای شورای صندوق‌بیکاری و بازرسان و هیئت داوری اخذ رای بعمل آمد.

مقایسه با دیگر کشورها از نظر قدرت رادیویی و امکانات پخش برنامه های تلویزیونی در ردیف های آخر فهرست سازمانهای عضو قرار داشت در حالیکه امروز سازمان رادیو تلویزیون ملی ایران از بسیاری جهات پس از دو سازمان نیرومند سخن پراکنی ژاپن و استرالیا قرار دارد و اعضای این اتحادیه در تمام قاره آسیا و اقیانوسیه در این سازمان به سازمان رادیو تلویزیون ملی ایران به صورت يك موسسه نیرومند و همکار مؤثر مینگرند. چهارده مرکز تولید تلویزیونی در شهرستان های بزرگ ایران به اضافه چهل فرستنده رله در سراسر کشور مجموعاً بیش از ۴۵ درصد جمعیت کل کشور را در برمیگیرد و در طول برنامه عمرانی پنجم این کشور کوشش تلویزیونی بوسیله بوسیله برنامه دوم تا ۴۰ درصد و صد از جمعیت کشور را در بر خواهد گرفت.

والاحضرت شاهپور عبدالرضا در رومانی

نیکلای چائوشکو رئیس جمهوری و رئیس حزب کمونیست رومانی روز سه شنبه ۱۸ مهر از ولاحضرت شاهپور عبدالرضا پهلوی که برای يك دیدار دوستانه به رومانی رفته بودند استقبال کرد. وزیر اقتصاد ایران که برای دیداری به رومانی رفته بود نیز در فرودگاه به استقبال والاحضرت آمده بود. چائوشکو به همراهی سران دولت با مهمانان ایرانی شان در مورد توسعه و عمق دادن به همکاری های اقتصادی، تکنولوژی و علمی موجود بین دو کشور به تبادل نظر پرداختند.

رفع مشکلات بشر با استفاده از وسایل ارتباط جمعی

وزیر اطلاعات ایران روز دوشنبه ۱۷ مهر به افتخار اعضای اجلاس اتحادیه رادیو تلویزیون آسیائی يك میهمانی در سالن زمرد هتل آریا - شرایتون برپا داشت، در این اجتماع که با حضور کلیه نمایندگان اجلاسیه مزبور و گروهی از نمایندگان داخلی و خارجی وسایل ارتباط جمعی تشکیل گردید وزیر اطلاعات پیرامون نقش سازنده و عمیق تلویزیون رادیو و رسانی که گردانندگان این وسایل در ابلاغ پیام های انسانی و اسیل بجامعه دارند سخنانی ایراد کرد و اظهار داشت: در هیچ دوره ای قدرت و وسعت فعالیت های رادیو تلویزیون پاندازه امروز نبوده است. تمامه آوریل سال ۱۹۷۱ بیش از پانصد مرکز

خودکار پخش تصویر در پنجاه کشور مختلف جهان وجود داشت که توانستند از طریق اقمار مصنوعی ارسال وضبط عکس را انجام دهند. برای آنکه نشان داده شود چگونه تکنولوژی جدید را میتوان در راههای مفید و مؤثر بکار برد کافی است توجه کنیم که یکی از کشورهای آسیائی در نظر دارد که کانال ویژه ای با کمک قمر مصنوعی ترتیب دهد که از طریق آن برای انجام طرحهای بزرگ آموزشی روستائی خود به پخش برنامه های تلویزیونی بپردازد. این طرح برای ۱۰۰۰ دهکده که باید با وسایل گیرنده تلویزیونی بزرگ و ارزان قیمت مجهز شوند تهیه شده است. این برنامه ها که توسط سیاره های تکنولوژی برای چندین هزار نفر روستائی پخش خواهد شد شامل آموزش روشهای کشاورزی، برنامه های خانواده بهداشت عمومی و مباحث مشابه خواهد بود که در تمام آنها اصل «خودیاری» مورد تاکید قرار خواهد گرفت. حال با توجه به هزاران میلیون نفر مردمی که در این قاره زندگی میکنند و نیاز به چنین برنامه هایی دارند میتوان گفت که حدود امکانات استفاده از این وسایل تقریباً بی انتها است. امروزه انسان از طریق وسایل ارتباط جمعی میتواند عملاً افکار صدها میلیون نفر را تحت تاثیر قرار دهد و این قدرت عظیم میتواند هم در راه مقاصد نیک و هم امیال بد مسوره استفاده قرار گیرد نفاق و سوغتن را بین ملل برانگیزد و یا اندیشه های انسانی و احساس مسئولیت های جمعی را در بین آنها ترویج دهد. این امکانات بالقوه طبعاً مسئولیت بزرگی را به عهده این وسایل می گذارد و این سؤال را پیش می آورد که: رادیو و تلویزیون تا چه حد از امکانات و فرصت های خود استفاده صحیح کرده اند؟ اغلب شنیده میشود که می گویند رادیو و تلویزیون در وهله اول باید وسیله تفریحی باشند و این عقیده که وسائل مزبور باید برای رشد اجتماعی و پیشرفت معنویات انسانی بکار رود در میان گروهی مورد قبول نیست. بدیهی است جنبه تفریحی این وسائل هم حائز اهمیت است بخصوص اگر این وسائل موجبات فعالیت های سازنده و اخلاقه مردم را فراهم آورند. ولی اگر رادیو و تلویزیون بصورت وسیله بهدر دادن انرژی و نیروی اراده بینندگان و شنوندگان درآید همچون داروهای مخدر برای جامعه مضر خواهند بود. مسئولیت های رادیو - تلویزیون را بشرح زیر میتوان بیان کرد.

۱ - مسئولیت توسعه و ترویج دانش
۲ - مسئولیت پرورش خصال اخلاقی انسان. مانند ایمان، میهن پرستی، انضباط
۳ - مسئولیت تجهیز قوای دفاعی و پرورش استعداد های خلاقه.
۴ - مسئولیت ایجاد شوق و میل در افراد برای حل مسائلی که در برابر بشر امروز بخصوص جهان سوم قرار دارد.
۵ - مسئولیت پرورش و تعلیم افراد برای استفاده از کرات و اجرام ساوی بسود بشریت روزی که ابعاد زمین برای بشر کوچک و محدود شود انسان باید خود را برای جولان در وراء کره خاک و جستجو برای یافتن ماوا و مسکن تازه آماده کند و در این امر خطیر نیز رادیو - تلویزیون سهم بزرگی برای آمادگی انسان بهمه دارند. لذا ما باید توجه داشته باشیم که هرصدا و هر تصویری که توسط رادیو و تلویزیون پخش میشود جزئی از شالوده ای است که برای تعلیم کیفی افراد مسئول جامعه ریخته میشود. در طی سالهای گذشته رادیو تلویزیون ایران توسعه زیادی یافته است امروزه پوشش برنامه های تلویزیونی ما پنجاه درصد و پوشش برنامه های رادیویی ما به ۸۰ درصد رسیده است یکسال پیش صدها میلیون نفر از مردم جهان مراسم با شکوه جشن دو هزار و پانصدمین سالگرد بنیانگذاری شاهنشاهی ایران را که مستقیماً از تخت جمشید پخش شد تماشا کردند. ما اکنون از طریق ایستگاه رادیو تلویزیونی فضائی خود می توانیم کلیه رویدادهای بزرگ را بطور مستقیم بگیریم و رویدادهای کشور خود را مستقیماً پخش کنیم. در حال حاضر استفاده از جنبه های معنوی این برنامه ها و مسئولیت هائی که قبلاً به آنها اشاره شد اساس برنامه های ما را تشکیل میدهد. در ضیافت شامی که پنجشنبه ۲۰ مهر در هتل هیلتون برگزار شد آقای مائیدار رئیس اتحادیه آسیائی رادیو تلویزیون گفت قرار است دو سازمان ان. ا. ج. ک (بنگاه سخن پراکنی ژاپن) و سازمان رادیو تلویزیون ملی ایران، برنامه های مشترکی برای ادامه هنر اسیل فولکلوریک ایران تهیه کنند.

اختراع يك ماشین مکانیکی در دانشکده پلی تکنیک

دانشکده صنعتی تهران (پلی تکنیک) يك ماشین مکانیکی ساخته است که می تواند با تمویض دستگاه های کوچک خود، کار چند ماشین را باهم انجام دهد. دانشکده پلی تکنیک برای این ماشین که نوعی ماشین تراش

است با کارخانه ماشین سازی تبریز مکاتبه کرده تا این کارخانه براساس قراردادی از روی آن به تعداد مورد نیاز بسازد. دانشکده پلی تکنیک قصد دارد، در صورتی که کارخانه ماشین سازی تبریز پیشنهاد آن را نپذیرد، طرح ماشین مکانیکی خود را به کشورهای صنعتی عرضه دارد.

اکروبات های چینی در ایران

يك گروه هفتاد نفری از اکروباتیست های جمهوری خلق چین در ۲۵ آبان ماه برای انجام برنامه های نمایشی به تهران آمدند. در این گروه که به دعوت سازمان تربیت بدنی و تفریحات سالم به ایران آمده اکروباتیست های مشهور جمهوری خلق چین شرکت دارند و برنامه هائی در یکی از استادبوم های بزرگ تهران برگزار خواهند کرد. یکی ارسنولین سازمان تربیت بدنی در این مورد گفت: با گسترش روابط بین دو کشور از این پس مبادلات ورزشی بسیاری بین ایران و چین انجام خواهد شد. سال گذشته يك گروه از قهرمانان تیس روی میز چینی بایران آمدند و گروه اکروباتیست های چینی دومین گروه از ورزشکاران چینی است که به ایران آمدند برای تماشای برنامه های چینی بلیطها به ارزان ترین قیمت ممکنه عرضه خواهد شد تا کلیه طبقات مردم بتوانند از برنامه های جالب این گروه دیدن کنند.

محسن مقدم خانه و دارائی خود را به دانشگاه بخشید

محسن مقدم استاد ممتاز دانشگاه تهران که برای معالجه به لندن سفر کرده است بیشتر دارائی خود، از جمله خانه و موزه خود را به دانشگاه تهران اهدا کرد طبق اظهارات رئیس دانشگاه خانه و موزه استاد به صورت يك موسسه تحقیقاتی به دانشگاه هنرهای زیبا تعلق خواهد یافت و رئیس دانشگاه متولی موقوفه خواهد بود. خانه استاد مقدم که در ضلع شمالی خیابان سپه حد فاصل میدان حسن آباد و کاخ مرمر واقع است یادگار پرارزشی از گنجینه های پیراج ایرانی است. در حیات این خانه کهشال که بازمانده معماری عهد قاجاریه است حوض - خانه ای است که به نام صاحب خانه اش احتساب السملک خوانده میشود و می توان آن را رازدار مجالس بزم مظفرالدین شاه دانست. هر يك از چهار دیوار حوضخانه نشان دهنده يك دوره از تاریخ ایران است و آثار دیواره شرقی که به دوره مغول تعلق دارد همه بوسیله

محسن مقدم آخرین بازمانده خاندان مقدم گردآوری شده است. بردیواره شرقی که کاسه ها و کاشی های نصب است که میراث دوره خوارزم شاهي و دوره مغول است همچنین يك کاشی هشت گوش ستارهای شکل با نقش هائی از شیروخورشید متعلق به دوران مغول از جمله پر ارزش ترین آثار تزئینی این حوضخانه است. خانه مقدم انباشته از تابلوهای نفیس و کاشی های زیباست. در قسمت غربی حیاط این خانه دو مجسمه سنگی و چند ستون سرامیک دیده میشود که یاد گاری از زمان فتحعلی شاه قاجار است. گذشته از این خانه تاریخی مقدم خانه های دیگری نیز دارد که همه را به دانشگاه تهران سپرده است.

شرکت تعاونی مصرف کارگران کشور

بزرگترین شرکت تعاونی مصرف کارگران کشور یا شرکت تعاونی مادر باتوزیع خواروبار و کالا عملاً کار خود را آغاز کرد. تشکیل این شرکت تعاونی که در نوع خود در ایران بی سابقه است همه کالاهای مورد نیاز شرکت های تعاونی کارگری را بطور دست اول تهیه و در اختیار شرکت های تعاونی کارگران واحدهای مختلف صنعتی میگذارد. بموجب اساسنامه ای که بمنظور ایجاد این شرکت تعاونی تهیه شد، همه سهام آنرا اتحادیه ها و سندیکا های کارگری در دست دارند. این شرکت تعاونی برای کوتاه کردن دست واسطه ها و عواملی که در کار توزیع کالا اختلال می کنند و همچنین برای جلوگیری از افزایش قیمت ها و مبارزه با گران فروشی ایجاد شده است. در حال حاضر بیش از پنجاه هزار نفر از کارگران عضو شرکت های تعاونی مصرف کارخانه ها هستند، که با خانواده خود جمعیتی معادل ۵۰۰ هزار نفر را تشکیل می دهند که از این پس این عده قادر خواهند شد کالاهای مصرفی را با قیمت ارزان تری تهیه کنند. طرح ایجاد شرکت تعاونی مصرف مادر که با موافقت وزیران اقتصاد، کار و امور اجتماعی و مدیر عامل بانک رفاه کارگران بمورد اجرا گذاشته شده است، در همه نقاط با استقبال شدید کارگران و سندیکاهای کارگری قرار گرفته و تاکنون تعداد زیادی از سهام آن به فروش رسیده است. سرمایه گذاری اولیه این شرکت حدود ۱۵۰ میلیون ریال است.

مرکز مطالعات

مدیریت ایران گشایش یافت

اول آبانماه در پیشگاه شاهنشاه آریامهر و علیا - حضرت شهبانو مرکز نوینیاد مطالعات مدیریت ایران گشایش یافت. بر روی تپه ای در کنار پارک وی بنائی آجری با سقفهای گنبدی می بینید که در آینده مدیران صنایع راتربیت می کند. همانقدر که در کیفیت تدریس این مرکز بررسی و مطالعه شده که با آخرین پیشرفت های دنیای پیشرفته هم آهنگ باشد، در کیفیت بنای این مرکز هم دقت شده است که اصالت معماری ایرانی حفظ شود. بنا مانند مدرسه های قدیمی است. حجره هائی کنار هم با حیاط های کوچکی که يك نهر آب از کنارش می گذرد و محل زندگی دانشجویان این مرکز است. این مرکز شایه روزی است و دانشجویان یازده ماه متوالی در این مرکز زندگی می کنند و می آموزند. هر يك از حجره هائی که دور بنای اصلی و کتابخانه را پر کرده بنام یکی از صاحبان صنایع و یا يك کارخانه صنعتی نامگذاری شده است. بدلیل آنکه در ساختمان این مرکز نوینیاد هر يك از کارخانجات سهمی داشته اند ولی قسمتی از مخارج بنای آن نیز بفرمان شاهنشاه از محل کمکهای بخش خصوصی در جشنهای شاهنشاهی تامین شده است. بنای مرکز درست مانند همان بناهای قدیمی است که شامل يك بنای بیرونی و يك بنای اندرونی دارد که همانند محیط دایره ای کنار یکدیگر قرار دارند و سطح وسط آن فضای سبز با باغچه های سبزی کاری و نهالهای سرو است و يك حوض بزرگ آبی دارد. مراسم رسمی کوتاهی که شامل گزارش والاحضرت شاهپور عبدالرضا پهلوی ریاست عالییه هیات امنای مرکز مطالعات مدیریت ایران و آقای ابوالقاسم خیردجو رئیس هیات عامل و پروفیسور لیورنانش استاد دانشگاه هاروارد و رئیس مرکز مطالعات مدیریت بود برگزار شد و اعلیحضرتین به بازدید از کتابخانه خوابگاهها و تالارهای درس پرداختند. این مرکز که تحت نظر استادان دانشگاه هاروارد اداره میشود، کلاس درس ندارد بلکه کلاس بحث دارد. به این ترتیب که استاد بعنوان ناظر در بحثها شرکت میکند و در بعضی موارد راهنمایی لازم رامی کند ولی در نتیجه گیری شرکت ندارد و هر دانشجوی بنا بر نظریات و عقایدی که کشف کرده و بابر داشتهای

مشخصی از بحث نتیجه می-گیرد.

برای شرکت در دوره اول یازده ماهه آموزشی بالغ بر ۴۵۰ نفر داوطلب شدند که فقط ۵۶ نفر آنها انتخاب شده اند. بمنظور اینکه در انتخاب شرکت کنندگان فقط شایستگی و آمادگی موثر باشد و عدم امکانات مالی باعث محروم ماندن متقاضیان شایسته شود، امکانات استفاده از وام و بورس تحصیلی برای افراد واجد شرایط منظور شده است.

برنامه آموزشی تدوین شده دروسی را که در برنامه فوق لیسانس مدرسه مدیریت دانشگاه هاروارد در مدت ۱۵ ماه تدریس میشود بنحو فشرده تر در مدت یازده ماه تعلیم خواهد داد. کلاسهای درس هر هفته شش روز تشکیل میشود. از نظر مالی بدلیل شهریه کمی که در مقایسه با کیفیت عالی آموزشی از شرکت کنندگان دریافت می-شود مرکز نیاز به عوائد سالیانه ای که کسر بودجه را جبران نماید خواهد داشت.

هزینه متوسط سالانه مرکز حدود ۳۵ میلیون ریال خواهد بود که حدود ۸ میلیون ریال آن از محل شهریه دریافتی از شرکت کنندگان تامین خواهد شد. برای تامین مابقی سرمایه های در نظر گرفته شده که در امور تولیدی یا خرید قرصه ملی بکار گرفته و از محل عوائد آن کسر بودجه مذکور جبران شود.

هزینه کل ساختمان ها و تاسیسات حدود ۹۷ میلیون ریال بالغ گردیده و با مخارج دیگر مستلزم ۱۲۰ میلیون ریال سرمایه گذاری اساسی بوده که جمعا بامبلغی که جهت تامین هزینه های سالانه سرمایه ی درآمد زای مرکز خواهد بود به حدود ۴۷۰ میلیون ریال برآورد شده و تقریبا تمام این مبالغ از طرف موسسات و شرکت ها و افراد خیر و دانش دوست تمهید شده و یا وعده تمهید داده شده است. حدود يك ثلث از این مبلغ توسط موسسات دولتی و متعلق به دولت و دو ثلث توسط شرکت های صنعتی و افراد در بخش خصوصی بصورت کمک بلاعوض تامین می گردد.

اساتید ممتاز

نخستین جلسه شورای دانشگاه تهران به پیشنهاد رئیس دانشگاه تصمیم گرفت به شادروان دکتر محمدعین استاد فقید دانشکده ادبیات و علوم انسانی عنوان «استادی ممتاز» اعطا شود. همچنین به تصمیم شورا چهار تن از استادان دانشگاه استاد خان بابا بیانی، دکتر یحیی پویا، دکتر عزیز رفیعی و دکتر جلال افشار استاد ممتاز شناخته شدند.

جشن

فارغ التحصیلی

دانشجویان دختر و

پسر دانشگاه پلیس

۸ مهر جشن فارغ التحصیلی دانشجویان دختر و پسر پلیس با حضور تیمسار سپهبد جعفر قلی مدیری رئیس شهربانی کل کشور انجام شد. رئیس شهربانی دریایان مراسم يك قطعه نشان درجه يك تلاش به سینه تیمسار سپهبد صمد صمدیان پور معاون شهربانی کل کشور و نشان درجه يك خدمت را به سینه تیمسار سرلشکر فضل الله جعفری رئیس گروه اطلاعات شهربانی نصب کرد.

نشان همایون برای

۱۱ تن از اعضای

کادر آموزشی و

اداری دانشگاه

به فرمان شاهنشاه آریامهر یازده تن از اعضای کادر آموزشی و اداری دانشگاه بشرح زیر بامافتخار دریافت نشان نایل گردیدند:

آقای دکتر عبدالله شیبانی رئیس دانشکده علوم، آقای دکتر داود کاظمی معاون آموزش و دانشجویی دانشگاه، آقای دکتر ابوالقاسم پیرنیا رئیس دانشکده پزشکی، آقای دکتر محمد محمدی رئیس دانشکده الهیات و معارف اسلامی، آقای دکتر علیمحمد کاردان رئیس دانشکده علوم تربیتی و آقای دکتر سید حسین نصر رئیس دانشکده ادبیات و علوم انسانی مفتخر به دریافت نشان درجه سوم همایون شدند و آقایان دکتر

محمد هادی قوام صدوقی رئیس مرکز آموزش درمانی فارابی، آقای ایرج افشار مدیر کتابخانه مرکزی دانشگاه، آقای دکتر شاهرخ امیر ارجمند مدیر امور دانشجویی دانشگاه، آقای دکتر اسد ایران پناه مدیر امور خدمات آموزشی دانشگاه و آقای فریدون پیرزاده مدیر کل دفتر روابط عمومی دانشگاه مفتخر به دریافت نشان درجه چهارم همایون گردیدند.

بیمارستان کاملی در

۶ واگون

۱۶ آبان ۶ واگون بهداری با تجهیزات کامل پزشکی از طریق وین به تهران رسید. در این واگون ها ی درمانی که از کشور اطریش خریداری شده است آخرین وسائل و ابزار جراحی تعبیه شده است و شامل يك خوابگاه وسیع با ۲۰ تخت خواب و يك اتاق عمل و اتاق جداگانه ای برای پزشك و داروخانه و حمام و آشپزخانه و اتاق پرستار می-باشد. از این واگون ها برای تامین درمان افراد هنگام بروز سوانح و یا عملیات ضروری پزشکی استفاده میشود و يك گروه مجهز درمانی می توانند در آن استقرار یابند.

کنگره اتحادیه های

راه آهن اروپا و

آسیا در تهران

در فروردین ماه آینده بزرگترین کنگره اتحادیه های راه آهن اروپا و آسیا در تهران تشکیل می شود. يك مقام راه آهن دولتی گفت کنگره اتحادیه راه آهن اروپا و آسیا - بالکان و خاور نزدیک هر دو سال یکبار جدا از هم در یکی از کشورهای

اروپائی و آسیائی بمنظور گفتگو و تبادل نظر درباره مسائل مربوط به راه آهن - تشکیل میشود و این نخستین بار است که این کنگره به صورت مشترک در ایران تشکیل می شود. کشورهای عضو کنگره اتحادیه راه آهن های آسیائی شامل ایران، ترکیه، سوریه، لبنان و عراق، است در کنگره اروپائی (بالکان) نیز کشورهای یونان، یوگسلاوی، اتریش، آلمان، بلژیک، فرانسه، ایتالیا، سوئد، نروژ و انگلستان عضویت دارند. زمان تشکیل کنگره دوا اتحادیه راه آهن های بالکان و خاور نزدیک در فروردین ماه بمدت ده روز تعیین شده ولی روز تشکیل آن هنوز مشخص نشده است. در این کنگره ۵۰ نماینده از ۲۵ کشور عضو اتحادیه های راه آهن اروپا و آسیا شرکت خواهند کرد.

افزایش حق بیمه

بمردم به ۴۴ میلیارد

ریال

مجموع حق بیمه مردم به ان از هشت میلیون ریال پیش از تاسیس شرکت سهامی بیمه ایران، با ۵۵۰ برابر افزایش به ۴۴ میلیارد ریال در سال ۵۰ رسید. مدیر عامل بیمه ایران که بمناسبت آغاز سی و هفتمین سالگرد بیمه ایران سخن میگفت اظهار داشت، حق بیمه صادر شده شرکت های بیمه در ده سال اخیر، از يك میلیارد ریال به ۴۴ میلیارد ریال رسید و به این ترتیب حق بیمه سرانه که در سال ۴۲ حدود ۳۰۰ ریال بوده است امروز به بیش از ۱۲۰۰ ریال بالغ شده. وی افزود در حال حاضر سز شرکت سهامی بیمه ایران هشت شرکت بیمه ایرانی و دو موسسه

نماینده بیمه های خارجی در ایران فعالیت دارند. وی که نقش بیمه را در مورد تامین و جبران خسارت تشریح میکرد گفت: در سال ۵۱ شرکت های بیمه ایران رقمی در حدود دو میلیارد ریال خسارت پرداخت کرده اند. از این مبلغ ۱۳۳ میلیارد ریال صرفا از سوی شرکت سهامی بیمه ایران پرداخت شده است. وی معتقد بود که اندوخته های بیمه که اینك به ۳ میلیارد ریال رسیده است نقش مهمی در فعالیتهای اقتصادی دارد، که از محل اندوخته های یاد شده يك بانك (بانك بیمه ایران با سرمایه ۴۰۰ میلیون ریال) و هتل شاه عباس در اصفهان و هتل دیگری در زنجان گشایش یافته است در چند سال اخیر بیمه در طرح های رفاه اجتماعی چون بیمه دانشجویان، دانش آموزان، سیاهیان یا بیمه مسافرت و طرح های عظیم اقتصادی مشارکت داشته است. بیمه شخص ثالث ظرف سه چهار سال اخیر وظیفه اجتماعی بزرگی برای بیمه ایران بوجود آورده است و برای اولین بار در مقابلش توده وسیعی از مردم وظایفی بهمه گرفته است.

نشان همایون برای

سفیر ترکیه

بمناسبت پایان دوره ماموریت آقای نومیك - یولگا - سفیر ترکیه در دربار شاهنشاهی ۱۱ آبان از طرف آقای علم وزیر دربار شاهنشاهی يك میهمانی به شام در کاخ وزارت دربار شاهنشاهی (سعدآباد) ترتیب یافت.

وزیر دربار شاهنشاهی در این ضیافت بامهر شاهنشاه آریامهر يك قطعه نشان درجه اول همایون را بمسفیر ترکیه در دربار شاهنشاهی اهداء کرد و طی سخنانی از خدمات

جشن دانشگاه پلیس

تولید ۵ بیون بشکه نفت

در آغا جاری

آغا جاری با تولید بالغ بر پنج بیون بشکه نفت خام از تاریخ فعالیت تا ماه گذشته مقام هفتم را در جهان کسب نمود.

بهره برداری از منابع آغا جاری از ۴ حلقه چاه و توسط پنج واحد بهره برداری صورت میگیرد که بالغ بر روزانه ۵۰۰ ر ۴۰۰ بشکه میباشد. علاوه بر آن سه کارخانه گاز مایع نیز در آغا جاری مورد استفاده قرار گرفته اند که بنامهای کارخانجات گاز مایع شماره ۱۰۰، ۲۰۰ و ۳۰۰ موسومند. گاز مایع طبیعی حاصل این کارخانجات بالغ ۲۰۰ ر ۲۰۰ بشکه در روز است.

آغا جاری شامل نواحی فعال دیگریست که نفت خام را جهت صادرات و همچنین به لایشگاه آبادان تهیه مینماید. نواحی مزبور از نظر کمیت بهره برداری شامل آغا جاری، پارس، کسرنج، رگ سفید، رامشیر و پازمان است. نفت خام تولید شده در این نواحی شامل دو نوع است: نفت خام سبک و نفت خام سنگین. نواحی آغا جاری، پارس، پازمان، نفت سبک تولید میکنند و نفت بهره برداری شده از نواحی رگ سفید و رامشیر نفت خام سنگین میباشد.

در حال حاضر نفت خام سبک به بندر صادراتی خارگ فرستاده میشود تا به خارج صادر گردد. نفت خام سنگین نیز مصرف پالایشگاه آبادان میرسد.

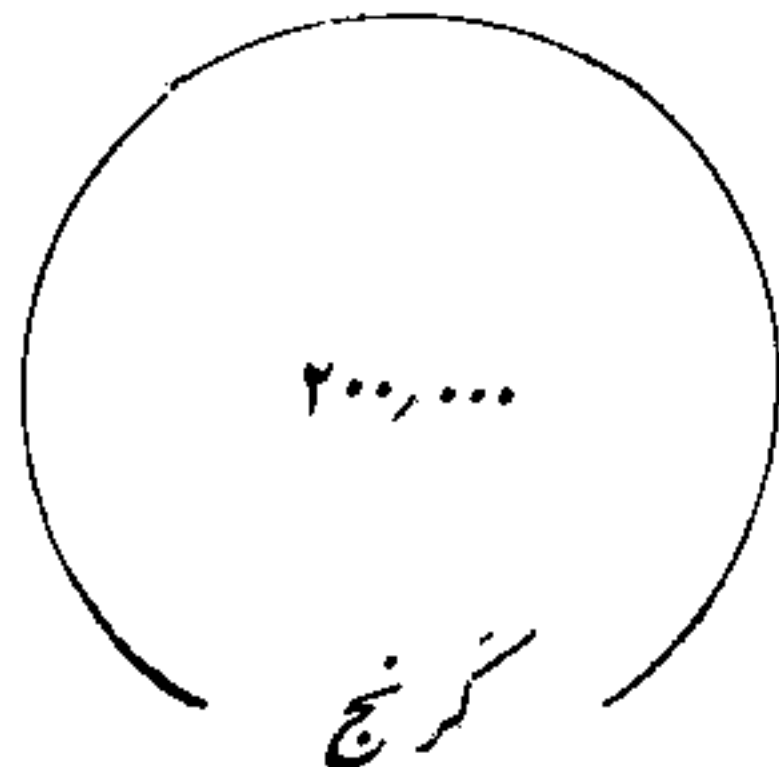

منابع ذخیره پارس با ظرفیتی معادل ۴۵۰ ر ۵۰۰ بشکه در روز، بعد از آغا جاری قرار گرفته است. وسایل بهره برداری پارس شامل دودستگاه تفکیک شماره ۱ و ۲ میباشد. محصول این ناحیه ابتدا وارد دستگاه های تفکیک میشود نظیر این عمل نیز در واحد بهره برداری شماره ۱ خارک صورت میگیرد.

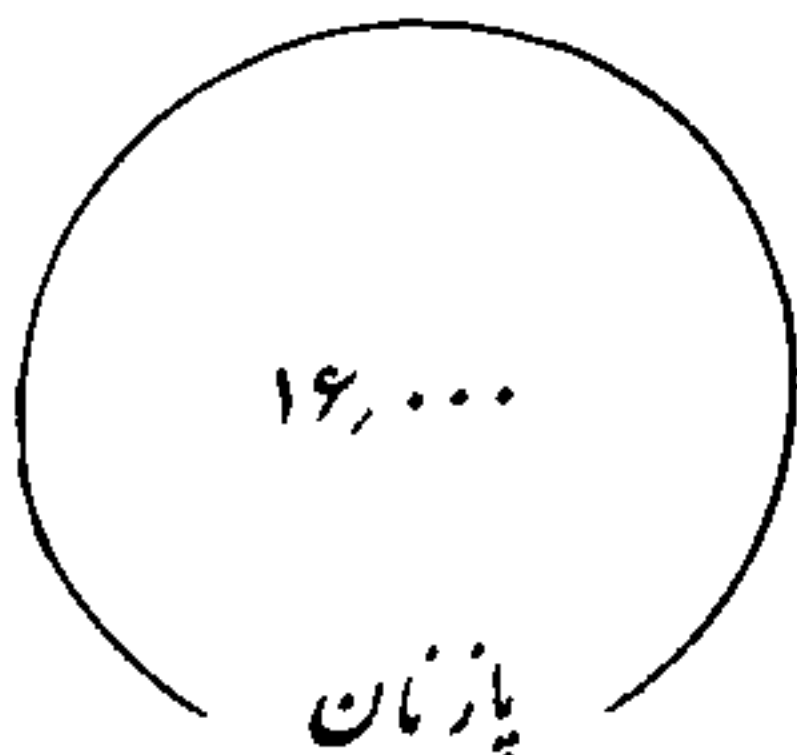

کرنج ناحیه تابع دیگریست که بین نواحی پارس و آغا جاری قرار دارد. نفت خام حاصله از این ناحیه برابر ۲۰۰ ر ۲۰۰ بشکه در روز میباشد که نصف آن به واحد بهره برداری شماره ۴ آغا جاری ارسال میشود.

عطیات تفکیک کتبه نفت پارس و قسمتی از نفت خام کرنج در واحد بهره برداری شماره یک کرنج صورت میگیرد. این واحد دارای ظرفیتی معادل ۵۰۰ ر ۵۰۰ بشکه در روز بود که به ۲۵۰ ر ۲۵۰ بشکه در روز توسعه میباشد. پس از اتمام عطیات توسیعی، کتبه نفت خام کرنج و پارس در این واحد تفکیک میشود.

پازمان که یکی از بزرگترین منابع گاز در جهان است، دارای نفت خام زیادی نیست. میزان بهره برداری فعلی این ناحیه ۱۶ ر ۱۶ بشکه در روز است.

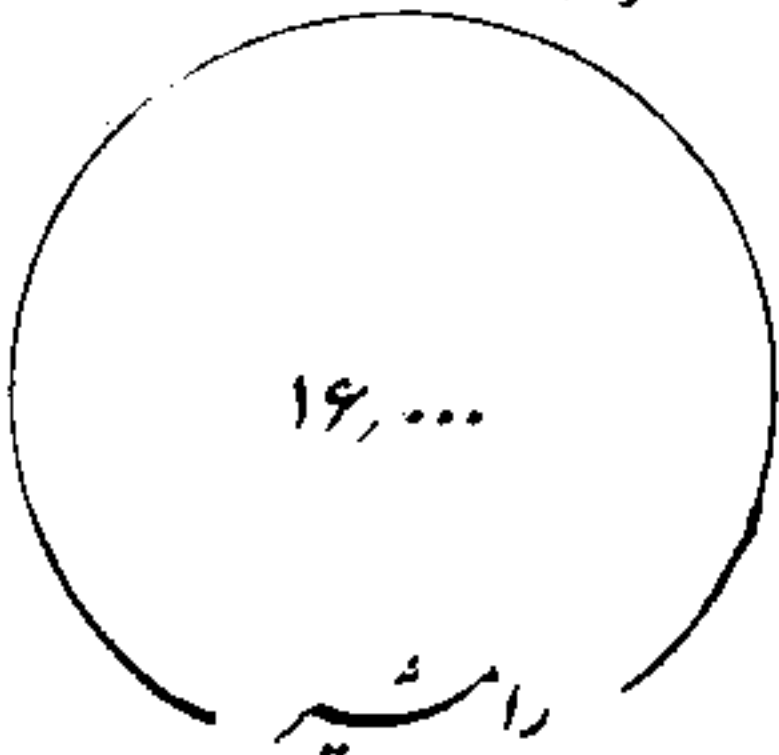

رگ سفید با منابع نفت سنگین خود، در جنوب شرقی آغا جاری و با فاصله ای نسبتاً زیاد قرار دارد. میزان بهره برداری از این ناحیه در حال حاضر ۵۰ ر ۵۰ بشکه در روز است که به پالایشگاه آبادان ارسال میشود. عطیات توسیعی این واحد و افزایش ظرفیت آن به ۱۵۰ ر ۱۵۰ بشکه در روز و همچنین عطیات ارسال نفت اضافی به خارگ پایان یافته است.

رامشیر با تولید کننده و میزان بهره برداری روزانه ۱۶ ر ۱۶ بشکه در روز، از نواحی کوچک بشمار میرود. محصول رامشیر رگ سفید به پالایشگاه آبادان فرستاده میشود.

مجموع نفت خام تولیدی در منطقه آغا جاری تقریباً در حدود ۲۰۰ ر ۲۰۰ بشکه در روز است که بالاترین امتیازات بهره برداری یک ناحیه دارا میباشد.

ایشان در دوره ماموریتی در ایران تجلیل و قدردانی کرد.

صندوق پس انداز برای افسران و درجه داران

بر اساس لایحه ای که تقدیم پارلمان میشود، افسران ارشد ارتش با پرداخت ۱۵۰۰ ریال، افسران جزء و همافران ۱۰۰۰ ریال و درجه داران پانصد ریال از حقوق ماهانه خود به صندوق پس انداز و پرداخت مبلغ معادل آن از طرف وزارت جنگ صاحب صندوق پس انداز خواهند شد. این قسمت از پس اندازها بصورت سیرده خواهد بود و بهره بانکی نیز به آن تعلق میگیرد. پس انداز هر یک از پس انداز کنندگان پس از پایان خدمت، معلول شدن، بازنشستگی یا انتقال با بهره به آنان پرداخت میشود. لایحه به استعفا کنندگان و اخراج شدگان نیز حق داده است که این پس انداز را دریافت دارند. در صورت فوت، میزان پس انداز، به ورثه متوفی داده میشود. لایحه، موجودی این پس انداز و بهره آنرا از مالیات معاف کرده است. در لایحه پیش بینی شده است آن قسمت از وجوه پس انداز بابت سهم وزارت جنگ که قابل پرداخت به پرسنل یا ورثه مستمری گیران نباشد با تصویب هیات وزیران، برای ورثه شهدا و بازماندگان سنیر افسران و درجه داران کادر ثابت ارتش مورد استفاده قرار گیرد.

در شبکه مخابراتی هواشناسی قاره آسیا یک هسته مرکزی مخابراتی منطقه ای پیش بینی شده است که بوسیله مرکز اصلی هواشناسی جهانی شاهراه های مخابراتی به دو مرکز در مسکو و بلورن و نیز بوسیله خطوط منطقه ای به یکدیگر متصل میشوند. وی افزود با کمال خوشوقتی تأسیس مراکز مخابراتی منطقه ای را در شهرهای توکیو - خاباروفسک - نو سیبری - تاشکند - دهلی - نو و بانکوک اعلام میدارم. مرکز منطقه ای تهران هنوز کار خود را آغاز نکرده ولی قسمت عمده کار برای تأسیس آن انجام شده است.

کنگره کلوپ بین المللی در تهران

کنگره کلوپ بین المللی «اسکال» با شرکت بیش از ۱۳۰۰ نفر از روسای شرکت های هواپیمائی، مدیران آژانس های مسافرتی و جهانگردی کشورهای مختلف در سال ۱۹۷۵ در تهران برگزار میشود. این تصمیم در کنگره اخیر کلوپ بین المللی اسکال اتخاذ شد.

سازمان بین المللی «اسکال» یکی از بزرگترین مؤسسات مسافرتی جهان و نقل بین المللی است که در آن همه شرکت های هواپیمائی و مدیران آژانس های توریستی عضویت دارند. این سازمان در سراسر دنیا از جمله ایران نمایندگی دارد. هدف از فعالیت های وسیع مؤسسه اسکال جلب جهانگردی و توسعه جهانگردی در جهان است و با توجه به وسعت کار و اهمیت مسأله پیش بینی میشود، در کنگره تهران روسای شرکت های هواپیمائی و آژانس های توریستی، برای گسترش وضع جهانگردی در ایران تصمیمات تازه ای بگیرند.

دومین کنفرانس مخابراتی هواشناسی

دومین اجلاس گروه مخابراتی هواشناسی قاره آسیا وابسته به سازمان هواشناسی جهانی از ۹ آبان بمدت دو هفته در تهران گشایش یافت. هواشناسی ناحیه آسیا گفت عبدالصین نوائی رئیس کل در این اجلاس به علاوه بر نمایندگان مالک عضو سازمان هواشناسی ناحیه آسیا، روسای گروه های مخابراتی اروپا، نمایندگان یانا و آی. کا. او. افریقا، استرالیا و همچنین (سازمان جهانی هواپیمائی) کشوری و شرکت های حمل و نقل بین المللی شرکت دارند. وی افزود نخستین برنامه این اجلاس بررسی چگونگی استفاده از دستگاه های مدرن مخابراتی از جمله ماهواره های مصنوعی و همچنین تغییرات هوای کشور چین بود که بدنبال عضویت این کشور در سازمان ملل متحد در گروه مخابراتی سازمان جهانی هواشناسی پدید آمد.

شماره اول

● آقای دکتر دو ویدار رئیس دانشگاه اسکندریه با آقای پروفیسور پویان رئیس دانشگاه ملی ایران در دفتر کار وی ملاقات کرد در این ملاقات پیرامون روابط فرهنگی ایران و جمهوری عربی مصر و همکاریهای بین دو دانشگاه گفتگو و تبادل نظر شد پس از این ملاقات رئیس دانشگاه اسکندریه از قسمت‌های مختلف دانشگاه ملی ایران و بیمارستان‌های وابسته به این دانشگاه دیدن کرد.

● محمد یوسفین زینل سفیر جدید مالزی در دربار شاهنشاهی بامیرفندرسکی قائم مقام وزیر امور خارجه ملاقات کرد و رونوشت نامه‌های خود را تسلیم نمود. ● محمد سام وزیر کشور به مناسبت سالروز تشکیل نخستین کنگره نمایندگان انجمن‌های شهرستان و استان که به تصویب کنگره «سروش آریامهر» نام گرفت پیامی فرستاد و تشکیل انجمن‌ها را مظهر عالی حکومت مردم بر مردم خواند.

● هیأت پارلمانی ایران که به ریاست عبدالله ریاضی رئیس مجلس شورای ملی به چکسلواکی رفته بود تاج‌گلی بر آرامگاه سرباز گمنام در پراگ تار کرد. هنگام ورود به آرامگاه آقای انیدرا رئیس مجلس فدرال از هیأت استقبال کرد.

● از طرف جعفر شریف امامی رئیس سنا و نایب رئیس جمعیت شیرو خورشید سرخ ایران یک میهمانی شام با افتخار روسای کمیته واتحادیه صلیب سرخ جهانی و دبیر کل این اتحادیه در ژنو ترتیب یافت در این ضیافت نایب رئیس جمعیت شیرو خورشید سرخ که برای تهیه مقدمات تشکیل کنفرانس سال آینده صلیب سرخ جهانی در تهران، به ژنو مسافرت کرده است سخنانی ایراد کرد.

● با اعزام نخستین گروه تربیت بدنی از طرف وزارت کار و امور اجتماعی به مرکز آموزش تورن - ایتالیا - اجرای طرح آموزشی و تربیت «مربی» در رشته‌های گوناگون حرفه‌ای برای جوانگویی به نیازهای مربی و کارگران ماهر در برنامه عمرانی پنجم آغاز شد.

● ۷ مهر ماه یک گروه ۳۰ نفری از مربیان وزارت کار و امور اجتماعی برای گذراندن یک دوره ۶ ماهه در موسسات و مراکز آموزشی و حرفه‌ای تهران را به قصد «تورن» ترک کردند. ● ایرج وحیدی وزیر آب

و برق که برای شرکت در مجمع بین‌المللی آب به شیکاگو سفر کرده بود به تهران بازگشت وزیر آب و برق در این مجمع به عضویت هیأت اجرایی برگزیده شده است. ● مقامات و کارشناسان امور ارتباطات کشورهای عضو پیمان مرکزی که برای تشکیل بیستمین جلسه کمیته فرعی مختاریات و کارهای عمومی پیمان مرکزی به تهران آمده بودند به جلسات چهار روزه خود پایان دادند.

● وزارت دارائی اعلام داشت دفترباران دفاتر اسناد رسمی کشور که مشمول ماده ۵۹ قانون مالیات‌های مستقیم هستند از این پس در زمره نگهداران دفاتر قانونی قرار گرفته‌اند.

● از جانب شاهنشاهی آریامهر سالروز اعلام جمهوری کشور خلق چین پیام شادباشی به عنوان کفیل ریاست جمهوری آن کشور به یکن مخابره شد. ● از جانب شاهنشاهی آریامهر به مناسبت سالروز اعلام استقلال گینه، پیام شاد باشی به حضرت احمد سکو توره رئیس جمهوری گینه به گوناگری مخابره شد.

● طی مراسمی که در شهرستان سزووار برگزار شد از ضریح مطهر امامزاده شعبیه بن موسی فرزند حضرت موسی بن جعفر علیه السلام پرده برداری شد این ضریح از طرف اداره اوقاف سزواریا هزینه یک میلیون ریال بدست هنرمندان اصفهانی ساخته شده است.

● جلسه شورای عالی کار ۱۰ مهر با حضور وزیر کار و امور اجتماعی و نمایندگان دولت و نمایندگان کارفرما و کارگر تشکیل شد در این جلسه که در دفتر کار وزیر کار و امور اجتماعی ترتیب یافت صلاحیت فنی تعدادی از دفاتر مشاور فنی طبقه بندی مشاغل مورد تایید و تصویب قرار گرفت.

● پروفیسور پساوئل دانشمند معروف فرانسوی که به دعوت وزارت اطلاعات به ایران سفر کرده است ۱۰ مهر در تالار (هائری ماسه) دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران درباره (گوینو در ایران) سخنرانی کرد. گوینو در دوران ناصرالدین شاه قاجار سفیر فرانسه در دربار ایران بوده است.

● ۱۱ مهر با پیام نخست وزیر که وسیله جواد منصور رئیس کل بیمه مرکزی ایران خوانده شد سینار بیمه همکاری عمران منطقه‌ای گنایش یافت. عبدالجید

مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی دومین ناطق جلسه افتتاحیه سینار بود و پس از آن سینار، کار خود را آغاز کرد. ریاست نخستین جلسه سینار را هوشنگ کاتوزیان مدیر عامل شرکت سهامی بیمه ایران برعهده داشت.

● از جانب شاهنشاهی آریامهر به مناسبت سالروز جشن ملی (لسوتو) پیام شادباشی به عنوان اعلیحضرت پادشاه آن کشور مخابره شد. ● به فرمان شاهنشاهی آریامهر و بنا به تقاضای سپید صدی رئیس شهر بانی کل کشور، کورس آموزگاروزیر آبادانی و مسکن مفتخر به دریافت یک قطعه نشان درجه یکم کوشش شد.

● پروفیسور هفتری دانشمند سرطان شناس آمریکایی که در سال ۱۳۵۱ به مناسبت پژوهش‌های علمی خود در رشته سرطان برنده مدال طلای علیاحضرت شهانوی ایران شد مقارن با برگزاری مراسم هفته سرطان از طرف وزارت امور خارجه ایران به ایران دعوت شد و جمعیت ملی مبارزه با سرطان ایران برای ایشان برنامه علمی وسیعی تنظیم کرده تا مورد استفاده دانشمندان قرار گیرد.

● از جانب شاهنشاهی آریامهر به مناسبت حادثه تصادف قطار در مکزیک که طی آن عده‌ای کشته شده‌اند پیام تسلیتی به حضرت رئیس جمهوری مکزیک به «لوئیزاچه وریالواس» رئیس جمهوری مکزیک به مکزیکوستی مخابره شد.

● ۱۵ مهر سنا دومین جلسه علنی خود را در اجلاس جدید به ریاست شریف امامی تشکیل داد در آغاز این جلسه استغای سناتور مهر انگیز منوچهریان از نمایندگی دوره ششم سنا خوانده شد و سپس برای انتخاب اعضای کمیسیون های ۱۲ گانه پارلمانی اخذ رای بعمل آمد و پس از استخراج آراء در خارج جلسه نتیجه آن به اطلاع سناتورها رسید.

● هیأت نمایندگی جامعه دندانپزشکی ایران مرکب از یازده دندانپزشک به سرپرستی دکتر افتخاری دبیر جامعه هازم مکزیک شد این هیأت در کنگره‌های دندانپزشکی که در آمریکا و مکزیک برگزار میشود و همچنین در شصتین اجلاس فدراسیون بین‌المللی دندانپزشکی شرکت خواهد کرد.

● کلاسهای آموزش روزنامه نگاری که از طرف وزارت اطلاعات تشکیل شده است با حضور حمید رهنما وزیر

اطلاعات و معاونان و مقامات این وزارتخانه در تهران گنایش یافت در این کلاس که چهارماه بصورت فشرده ادامه خواهد داشت ۴۸ تن از داوطلبان لیسانسیه و دیپلمه شرکت دارند و در آن یازده تن از استادان دانشگاه و موسسات آموزشی عالی تدریس خواهند کرد.

● یک هیأت علمی ویژه مواد مخدر از کشورهای افغانستان - ترکیه پاکستان و سوئد برای همکاری منطقه‌ای در امر مبارزه با قاچاق مواد مخدر با مقامات دولت ایران وارد ایران شدند.

● از طرف اطاق بازرگانی ایران و آمریکا در نیویورک به مناسبت بیست و هفتمین سال تاسیس این اطاق ضیافت باشکوهی ترتیب یافت که در آن علاوه بر هیأت مدیره و اعضای اطاق مزبور عده‌ای از مقامات و شخصیت‌های برجسته ایران و آمریکا شرکت داشتند. ● اعلیحضرت ملک حسن دوم پادشاه مغرب و والاحضرت شیخ خلیفه بن حمد آل ثانی امیر دولت قطر پیامهای شادباشی به مناسبت حلول ماه مبارک رمضان به پیشگاه شاهنشاهی آریامهر مخابره کرده‌اند از جانب شاهنشاهی آریامهر در پاسخ پیام‌های متقابل به رباط و دوحه مخابره شده است.

● کامیل شمعون رئیس جمهوری پیشین لبنان ۱۷ مهر با آقای هویدا نخست‌وزیر ملاقات کرد. ● کمیسیون رفع اختلافات شهرداری کاشان برای رسیدگی به پرونده بدعی شرکت سهامی کارخانه‌های ریسندگی و بافندگی کاشان به شهرداری با حضور اعضای کمیسیون ماده ۷۷ قانون شهرداری‌ها و وکلای مؤدی در محل شهرداری تشکیل شد و رأی صادره به مبلغ ۶۲۲۶۳۳۳۰ ریال به شهرداری کاشان ابلاغ گردید.

● خبرگزاری رادیو تلویزیون ملی ایران بولتن

ویژه‌ای به مناسبت سفر شاهنشاهی و شهانو به شوروی منتشر خواهد کرد که در آن روابط ایران و شوروی مرور شده است این بولتن تا پایان سفر اعلیحضرت منتشر میشود. ● نخستین دوره مدیریت اختصاصی وزارت آب و برق که مدت چهار هفته در هتل گچسر تشکیل شده بود پایان یافت در این دوره ۳۵ نفر از مدیران شرکت‌های تابعه و حوزه ستادی وزارت آب و برق شرکت داشتند.

● از جانب شاهنشاهی آریامهر به مناسبت سالروز تولد اعلیحضرت پادشاه افغانستان تلگرام شادباشی به کابل مخابره شد.

● مذاکرات هشتمین اجلاس کمیسیون مشترک وزیران ایران و رومانی برای همکاری‌های اقتصادی و فنی باموقعیت در بوخارست پایان یافت و منتج به امضای یک پروتکل و یک موافقتنامه بازرگانی و پرداخت پنصاله بین دو کشور شد.

● وزیر علوم و آموزش عالی دیروز در رأس هیأت نمایندگی ایران برای شرکت در هفدهمین کنفرانس عمومی یونسکو رهپار پاریس شد. ● هفتمین کنفرانس عمومی یونسکو ۲۴ مهر آغاز به کار کرد و مدت یکماه ادامه داشت.

● جاذبه‌های جهانگردی ایران در اواخر مهر دریکی از سانتهای بزرگ نیویورک برای گروه گنجیری از مردم نمایش از جانب یک زوج هنرمند که دو بهار سال جاری با همکاری سازمان جلب سیاحان از ایران دیدن کردند ترتیب داده شده است. ● غره ایران در نمایشگاه بین‌المللی تورستی افن بورك آلمان به عنوان غره نمونه قاره آسیا انتخاب شد این غره که از طرف سازمان جلب سیاحان ترتیب یافته است مورد بازدید وزیران و نمایندگان مجلس - شهردار افن بورك

و مقامات اقتصادی و دهها هزار تن از مردم آلمان قرار گرفت. ● امیر عاصر هویدا نخست وزیر ۲۵ مهر از نهمین نمایشگاه گل - میوه و سبزی انجمن باغبانی ایران در محل کاخ مرکزی جوانان دیدن کردند. همچنین هشت نفر از کارشناسان کشاورزی افغانستان از قسمت‌های مختلف ایستگاه دامپروری رشت بازدید کردند. ● عملیات ساختمانی طرح خانه‌سازی شرکت تعاونی مسکن سازمان مسکن آغاز شد حسن برمک مدیر عامل سازمان مسکن در مراسم آغاز طرح اعلام کرد طرح خانه سازی شرکت تعاونی مسکن سازمان مسکن شامل ۱۲۰ دستگاه آپارتمان است که در زمینی به مساحت ده هزار متر مربع در خیابان ۴۵ متری فرح زاد ساخته میشود.

● بیست و پنجمین جلسه شورای اجرائی سازمان ملی حفاظت آثار باستانی با حضور

آقای بهلید وزیر فرهنگ و هنر در وزارت فرهنگ و هنر تشکیل شد در این جلسه پس از تصویب صورت جلسه قبل و قرائت گزارش مدیر عامل سازمان درباره پیشرفت‌هایی که طی پنج سال گذشته نصیب سازمان ملی حفاظت آثار باستانی شده است برنامه‌های سازمان در پنجمین برنامه عمرانی کشور مطرح شد. ● بمناسبت پنجمین جشن فرهنگ و هنر که از شانزدهم تا پایان آبان ماه در سراسر کشور برگزار خواهد شد، کمیته کتاب و انتشارات جشن ۲۲ جلد کتاب منتشر میکند. ● دانشگاه تهران نزدیک ۲۰ نفر فارغ التحصیلان ممتاز دوره لیسانس داروسازی دانشگاه های تبریز و اصفهان را در دوره دکترای دانشکده داروسازی خواهد پذیرفت ۲۶ سخنگوی دانشگاه تهران ۲۶ مهر اطلاع داد که از سال آینده دانشکده داروسازی دانشگاه تهران در سال اول

ملاقات کامیل شمعون با آقای نخست‌وزیر

ملاقات کامیل شمعون با آقای نخست‌وزیر

تعداد کمتری دانشجو خواهد گرفت تا در دو سال آخردوره دکتری بتواند تعداد بیشتری دانشجو از دانشگاه های بریز و اصفهان بپذیرد.

● اعضای هیات اقتصادی بلیک که برای شرکت در دومین اجلاس همکاری های اقتصادی - بازرگانی و فنی ایران و بلیک به تهران آمده اند پس از امضای دفتر مخصوص شاهنشاه آریامهر در آرامگاه اعلیحضرت رضا شاه کبیر حضور یافتند و با تاج گل ادای احترام کردند.

● به منظور بررسی و مطالعه امکانات همکاری های اقتصادی، کشاورزی و صنعتی ایران و جمهوری بلغارستان جلسه با شرکت چند تن از مقامات هیات بلغاری در دفتر منصور روحانی وزیر کشاورزی و منابع طبیعی ترتیب یافت.

● اعضای هیات صنایع آلمان فدرال از برنامه نور و صدا در تخت جشین دیدن کردند و آثار باستانی تخت جشین و چادرهای محل اقامت سران کشورها را مورد بازدید قرار دادند.

● به مناسبت بیست و هفتمین سالگرد تأسیس سازمان ملل متحد نمایندگان سازمان دانشجویان طرفدار ملل متحد در ۲۰ دبیرستان سخنرانی کردند و نمایشگاه های عکس و بوستر در زمینه فعالیت های سازمان ملل در دانشگاه ها و دبیرستان های تهران تشکیل دادند.

● نخستین دوره آموزشی مدیران عامل شرکت های تعاونی مصرف کارکنان دولت هجدهم مهر با حضور وزیر تعاون و امور روستاها گشایش یافت. در این دوره آموزشی که ۱۲ روز طول کشید یکصد نفر از مدیران عامل شرکت های تعاونی خانه ها و مؤسسات دولتی و مصرف، کارکنان وزارت - وابسته به دولت شرکت داشتند و با اصول و مفاهیم تعاون و طرز صحیح اداره فروشگاهها آشنا شدند.

● سوم آبان به مناسبت میلاد مسعود شاهنشاه آریامهر در مراسمی در وزارت اطلاعات از طرف وزیر اطلاعات به عنوان کمک هزینه تحصیلی نرزنندان مستخدمان - انتظامی، نامهربانان و نگهبانان، تلفنچها، ماموران رانندگان وزارت اطلاعات، مبلغی به آنان پرداخت شد. در پایان مراسم یک جلد کلام الله مجید از طرف آنان به آقای وزیر اطلاعات هدیه شد.

● ده تن از افسران شهربانی چهارم آبان برای مطالعات عملی در بررسی وضع عبور و مرور شهرهای بزرگ اروپا عازم انگلستان و آلمان شدند.

● صورت جلسه دومین اجلاس کمیسیون مشترک همکاری های اقتصادی -

مراسم روز ملل متحد در دانشگاه تهران

صنعتی و فنی ایران و بلیک سوم آبان در وزارت اقتصاد با امضاء رسید این صورت جلسه را از جانب ایران جواد وفا معاون امور بین المللی وزارت اقتصاد و از جانب بلیک آندره بایو معاون روابط اقتصادی وزارت بازرگانی خارجی بلیک امضاء کردند.

● از طرف صادق احمدی وزیر دادگستری حیدرالدین بهمدیریت کل کارگرنی، خشیار سرتیپ پور بهمدیریت کل خدمات عمومی، هدایت گسائی بهمدیریت دفتر تشکیلات و بودجه و آمار محمد شاهرودی و محمد امینی قلم به مستشاری دیوان عالی کشور منصوب و مشغول کار شدند.

● به فرمان شاهنشاه آریامهر، تیمسار سید حسن طوقانیان جانشین وزیر جنگ از تاریخ سوم آبانماه ۱۳۵۱ به درجه ارتشبدی مفتخر و سرافراز گردید.

● هوشنگ نهاوندی رئیس

دانشگاه تهران پنجم آبان به دعوت وزیر علوم و تحقیقات اتریش به اتفاق دکتر پیرنیا رئیس دانشکده پزشکی عازم آن کشور شد.

● به مناسبت سال و زمیلااد مسعود شاهنشاه آریامهر از طرف پادشاهان، روسای جمهوری و سران کشورهای مختلف جهان تلگرامهای تبریکی به بيشگاه شاهنشاه آریامهر مخابره شده است.

● از جانب شاهنشاه آریامهر به مناسبت سالروز اعلام جمهوری چکسلواکیی تلگرام تبریکی به عنوان حضرت رئیس جمهوری سوسیالیستی چکسلواکی به پراگ مخابره شد.

● شاهنشاه آریامهر طی تلگرامهای سالروز اعلام جمهوری ترکیه را به رئیس جمهوری آن کشور شادباش گفتند.

● موضوع مفادیت مواد و لوازم و ماشین آلات و تجهیزات شرکت های کشت

و صنعت و شرکت های سهامی زراعی و شرکت تولیدی کشاورزی و دامی بطور کلی در جلسه ای با حضور روحانی وزیر کشاورزی و منابع طبیعی و انصاری وزیر اقتصاد مورد بررسی قرار گرفت.

● مراسم جشن هفتمین سالروز تأسیس و سومین دوره فارغ التحصیلی دانشگاه صنعتی آریامهر، روز پنجشنبه ۱۱ آبان در تالار اجتماعات ایران در این دانشگاه برگزار شد.

● سی و پنجم نفر از کارمندان دیپلمه شهرداریها طی مراسمی روز نهم آبان گواهینامه های پایان دوره مدیریت خود را دریافت داشتند. وزیر کشور در این مراسم با اشاره به رشد صنعت کشور و نیاز جامعه به نیروی انسانی مجهز و کار دیده یادآور شد که قسمت اعظم این نیروی انسانی را همین دوره های آموزشی به ویژه

آموزش ضمن خدمت تامین خواهد کرد.

● بزرگترین اجتماع جهانگردی سال هفته دوم آبان در شهر لاس وگاس آمریکا تشکیل شد و ایران با اعزام یک هیات بیست و هشت نفری متشکل از نمایندگان جلب سیاحان - هواپیمائی ملی و آژانس ها و هتل ها و همچنین ایجاد یک نمایشگاه بزرگ جاذبه های جهانگردی ایران را در این اجتماع بزرگ معرفی خواهد کرد.

● جان ران رئیس اطلاق بازرگانی ایران و غرب آمریکا بمنظور بازدید از پیشرفت های اقتصادی و مشاهده آثار باستانی و تاریخی ایران به تهران آمد و ضمن ملاقاتی با هوشنگ انصاری وزیر اقتصاد در زمینه امکانات گسترش فعالیت های بازرگانی و اقتصادی بین ایران و غرب

امریکا مذاکراتی بعمل آورد.

● از جانب شاهنشاه آریامهر بمناسبت سالروز جشن ملی جمهوری عربی یمن تلگرام شادباشی به عنوان حضرت قاضی عبدالرحمن - الایرانی رئیس شورای جمهوری عربی یمن به صنعا مخابره شد.

● از جانب شاهنشاه آریامهر بمناسبت هفته و پنجمین سالروز تولد حضرت پاپ پل ششم شادباشی به واتیکان مخابره شد. شاهنشاه در این پیام سلامت و سعادت و همچنین توفیق حضرت پاپ را در وظیفه خطیری که به عهده دارند آرزو فرموده اند.

● چهارم مهر ماه از طرف رئیس اتحادیه جهانی صلیب سرخ ضیافت شامی به افتخار رئیس سنا و نیابت ریاست عالیه جمعیت شیروخورشید سرخ ایران در ژنو ترتیب داده شد که در آن کلیه روسای اتحادیه و اعضای کمیته دائمی صلیب سرخ شرکت داشتند.

● بمناسبت بیست و هفتمین سالگرد تأسیس سازمان ملل متحد، اول آبانماه گروه هایی از دانشجویان ایرانی طرفدار ملل متحد در دبیرستان های تهران حضور یافتند و فعالیت های این سازمان را در پیشبرد صلح و امنیت بین المللی تشریح کردند.

● چهارمین اجلاس کنفره تاریخ و فرهنگ ایران از ۲۷ آبانماه کار خود را آغاز کرد. این کنفره که بمناسبت پنجمین جشن فرهنگ و هنر برپا شد بمدت سه روز در تالار موزه نوبنیاد ایران باستان منعقد بود. موضوع چهارمین اجلاس کنفره تاریخ و فرهنگ ایران پرداختن به تاریخ فرهنگ دوران اشکانی بود.

● دکتر سعید حکمت نماینده مجلس شورای ملی و استاد جرم شناسی برای شرکت در کنفرانس سالانه بین المللی جرم شناسی به آمریکا عزیمت کرد. وی که به نمایندگی دولت شاهنشاهی ایران در این کنفرانس شرکت می کند سمت کارشناسی بین المللی جرم شناسی را نیز دارد.

● از جانب شاهنشاه آریامهر به مناسبت سالروز انقلاب الجزایر پیام شاد باشی به عنوان حضرت هورای بوهیدین رئیس شورای انقلاب و رئیس شورای وزیران الجزایر به الجزایر مخابره شد.

● از جانب شاهنشاه آریامهر بمناسبت سالروز جشن ملی کشور ویتنام شاد باشی به عنوان حضرت ژنرال نگودین وان تیو رئیس جمهوری ویتنام به سایگون مخابره شد.

جشن فرهنگ و هنر - انجمن عایشگاه کتاب در آموزشگاه ایران آباد

کتاب

ترجمه فرانسوی قرآن مجید

ترتیب قرآن مجید کتاب آسمانی مسلمین، از قدیم ترین آیات شرف کار بهترین هنرمندان ایرانی بوده است. خوشنویسان، هنرمندان، تذهیب کاران، نسخه های برجسته ای از قرآن تدارک کرده اند که اکنون کتابخانه های معتبر دنیا بداشتن آن افتخار میکنند. ماندگاری و ارزش بالای این کتاب مذهبی انگیزه ای بوده است تا هنرمندان و دانشمندان صاحب نظران به نسخه برداری، ترتیب، تفسیر این کتاب آسمانی اهتمام کنند و هم اکنون تنها در کتابخانه سلطنتی تعداد ۲۲۲ جلد قرآن وجود دارد که از نظر نفاست خط و تذهیب و تفسیر و تجلید، نمونه های کاملی از هنر کتاب سازی ایران را به دست می دهد. نفیس ترین قرآن که تاکنون در ایران چاپ شده است قرآن آریامهر است که از نظر تذهیب، چاپ و خط برارزش ترین قرآن موجود است. از نسخه های خطی ذیقیمی که در ایران چاپ شده بگنیریم ترجمه های فراوانی (در حدود ۶۲۲ جلد) از قرآن به زبانهای زنده دنیا موجود است و تازه ترین ترجمه فرانسوی قرآن اخیرا از طرف کلوب کتاب فرانسه انتشار یافته است که در نشریه یونسکو بعنوان بهترین کتاب در سال کتاب، یاد شده است. این کتاب شامل ۸ جلد میباشد نخست متن خطی قرآن است که از روی نسخه «ابن ابیوب» چاپ شده است، این نسخه که از نظر تذهیب و زیبایی خط کم نظیر است از نظر زیبایی چاپ، صحافی بی گفتگو یکی از بهترین کتاب هائی است که تاکنون بچاپ رسیده و سعی شده که رنگ کاغذ و چاپ کتاب قدمت نسخه و قدسی بودن کتاب را در نخستین مشاهده، جلوه دهد و در کتابی کوچک مشخصات این نسخه قدیمی به تفصیل بقلم «دی. سی. رایس» آمده است. و اما آنچه که اهمیت فراوان دارد تازه ترین ترجمه فرانسه قرآن است که در دو جلد انتشار یافته و با نقاشیهای حسین زندمرودی ترسیم شده است. این کتاب که با مقدمه ژاک برك آغاز میشود ترجمه ای روان و اصیل دارد و مترجم فرانسوی ژان گروژان اهتمامی بلیغ در ترجمه داشته است. اما آنچه این ترجمه را امتیازی تازه می بخشد آثار ارزنده ایست که نقاش ایرانی حسین زندمرودی برای ترتیب کتاب ارائه کرده است ۳۱ تابلوی رنگی مستقل و سر

سوره هائی سیاه و سفید، نموداری از کوشش نقاش در القای روحیه مذهبی کتاب برای دوستداران این کتاب آسمانی است. زندمرودی که از بیان گذاران مکتب سقاخانه شمرده میشود با سالها مطالعه و تجربه در خطوط اسلامی شیوه ای جدید پدید آورده که تابلو های مبتکرانه او - در نمایشگاه های ایران و خارج - نظر منتقدان و دوستداران هنر های تجسمی را بخود جلب کرده است او با ساختن ترکیب های خوشایندی از خط ایرانی و عربی و باتکیه بر شکل اوراد و ادعیه و طلسمات شیوه تازه ای در خوشنویسی بنیاد نهاده است که خطوط بدون اینکه معنای خاصی داشته باشند القاء کننده مفاهیم هنری باشند ترکیب بدیع خطوط در متن رنگهای اصیل بومی، یادآور فرهنگ دیرپای خوشنویسی و تصاویر مذهبی ایران است اینجا تنها خوشنویسی مطرح نیست بلکه خط در خدمت نقاشی درمی آید همانگونه که طبیعت در خدمت تذهیب کاران و تشعیر سازان است. تابلوها بیشتر از شکل ها و ترکیب های اسلامی مایه گرفته است از ماریج های مناره ها و گنبد ها، از معماری اسلامی، از اشکال ادویه و اوراد و ترتیب نسخه های قدیمی قرآن و جمع بندی تمام آنچه که فرهنگ مذهبی در ذهن مردم ایران بجای نهاده است.

مقدمه ای

برجامه شناسی

کتاب «مقدمه ای برجامه شناسی» تألیف «جوزف روسکه رولند وارن» بساترجمه دکتر بهروز نبوی و احمد کریمی از طرف موسسه عالی حسابداری منتشر شد. این کتاب در بیست و سه فصل تنظیم شده و در پایان عقاید و نظرات بیست و نه دانشمند جامعه شناس و فیلسوف را راجع به جامعه شناسی گرد آورده است.

فارابی

دکتر هاشمی با تألیف کتابی درباره زندگی و شرح حال علمی و فکری معلم ثانی ابونصر فارابی او را به علاقمندان فلسفه اسلامی شناسانده است. این کتاب در شش فصل تنظیم شده در فصل اول عصر فارابی و زندگی سیاسی و اجتماعی او مورد بحث است.

در فصل دوم مسائل و کتب فارابی به تفصیل آمده است. فصل سوم در باب فلسفه فارابی و اندیشه او در فلسفه یونان و آراء مذهبی است. در فصل چهارم مولف

روانشناسی ارسطو را در برابر روانشناسی فارابی میگذارد و با فصل پنجم کتاب پایان میگیرد. در این فصل سیاست از نظر فارابی بررسی میشود.

تاریخ سری مغولان

کتاب «تاریخ سری مغولان» با «یوان چائو» از طرف انتشارات دانشگاه و با ترجمه شیرین بیاتی منتشر شد. این کتاب قبلا بوسیله «پل پلیو» به فرانسه ترجمه شده است.

ماگتاکارتا

«ماگتاکارتا» کتاب تحقیقی و مستندی است از دکتر عبدالصمد دهقان که در آن گوشه ها و زوایای زندگانی از نظم حقوقی و نظام کشورداری و پارلمانی پاره ای از ملل براساس اسناد و شواهد تاریخی بازگو شده است و توسط انتشارات دانشگاه پهلوی منتشر شد.

از آنسوی دیوار

از آنسوی دیوار نام قصه ای است دلنشین از دکتر هرمز ملک داد که نام تازه ای است در زمینه ادبیات. این پزشک با تثری شاعرانه و خواندنی به بیان عشق این زمانه میپردازد. نویسنده و مترجم معروف م. ا. به آذرین مقدمه ای برای این کتاب نوشته است.

فهرست قرآن های

خطی کتابخانه

سلطنتی

فهرست قرآن های خطی تألیف بدی آتابای منتشر شد. در این کتاب که نفاست چاپ و کاغذ با شرافت مندرجات توأم است بادوست و بیست و دو نسخه خطی از قرآن مجید آشنا میشود.

دیباجه ای بر رهبری

دیباجه ای بر رهبری اثری است از استاد صاحب الزمانی که در آن مسأله رهبری را شکافته و با نگرشی همه جانبه آنرا مورد تجزیه و تحلیل قرار داده است.

دیوان غزل ملا احمد

نراقی

در این روزها برگزیده ای از غزل های ناب ملا احمد نراقی متخلص به صفائی به همت یکی از نوادگان او به نام خانم اختر نراقی گردآوری و منتشر شد.

مطلق زدگی

یا تکامل غیر

حقیقی انسان

مطلق زدگی یا تکامل غیر حقیقی انسان کتابی است از عیسی جلالی که بتازگی انتشار یافته و در آن نویسنده شرح مسأله در زمینه خوب شناسی زمان - مکان، روانشناسی، آموزش و پرورش، اخلاق، دین و مذهب، عرفان، فلسفه، تاریخ، هنر و ادبیات زبان، اقتصاد،

علی و صنعت، ماشین، سیاست، جامعه شناسی، روشنفکری، جهان بینی، روابط انسانی، عشق و دهها مسئله دیگر پرداخته است.

اندیشه های ناصر

اندیشه های ناصر کتابی است که ابراهیم یوسفی از روی چند مآخذ عربی بقراری درآورده و شامل اشعاری از شاعران نامدار دنیای عرب در سوک ناصر، و فصل هائی از سخنان جمال عبدالناصر و مقالاتی در مورد او بقلم دیگران است و انتشارات پشت که ناشر آثار ارزنده در باب اسلام است این کتاب را منتشر ساخته است.

پتی شز

«پتی شز» نوشته «آلفونس دود» که با ترجمه اقبال یغمائی از طرف انتشارات توس منتشر شده داستان روزگار جوانی نویسنده است که یکسال پس از عروسی با ژولی آلاز نوشته است.

یک سؤال

«یک سؤال» نام داستانی است بلند از دکتر انور - شکی با مقدمه کوتاهی از علی اصغر حاج سیدجوادی که اخیرا توسط انتشارات «توس» منتشر شده است.

و ناگهان جرقه ای

مجموعه تازه ای از اشعار فیروز ناپلثونی با نام «و ناگهان جرقه ای» منتشر شد.

سراب آرزو

از عباس چلیپا نویسنده قدیمی کتابی انتشار یافته بنام سراب آرزو که حاوی چند بخش است که در آنها نویسنده برداشتهای خاصی از اوضاع و احوال جهان دارد و مطالب را با تثری شگرف نوشته است.

شکارچی دریائی

«شکارچی دریائی» مجموعه یک قصه از نیکلای چوگوفسکی و دو قصه کوتاه از «پاول کوکیتسکی» و «میخائیل الکسیف»

نویسندگان شوروی است که با قطع جیبی از طرف انتشارات گوتنبرگ منتشر شد مترجم این کتاب ابوالفضل آرموده می باشد.

کمدی حیوانی

مجموعه کمدی حیوانی مشتمل بر شش داستان کوتاه بنامهای خیارچنبر، کمدی حیوانی فصل اول، کمدی حیوانی فصل دوم، مترسک، آجولی، رحیم دربداغون و کافور و با نامه ای از سید محمدعلی جمالزاده بعنوان مقدمه در آغاز کتاب چاپ شده است منتشر شد نویسنده این مجموعه ح. و. ع. شریفی است.

مردی در قفس

اخیرا کتابی از فریدون تنکابنی با نام مردی در قفس از طرف انتشارات نمونه منتشر

شد که مثل همه قصه های تنکابنی خواننده با زمینه ای اجتماعی و قابل لمس روبرو است.

در کوچه باغهای

نشابور

از م - سرشک مجموعه شعری بنام در کوچه باغهای نشابور از طرف انتشارات رز منتشر خواهد شد.

خواب دیدن

اخیرا انتشارات رز کتابی منتشر کرده بنام «خواب دیدن» که بررسی تحلیلی از خواب و رویا یعنی یکی از مهمترین مسائل زندگی انسان است. نویسنده کاظم سامی است که در گذشته نیز تحقیقاتی از او در زمینه روانی دیده ایم.

گفتارهایی در باره

تربیت فرزندان

کتابی از «آوس ماکارنکو» بنام گفتار هائی درباره تربیت فرزندان چاپ شده که به ترجمه ابوتراب باقرزاده بوده و چاپش کار انتشار آنرا عهده دار بوده است در این کتاب به بحث های جالبی با عنوان شرایط کلی تربیت خانوادگی درباره نفوذ والدین، انضباط، بازی، اقتصاد خانواده، تربیت در کار، تربیت جنسی و پرورش عادت فرهنگی برمیخوریم.

دست به دست

اخیرا کتابی با ترجمه احمد شاملو با نام «دست به دست» از طرف انتشارات نمونه منتشر شده که حاوی دو قصه از «ویکتور آلبا» و «بلز ساندرار» میباشد.

«ویکتور آلبا» که زندانی بازداشتگاه نمونه پارسلون است در قصه خود مسائل جالبی از محیطش را مطرح کرده است و بلز ساندرار نیز در قصه «سفیدها و سیاهها» چطور از هم جدا شدن مسائل بسیاری را روایت می کند.

غزل داستانهای سال

بد

اخیرا انتشارات رز مجموعه ده داستان کوتاه از نادر ابراهیمی را با نام غزل داستانهای سال بد منتشر کرده است.

جزیره سرگردانی

جزیره سرگردانی نام رمان تازه ای است از خانم سیمین دانشور که بزودی منتشر خواهد شد. این داستان حال و هوایی شبیه «سوشون» دارد و بیشتر وقایع آن در کور می گذرد.

آفریقای سیاه

«آفریقای سیاه» نام کتاب تازه ای است با ترجمه «منوچهر فکری ارشاد» که از طرف انتشارات «توس» منتشر شده است، مطالب این کتاب در پنج بخش خلاصه

شده. برده داری در دماغه امید نیک، استعمار جدید از داکا - تا دارالسلام، پرتغالی ها هنوز هم می - جنگند، سر آغازی برای موطن نوین و مصاحبه بادکتر اگوستینوتو.

چه کسانی بر امریکا

حکومت می کنند

این عنوان کتابی است از ویلیام دامهوف استاد یار روانشناسی دانشگاه کالیفرنیا که تاکنون رسالات متعدد تحقیقی داشته و طبق گفته خودش انگیزه نوشتن این کتاب اینست که با ارائه مدارک خواننده را وادار سازد تا بدرستی قضاوت کند که در امریکا چه طبقه ای حاکم است. این کتاب توسط پرویز طلوی ترجمه شده و موسسه مطبوعاتی ورخی آنرا منتشر نموده است.

فرگس و زرین دهن

قصه عاشقانه «فرگس و زرین دهن» یا «نارتیس و گلدموند» نام کتابی است از «هرمان هسه» که اخیرا با ترجمه «سروش حبیبی» از طرف انتشارات رز منتشر شده است.

شهر جنوبی

مجموعه دوم شعر «محمود سعادی» با نام شعر جنوبی از طرف انتشارات «نیما» در اسفهان منتشر شد.

شوق پرواز

«شوق پرواز» مجموعه چند قصه است از عباسپور تمیجانی که قرار است انتشارات رز آنرا منتشر کند. همچنین مجموعه قصه دیگری بنام «طرح یک قصه» و نیز مجموعه مقاله ای بنام «نقد و بررسی» که حاوی نظریات نویسنده پیرامون مسائل مختلف هنری است.

از سنائی تا سعدی

کتاب «از سنائی تا سعدی» جلد دوم تاریخ ادبیات ایران نوشته «ادوارد براون» ادیب و ایرانشناس معروف است که توسط غلامحسین صدیقی افشار ترجمه شده و انتشارات مروارید آنرا منتشر نموده است.

داستانهای دن

«داستانهای دن» مجموعه داستانهای کوتاه میخائیل شولوخوف نویسنده نامدار روس است که با ترجمه م. ع. عمومی از طرف انتشارات رز چاپ و پخش شده است این مجموعه حاوی اولین کارهای ادبی شولوخوف است در سنین بیست و بیست و دو سالگی نوشته است.

لحظه سوم

لحظه سوم یا داستان آنسوی نیرنگها نام مجموعه شعری است از هدایت الله خوابنا (ه - خ - اسیر) که با هزینه خود شاعر منتشر شده است و حاوی شعر هائی در وزن سینمائی است.

تئاتر و ضد تئاتر

مرفی تئاتر و ضد تئاتر نوشته مارتین اسلین و ترجمه حسین بایرامی است که از طرف انتشارات پیام منتشر شد. این کتاب بخشی از تئاتر پوچی اثر اسلین است که به اوژ یونسکو اختصاص یافته و در آن شرح زندگی یونسکو و مطالبی در باب نمایشنامه هایش آمده است.

فنا ناپذیران آکاپیا

کتاب فنا ناپذیران آکاپیا اثر کستانتین وریزیسل گئورگیو نویسنده معروف رومانی است که توسط داود نوایی بفارسی برگردانده شده است. این کتاب بظاهر دارای یک سوژه جنائی است و به سرمایه انتشارات ایرانمهر چاپ شده است.

برگزیده شعر و نثر

ایران بزبان هلندی

کامبیز فرخی نویسنده و مترجم که چندی است به هلند سفر کرده در یکی از موسسات انتشاراتی آن کشور بکار مشغول شده و از جمله فعالیتهای او انتشار برگزیده شعر و نثر ایران بزبان هلندی، و همچنین انتشار مجموعه چهار قصه از خودش بنام «مهر هشتم» و چهار قصه از گلستان است. کتابهایی نیز از طرف این موسسه زیر چاپ است که از جمله برگزیده ای از آثار جلال آل احمد و کتاب ویژه ای از کارهای اردشیر محمدرضا است.

گلپانک

«گلپانک» گیلان نام کتابی است از سراینده و شاعر معاصر گیلانی تیمور گورگین در این کتاب مجموعه ترانه ها و دوبیتی های گیلانی با ترجمه فارسی آن گرد آمده است.

رباعیات صافی

ذبیح الله رهگذر متخلص به صافی رباعیات خود را با طرزی زیبا چاپ و منتشر نموده که بطور قطع مورد استفاده دانش پژوهان قرار خواهد گرفت.

بایگانی نوین در

ایران

در سازمان ها آنچه نا دیده گرفته میشود سیستم بایگانی اسناد است که می تواند قسمت زیادی اطلاعات را در اختیار مدیران سازمان قرار دهد. روش بایگانی تلفیقی که مؤلف با مطالعات وسیع و همه جانبه در بایگانی های سازمان های داخلی و خارجی و تجربیاتی که در مدیریت اسناد و مدارک اداری اندوخته و در مشاغل مختلفی که بعهده داشته بکار بسته است یک روش نو و ابتداعی است که معایب و مشکلات کار مدیریت اسناد و مدارک اداری و استخدای را به حداقل ممکن محدود ساخته است. مسئله دیگری که مؤلف در کتاب خود بدان

اشاره کرده است استاندارد کردن روش ماشینی کردن نامه ها و نامه نگاری اداری است که بر طبق یک تحقیق اقتصادی در حدود ۳۴ درصد از مصارف کاغذ صرفه جویی و بیش از ۶۰ درصد از نیروی انسانی برای پیشبرد هدف های سازمان آزاد گردیده است. این کتاب تالیف دکتر علی علامه حائری است.

تاریخ شطرنج

تاریخ شطرنج کتابی است از مجید یکتائی و از انتشارات فدراسیون شطرنج ایران. نویسنده در این کتاب از داستان شطرنج در قسسه های ایرانی و هندی و دیگر ممالک گفتگو کرده و در باب مهره ها و تخته شطرنج و آرایش مهره ها اطلاعاتی در اختیار خواننده میگذارد و سپس سبتهای این بازی را در ایران و جهانگیر شدن آنرا بررسی می کند.

نقدی بر تاریخ و

تاریخ نگاری

کتاب «نقدی بر تاریخ و تاریخ نگاری» در تاریخ شنسی و شناسائی تاریخ ایران و جهان بقلم مجید یکتائی از طرف انتشارات کاخ چاپ و منتشر شد.

از شعر تا شعر درمانی

کتاب «از شعر تا شعر درمانی» نوشته دکتر پرویز فروردین گنجینه ای با ارزش از رموزی است که روشنگر کاربرد شعر در روانکاوی انفرادی میباشد مؤلف در این کتاب نقش شعر را در مداوای بیماری های روانی نشان داده و در تالیف این کتاب علاوه بر تجربه های شخصی از منابع و مآخذ ایرانی و خارجی استفاده نموده است.

پدیده های مبتذل

پدیده های مبتذل مجموعه مقالات محمدرضا صادقی است که از طرف انتشارات میرا منتشر شده است و نمودار آشنائی وسیع نویسنده با مسائل هنری و اجتماعی معاصر و نظریات او در این زمینه ها میباشد.

همبستگی مذاهب

اسلامی

کتاب «همبستگی مذاهب اسلامی» مجموعه نمایی از برگزیده ترین مقالات علمی و اصلاحی دارالتقرب بقلم بیست تن از روسای فریقین است که به قلم عبدالکریم بی آزار شیرازی ترجمه و نگارش یافته و با عکس های جالبی از رجال و اجتماعات دارالتقرب توأم گشته است. این کتاب از طرف انتشارات امیرکبیر طبع و نشر یافته است.

آینه در باد

مجموعه اشعار جلال سرفراز با نام «آینه در باد» از طرف انتشارات نمونه منتشر شد.

آموزش پزشکی و

پوشش بهداشتی و

درمانی مناطق

روستائی کشور

یکی از مسائل مهم کشورهای در حال توسعه در بخش خدمات، پرورش کادر پزشکی در سطوح مختلف است. اگرچه کمبود کادر پزشکی خود مسئله اساسی است ولی کمبود کادر های کمک پزشکی که باید با برنامه ها و روشهای خاصی برای هدف های معینی جهت انجام خدمات بهداشتی و درمانی تربیت شود خود مهمتر از مسئله کمبود پزشک میباشد. احساس این نیاز و توجه به مسئله تربیت کادر کمک پزشکی و روستا پزشکان از دو سال پیش در مورد تحقیقات و برنامه ریزی علمی و آموزشی قوت گرفت و طرح های متعددی برای بررسی وضع توزیع امکانات پزشکی و بهداشتی کشور و تعیین نوع کمبود ها و مسائل مربوطه تنظیم گردید. بررسی حاضر که به کوشش آقایان محمود فرمان عضو هیئت علمی گروه برنامه ریزی آموزشی

و دکتر علیرضا شفا فی پزشک و کارشناس این مؤسسه تدوین و با جراعدر آمده نتیجی احساس این ضرورت بوده است. هدف اصلی از اجرای بررسی حاضر، آگاه ساختن مسئولان امر به مسئله حاد کمبود کادر های پزشکی و پرورش کادر پزشکی و توزیع بیارنام عادل آنها در سراسر کشور میباشد. همچنین یافتن راه حلها و ارائه پیشنهاد های مناسبی در جهت تربیت کادر روستا پزشکی و نظائر آن است که جوابگوی نیاز های خاص بهداشتی و درمانی مناطق روستائی کشور باشد. بسی تردید این مؤسسه علاقمند است از نظرات متخصصان امر، خصوصاً مسؤولان برنامه ریزی خدمات بهداشتی و درمانی برای تکمیل طرح حاضر بنحوی که قابل اجرا از طرف سازمان های مسؤول باشد مدد جوید. شرح بالا مقدمه کتابی است که تحت عنوان «تئیر از طرف مؤسسه تحقیقات و برنامه ریزی علمی و آموزشی و به پشتکار آقایان محمود فرمان و دکتر علیرضا شفا فی بررسی و به رشته تحریر درآمده است.

سخنی پیرامون برنامه های

جدید تلویزیون ملی ایران

از هنگامی که برنامه دوم تلویزیون ملی ایران به بخش برنامه آغاز کرد، تاکنون پیوسته این سؤال برای بسیاری مطرح بود که دوب برنامه «اول» (شبکه) و «دوم» باید چه ویژگیهایی داشته باشند، هر یک باید به چه راهی بروند و توجه چه گروههای اجتماعی و سلیقههایی را سوی خود معطوف دارند. بحث در این باره از یکسو در میان تماشاگران تلویزیون، و از سوی دیگر در میان مسئولان تلویزیون پیوسته بحثی گرم و پایان ناپذیر بوده است. آیا برنامه اول (شبکه) می تواند برنامه ای برای آسان پسندان و «عامه» باشد و برنامه دوم، برای «روشنفکران»؟

در اینصورت به «عامه» چه باید داد، و برای «روشنفکران» چه باید تهیه کرد؟ یا در مورد تلویزیون، میتوان سلیقه های عامه را از نخندگان یکسره جدا کرد؟ در برنامه شبکه که باتوجه ای همه سرو کار دارد، باید برنامه هایی بخش کرد که «آسان» پذیرفته

شود، به تلاش ذهنی نیاز نداشته باشد، و تنها آنان را سرگرم کند، این طرز فکر آیا با هدفهای فرهنگی و اجتماعی سازمان رادیو تلویزیون ملی ایران سازگار است؟ بعلاوه، یک «روشنفکر» تا چه حد به تلویزیون برای کسب آگاهیهای بیشتر، و مطالعه و تفکر نیاز دارد؟ آیا کتاب در این عرصه، وسیله بهتری نیست؟

این پرسش ها و دهها پرسش از این گونه پیوسته برای برنامه ریزان تلویزیون مطرح می شد، و کار را بر آنان دشوار میکرد. اما میبایست راه حلی پیدا کرد. گسترش شبکه تلویزیون، راه یافتن تلویزیون به دورترین نقاط سرزمین پهناور ما، و آرام شدن تدریجی آهنگ گسترش شبکه تلویزیون، — به دلیل پیش افتادن از برنامه های پیش بینی شده و پایان یافتن طرحهایی که در برنامه چهارم آبادانی در نظر گرفته شده بود، — این مجال را فراهم میکرد که درباره این مشکل چاره اندیشی شود. روزهای بسیار بحث شد و این نتیجه حاصل آمد که برای تجربه اندوزی معیارهایی برای برنامه های دو کانال تلویزیونی در نظر گرفته شود، و براساس این معیارها دگرگونیهایی در برنامه ها داده شود. این تغییرات به پایان یافتن ماه رمضان موكول شد و اساس کار بر این نهاده شد که:

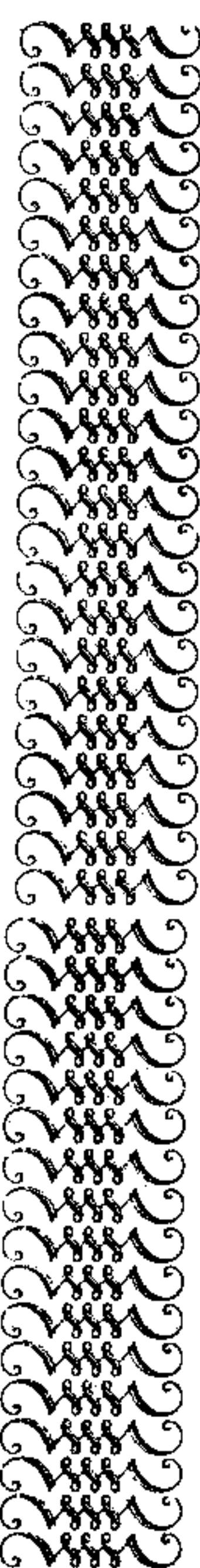
— برنامه اول (شبکه) بدور از ابتذال و آسان پسندی، برنامه ای است برای همگان، که بیکسان میتواند مورد استفاده مردمی یا سلیقه های گوناگون قرار گیرد.

— و برنامه دوم، با رعایت همان اصل تغییر ناپذیر، باید بنحوی تنظیم شود که برای جوانان، آنانکه به آشنائی با فرهنگ جهانی و پی گیری رویدادهای سیاسی، و هنری و اجتماعی راغبند و کسانی که مایلند — تا آن حد که خصوصیات ویژه تلویزیون اجازه میدهد — ذهن و اندیشه خود را بکار اندازند، مفید و قابل استفاده باشد.

با چنین فلسفه ای نه برنامه اول باید به «کاباره» تبدیل شود، و نه برنامه دوم به مکتب خانه و کلاس درس. چه بسا که برای گروهی بدین ترتیب برنامه دوم «سرگرم کننده تر» از برنامه اول باشد، و شاید که برخی تنها به تماشای برنامه اول روی آورند. باید که تماشاگر را به نوعی «انتخاب» تشویق کرد و رهنمون شد، این انتخاب طبیعی بسیار با ارزش است زیرا تلویزیون را از وضع «جمعه ای که گروهی بی تفاوت به آن مینگرند بی آنکه گزینشی و کوششی بکار برند» نجات می دهد.

بر همین اساس تنظیم برنامه های جدید آغاز شد.

باله شهرزاد با موسیقی ریمسکی که ساکف آندو را به خدمتگزاران حرم بازگو کند و روز عید فطر در برنامه ی شبکه تلویزیون پخش شد این باله توسط هنرمندان گروه باله ملی پارس بر رهبری عبدالله ناظمی اجرا شد. خلاصه داستان باله شهرزاد: آغاز باله صحنه ای است از حریم سرا که غلامان و کنیزان بخدمت بانوی حرم کمر بسته اند. و هر یک اشره و میوه و جواهرات به نزد او می آورند. مدتهاست که بانوی حرم به غلام زنگی دلپاخته است از اینرو غلام را به حریم خود می برد. حسادت ندیده که خود نیز به غلام علاقمندان است باعث می شود که عشق و روابط

پیشنادهای خانم ارمغان از قم :

* دختران را با مسائل اجتماعی بیشتر آشنا کنید

در مورد آشپزی و کدبانو و خانه‌داری دختران بیشتر صحبت کنید. طرز یاد گرفتن ساندویچ را برای بیک‌نیک‌های دسته جمعی بنویسید. در مورد خیاطی کمی راهنمایی کنید و مدل لباسها را با شرح مفصلی بنویسید. در مورد آداب صحبت کردن و بر خورد با دیگران در دو مورد دختر و پسر شرح دهید.

طرز لباس پوشیدن را در مورد انسانهایی که ضعیف یا فربه و سیاه یا سفید هستند بنویسید.

در مورد تمیز کردن خانه که عبارت از اطاق و توالت و آشپزخانه است مطلب بنویسید. در مورد اینکه چگونه و چگونه گلهای را در گلدانها چین و د کوراسیون در اطاقهای مختلف بنویسید.

طرز چیندن میز غذا خوری و چیندن میز پذیرائی و میزبانی را بنویسید.

دختران را با مسائل اجتماعی بیشتر آشنا کنید تا بهتر بتوانند در اجتماع پیشرو باشند. در مورد آرایش موها هم خواهش می‌کنم بنویسید و شرح دهید تا بیشتر آشنا شویم.

پیشنادهای آقای علی اکبر مهتدی از امریکا

* مجموعه کامل

هرگاه ضمائم در خود مجله چاپ شود بهتر است زیرا مجموعه مجله وقتی جلد شود کامل خواهد بود ولی ضمائم بطور پراکنده و جداگانه باقی میماند نگهداری آن مشکل است.

پیشنهاد های آقای ناصر باقری از بابل

* تلاش و تلاشها قدر یکدیگر را بدانند

عکسهای روی جلد باید «پرتره» باشد تا زیباتر و نجیب‌تر جلوه کند و یا لااقل از مناظر خوب در کادر كوچك استفاده شود. چه اشکالی داشت که مثلاً روی جلد شماره آخر منظره دماوند را در يك کادر

صفحه دوم

کوچک جای میدادید و دورتادور کادر را برنگ سرمه‌ای یا قهوه‌ای سیر و بخصوص مشکمی می‌کردید اگر اینکار را می‌کردید میدیدید که منظره رنگی دماوند چطور بطور برجسته جلب نظر می‌کرد. امیدوارم که دقت بیشتری در این مورد مبذول فرمائید تا «تلاش» و تلاشها قدر يك دیگر را بدانند.

نامه آقای احمد خاکزار از آلمان * از احتیاجات داخلی از نظر متخصص مطالب بیشتری بنویسید دانشجویان داخل و خارج از کشور را بیشتر از وضع تحصیلات عالی در دانشگاههای و طنمان با اطلاع نمائید.

تلاش شماره ۳۵ را نیز که مانند سایر شماره‌های دیگر آن ثمره تلاش و کوشش چند هفته شما و سایر همکارانتان بوده دریافت کردم. اینبار نیز مانند همیشه مطالب جالب در تلاش شما بچشم می‌خورد و من که تلاشهای شما را از چند سال قبل مرتباً مطالعه می‌کردم و خود شاهد پیشرفت دائمی شما هستم از این بابت احساس خوشحالی می‌کنم. بطوریکه شاید خودتان اطلاع داشته باشید تلاش تنها مجله‌ایست که اکثر دانشجویان ایرانی در خارج از کشور دریافت داشته و علاوه بر مطالب علمی و تحقیقی، صنعتی، اقتصادی، هنری و ادبی از خبرهای تازه و وقایع داخلی کشور نیز با اطلاع می‌شوند. بهمین جهت چون تعداد زیادی از خوانندگان تلاش را دانشجویان تشکیل می‌دهند مایلیم پیشنهاد کنم که شما نیز در شماره‌های بعدی خود سعی کنید با معرفی دانشگاهها و دانشکده‌های کشور رشته‌های مختلف هر کدام از آنان و احتیاجات داخلی کشور از تربیت افراد متخصص در سطح تحصیلات دانشگاهی مطالب بیشتری بنویسید و دانشجویان داخل از کشور را بیشتر از وضع تحصیلات عالی در دانشگاههای و طنمان با اطلاع نمائید.

این امر از این نظر قابل اهمیت است، زیرا اکثر دانشجویان ایرانی مقیم خارج از کشور پس از گذراندن دو سال اول تحصیلات دانشگاهی در رشته مربوطه‌شان کاملاً احتیاجات داخلی کشورمان را از نظر متخصص در رشته‌های گوناگون نمی‌دانند که خود را با آن وفق دهند، زیرا این امکان برای دانشجویان هست که در رشته تحصیلی خود آن تخصص را انتخاب کنند که بیشتر مورد احتیاج فعلی کشورمان می‌باشد.

با معرفی رشته‌های مختلف دانشگاهی از جانب شما فکر می‌کنم این مسأله بهتر حل گردد و تلاش و زحمت دانشجویان ایرانی خارج از کشور بعد از ورود بوطن بهتر مورد استفاده قرار گیرد. ثانیاً برای کسانی که تازه مایل به تحصیل هستند این امکان پدید می‌آید که خود را با شرایط و احتیاجات داخلی کشور بهتر وفق دهند. من خود دانشجوی رشته معدن شناسی هستم و احیاناً

اگر ابتدا از این قسمت شروع کنید بیشتر خوشحال خواهم شد.

قسمتی از نامه آقای ملازهی از تهران

اگر کم لطفی نباشد «سنگین» می‌نویسی تلاش که در واقع تلاش عده‌ای از خدمتگزاران به جامعه است دانستی‌های بسیار سودمند و جامع درباره وضع اقتصادی و اجتماعی و علمی در اختیار دانش آموزان قرار می‌دهد. تلاش خوب من مطالب و عکسها و حتی نوع کاغذ تو عالی است. من همیشه ترا مطالعه می‌کنم از روزی که يك شماره تو بدستم می‌رسد تا آخرین روزی که شماره دیگری برایم می‌فرستی همه صفحات و حتی ضمائم ترا نکته به نکته مطالعه می‌کنم. تلاش عزیز تو چقدر زیبا و جالب و اگر کم لطفی نباشد «سنگین» می‌نویسی که حتی بعضی از نکته‌هایت را نمی‌فهمم و دوسه بار می‌خوانم.

قسمتی از نامه آقای همایون بیاتی از بروجرد

امیدوارم که تلاش هرچه بیشتر بتواند نظر خوانندگان را جلب کند. تا بحال سه شماره از تلاش را خریده‌ام که از شماره ۳۴ شروع می‌شود. از نقطه نظر مطالب علمی خوب است، ولی در صورتیکه مطالب را طوری بنویسید که فقط مربوط به يك گروه بخصوص نباشد، یا اینکه دوتوع مطالب یکی ساده‌تر و دیگری سنگین‌تر برای کسی که تحصیلات عالی در موضوع مورد بحث دارد باشد و اگر این مطالب را بیشتر کنید بهتر است. اگر مطالب بصورت گفتگو باشد و در ضمن مطالب مقاله‌ای هم در کنارش باشد که چه بهتر. خیلی بهتر بود بجای معرفی خوانندگان و هنرپیشگان و از این قبیل این قسمت را تبدیل به معرفی اشخاص دانشمند و یا افراد مشهور جهان و علت شهرتشان بکنید.

در باره ضمائم ضمیمه ورزشی چون قبلاً مطالبش کاملاً چاپ شده فکر می‌کنم بطور کامل مورد توجه و علاقه همه نباشد. بقیه خوب هستند بخصوص که اگر ممکن است صفحات آنرا بیشتر کنید با مطالب بهتر و بیشتر که باعث خوشحالی زیاد اینجانب می‌شود. در ضمن فکر نمی‌کنید اگر ضمائم را بصورت يك مجله دیگر که از هم جدا نباشند درست کنید و در کنار تلاش اصلی بگذارید بهتر باشد چون نگهداری آن کمی مشکل است. و اما اگر در گوشه و کنار مجله مطالب کوتاه ولی جالب و خوب بگذارید در بهتر کردن تلاش کوشیده‌اید.

پیشنادهای آقای مسعود شکیبی از تهران

* با وجود تمدن اصیل خود از تمدن

خارجی کمک گرفته

در شماره ۳۶ تلاش تابلو نقاشی اثر صادق تبریزی را دیدم و خوب به آن توجه کردم واقعاً از آن بدم آمد زیرا در زیر تابلو نام فامیلش را به انگلیسی نوشته بود و ارزش تابلو به این خوبی را از بین برده بود. بلکه استعمار انگلیسی اینطور گریبان گیر جوانان و همین هنرمندان را که مایه افتخار جامعه هستند شده اینطور که در زیر تابلوی ایرانی اسمش را به خارجی نوشته حتماً حالا برای خود بهانه می آورد که اینها را در نمایشگاههای خارجی به معرض تماشا گزارده ام و باید اسم خود را به انگلیسی می نوشتم و در جواب ایشان می گویم شما می توانید در اصل نقاشی اسم اصل و به زبان اصلی خود بنویسید تا در سالهای بعد خارجیان آن را به نام خود ثبت نکنند مانند تعداد زیادی از اختراعات دیگر که اولین بار دانشمندان ایرانی آنها را کشف کردند ولی به نام مخترعان خارجی ثبت شد و بعد در زیر تابلو اسم خود را به همان زبانی که در آن کشور تابلو به معرض تماشا گذارده شده می نوشتند. امیدوارم نوشته‌ی من را نقاش مورد نظر بخوانند و درس عبرتی باشد برای دیگران که این اسارت را نوگرانی نخوانند. بدبخت آن جامعه‌ای که با وجود تمدن اصیل خودش از تمدن خارجی کمک گرفته باشد.

پیشنهادهای آقای سروش داد گستر از اصفهان

مجله‌ای که به این وزینی باشد باید بچاپخانه دستور داده شود که جلد آنرا حداقل محکم کند و صفحات آنرا خوب صحافی کند که بتوان آنرا خوب نگهداری کرد. مطالب ادبی را بیشتر نمود که آنرا تکمیل کند از حیث مطالب سرگذشت شهرهای ایران را توصیف باید کرد تا خوانندگان از آن بهره‌گیری کنند.

قسمتی از نامه و پیشنهادهای آقای بهمن نوع دوست از انگلستان

با اینکه مجله هفتگی TIME و مجله ماهیانه The Plain Truth وابسته به کالج آمباسادور برایگان بدستم می‌رسد ولی تلاش رامن منبعی بنوع دیگری ارزش برایش قائم و مطمئناً دوستانی که تلاش را بطور امانت در اختیارشان می‌گذارم اهمیت بخصوص دارد و جواب دکتر اردبیلی به آخرین سؤال مصاحبه‌ای خبرنگار نکته سنج شما (ص ۱۳) جداً مناسب و قابل تأمل است.

لطفاً سعی بفرمائید زبان و خط ایرانی اصیل را بکار ببرید (پ-ژ-گ-چ) از بکار بردن لغات عربی که حتی برای فارسی زبانان مشکل است لطفاً تا حد ممکن بکاهید. حقایق و تاریخ قبل از هجرت از کوروش بزرگ و داریوش بزرگ نام ببرید.

به مسائل ذوب آهن و نفت که باعث هیجان يك ایرانی اصیل می‌شود اشاره کنید.

قسمتی از نامه آقای اسماعیل رستگار جواهری از لندن

خوشحالم که با دانشکده مکانیک آشنا شدم.

* ما تمام روزنامه‌ها را مرتب نمی‌خوانیم

* همیشه همینقدر راجع به همه چیز بنویسید

اولا نوشته‌اید (در صفحه دوم) که نویسندگان مسؤول نوشته‌ها و گفته‌های خود هستند. این تاحدی درست است ولی مجله گرام تلاش باید تاحدی این را تحت نظر بگیرد. چون مثلاً یکی از گله‌های من این است که در مقالات لغات خارجی بخصوص اروپائی زیاد است بعضی لغات معادلی در زبان فارسی ندارند. ولی مثلاً «موزیک» معادلش موسیقی است پس چرا از آن استفاده نمی‌کنید؟ گو اینکه فقط يك جاز این لغت استفاده شده. به هر حال ترجیحاً به مطالب مجله و شما که اینقدر خوب آنرا پی‌ریزی کردید. مثلاً من نمی‌دانستم که دانشکده مکانیک تهران باین خوبی باشد. مقالات راجع به شطرنج، بنای شهید آریامهر عالی بود. داستانهای کلیله و دمنه هم بسیار جالب. من از مصاحبه شما با نقاشان و دیگر افراد لذت می‌برم. مثلاً من آقای صادق تبریزی را بیشتر می‌شناسم و از نقاشی ایشان بسیار لذت بردم ولی تعجب کردم که چرا ایشان اسمشان را به حروف لاتین نوشته‌اند. مگر در این تابلوی کاملاً ایرانی، امضاء هم نباید بفارسی باشد؟ باز از اینکه راجع به اردو، نمایشگاه نقاشی، تحول هنر سفال‌سازی... و بازیهای کودکان در ایران نوشته بودید لذت بردم. فقط خوب بود اگر در اینجور مقالات برای تلفظ صحیح نام و لغات‌ها گاهی يك علامتی گذاشته می‌شد (کسر و فتح و غیره) مثلاً «آرامورا» را چطوری باید تلفظ کرد؟

خلاصه همه مقالات بی‌اندازه جالب و عالی بود. من خیلی چیزها راجع به ملت یاد گرفتم که قبلاً نمی‌دانستم مثلاً مقاله راجع به اولین فیلم ایرانی و طب در ایران قدیم می‌خواستم یادآوری بکنم که ما همگی محصل هستیم و معمولاً زیاد از ادبیات فارسی سر رشته نداریم و خوب می‌بود اگر برای لغات سخت يك معنی ساده در زیر صفحه گذاشته می‌شد. مثلاً در صفحه ۵۹ خط ششم از پایین لغت استسقا چه معنی دارد یا شنبلیله چی است و غیره... جالب بود اگر این برنامه را ادامه می‌دادید و در هر نشریه از يك شهر می‌نوشتید مقاله راجع به رضائیه به همین طریقه‌ای که چاپ کردید بسیار خوب بود همین‌طور راجع به دخانیات.

مکمل‌هایتان تمام از سطح بسیار بالا بودند.

مطالب این مکمل بخصوص خیلی جالب و ارزنده بود. وقتی که گزارش تکان دهنده از زندگی جوانان ما در کافه‌تریاها خواندم تحسین من برای مجله شما بیشتر شد. چون ما تمام روزنامه‌ها را مرتب نمی‌خوانیم و خوب است که گفتار مجله‌های دیگر را چاپ بکنید.

بهر حال درود فراوان من بر تمام شما اداره کنندگان و کارکنان محترم مجله تلاش اگر همیشه همین قدر راجع به همه چیز بنویسید و باین ترتیب این مجله بی‌نظیر خواهد ماند. بیشتر از آداب و رسوم ایران قدیم بنویسید و از حال و گذشته ایران نامه‌هایی دیگر از خوانندگان تلاش رسیده که از لطفشان

سپاسگزاریم

دکتر شمس الملوك هوشمند

غلامرضا انتظاری

ابوالفضل ناصرچیان

محمود خسروی

مهندس مهدی شاهی

عزیز یوسفی

حسین هوشیار

کامبیز صفاهانی

از آمریکا آقایان:

سیروس محمدخانی

نصرالله پورسرتیب

حمید ابراهیمی

محمد مهدی رجب‌دامغانی

علی نادری

منوچهر دارابیان

امیر امین‌الاشرفی

احمد شهشانی

از آلمان خانها و آقایان:

دکتر پریچهر طاهباز وزیری

محمد یوسف صوفی

اسفندیار حجتی

جواد حاجبی

داورپناه

از انگلستان آقایان:

مقصود عین‌اللهی

محمود نبوی

میر مسعود یحیی‌زاده لنگرودی

از ترکیه آقایان:

سیروس ماکابی

سعید خوئی

نورالله روحی

از ایتالیا آقایان

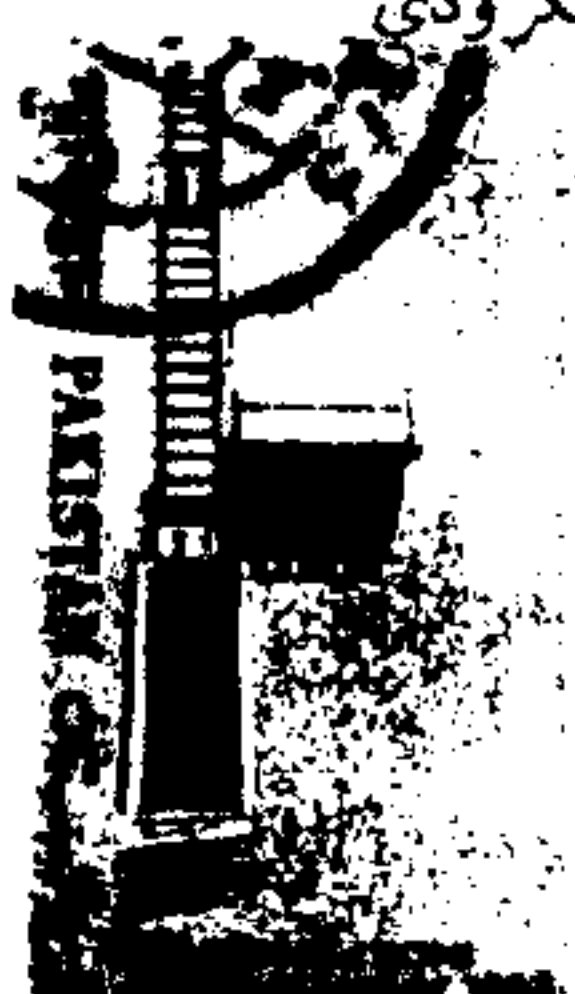
یوسف مظاهری

حمیدرضا سالاری

فریدون کاشانی

از پاکستان آقای:

سید مهدی مستوفی

مهناز

● از اینکه همه آزادیم را از دست داده‌ام متأسفم.

● بچه‌ها بهترین مشتریان فیلمهای تبلیغاتی هستند.

● اگر ازدواج کنم کار هنرم را کنار می‌گذارم.

● طرح لباس‌های فیلمهای تبلیغاتی از خودم هست.

● علاوه بر کار تبلیغات در زمینه گریم و آموزش به تازه واردین هم فعالیت دارم.

در راه مدرسه بودم که یکی از اقوام نزدیک مرا دعوت کرد تا در یک فیلم کوتاه تلویزیونی بازی کنم اسم این فیلم «مرگ یک قصه» بود. بعد از بازی در این فیلم خواستند که در فیلمهای تبلیغاتی نیز شرکت کنم. خوب در آغاز کار مادر و برادرم بشدت مخالفت می‌کردند و استدلالشان این بود که من احتیاجی ندارم و علاوه بر این فکر می‌کردند این کار مخالف شئون خانوادگی ما است.

اما من چنان مثل هر دختر مدرسه‌ای دیگری شیفته این کار بودم که تمام موانع را از جلوراهم برداشتم و وارد کار تبلیغات شدم.

● خوب کار درس و مشق را چه کردید؟

— والله من بعلت بیماری شدید عصبی که داشتم بنا به تجویز پزشک مجبور بودم مدتی درس را کنار بگذارم و بعد چنان درگیر این کار گشتم که مسئله بازگشت به مدرسه منتفی شد.

● اولین فیلمی که بازی کردید چه نام داشت.

— بهترین اولین فیلم من رام کردن مرد سرکش بود که بشدت مورد علاقه مردم قرار گرفت و به اصطلاح با این فیلم کار من گل کرد.

● چند سال است در این حرفه مشغولید؟

— مدت ۶ سال تمام است که من در کارهای تبلیغاتی فعالیت دارم و قبل از اینکه سؤال کنید می‌گویم فعلاً ۲۲ سال دارم. در این مدت حدود ۷۰ الی ۸۰ فیلم تبلیغاتی بازی کرده‌ام.

● چندی قبل یک فیلم سینمایی هم از شما دیدیم.

— بله من اصولاً با کار در سینمای ایران مخالف هستم ولی بالاخره آقای علی عباسی با اصرار موافقت مرا گرفت در حال حاضر هم یک فیلم آماده نمایش دارم. تاکنون در ۳ فیلم بازی کرده‌ام ولی خیال توسعه کار سینمایی را ندارم و حداکثر در سال ۲ الی ۳ فیلم بازی خواهم کرد.

● علت این تصمیم چیست؟

— برای اینکه من معتقد هستم در حال حاضر کار فیلمهای کوتاه مدت تبلیغاتی بسیار رضایت بخش تر از شرکت در سینمای ایران است.

● برای آینده چه نقشه‌ای دارید و این کار را تا چه زمان ادامه خواهید داد؟

— والله شاید مثل هر دختر جوان دیگری آرزو دارم که آینده‌ام در یک زندگی خانوادگی خوب خلاصه شود. و کار هنرم را تا زمانی که ازدواج نکرده‌ام ادامه می‌دهم اما بعد از ازدواج تصمیم دارم بکار زندگی خانوادگی، تروخشک کردن بچه‌ها و بوجود آوردن محیطی خوب برای شوهرم بپردازم.

من با کار کردن زن در خارج از منزل موافق نیستم چون وظیفه همسری و مادری بقدری دشوار است که مجال بیشتری بانسان

نمی‌دهد تا در کارهای اجتماعی نیز شرکت کند.

● اگر یکی از هنرپیشه‌ها یا مردانی که در کارهای هنری فعالیت دارند از شما خواستگاری کنند قبول می‌کنید؟

— بهیچ وجه مردان هنر متعلق به دنیای هنری خویش هستند و اصلاً بدرد من نمی‌خورند. و من طالب یک زندگی ساده و عادی هستم.

● خوب بجز فعالیت هنری کار دیگری دارید؟

— بله من در یک شرکت تبلیغاتی سکرتر هستم. ضمناً گاهی بکار کارگردانی فیلمهای تبلیغاتی نیز می‌پردازم، گریم و آموزش کارهای هنری را به تازه واردین می‌آموزم.

● چه مدت وقت صرف تهیه یک فیلم تبلیغاتی می‌شود؟

— من بعد از گرفتن نوار توی منزل و جلو آئینه چند مرتبه تمرین می‌کنم و بعد یک مرتبه هم برای تنظیم نور و بقیه کارهای مربوط به تهیه فیلم جلو دوربین تمرین می‌کنم و بعد فیلم تهیه می‌شود.

● آیا تصمیم ندارید به تحصیل خود ادامه دهید؟

— اتفاقاً فعلاً مشغول مطالعه هستم و تصمیم دارم در امتحانات متفرقه شرکت کنم.

● فقط برای گرفتن دیپلم ششم متوسطه یا می‌خواهید به درس ادامه دهید؟

— خوب می‌دانید دیگر دیپلم چندان اعتباری ندارد و با آن نمی‌توان هیچ کاری انجام داد. می‌خواهم بعد از گرفتن دیپلم در رشته دکوراسیون مطالعه کنم چون علاوه بر اینکه مورد علاقه من است باشکل و حرفه‌ای هم که فعلاً دارم منطبق می‌باشد.

● از نظر محیط و موقعیت کارتان ناراحت نیستید؟

— ببینید بنظر من در هر محیطی انواع مسائل وجود دارد.

● با درآمد خوبی که بدست می‌آورید فکر می‌کنید آینده روشنی را طرح ریزی کرده باشید؟

— این فکر صددرصد اشتباه است چون هنرپیشه بهیچ عنوان آینده درخشانی را نمی‌تواند طرح ریزی کند و علاوه بر این همیشه در یک نگرانی و اضطراب شدید بسر می‌برد. چرا که اگر امروز برای من اتفاقی بیفتد که دیگر نتوانم در فیلمهای تبلیغاتی یا سینمایی بازی کنم درآمد دیگری نیست و برای ادامه زندگی من هیچ شرکت و مؤسسه و یا دولت بعهده مسئولیتی ندارد. اگر مریض شوم و یا از کار افتاده با دید بسیار بدی که مردم نسبت بهما دارند فکر می‌کنید چه اتفاقی می‌افتد خوشبختانه چندی است که در یکی از مجلات خاطرات و وضع زندگی بسیار ملال‌آور یکی از ستاره‌های درخشان هنر دیروز و زن آسیب دیده و فراموش شده امروز را درج می‌کنند و بعقیده من این هشدار است برای تمام کسانی که در کارهای هنری فعالیت می‌کنند.

علاوه بر این مردم بخاطر بدبینی بیش از حدی که نسبت به ما ستارگان سینما دارند خیلی مشکل می‌توان در صورت احتیاج در مؤسسات مختلف کار پیدا نمود. و درآمد هم آنقدر نیست که بکارهای تجارتي مشغول شویم تازه این کار هم شرم مخصوص می‌خواهد.

● از اینکه اغلب مردم شما را می‌شناسند خوشحال هستید؟

— در آغاز کارم هرشب جلو تلویزیون می‌نشستم و فیلمهایم را تماشا می‌کردم و یا در خیابان از اینکه مردم مرا می‌شناسند احساس غرور و خوشحالی می‌کردم اما کم کم نه تنها این مسئله برایم بسیار عادی شده بلکه گاهی گرفتاریهایی بوجود می‌آورد که اصلاً فکرش را هم نمی‌کردم.

مثلاً من آرزو داشتم مثل هر دختر جوان دیگری بروم کوچه مهران و تریز مغازه‌ها را تماشا کنم خرید کنم دلم می‌خواست توالی نکنم. لباس‌های ساده بپوشم ولی از ترس مردم حتی جرأت نمی‌کنم کنار خیابان به خوردن یک ساندویچ مشغول شوم و از زندگی عادی و معمولی که همه مردم دارند لذت ببرم.

● شما که اینقدر خسته شده‌اید چرا این کار را ادامه می‌دهید؟

— تشویق بیش از حد مردم بخصوص بچه‌ها من بچه‌ها را خیلی دوست دارم. و از اینکه فیلمهای تبلیغاتی مرا با دقت تماشا می‌کنند خیلی لذت می‌برم و بخاطر علاقه‌ای که بچه‌ها بمن دارند طبیعی است که خانواده‌ها هم مرا پذیرفته‌اند.

یادم می‌آید دختر ۵ ساله‌ام تنها فیلمهای تبلیغاتی تلویزیون را با دقت بسیار و با کنجکاوی عجیبی تماشا می‌کند و بعد به تقلید از هنرپیشه‌ها مشغول می‌گردد می‌پرسم:

● باتوجه به اینکه عقاید و افکار و خواست های بچه‌ها در خانواده بسیار قابل پذیرفتن و قابل قبول است آیا در کار تبلیغات هیچ تعدلی برای اثر گذاشتن روی بچه‌ها در کار نیست؟

— اتفاقاً چرا، تمام کوشش مؤسسات تبلیغاتی برای کالاهای این است که کالای مورد نظر مورد قبول بچه‌های خانواده قرار بگیرد.

مثلاً من دختر خواهر ۳ ساله‌ای دارم که وقتی طرح قشنگ استکان و نعلبکی جایزه یکی از پودرهای رختشویی را دیده بود شروع به گریه کرد که من باید در این استکان نعلبکی جای بخورم و خلاصه برای جلب رضایت این دختر کوچولو مقدار متناهی از کالای مورد نظر خریداری شده بود.

خوشبختانه سطح تبلیغات چندسالی است که در کشور ما واقعا سیر صعودی را پیموده و بوضع کاملاً رضایت بخشی درآمده است.

● آیا در مورد ساعت کارتان مخالفتی در خانواده ندارید؟

— کارم بگونه‌ای است که گاهی اوقات باید ساعتی متعادی وقت صرف کنم مثلاً گاهی ضبط یک فیلم حدود ۷ الی ۸ ساعت بطول می‌انجامد بنابراین باتوجه به کارم و اعتمادی که خانواده‌ام بمن دارد از این نظر آزادی دارم.

● آیا در کارتان با اشکالاتی مواجه هستید؟

— بله گاهی باید برای اجناسی تبلیغ کنیم که اطمینان داریم کالاهای مرغوبی نیستند البته از موقعیکه مؤسسه استاندارد بوجود آمده این اشکال کمتر شده است.

● در دوره سینمایی چه خاطره تلخی دارید؟

— بیشتر خاطراتم مضحک است مثلاً برای بازی در صحنه‌ای که می‌بایست روی حوض دعوا می‌شد و بعد تخته می‌شکست و همه داخل حوض می‌افتادند مجبور بودیم صبح خیلی زود فیلمبرداری کنیم و نتیجه این عمل زخمی شدن و بعد سرماخوردگی و سینه‌پهلوی شدید شد.

● شما که به کار خانه و نگهداری از فرزندان علاقه‌مند هستید آیا از خانه‌داری هم سر رشته‌ای دارید؟

— اگر حمل بر خودخواهی نشود باید بگویم تمام غذاهای ایرانی را بجز غذاهای شیرین می‌توانم درست کنم و لباس‌هایی را که در فیلمهایم می‌پوشم علاوه بر اینکه خودم طراحی می‌کنم شخصاً می‌دوزم. و اصولاً از این کارها خیلی خوشم می‌آید. یکسری از بهترین تفریحاتم این است که در مواقع بیکاری بادوستانم خیاطی کنم.

